PUBLICAREA SOCIETĂŢII PSIHOLOGICE DE LA MOSCOVA ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE Și psihologie JURNAL, fondat de prof I Ya Grotom și A A Abrikosov anul V Cartea ( ) Sub conducerea profesorilor N Ya Grot și L M Lopatin S MAI MOSCOVA Tipolitografia T-va I N Nushnerev și K cu înaltă aprobare, str Pimenovskaya, suspin d Biblioteca "Runivers" Biblioteca "Runivers " CONŢINUT Pagină Filosofia lui Hryhoriy Savvich Skovoroda, filozof ucrainean losophus din secolele al XV-lea și al II-lea - V A Zelenogorsk Spațiul și timpul ca format al fenomenelor -Kn D N Tsertshgbwa h / Cam pe timp - N Ya Grota Departament special La problema asociațiilor de idei -A A Tokarsky Filosofia Laosului (Sfârșitul) -D P Conissi Tao te regele Laosi Traducere din chineză D P Konissi O nouă carte despre filosofia lui Kant -ÎN Serebrennikov Starea actuală a problemei mediumnității - Vlad CU Solovyov Critică și bibliografie I RECENZIE DE CĂRȚI Pater Platon și platonismul - A H Gilyarova Paulhan Les caractères -Ė A Khlopina Chuquet JJ Rousseau -A-H Gilyarova Lyon Philosophie de Hobbes -AH Gilyarova Biblioteca "Runivers" II REVIEW JOURNALOV Philosophische Monatshefte -A P Basistova Vierteljahrsschrift f Wissenschaftliche Philosophie -M I Pet-runkvich Booksight - V I Societatea Psihologică OBSERVAȚII ȘI NOTE: La aniversarea lui Lobachevsky (Societatea fizico-matematică de la Universitatea Kazan) Comisia pentru organizarea lecturii la domiciliu Departamentul Educațional al Societății de Propagare cunoștințe tehnice Fondul de ajutor reciproc al Societății pentru asistență pentru scriitori și oameni de știință nevoiași Despre publicarea lucrărilor lui G S Skovoroda (din Harkov Societatea istorică și filologică Kovskago) Anunturi Biblioteca "Runivers" Nu Filosofia lui Hryhoriy Savvych Skovoroda, filozof ucrainean al secolului al XVIII-lea (Născut în , decedat în) Grigory Savvich Skovoroda este în primul rând un filozof moral El spune despre sine: "Încă din anii copilăriei, forța secretă și mania m-au atras către cărțile moralizatoare" ("O conversație amicală despre liniștea sufletească") Când a intrat în domeniul de activitate la care s-a simțit chemat, a încercat să influențeze viața morală a celor cu care a avut de-a face și a intrat în contact "Învățați și învățați bine fraților virtutea, precum mi s-a poruncit de sus, acesta al meu este soarta și sfârșitul și floarea și rodul vieții și pacea ostenelii mele", a spus el a scris într-o scrisoare (Khizhdeu Grigory Varsava Skovoroda "Telescopul " Partea XXVI, p) În această direcție, a acționat în principal prin conversațiile sale cu persoane apropiate, deplasându-se dintr-un loc în altul Cu el, cuvântul nu era în contradicție cu fapta și convingerea cu faptele și faptele; prin urmare, viața lui a fost cel mai bun exemplu de înaltă moralitate pentru cei cu care a conversat Dar nu s-a limitat la conversații orale; a scris eseuri pentru aceleași persoane apropiate, pe care le-a predat în funcție de destinație, aparent nedestinandu-le publicării Datorită faptului că lucrările lui G S Skovoroda au fost păstrate și au ajuns până la noi (doar câteva dintre Întrebări de filosofie, carte Biblioteca "Runivers" θ A ZELENOGORSKII ei), avem acum ocazia, pe baza lor, să ne formăm o idee mai mult sau mai puțin completă despre înaltul ideal moral pe care Skovoroda l-a creat pentru viața sa și l-a predicat altora Skovoroda a văzut principalul neajuns al timpului său în declinul moralității în societate și în absența unui ideal moral Nu și-a găsit acest ideal nu doar în propria țară, ci și în străinătate, unde a ajuns, datorită împrejurărilor favorabile lui "Prin rătăcirea prin Europa", spune unul dintre admiratorii lui Skovoroda, a observat că nu numai aici, ci și peste tot bogații sunt închinați, iar săracii sunt disprețuiți, a văzut

cât de preferată prostia rațiunii, cât de bufoni sunt răsplătit, iar meritul este hrănit de pomană, cum depravarea se bucură de haine moale căptușite cu puf, iar inocența lâncește în temnițe sumbre - într-un cuvânt, el a văzut tot ce se poate vedea în fiecare zi pe globul nostru" (un articol despre Skovorod de Gustav Hess de Calve, "Buletinul Ucrainean pentru , aprilie , p) "Întreaga lume doarme și doarme adânc", spune Skovoroda, înțelegând somnul moral al omenirii civilizații care au dezvoltat Occidentul: "Nu hulesc științele", spune el, "și laud chiar ultimul meșteșug" ("Un prietenos conversație despre liniștea sufletească") Însă direcția utilitară a minților, dezvoltată sub influența descoperirilor științifice naturale, care au înecat toate cele mai înalte cerințe mentale și morale ale spiritului uman, a provocat o cenzură puternică din partea Filosofului moralist În numele acestor cerințe superioare ale spiritului a luptat împotriva direcției materialiste a vieții, subliniind că aceste cerințe afectează în mod inconștient umanitatea sub forma unei nemulțumiri experimentate de spirit și gândire "De multe ori mă minunez de asta", spune unul dintre interlocutorii din Biblioteca "Runivers " FILOZOFIA LUI G S SKOVORODY "O conversație despre pacea sufletului", că în sensurile giratorii străine suntem prea curioși, harnici și perspicace: am măsurat marea, pământul, aerul, cerul și am tulburat pântecele pământului de dragul metalelor; a delimitat planetele, a căutat munți, râuri și orașe pe lună, a găsit nenumărate lumi complete; construim mașini de neînțeles; adormim până în abis; ridicăm și atragem eforturile apei; în acea zi, experiențe noi și imagini sălbatice Dumnezeul meu! ce nu putem face, ce nu putem face? Dar durerea că, cu toate acestea, pare că lipsește ceva măreț Nu există nimic ce să nu putem spune; știm doar că ceva lipsește, dar nu înțelegem ce este Arata ca un bebelus fara cuvinte: doar plange; incapabil să știe sau să spună ce are nevoie; simte doar supărare Această nemulțumire, evidentă în arcul nostru, nu ne poate lăsa să presupunem că toate aceste științe nu pot satura gândurile celor goi Abisul sufletului, vede el, nu este plin de ele * Negăsind nici acasă, nici în străinătate, nici în viață, nici în filosofia vremii sale idealul moral pe care îl căuta, Skovoroda s-a îndreptat către antichitate Studentul și prietenul lui Skovoroda, Kovalensky, care i-a scris biografia, spune că "cei mai preferați scriitori ai Skovorodei au fost: Plutarh, Filon Evreul, Cicero, Horatius, Lukian, Clement al Alexandriei, Origen, Nil, Dionisie Areopagitul și ziua Maxim Ispov; iar din nou - relativ la sim; capul tuturor este Biblia" (Viața lui Skovoroda Ediția editorilor "Kievskaya Starina" b, p) Skovoroda spune despre sine că a început să studieze Biblia la aproximativ de ani "Această carte frumoasă mi-a biruit pe toate amantele (cărțile preferate), potolindu-mi foamea și setea de lungă durată" ("Convorbire despre pacea sufletului") El nu s-a despărțit de Biblie până la moartea sa O cunoștea cât mai puțin știa (ceea ce se vede din scrierile sale) Pentru o mai bună înțelegere a ei, a studiat limba ebraică, în măsura în care i-a fost posibil Biblioteca "Runivers" e A ZE TENOGORSKITS nu a fost de acord nici cu punctul de vedere al celor pe care el i-a numit "adormit pe Biblie" , sau (repetând apostolul Pavel) "să se odihnească pe lege" , nici cu punctul de vedere al raționaliștilor din secolul al XVIII-lea (această concepție va deveni clară) mai tarziu) Ghidat de interpretarea Bibliei lui Filon al Iudeii, Ap Pavel și unii dintre părinții și învățătorii Bisericii, Skovoroda a văzut în ea o carte care învăța o cunoaștere profundă de sine, cunoașterea lui Dumnezeu și a naturii și a indicat oamenilor un ideal moral Împreună cu studiul Bibliei, a studiat filosofia clasică antică și lumea clasică antică în

general Același Filon, apoi Plutarh, Cicero și alții l-au îmbogățit cu informații despre filosofia antică clasică, i-au trezit conștientizarea nevoii de cunoaștere directă a operelor lui Platon și Aristotel și l-au îndrumat în înțelegerea și studierea acestor lucrări Cu cât Skovoroda se familiariza mai mult cu filozofia clasică antică și lumea clasică antică, cu atât găsea mai multă satisfacție pentru nevoile și aspirațiile sale spirituale, și cu atât înalt idealul moral universal uman i-a devenit mai clar Ochii lui, de filosof-moralist, au fost îndreptați în primul rând și mai ales către Socrate, care și-a dedicat întreaga viață trezirii în compatrioți a celor mai înalte sentimente și aspirații morale Influența personalității și activității lui Socrate asupra lui Skovoroda și a activității sale vor fi discutate de noi separat Această influență este atestată de însuși Skovoroda, care "și-a dorit să fie Socrate în Rusia " Asemenea lui Socrate, Skovoroda și-a pus bazele filozofiei pe zicala: "cunoaște-te pe tine însuți" - și a scris o serie întreagă de dialoguri și discursuri pe acest subiect În Platon și Aristotel a găsit o filosofie profundă speculativă La stoici, pe lângă filosofia speculativă, a găsit conturul unui ideal moral uman universal, și nu doar conturul, ci și dorința de a-l realiza în viață A fost atras mai ales de stoicismul roman Însuși caracterul poporului roman, așa cum l-a spus el în cea mai veche epocă a vieții Biblioteca "Runivers" FILOZOFIA LUI G S SKOVORODY el, Skovoroda părea foarte simpatic "De îndată ce încep să citesc cărțica lui Ciceron: "Despre bătrânețe", scrie el în scrisoarea sa către Tevyashov (pentru care a tradus această cărțiță în rusă)," mi se deschide teatrul din vremurile romane antice, iar pe ea apar, de exemplu, Camillus, Corunkanius, Curius si altele asemenea Marturisesc ca ochiul meu duhovnicesc este captivat de dizgratia acestor bunatati de inimi stralucitoare si ajung sa inteleg ca nu exista nimic mai harnic sau mai ademenitor Nu pot fi foarte surprins cum ar putea fi simpli, dar pompoși, nepoliticoși, dar prietenoși, temperați, dar blânzi, afectuoși, dar nu vicleni, puternici, ci drepti, biruitori, dar milostivi, dominatori, dar dezinteresat, puțin învățat, dar prudent, rezonabil, dar fără viclenie, măreț, dar generos, lăudăroși, dar nu mincinoși, achizitori, dar inofensivi, certători, dar mizantropi, predispuși la amăgire, dar nedoritori ai ei, apărători ai păcatului, dar din moment ce nu i-au recunoscut linguşirea, ambiţioasă şi iubitoare de slavă, ci nevinovată şi nu maimuţe, abundenţi, dar nu voluptuoşi şi nerăsfăţaţi oameni harnici, nu creştini, ci iubitori de nemurire Aparent, Skovoroda a preferat caracterul poporului roman caracterului grecilor și, în special, caracterului atenienilor "Aerul îl bate pe Cato (adică vorbește) ca atenienii, dar romanul vorbește cu inima și cu pieptul, lovind cu spiritul sufletesc până în punctul sufletului și lăsând în el un sentiment caustic, de parcă ar înțepa o albină A cunoaște așa este vorba, ce este viața și viața este ca inima^, spune Skovoroda în aceeași scrisoare Se poate observa că caracterul moral al lui Cato și al altor romani ca el l-a inspirat pe Filosof-moralist, care el însuși s-a străduit să se asigure că în viață cuvântul și convingerile să nu se depărteze de fapte și fapte Dar el vede desăvârșirea unui ideal moral înalt în creștinism "Fiți atenți", spune el în "Eseu despre pacea sufletului", "fiți atenți la ceea ce scrie Luca despre primii creștini: dacă ar avea un suflet și unul Biblioteca "Runivers" θ A ZELENOGORSKII inima Și ce este? Care este inima lor? Pe lângă dragostea care este consonantă în ei, asta este! Ei se bucură, de parcă pentru numele Domnului Isus, au fost cinstiți cu dezonoare Dar iată o altă inimă eroică! Hulimi, hai să ne consolem! *) Mă bucur de suferința mea Cine

poate citi fără surprindere acea parte din scrisoarea lui (a lui Ap Pavel), care se citește în ziua triumfului său? Este o rușine pentru cele mai frumoase minuni care captivează ochiul inimii Oricât de ostil ar fi fost Skovoroda monahismului contemporan, în care, sub sutana monahală, "inima lumească" era adesea ascunsă, în cuvintele sale, în ciuda acestui fapt, în monahismul antic, la asceți precum Pavel din Thevea, Antonie al Egiptului, Savva cel Sfințit, - a văzut realizarea aceluiași ideal moral creștin înalt, pe care l-a notat printre primii creștini "Întoarce-te de la rău", spune el în "Conversația, numită: Doi", "să arăți ca un bărbat Obțineți soții acestor inimi (Pavel al Tebei, Antonie al Egiptului, Savva cel Sfințit) Fugi de zvonuri, îmbrățișează singurătatea, iubește sărăcia, sărută castitatea, împrietenește-te cu răbdare, așează-te cu smerenie, fii gelos pe Domnul Atotputernic Cele de mai sus nu epuizează întreaga învățătură a lui Skovoroda despre morală și idealul moral Este legată în el de speculația și Filosofia practică, despre care vom discuta mai târziu O scurtă schiță a lui Skovoroda, prezentată de noi, ca filosof moral, cu o indicație *) Apropo, iată un incident din viața lui Skovoroda, despre care vorbește cu un sentiment puternic de rușine în același eseu - "O conversație despre pacea sufletului": "Îți voi dezvălui, meu Prieteni, slăbiciunea mea M-am bucurat de asta, dar bucuria mea a dispărut brusc: două persoane au început să mă mustre și să mă batjocorească, aruncând în conversație astfel de cuvinte diamantate, care înfățișau în secret amabilitatea mea ticăloasă și starea mea scăzută și urâțenia trupească Îmi este rușine să-mi amintesc cât de tulburată mi-a fost inima și, mai mult, că nu mă așteptam la asta de la ei; cu forța, după o lungă reflecție, mi-am întors liniștea, amintindu-mi că sunt fii de femeie [Ce înseamnă ultima expresie, explică el cu ajutorul unei fabule despre o femeie care a cumpărat oale, pe care (fabula) o citează chiar acolo; ea este plasată printre "fabelele Harkov"] Biblioteca "Runivers" FILOZOFIA LUI G S SKOVORODY dintre sursele primare ale idealului său moral, arată deja cât de greșit sunt cei care au căutat și caută dependența directă a lui Skovoroda de oricare dintre filozofii vest-europeni din secolul al XVII-lea sau al XVIII-lea Opinia cu privire la această dependență s-a format în principal pe baza faptului că Skovoroda a trăit o perioadă în străinătate, "unde", după cum spune Kovalensky, "fiind curios din propria sa voință, a încercat să se familiarizeze perfect cu oamenii învățați și cunoștințele atunci " Acest lucru îi era cu atât mai accesibil pentru că "vorbea foarte regulat și cu o puritate deosebită latină și germană și înțelegea destul de elenica" ("Hellen-Sky le prefera pe toate străine", spune Kovalensky în alt loc, p); el câștiga "cunoașterea și prietenia oamenilor de știință și cu ei a dobândit cunoștințe noi, pe care nu le avea și nu le putea avea în propria sa țară" (Kovalensky, p) Carta Hesse de Calve spune că "a rătăcit în Polonia, Prusia, Germania și Italia^" (Buletinul Ucrainean, partea a VI-a, p io) Dar Kovalensky vorbește numai despre Ungaria, Viena, Ofen și Pressburg, " cu alte sensuri giratorii locuri", unde a călătorit Skovoroda În acest caz, trebuie să avem încredere mai mult în mărturia lui Kovalensky, ca cel mai apropiat prieten al lui Skovoroda, decât în mărturia lui H Hess de Calve; prin urmare, cercul călătoriilor în străinătate a lui Skovoroda nu era atât de extins pe cât și-a imaginat acesta din urmă Dar oricum ar fi, se pare că și în timpul vieții lui Skovoroda, unii l-au comparat cu martiștii; cel puțin, într-o discuție cu Kovalensky despre diverse secte, a considerat necesar să vorbească despre martiști: "Nu îi cunosc pe martiști, nici rațiunea, nici învățătura lor; dar dacă ei

filozofează cu simplitatea inimii pentru a fi cetățeni folositori societății, atunci îi onorez; dar de dragul acestui lucru nu există niciun motiv ca ei să se izoleze Dragostea pentru aproapele nu are sectă" etc (Kovalensky, p) Biblioteca "Runivers" θ A ZELENOGORSKII tabelul XVIII mistici celebri În special, Skovoroda nu a arătat nicio înclinație către viziunile spiritelor și morților și către teurgii, care, după cum se știe, era practicată în sectele mistice ale vremii Cu toate acestea, numele "misticism" a rămas la Skovoroda până ultima dată (Iberweg-Heinze: "History of New Philosophy ^, p) În acest an, într-un articol din revistă" Nedelya (ianuarie) a exprimat un alt aspect vedere la Skovorod}' ·, chiar opusul celor de mai sus Aici Skovoroda este numită "raţionalistă pur sang" (p i) Autorul acestui articol a văzut "afinitatea" filozofiei lui Skovoroda cu Filosofia lui Spinoza, deși a avertizat cititorii că nu are "cea mai mică dovadă exterioară a vreunei cunoștințe a lui Skovoroda cu scrierile lui Spinoza sau cu oricare dintre studenții și adepții săi * (acolo la fel) Trebuie mărturisit că scrierile lui Skovoroda erau puțin cunoscute Majoritatea celor care au scris despre Skovorod cu greu au avut destule la îndemână pentru a-și evalua corect demnitatea (vezi articolul din Nedel, p , nota) Da, iar cei care au avut un număr semnificativ de ei, nu au avut răbdare, nici măcar o dorință de a le citi Iată ce spune, de exemplu, Khalyavsky (Danilevsky): "el (Skovoroda) a scris mult, într-un limbaj întunecat și ciudat, despre subiecte abstracte, vagi, neobservabile" ("Fundamental" pentru , septembrie , p); "să urmeze acum majoritatea raționamentului său, în limbajul lor ciudat, greoi și pretențios, un filantrop ar face în mod voluntar" (p) Într-adevăr, menționatul autor a recurs la un extras din "Istoria filosofiei" a arhimandritului Gabriel pentru a oferi cititorilor o idee despre filosofia lui Skovoroda, afirmând totodată că arh Gabriel a studiat lucrările tipărite și inedite ale lui Skovoroda Ne permitem să ne îndoim acel Arh Gabriel Biblioteca "Runivers" FILOZOFIA LUI G S SKOVORODY a studiat scrierile lui Skovoroda, altfel am avea dreptul să ne așteptăm de la el, ca specialist, mai mult decât cât a afirmat despre filosofia lui Skovoroda în "Istoria filosofiei" sa; și chiar și ceea ce a afirmat aici a fost împrumutat, se pare că , dintr-un articol al lui Khijdeu, sub titlul: "Grigoriy Varsava Skovoroda tipărit în Telescop pentru (partea); ne oferă mai multe despre filosofia lui Skovoroda decât altele Este clar că acest admirator al lui Skovoroda și activitatea sa filozofică și-a studiat cu sârguință scrieri şi a încercat să-i înţeleagă filosofia Avea mijloace mari pe care le avem în prezent (face indicaţii despre astfel de lucrări ale lui Skovoroda pe care nimeni, în afară de el, nu le indică) ceea ce este tipărit în "Telescop", există , conform propriei sale afirmații, doar un scurt extras (aforistic) dintr-un manuscris scris în limba germană sub titlul: "Gregor Scoworoda's Lebenswandel und Wirkungskreis, oder historisch-kritische Würdigung seiner Schriften, als Beitrag zur einer Geschich te der Slavischen Volkswe, in Briefen an Joh Jos Gõrres, profesor an der Universitât zu München(r) Dacă acest manuscris al lui Khijdeu a fost tipărit undeva, nu știm; dar ceea ce este tipărit în Telescop, deși foarte valoros pentru noi, mai ales din fragmente din lucrările lui Skovoroda necunoscute nouă, este extrem de insuficient pentru o cunoaștere completă a Filosofiei lui Skovoroda În general, se poate spune fără exagerare că filosofia lui Skovoroda era până acum aproape necunoscută publicului rus Activitate socratică Skovoroda Spre deosebire de alții (cu excepția lui Khizdeu), îl facem pe Skovoroda dependent de filozofia clasică antică, acolo unde se referă la

filosofia sa în sensul restrâns al cuvântului De acolo a tras idei filozofice, Biblioteca "Runivers" θ A ZELENOGORSKII reelaborându-le după propria dispoziție și tendințe, precum și după locul, spiritul vremii și nevoile societății în rândul căreia a trăit și a acționat Filosofia clasică antică și-a lăsat amprenta asupra gândirii filozofice a lui Skovoroda Poate că prin aceasta el diferă esențial de misticii cu care este comparat Aparent, el era înclinat din fire spre misticism; dar studiul filosofiei clasice antice l-a condus la un mod de gândire mai sănătos El vorbește uneori în limba raționaliștilor secolului al XVIII-lea și în acest caz nu respingem cu desăvârșire influența asupra lui a gânditorilor acestui secol Dar cea mai mare influență asupra lui a avut-o filozofia clasică antică, ceea ce explică de ce nu a urmat Filosofia negativă a secolului al XVIII-lea Scrierile lui Skovoroda arată o înțelegere profundă a operelor marilor filozofi ai antichității: el înțelege bine semnificația lor globală, gândindu-se să evoce conștiința națională a Rusiei, îl alege pe Socrate drept conducător "Unde suntem orbi", spune Skovoroda, "în ceea ce trebuie să mâncăm În Rus', mulți oameni vor să fie Platos, Aristotel, Zenons, Epicure, dar nu susțin că Academia, Liceul și Porticul provin din știința lui Socrate, ca o găină răsucită dintr-un gălbenuș de ou Până când vom avea propriul nostru Socrate, până atunci nu va mai fi nici propriul nostru Platon, nici alt Filosof Tatăl nostru care ești în ceruri! Îl vei trimite curând pe Socrate la noi, care ne-ar învăța în primul rând să ne cunoaștem pe noi înșine, iar când ne vom cunoaște pe noi înșine, atunci vom țese din noi o știință care va fi a noastră, a noastră, naturală ("Sophrosina, adică , interpretarea întrebării: ce trebuie să mâncăm " Teleskop, articol Khizdeu, p) Skovoroda crede că a venit momentul nașterii filozofiei în Rusia "Deja tremură în pântecele mamei sale; dar numai Anna aude cum a sărit pruncul în pântecele Mariei "■ (ibid) Dar, notează Skovoroda, "cu mult înainte Biblioteca "Runivers" FILOZOFIA LUI G S SKOVORODY este necesar să se distrugă, să se spargă și să se prăbușească, decât va veni timpul de a construi un nou templu pe pământul vechi" (ibid) Ce vede Skovoroda ca semn al vremurilor, adică apropierea apariției lui El observă bifurcația dintre societatea rusă: pe de o parte, vede dominația ignoranței și superstiției întunecate, impenetrabile, iar pe de altă parte, ateismul și ateismul care au început să se răspândească (acestea din urmă au început să ne pătrundă din Franţa cu ajutorul literaturii franceze şi a educatorilor francezi ai copiilor de clasa cea mai înaltă) eseuri sub titlul: "Şarpele israelian", care este considerată una dintre primele sale compoziţii: "o inimă evlavioasă între movile turnate de ateism violent şi între mlaștini ticăloase ale superstiției sclave", etc atei *), dar mâna vânturile și se hrănește cu minciuni, există o superstiție, târându-se și mănâncă murdărie cu șarpele Evident, Skovoroda a găsit starea societății ruse din acea vreme similară cu cea a societății ateniene sub Socrate; de aceea și-a determinat activitatea în spiritul și după exemplul lui Socrate "Sfințit-se numele tău în gândul și gândul slujitorului tău, care a zămislit cu mintea lui și a vrut să fie Socrate în Rusia, dar țara rusească este vastă *) Skovoroda a avut de-a face cu astfel de atei Domnul Hess de Calvet relatează un exemplu al unei astfel de întâlniri "G destept si educat un bărbat, spune el, dar un ateu și un satiric (a fost crescut în franceză), a vrut într-o zi să-l ridiculizeze (Skovoroda) "Este păcat", îi spune printre altele lui Skovoroda, "că tu, după ce ai învățat atât de bine, trăiești ca un nebun, fără un scop și fără niciun folos pentru patrie " - "Adevărul tău", a răspuns filosoful: " Încă nu am făcut nici un bine;

dar trebuie spus, și nici un rău; dar dumneavoastră, domnule, numai prin nelegiuirea voastră ați făcut deja mult rău: un om fără credință este un animal otrăvitor în natură Conștiința noastră este chiar și atunci calm când noi nu facem rău nimănui dacă soarta ne-a pus într-un loc în care nu putem fi de folos mai mare" ("Buletinul Ucrainean", partea VI, , pp JI -ib) Biblioteca "Runivers" θ, A ZELENOGORSKII greacă și nu va fi atât de ușor să-ți îmbrățișezi predicarea Fie ca să vină împărăția Ta și atunci grânul, după cuvântul Tău, semănat, va încolți ca o sământă, și atunci aș bea un pahar de kokuta (adică cucută), ca un fagure de miere Non frigio mortem, si famam assequar et cedo dummodo absolvar cinis Sfânta Ta voință să fie asupra mea în toate căile și angajamentele mele, pentru că susțin că cunoașterea nu trebuie să limiteze revărsarea ei doar la preoții științei, care se devorează și se îngrămădesc, ci ar trebui să treacă la întregul popor și să se stabilească în inimile și sufletele tuturor celor care au adevărul să spună: Eu sunt om și pentru mine că omul nu este străin (SoFrosina Telescop, p , articol de Khyzhdeu) Însăși natura lui îl atrage către această activitate: simte o chemare la aceasta și un impuls interior "Inima mea s-a încălzit", spune el, "și în învățătura mea se va aprinde un foc, căci ceea ce spun, spun din belșug inimii mele, și nu doar să vorbesc sau să nu tac Aș fi tăcut toată viața, precum Minerva *) a mea nu mi-ar fi spus să vorbesc; iar dacă a plouit, a plouit mult din exces de inimă: amore recipiendum est, quod amore donatur "(scrisoare către protopopul Zalessky de la Obuhovka,) Pe de altă parte, este inspirat în domeniul pe care l-a întreprins de sfințenia și măreția muncii pe care o desfășoară și de tabloul societății viitoare, pe care l-a pregătit prin activitatea sa, trezind patria la o nouă viață "Când mintea și inima mea sunt așezate în casa pe care Înțelepciunea și-a creat-o în sfânta Rus' și mă îmbăt de grăsimea acestei case, sunt binecuvântat, ca cel ce are un seminție în Sion, căci în Muntele Rus' Văd totul nou: oameni noi, creație nouă, creație nouă și glorie nouă O, ce ușor pentru mine atunci, și distractiv, și dulce, și iubitor și liber! Gândul meu zboară nemărginit în înălțime, înăuntru *) Minerva este aceeași cu natura, înclinația naturală, ca dar și vocație divină (vezi mai jos "despre înclinațiile naturale" în secțiunea despre filosofia practică) Biblioteca "Runivers" filozofie tigăi adâncimea, lățimea, nici munții, nici mările, nici stepele nu se amestecă în ea: vede îndepărtatul, disprețuiește ascunsul, privește în trecut, îmbrățișează existentul, pătrunde în viitor, merge de-a lungul oceanului, intră prin ușile prizonierului; ochii ei de porumbel, aripile de vultur, agilitatea căpriorului, îndrăzneala leului, fidelitatea porumbelului, recunoștința lui Pelargov, blândețea mielului, viteza șoimului, bunătatea macaralei ; ea este condusă de spiritul gustului, spiritul credinței, spiritul speranței, spiritul milei, spiritul sfatului, spiritul perspicacei, spiritul sincerității; ea este îmbrăcată în glasul tunetului, într-un cuvânt neașteptat, ca fulgerul "(" O carte despre iubirea față de propria persoană, numită Ortodoxă Olga " Khizhdeu, p) În același timp, Skovoroda a văzut că cei care erau chemat să facă lucrarea pe care a întreprins-o, adică "O, cât de greu și de trist este să te întorci spre vale de la această latitudine muntoasă", continuă el, "unde înțelepții privesc cu ochii, chicotesc cu buzele, care, se pare că demonii îi chinuiesc și se mișcă și se arată ca maimuțele, vorbesc și se leagănă ca o Citherie romană, se simt ca un idol, filozofează ca un idol, se ating ca o cârtiță infernală, se simte ca o aluniță fără ochi, are doar orb ochii, sunt mândri ca nebunii, se schimbă ca luna, îngrijorează ca Satana, învață

ca un păianjen, lacomi ca un câine, lacomi ca boala apei, vicleni ca șarpele, afectuoși ca un crocodil, constant ca marea, credincioși ca vântul, de încredere ca gheața, sfărâmicios ca praful, zgârietură ca un vis sunt mulți Glovatsky, dar nu au cap" (ibid , p) Cel puțin, Skovoroda și-a dedicat jumătate din viață activităților educaționale și luptei împotriva ignoranței Dar luarea în considerare a acestei activități, așa cum a fost exprimată în viața practică a Skovorodei, nu face parte din sarcina noastră Ne vom limita la ceea ce este cuprins în scrierile sale Aici lupta lui cu superstiția este deosebit de remarcabilă Superstiția pe care o consideră mai mult Biblioteca "Runivers" θ A ZELENOGORSKII dăunătoare și mai periculoasă decât ateismul "Din superstiții", spune el, "s-au născut prostii, dispute, secte, vrăjmășii intestine și ciudate, războaie manuale și verbale, temeri infantile și așa mai departe Nu există mai bilioasă și crudă - nici superstiție și nici îndrăzneală, ca furia, aprinsă de o căldură oarbă, dar plină de râvnă a credinței stupide, când aceasta este vicioasă, preferând minciunile absurde și inadecvate milei și dragostei și uluiți de sentimentul umanității , îl împinge pe fratele său respirând cu crimă și se pare că aduci slujire lui Dumnezeu" ("Șarpele israelian" Prefață) Și apoi spune: "nu este mai rău decât ceea ce a fost construit pentru binele principal, dar a devenit coruptibil de fiecare dată: frunziș pentru ipocriți, o mască pentru escroci, un zid pentru paraziți, incitare și incendiu pentru detonatori bate, dacă cineva la amiază, și nu la răsărit, se roagă cu el Unul este supărat că îl scufundă, altul este furios că toarnă apă peste cel care este botezat Unul blestemă kvas, celălalt blestemă fulgi de ovăz Dar cine poate număra toate capetele superstițioase ale unui păianjen? Parcă Dumnezeu este un barbar pentru a se certa pentru un fleac" (ibid) Într-adevăr, Skovoroda a deschis un câmp larg și cel mai dificil lucru în lupta împotriva superstiției și a prejudecăților, așa cum le-a înțeles el spune atunci când spune că "Multe lucruri trebuie să fie distruse, dărâmate și prăbușite înainte de a veni timpul să construim un nou templu pe pământul vechi" Acționând pe cont propriu, el cheamă în același timp să-l ajute pe alții, în care îi vede, sau cel puțin speră să-i găsească, pe cei capabili să-i accepte ideile De exemplu, într-o scrisoare către Tevyashov (care este prefața unui eseu intitulat "Șarpele israelian"), explicând că "nu există nimic mai dulce decât adevărul", el scrie: "de ce curge acest discurs? La faptul că oameni cu nume de familie înalt Biblioteca "Runivers " FILOZOFIA LUI G S SKOVORODY nu numai în litigii, războaie, în comerț, construcție de case, arte, ci și în primul punct, adică în gândurile despre Dumnezeu, trebuie să găsim adevărul, dar să rezistați superstiției * Skovoroda acționează în aceeași direcție asupra lui Kovalensky, deja cunoscut nouă, și asupra altora Dându-și seama de dificultatea luptei cu superstiția, Skovoroda aparent crede ferm și profund că adevărul în sine are puterea de a cuceri, că mai devreme sau mai târziu va triumfa Skovoroda, care era interesat de compoziții, a acordat întotdeauna atenție unora dintre ele - foarte originale și ciudate ca conținut, cum ar fi, de exemplu, compozițiile sub titlul: "Straight Besus Barsabay" și "Bătălia Arhanghelului Mihail cu Satana* Sunt creații poetice în care Skovoroda a reprezentat figurativ lupta dintre vechi, întunecat, plin de superstiții și prejudecăți, spiritul vremurilor și noua, luminoasă direcție a gândirii și a vieții, care se numește Skovoroda o nouă glorie O minte infantilă, o inimă urâtă, un suflet plin de pânze de păianjen, nu instructiv, ci instructiv Ești creatorul unei noi glorii? - Barsaba Noi, prin harul lui Dumnezeu, suntem slujitorii

Domnului și îndrăznim să proclamăm o nouă slavă - Daimon Acum, fără ezitare, prezice vinovăția (motivul), de ce locuința mea dărăpănată este de nenumărate ori mai aglomerată decât cea nouă? - Bărșava Este intuneric Deschide, dacă poți, mai sincer abisul inimii tale, Daimon O, apocalipt, ciudățenie în cuvinte, încăpățânare în cale, dificultate în fapte, iată sursa triplă a noului deșert - Barsaba Și minți, vorbești întunecat Cine poate ridica aur sau perle pe drum, care crede că este ceva inutil? Nu va îndrăzni cocoșul de cocoș să sară într-o plasă sau într-o capcană, socotind-o ca pe o cornă a abundenței? Care miel nu se va teme de mamă, care o face lup, și nu se va agăța de lup, reprezentându-l ca pe o mamă? Nu dau vina pe lume, nu dau vina nici pe noua glorie Nu există dragoste pentru percepția ei, pentru că inima este strâns legată și asurzită ca un aspid și la fel de rece ca gheața a fost creată pentru mama ei Biblioteca "Runivers" θ A ZELEPOGORSKY Cine este vinovat? Tu, dușmanul, tu, mormântul împodobit *) Oamenii merg la închinare, sperând să găsească relicvele incoruptibile ale altarului, dar acesta este plin de oase moarte și praf Oamenii vin și văd de fiecare dată o nouă măreție a decorațiunilor; Ochiul lui este orbit de noua lumină a diamantelor și a pietrelor, strălucind de strălucire pe mormânt și nu deschide acoperișurile, ci vede înăuntru ceea ce este în mijloc - Daimon Ai vorbit mult Cuvântul tău este de neînțeles pentru mine Cum vrei și te gândești să slăviști oamenii cu atâta verbozitate? - Varsava Cum? - și iată cum: mă voi duce la mormânt și îi voi deschide în tăcere acoperișul și nu voi spune oamenilor un cuvânt viu, cu un deget voi arăta spre mijlocul mormântului și din oasele decrepite care sunt în ea, iar praful străvechi care este în ea, se va ridica o nouă slavă se va reînvia și se va reînvia, iar mormântul, care pare tot nou de fiecare dată, va fi dezvăluit deodată și odată "**· se revarsă în gunoaie vechi și zdrențe în ochii tuturor oamenilor și așa, fără un cuvânt, voi blestema poporul și voi cânta slava nouă: tare, cum moartea, dragostea și aripile ei sunt aripi de foc" ("Besusul drept al Barsavoyului" Khyzhdeuv) Telescop, p -) Skovoroda era atât de ferm convins că noua glorie (cum spune el) va triumfa asupra vechiului spirit al vremurilor Așadar, în activitatea sa în domeniul specificat, nu s-a simțit stânjenit de nimic "Ei Mă vor dezonora", spune el, "să fie dezonorati; se spune despre mine că port o lumânare în fața orbilor, dar fără ochi nu poți vedea o lumânare, lasă-i să vorbească; vor face o glumă pe mine, >'-'-că eu sunt un sunet pentru surzi, iar surzii nu sunt la înălțime, să fie ascuțiți; ei le cunosc pe ale lor, dar eu le cunosc pe ale mele și o fac pe ale mele așa cum știu eu, iar dorința mea este mângâiere pentru mine" (scrisoare către arhiepiscopul Grigori Konisski din Nzhin, , iulie Khyzhdeu, pagini) "Sunt înțelepți", spune el în alt loc: oamenii de rând doarme; lasa-l sa doarma cu un somn puternic, eroic, care este doar in basme; dar fiecare vis *) Evident, imaginea este împrumutată din Evanghelie, unde se spune despre sicrie captive * Biblioteca "Runivers" FILOZOFIA LUI G S SKOVORODY este unul trezit, iar cine doarme, nu este carăv sau hrană moartă, - când doarme, așa se trezește, când visează, se găsește și se trezește și se trezește '("Despre omul interior " Convorbire I Simfonie despre popor Tonul II Hijdeu p lió) În criticarea superstițiilor și a vechilor concepții înguste asupra religiei, Skovoroda este ghidată de aceeași idee largă, universală, universală pe care am văzut-o când am vorbit despre idealul moral uman înalt și universal al lui Skovoroda În primul rând, el duce o luptă împotriva ritualului și apariției fără suflet în domeniul religiei și moralității "Un ritual fără puterea lui Dumnezeu este un pustiu", spune el (Prefață

la fabulele Harkov) "Kapito Pakhomiev? Aceasta este doar o mascarada monahală La ce folosește să-ți ascunzi inima lumească cu această mască?" ("Conversație, numită: Doi") În eseul: "Bătălia Arhanghelului Mihail cu Satana", Skovoroda vorbește extrem de tăios împotriva ipocriților "Ei, spune el, sunt maimuțe ale adevăratei sfințenie um; în față sfinți, fără de lege după inima tuturor; bani -iubitor, ambițios, voluptuar, mângâieri, proxeneți, nemilostiv, implacabil, bucurându-se de răul vecinilor, bizuindu-se pe evlavie în profit; sărutând în fiecare zi poruncile Domnului și pentru dăruirea altynului; animale domestice și șarpe interior, tigru fioros , crocodili si basilisci Acesti lilieci intre calea dreapta si calea dreapta nu sunt nici masculi, nici femele;amândoi sunt dusmani, schiopi pe ambele picioare; nici cald, nici frig; nici animal, nici pasare dar respinge, parca fortele celor care a respins-o O tunet puturos Întrebări de filosofie, KN, J Biblioteca "Runivers" θ A ZELENOGORSKII ar fi! nu există așa rău în tot iadul Dezolarea bisericilor; oscilarea bisericii; Seducția lui Dumnezeu a aleșilor!" Skovoroda protestează împotriva înțelegerii înguste a Ortodoxiei: esența botezului nu depinde de scufundare sau stropire ("șarpele israelian"); ea protestează în egală măsură împotriva înțelegerii înguste a creștinismului însuși Adevărul, în punctul său de vedere, a fost revelat de Dumnezeu nu numai evreilor și creștinilor, ci și păgânilor; la fel cum morala bună nu este numai proprietatea creștinilor; moralitatea înaltă a înflorit adesea în lumea antică păgână pentru a le asigura că următorul cuvânt de Hristos nu-i atinge: "Cine nu este împotriva voastră, după voi Sunt silit să spun împreună cu Pavel: sau este numai Dumnezeu al iudeilor, și nu al Neamurilor? Da! și al Neamurilor acele oi care nu sunt din curtea lui Hristos și bărbații care n-au proorocit la Cortul Mărturiei; totuși, este scris: odihnește-te peste ele Duhul și acestea erau de la cei care au fost înscriși și proorociți" (Scrisoare către Teviașov când traducând cartea lui Cicero: "Despre bătrână") Skovoroda este profund convins că revelația divină a adevărului a fost atât printre păgâni, cât și printre evrei și creștini Ca să nu mai vorbim de filozofii greci: Heraclit, Pitagora, Socrate, Platon, Aristotel și următorii, a căror minte iscoditoare i s-a dezvăluit treptat adevărul, care era ascuns sub diferite imagini în miturile religioase păgâne Revelația divină nu a început cu Moise; a existat întotdeauna în lume și în neamul omenesc: Dumnezeu s-a revelat și Se descoperă, pe de o parte, în natură, pe de altă parte, în sufletul omului Biblia lui Moise este al treilea fel de revelație divină Dar nici acest tip de revelație nu începe cu Moise, ci continuă "Mama teologiei evreiești este teologia egipteană ", spune Skovoroda (Narkis Conversație: "cunoaște-te pe tine însuți") Biblioteca "Runivers" FILOZOFIA LUI G S SKOVORODY gelos pe preoții egipteni", spune Skovoroda într-un alt loc, "a adunat făpturile cerești și pământești într-un singur volum, dând naștere strămoșilor săi evlavioși, a orbit cartea Genezei, adică universul" ("șarpele lui Israel") ^Adevărul este fără început - aceasta este principala viziune asupra lumii a lui Skovoroda ("Conversația numită Alfabetul și Primerul Lumii") Sfinxul"? Numele lui înseamnă legătură sau nod Ghicirea acestui ciudat ascundea aceeași putere: "cunoaște-te pe tine însuți " În întunericul divin al cărților lui Moise, aceasta se găsește de aproape douăzeci de ori: "puți-te*, "ascultă-te pe tine însuți", iar în loc de cheia pentru tot, se mai spune că - "cunoaște-te pe tine însuți" Și nu este de mirare că egiptenii, evreii și grecii antici veneau înalt acest cuvânt A cunoaște ceva din cunoașterea pe sine intră în sufletul luminii viziunii lui Dumnezeu Aşa cum este o busolă într-o corabie,

Dumnezeu este într-o persoană Săgeata busolei din inima unei nave este un limbaj secret, o lege b, capul, ochiul şi împărăţia corăbiei" (ibid) Evident, în acest loc Skovoroda vorbește despre revelația divină, pe care teologii o numesc naturală spre deosebire de supranaturală, revelație divină În chestiunea cunoașterii lui Dumnezeu prin revelația naturală, Skovoroda recomandă să se îndrepte de preferință la cunoașterea de sine, și nu la cunoașterea naturii exterioare "Este Dumnezeu în om exact? Nu; dar cel care este orb acasă este și oaspete "(Convorbirea, numită Alfabetul Lumii) În ceea ce privește așa-numita revelație supranaturală și miracole, Skovoroda, aparent, nu consideră că este necesar, având în vedere bogăția de izvoare naturale pentru cunoașterea lui Dumnezeu, în care Dumnezeu se revelează din belșug și evident De ce încălcarea legilor naturii, când natura existentă aduce suficientă mărturie Creatorului ei?De ce miracole, când universul este o minune constantă și neîntreruptă? Biblioteca "Runivers" θ A ZELENOGORSKII o afirmație care dezvăluie insolența și nestăpânirea naturii binecuvântate, de parcă odată, undeva a făcut ceva ce nu face nicăieri acum și nu va face în viitor Cu toate acestea, nu este grozav că este inutil Și tot ceea ce este inutil este că nu este întotdeauna și oriunde posibil Ce glorie și laudă este să faci imposibilul? Tot ceea ce este blocat de legea de natură binecuvântată este ceea ce nu este util, ceea ce este imposibil și ceea ce este util este ceea ce este posibil * ("Șarpele israelit" Prefață) "Toată creația este acel câmp al urme ale lui Dumnezeu ^ "Toate gunoaiele respiră pe Dumnezeu și Veșnicie" etc (ibid) Din acest punct, Skovoroda începe critica sa severă la adresa celor care se opresc doar la litera Bibliei și iau pentru realitate ceea ce se spune și se transmite în ea Această critică, în direcția ei negativă, amintește de literatura negativă a raționaliștilor XVIII, tabel , care tratează același subiect Acest personaj distinge în principal două lucrări ale lui Skovoroda: "Șarpele israelian" și "Dialog, numele său este: Potop de șerpi; sufletul și spiritul nepieritor vorbesc" Este posibil ca Skovoroda să fi fost familiarizat cu unele dintre lucrările literaturii negative vest-europene, deși este imposibil de spus cu certitudine care au fost lucrările pe care le-a citit în această direcție *) Dar ceea ce este important pentru noi este că Skovoroda nu i-a urmat pe raționaliștii secolului al XVIII-lea El a recunoscut necesitatea credinței pentru om "Credința este înștiințarea invizibilului" "Ea", spune Skovoroda, "este un ochi pătrunzător, o inimă curată, o gură deschisă Ea singură vede lumina, strălucind în întunericul elementar; Îl vede, iubește și binecuvântează (incoruptibil *) Din literatura germană, de care Skovoroda avea la dispoziție cu cunoștințele sale despre limba germană, se poate indica doar opera lui Reimarus (Reimarus Abhandlungen von den vornehmsten Wahrheiten der natürlichen Religion Hanib) care, din punctul de vedere al religiei raționale, a respins necesitatea revelației supranaturale și a găsit multe neconcordanțe în ceea ce este relatat în Biblie Biblioteca "Runivers " FILOZOFIA LUI G S SKOVORODY omul nostru - Hristos Isus) " "Doar o singură credință vede o persoană minunată în curs de desfășurare, a cărei toți suntem o umbră" ("Conversație despre lumea antică") Astfel, autorul articolului pe care l-am menționat în Săptămâna despre Skovoroda se înșeală când îl numește pe Skovoroda "pur sang raționalist", echivalându-l cu raționaliștii secolului Skovoroda caută în Biblie cel mai înalt sens și rațiune , care este ascuns sub imagini spune el, "este diferit la față, diferit la inimă " Iată o directă, numită de grecii antici ποίημα, cu alte cuvinte, creație Și astfel de scriitori (cum ar fi Mosey) sunt exact

piites "("Sarpele israelian Katavasia) "Ea (cartea Genezei) nu atinge lumea locuită în nimic, ci doar cu urmele creaturilor adunate de la ea ne călăuzește către Începutul veșnic R Aceasta nu este înțelepciune foarte necesară pentru a cunoaște: floarea a fost creată înainte sau s-a născut ciuperca? , ("șarpele israelian") în sens literal, luând drept evenimente reale (și nu imagini) totul care se transmite în ea Skovoroda era dușmanul ateilor și ura ateismul;în același timp, a văzut că Biblia, înțeleasă în sens literal, este plină de ispită, de inconsecvențe (din punctul de vedere al timpurilor moderne) și contribuie la dezvoltarea ateismului Prin urmare, el s-a angajat să critice Biblia, înțeleasă în sens literal, pentru a arăta sensul interior profund și rațiunea conținută în ea "În această mică carte pe care o prezint", îi scrie lui Tevyashov, "experimente în care se poate pătrunde în mintea exactă a acestor cărți (ibid Prefață) Filon evreul îl conduce în aceasta, Biblioteca "Runivers " θ A VELENOGORSKY precum și unii dintre părinții și învățătorii Bisericii, pentru care Biblia a fost atât de instructivă, cât și în imagini a anunțat venirea pe pământ a lui Isus Hristos, Mântuitorul lumii Skovoroda spune: "pentru aceasta, prin aceasta și de dragul acestui om (Dumnezeu-omul), toate tunetele bubuie din nori biblici ("șarpele israelian") Oricum ar fi, nu a trecut mult până când a apărut acuzația Micului Rus Socrate că îi respinge pe "zeii țării" "Mulți, neînțelegându-mă sau nedorind să mă înțeleagă, defăimează", îi spune Skovoroda lui Kovalensky, "de parcă aș respinge istoria Vechiului și a Noului Testament, pentru că recunosc și mărturisesc în această minte spirituală, îl simt pe Dumnezeu- legea scrisă și vezi Existentul prin sensul literal" Elevul noului Socrate ne dă și scuzele profesorului său: "Adaug la această istorie, și nu devastatoare, precum un trup fără duh este mort, așa este Sfânta Scriptură fără credință; dar credința invizibilului este un anunț Când laud vitejia unui războinic, neînfricarea, curajul, curajul, atunci nu îi distrug ținutele Ținuta, decorul, armele unui războinic sunt istorie, iar motivul și gloria acestei istorii sunt spiritul unui războinic, faptele sale Când privesc un templu frumos, înalță cu laude simetria, proporția, splendoarea, apoi, referindu-mă la arta creatorului, la frumusețea întregului, fie că resping cărămida, varul, fierul, nisipul, apa, zidarii, etc , de parcă nimic din asta nu s-ar fi întâmplat? Sunt surprins de mintea templului, dar nu voi respinge aspectul exterior al acestuia Citind St Scriptura cu intenția de a învăța în ea închinarea lui Dumnezeu, frica de Dumnezeu, iubirea de aproapele, ascultarea de superiori, ascultarea de cei care dețin putere, desăvârșirea inimii în toate privințele ei, când găsesc, de exemplu, povestea despre cum Aaron, marele preot al vițelului de aur al evreilor, a fost făcut de ei să treacă în inexistența lui și să se închine de la ei, aruncat în foc și topit, apoi nu mă opresc aici la munca chimică, amintindu-mi mereu că Biblia este nu o știință a chimiei, ci o carte sacră, care învață sfințenia moravurilor unei persoane capabile să asculte Biblioteca "Runivers" FILOZOFIA LUI G S SKOVORODY învăţătura ei Învăț din istoria ei că inima umană nu poate fi lipsită de exercițiu și că atunci când un gând sacru, conceptul de adevăr, spiritul rațiunii, se îndepărtează de el, se cufundă instantaneu în ocupații josnice, indecent față de înalta sa familie și cinstește, mărește, idolatrizează pe cel disprețuitor, neînsemnat, zadarnic Acest motiv al istoriei mă edifică mult mai mult și contribuie la îmbunătățirea mea interioară, mai degrabă decât ca și cum eu, după ce am învățat cum să transform instantaneu aurul din toate și să transform totul în el, am preluat dorința sau exercițiul de a deveni

bogat sau chimic Cred și știu că tot ce există în lumea mare există și în cea mică, și ceea ce este posibil în lumea mică este posibil și în cea mare, după corespondența lor și după unitatea împlinirii atotîmplinirii a spiritul împlinitor Dar de ce mă străduiesc să știu cum și când a Mea a despărțit marea cu un toiag în cea mai mare lume a șapte din istorie și nu învăț cum aș împărți în lumea mea mică - în inima mea amestecul de înclinații ale naturii, imaculat? și corup, și conduc voința mea neafundată pe drumul vieții lumești, pentru a-ți oferi libertatea de gândire la timp, adică veselia spiritului sau, așa-zisa, fericirea în viață Nu ne ridică oare acele cuvinte, adesea proclamate în templele noastre: "Iartă înțelepciunea"? Ce altceva este simplu, dacă nu spirit? Ce este pliat, ce este amestec, compoziție, țesut, dacă nu carne, istorie, ritual, aspect? Cu aceste cuvinte înalte, suntem încurajați să ne ridicăm gândurile deasupra ritului vizibil al slujirii, deasupra sensului literal, deasupra închinării istorice a lui Dumnezeu Răspândește înțelegerea acestor cuvinte în întregul cerc al universului, pe toată fața ființei tale și vei vedea invizibilul, puterea lui Dumnezeu, spiritul Domnului, învierea Ce altceva este învierea, dacă nu simplitatea, curățată de compoziție perisabilă, de multiplicitate, de separație? Dar acești creștini istorici, înțelepți rituali, botezisti literali, care nu au spirit uman, hulesc ceea ce nu înțeleg"(Kovalensky : "Viața lui Skovoroda , p , și) Biblioteca "Runivers" θ A, Zelenogorsk Filosofia speculativă a lui Skovoroda Așa că Skovoroda a căutat să extindă viziunea religioasă asupra lumii a compatrioților săi, să dea o lovitură superstiției și să o distrugă, precum și să paralizeze răspândirea lipsei de Dumnezeu și a ateismului, îndreptând societatea către calea de mijloc și corectă a dezvoltării "O inimă evlavioasă", spune el, "între movilele îngrămădite ale ateismului violent și între mlaștinile ticăloase ale superstiției servile, care nu se abate nici la dreapta, nici la stânga, curge direct spre muntele lui Dumnezeu (" Șarpele israelit Prefață) Este imposibil să conturați și să definiți mai bine nevoile societății ruse de atunci, așa cum le-a definit Skovoroda și este dificil să nu fiți de acord că acestea erau nevoile pe care urma să le satisfacă Prin urmare, nu putem fi de acord cu autorul articolului din Nedelya (care a fost subliniat mai sus) că "el (Skovoroda) a apărut la momentul nepotrivit și în locul nepotrivit" (ianuarie , p) perspectiva religioasă să fie, pe de o parte, mai pură și mai înaltă, iar pe de altă parte, mai fermă și mai puternică, este necesară o educație filozofică în societate, este nevoie de filozofie Aparent, Skovoroda a considerat filosofia și educația filozofică ca fundament și centru al educației în general Unul dintre oamenii de știință l-a întrebat pe Skovoroda ce este filozofia? "Scopul principal al vieții umane", a răspuns Skovoroda, "șeful afacerilor umane este spiritul, gândurile, inima lui Toată lumea are un scop în viață, dar nu toată lumea are scopul principal, adică nu toată lumea este angajată în capul vieții Unul se ocupă de burta vieții, adică își îndreaptă toate treburile pentru a da viață burtei, altul ochilor, altul părului, altul picioarelor și altor membre ale corpului, altul hainelor și alte lucruri fără suflet; filozofia sau înțelepciunea îndreaptă tot cercul faptelor sale în acest scop, pentru a da viață spiritului nostru, noblețe a inimii, ușurință a gândurilor, parcă capul tuturor Biblioteca "Runivers" filozofia lui g tigăi înțelege căutarea și dobândirea adevărului; și de aici vine bucuria inimii și liniștea sufletească "Văzătorul lui Dumnezeu Platon explică", spune Skovoroda, "de unde vine dulceața care încântă inima: nu există adevăr acum Și putem spune că adevărata dulceață trăiește numai în adevăr și că numai

ea dă viață inimii noastre care stăpânește trupul Este clar că viața trăiește atunci când gândul nostru, iubitor de adevăr, adoră să-și urmeze cărările și, întâlnindu-și ochi, triumfă și se bucură de această lumină de neoprit Așa cum circulația corectă a sângelui la animale și în ierburi - sucul dă naștere bunăstării trupurilor lor, așa gândurile adevărate luminează inima cu complezență "(" Israel) Şarpele " Prefaţă) Omul se deosebește de alte creaturi prin faptul că are o minte; prin urmare, pentru a-și îndeplini scopul și scopul în viață, el trebuie să se străduiască să cunoască adevărul Skovoroda, se pare, vede înțelepciunea și bunătatea Creatorului în faptul că El, dându-i omului rațiune, nu i-a spus adevărul, ci i-a oferit cercetări și cercetări asupra lui; în aceasta din urmă se află adevărata viaţă şi bucurie a omului "A căuta și a fi surprins înseamnă același lucru", spune Skovoroda Și când totul este pe deplin dezvăluit tuturor, surpriza dispare Apoi apetitul slăbește, vine sațietatea, apoi - plictiseala și descurajarea" *) ("șarpele israelian") "Ce este sufletul dacă nu un abis fără fund de gânduri?" spune în alt loc Skovoroda "Gândirea este un izvor secret în mașina noastră trupească, capul și începutul întregii sale mișcări Și capul întregului înfățișament al acestui membru, ca niște vite pline, va urma și ca o flacără și un râu, așa că gândul nu se odihnește niciodată Efortul ei neîncetat este acea dorință Focul se stinge, râul se va opri, nu *) Aceasta corespunde zicerii lui Lessing, care spunea că "dacă Dumnezeu, ținând adevărul într-o mână și căutarea adevărului în cealaltă, m-ar invita să fac o alegere, atunci aș alege căutarea adevărului* Biblioteca "Runivers" θ A ZE'IENOGORSKII un gând material și lipsit de elemente, purtând asupra sa o fragilitate aspră, ca o haină moartă, de a-și opri mișcarea (chiar dacă se află în corp, chiar și în afara corpului) nu se aseamănă în niciun fel cu un singur moment și își continuă egalul- aspirație de zbor liniar prin eternitate nelimitată, milioane de infinit La ce se străduiește ea? Îi caută dulceața și liniștea Pacea ei este să nu se oprească și să se întindă ca un cadavru; natura sau rasa ei vie, aceasta nu este înrudită sau străină, ci contrară Ea, parcă într-o rătăcire, își caută afinitatea prin elementele moarte și, fără să-și stingă amuzamentele josnice, ci înflăcărându-i și mai mult setea, cu atât mai repede se ridică de la natura materială servilă la natura dominantă cea mai înaltă, la ea asemănător și fără început Începutul despre lumea spirituală") Pe scurt, este natura umană să fii filozof O astfel de viziune a lui Skovoroda asupra filozofiei dezvăluie dependența sa de filosofia clasică antică și, în special, de filosofia lui Platon Oricine este familiarizat cu filosofia lui Platon, pentru asta este clar și evident Într-adevăr, când citiți scrierile lui Skovoroda, sunteți de mai multe ori convins că el cunoștea direct scrierile lui Platon și se afla sub influența lor puternică în filosofia sa speculativă De exemplu, definiția filozofiei a fost întocmită în spiritul lui Platon, care a stabilit filosofia drept cel mai înalt și principal scop al vieții unei persoane și cel mai înalt bine al său, în funcție de realizarea acestui scop Platon spunea că cunoașterea completă și perfectă îi aparține numai lui Dumnezeu și este firesc ca o persoană să fie doar un filosof, adică un iubitor de înțelepciune sau un căutător al adevărului Definiția sufletului, natura și viața lui este împrumutată și de la Platon, așa cum se spune în dialogurile: Fedon, Fedro, Timeu și prieten "Sufletul este perpetuimi mobil, continuu mobil *", spune Skovoroda în spiritul lui Platon ("Conversația despre pacea sufletului", Moscova,) Zicala: "cunoaște-te pe tine însuți" interpretată de Skovoro Biblioteca "Runivers" FILOZOFIA LUI G S

SKOVORODY doyu tot în sensul lui Platon și al filozofiei sale, adică cunoaște-ți natura superioară, spiritul, mintea Skovoroda a scris în special multe discuții despre dualitatea naturii umane Aceasta include o serie întreagă de conversații și conversații pe tema: "cunoaște-te pe tine însuți", "Conversație numită: Doi", "Conversație despre lumea antică", etc viziunea panteistă asupra lumii, el a numit dualism, dezvoltat atât de persistent de Skovoroda, "complet extern", "pretins dualism" În opinia sa, "acest presupus dualism decurge din cerințele moralității practice și nu este deloc dualism, în sensul filozofic al cuvântului" (p) Această părere a autorului, poate , ar fi avut o anumită bază dacă Skovoroda s-ar fi limitat la doctrina dualismului exclusiv în raport cu omul și natura sa și nu s-ar fi extins la întreaga natură Skovoroda, pe de altă parte, vede dualitatea peste tot în natură, adică materie și formă, sau idee Acest dualism este dezvoltat de el în scrierile sale pe baza dualismului lui Platon și Aristotel Să ne întoarcem direct la lucrările lui Skovoroda Într-un eseu intitulat: "Dialog: Potopul șerpilor", Skovoroda, printre altele, spune următoarele: "Platon numește o idee Ideile sunt lumile originale, funii secrete, umbră trecătoare sau materie care conțin , vopsea, conturul, mâna își ascunde în spate Forma, ideea, desenul, eternitatea Formele sau ideile nu pierd, sunt eterne și neschimbate; lucrurile pierd și dispar "Scrie", spune Skovoroda, "busolă (cerc); fă-l din lemn sau modelează-l din lut Apoi ștergeți-l din nou și dezlegați restul Acum spune-mi: a pierit busola? - Au pierit scris, lemn și lut - Judecata ta este corectă Se pare că busola vizibilă, imaterială și existentă este nepieritoare, rămâne în comorile minții Acesta, deoarece nu a fost creat, nu poate fi ruinat Busolele adevărate nu sunt busole, ci pentru a spune mai direct: o umbră falsă Biblioteca "Runivers" θ A ZELENOGORSKII există haine pentru adevărata busolă "Nimeni nu va nega că aici Skovoroda îl repetă pe Platon "Și vechiul Platon a ghicit când a spus: θεός γεωμετρε?'(ibid) stând într-un șanț posomorât și iad, văzând doar un întuneric umbră și să nu venereze nimic pentru adevărul real, cu excepția singurului lucru pe care îl pot simți și apuca cu pumnii" (ibid) Skovoroda are un dialog în care, în spiritul pasajelor tocmai date, încearcă să vizualizeze și să clarifice teoria ideilor lui Platon Acest eseu al lui Skovoroda poartă titlul: "Un dialog sau retorică despre lumea antică" (scris dragului meu prieten Mihail Ioannovici Kova-Lensky în , mai) În prefața acestui dialog, Skovoroda spune: "Ai fost născut să-l iubească pe Dumnezeu Citiți, filosofați, creșteți-l și creșteți-l " Kovalensky, în calitate de elev al său, Skovoroda a considerat, aparent, cel mai capabil și pregătit să-și perceapă filosofia și ideile filozofice și nu numai să le perceapă, ci și să le dezvolte Acest lucru indică deja importanța dialogului despre care vorbim "Cum poți vedea timpurile trecute?" se întreabă unul dintre interlocutori în acest dialog Dacă vede cineva astăzi, vede și ieri și odată cu descoperirea unei singure zile, se vor deschide oooo de ani "- Cum vor fi oooo ani într-o zi?" Unul la o mie și o mie ca un om Și nu o mie, ci toți oamenii noștri de toate vârstele în singurul om al Domnului sunt așa găsiți, precum nenumăratul cor al tuturor lumilor noastre este ascuns în lumea lui Dumnezeu , b, dacă vreți, din senin și porunciți-le să pune o sută de oglinzi în jurul tău cu o coroană În acel moment vei vedea că creierul tău corporal este unul singur Biblioteca "Runivers" FILOZOFIE G S , PANS shikh Și de îndată ce oglinzile sunt luate, dintr-o dată toate copiile sunt ascunse în primordial sau original, ca ramurile în bobul lor Cu toate acestea, capul nostru corporal este în sine doar umbra unui om adevărat Această

creatură, ca și cum o maimuță, formează printr-un act asemănător chipului puterea și divinitatea invizibilă și veșnică a acelei persoane, pe care toți nebunii noștri sunt ca niște umbre în formă de oglindă, acum apărând, acum dispărând, în timp ce adevărul Domnului stă nemişcată în pleoape aşteaptă lumea întreagă Aici, "toate copiile sunt ascunse în original sau originalitate" Din moment ce conversația a început cu modul în care se poate cunoaște timpurile trecute, atunci discuția continuă despre ce este lumea veche și noua Prin lumea veche se înțelege lumea, schimbătoare, trecătoare, iar prin noua, lumea este permanentă, neschimbătoare, mereu tânără "Cum se poate potrivi lumea veche cu cea nouă? " - "La fel ca o umbră cu copacul său Umbra unui măr nu interferează cu mișcarea Umbra este trecătoare și nepermanentă: se naște, apoi dispare, apoi scade, apoi scade Nu sunt multe mii de umbre în măr? Pacea Domnului este acel pom al vieții Și lumea noastră decrepită, umbroasă și pieritoare este acel copac al morții " Nu este tot acest platonism? O tigaie și te satisface Dar dacă un singur copac în ea cu rădăcini, ramuri, frunze și fructe este ascuns, atunci poți dobândi și nenumărate milioane de grădini; îndrăznesc să spun: și nenumărate lumi Dar această cunoaştere este posibilă", remarcă Skovoroda în spiritul lui Platon, "nu altfel decât prin cunoaşterea lumii vizibile Dacă vrei să știi ceva în suflet sau în adevăr, privește mai întâi în trup, adică în aparență, și vei vedea în el urmele întipărite ale lui Dumnezeu, înțelepciunea obscură și secretă a condamnării Sale și, parcă prin o cale care duce la ea Am scris aici doar o mică parte din ce Biblioteca "Runivers " θ A ZELENOGORSKII scris de Skovoroda despre dualitatea în om și natură Peste tot este necesar să se facă distincția între două (cum spune Skovoroda): "lume și lume, trup și trup, om și om; doi într-unul și unul în doi sunt inseparabile și nu îmbinate, ca un măr și umbra lui "(" Conversație, numită: Doi " '·) Și Skovoroda numește Biblia o lume, doar o lume simbolică "Există trei lumi", spune el Prima este lumea universală și locuită, în care trăiește tot ce se naște Aceasta este alcătuită din nenumărate lumi și este cea mai înaltă lume Celelalte două sunt lumile private și cele mici Primul microcosmos, cu alte cuvinte, lumea sau omul A doua este lumea simbolică, adică Biblia Toate cele trei lumi sunt formate din două, care constituie întreaga natură, numite: materie și formă În lumile mari și mici, aspectul material te face să conștientizezi Formele sau imaginile eterne ascunse sub ea Tot în lumea simbolică sau biblică, colecția de creaturi constituie materie Dar natura lui Dumnezeu, unde creatura conduce cu un semn, este o formă, adică carne și spirit, zid și adevăr, moarte și viață ("Potop de șerpi *) *) *) Există și alte locuri în scrierile lui Skovoroda, care amintesc de filosofia lui Platon Să ne amintim, de exemplu, filozofia profundă cuprinsă în dialogul lui Platon: "Simpozion", în care Platon înfățișează viața lumii și conturează o forță indestructibilă, veșnic activă, care mișcă întreaga viață în natură, în om și în societățile umane ^ Această forță pe care a numit-o ъ Eros, adică -e dragoste Acesta este un geniu care este mai jos decât zeii și mai înalt decât oamenii și ocupă un loc de mijloc între unul și celălalt La sfârșitul "Conversația numită alfabetul și începutul lumii", Skovoroda a adăugat desene simbolice Printre acestea se află o imagine a unei mingi străpunsă de săgeți Întrucât această minge este desenată sub forma unui glob, unul dintre interlocutori, realizând că mingea reprezintă lumea, se întreabă: cine poate spune ce înseamnă cercul lumii, străpuns din toate părțile de săgeți? "Ce este o săgeată dacă nu efortul? Ce este străduința, dacă nu impulsul lui Dumnezeu, de a muta întreaga creație

la locul ei în felul ei? Aceasta înseamnă să compune și să dai mișcare acestei mașini Cea mai veche zicală a înțelepților: dragostea face lumea Cicero își amintește acest lucru și în cărțica: "Despre prietenie" Același gust în aceleași discursuri: iubirea învinge totul Despre această iubire și simpatie binecuvântată, atotposedătoare, mireasa din Cântarea Cântărilor: "Dragostea este puternică ca moartea, gelozia este crudă ca iadul, aripile Biblioteca "Runivers" FILOZOFIA LUI G S SKOVORODY Mai departe, la Skovoroda, începe o retragere din filosofia lui Platon Skovoroda vorbește despre eternitatea lumii și infinitatea ei în spațiu și timp "Atâta timp cât există meri, atunci doar umbra ei", spune Skovoroda în "Conversația: Potopul șarpelui " "Umbra înseamnă un loc protejat de soare de un măr Dar pomul eternității este întotdeauna verde Iar umbra ei nu este nici timp, nici loc nelimitat Această lume și toate lumile, dacă sunt nenumărate, este acea umbră a lui Dumnezeu Dispare din vedere pe părți, nu stă în picioare în mod constant, iar vederea se transformă în diverse Forme, dar nu părăsește niciodată copacul său viu Și cu mult timp în urmă, cei luminați au spus acest mesaj: materia aeterna - substanța este veșnic acolo, adică a umplut toate locurile și timpurile Numai mintea infantilă poate spune că lumea, acest mare idol și Goliat, cândva nu a existat și nu va exista" * *) La fel, într-un alt eseu: "Șarpele israelian - Skovoroda spune:" dacă îmi vor spune că această lume exterioară se va sfârși în unele locuri și vremuri, având o limită stabilită pentru sine, și voi spune că se va termina, sau mai degrabă începe Vedeți că într-un loc granița este și ușa care deschide câmpul de noi spații Și atunci este conceput un pui când oul se strică Deci, totul merge mereu la infinit Întregul principiu împlinitor și această lume, fiind umbra ei, nu are granițe El este mereu și peste tot la începutul lui, ca o umbră lângă un măr Singura diferență este că pomul vieții stă și rămâne, iar umbra se micșorează, atunci aripile ei de foc, cărbunii de foc sunt flăcările ei Acum, cuvântul Mărturisitorului s-a explicat de la sine: iubește-L pe Dumnezeu Am discutat și despre Îngerii naturii, numiți printre cei din vechime: γένιος, cărora le-au oferit jertfe, " etc În mod similar, explicând desenul care îl înfățișează pe Cupidon, Skovoroda spune: "Cupidon înseamnă dorințe, elenă: ερως Kril înseamnă continuu întregul univers este o mișcare în mișcare ("Alfabetul lumii" la sfârșit) *) "Această minciună infantilă la sfârșitul a zecelea după R Chr secolul a zguduit atât de mult universul creștin, încât epavele lumii tremurau ca marinarii într-o furtună extraordinară de naufragiu (iată cuvântul care a zguduit universul: "legătura lui Satana de o mie de ani " Se temeau că distrugătorul nu va fi dezlănțuit) Conversație: Potop de șerpi Biblioteca "Runivers" θ A ZELENOGORSKII trece, apoi se naște, apoi dispare și nu este nimic Materia aeterna* ("șarpele israelian") Aristotel a învățat despre eternitatea lumii în antichitate; dar discursul lui Skovoroda este de așa natură încât se vede în el o perspectivă panteistă Cu toate acestea, acest panteism nu este deloc asemănător cu panteismul lui Spinoza, așa cum a văzut autorul articolului din Nedelya În primul rând, limbajul și expunerea lui Skovoroda amintesc foarte mult de filosofia speculativă stoică "Și ce este Dumnezeu", spune Convorbirea: Alfabetul lumii *, "dacă nu capul veșnic și legea secretă în creaturi?: "în Biblie Dumnezeu este numit foc, apă, vânt, fier, piatră și altele nume nenumărate; de ce nu-I spune Natura? În ceea ce privește părerea mea, este imposibil să găsesc un nume mai important și mai potrivit lui Dumnezeu decât acesta Natura ' este un cuvânt roman, la noi: natură, sau natură Acest cuvânt

înseamnă totul pentru tot ceea ce se naște numai în întreaga lume a acestei mașini și ceea ce este nenăscut, ca un oion, și tot ceea ce se naște se numește în general lume, pentru care - Așteaptă! - (spune interlocutor) - totul materialul s-a născut și se naște și focul Domnului însuși, - nu mă cert, prietene, să se nască totul material, asta e sigur; dintr-un motiv oarecare, toată decăderea cu numele încadrat, i e Natura, nu-L numi pe Acela, în care lumea întreagă cu nașterile ei, ca un frumos copac înflorit, se ascunde în grăuntele ei și de acolo apare Mai mult, acest cuvânt: natură - nu înseamnă exact orice substanță născută și schimbată, ci secretul economiei acelei forțe inerente care își are centrul sau punctul central principal, iar circumferința ei nu este nicăieri - la fel ca o minge, prin care aceasta forța este înfățișată pitoresc: Cine este ca Dumnezeu? Se numește natură, pentru că tot ceea ce se întâmplă în exterior sau se naște din măruntaiele sale secrete nelimitate, ca din mama universală a pântecului, timpul Biblioteca "Runivers" filozofie g, p tigăi are un început diferit Și la urma urmei, această mamă, făcând naștere, nu acceptă de la nimeni, ci naște singură, pentru aceasta se numește tată și început, neavând nici început, nici sfârșit, nici din loc, nici din timp independent, ci pictorii înfățișează-l cu un inel, un inel sau un șarpe încolăcit, coada cu dinții lui Această forță de acțiune omniprezentă și înțeleaptă se numește lege secretă, guvern sau regat, revărsată peste tot materialul la nesfârșit și atemporal, adică nu se poate întreba despre ea: când a început? - a fost întotdeauna; sau cat va dura? ea va fi mereu; sau în ce loc se extinde? - este întotdeauna peste tot" ("O conversație despre pacea sufletului") El și omul Său sunt la fel * ("Conversație despre lumea antică) "Începutul și sfârșitul" sunt la fel ca Dumnezeu și eternitatea Nu există nimic înaintea ei și după ea Totul în adâncurile sale nelimitate conține - sau, dar este începutul și sfârșitul tuturor" ("Șarpele Israelului") "Tărâmul naturii binecuvântate, deși ascuns, nu se face, fără să vrea, exterior, imprimându-și urmele pe materia goală, parcă cel mai frumos desen pe culori picturale Toată materia este noroi roșu și vopsea murdară și praf de pușcă pictat, dar natura fericită este începutul însuși, adică invenție fără început sau invenție și cea mai înțeleaptă delimitare, purtând întreaga Farba vizibilă, care este atât de conformă cu forța și esența ei nepieritoare, de parcă îmbrăcămintea ar fi pentru trup "(" Convorbire despre liniștea sufletului "·) Dar ar fi o greșeală grosolană să identificăm panteismul lui Skovoroda cu panteismul materialist al stoicilor Skovoroda era departe de panteismul materialist al stoicilor; aceasta arată deja ceea ce am afirmat mai sus, când am vorbit despre dependența sa de Platon În paralel cu locurile de mai sus, indicând, parcă, panteismul stoic al lui Skovoroda, Questions of Philosophy, ki Biblioteca "Runivers " θ A FI ENOGORSKII se pot cita o serie de locuri din scrierile sale în care el vorbește și se exprimă în limbajul unui monoteist în sensul biblic și creștin al cuvântului Deci, de exemplu, în scrierile sale, se găsesc adesea expresii: Dumnezeu a creat, a creat etc Există locuri care indică faptul că Skovoroda L-a recunoscut pe Dumnezeu ca transcendent, adică existând în afara lumii De exemplu, "întreaga creație", spune "Convorbirea: Potopul șarpelui", este acest tip de natură Ea nu are comuniune cu Unitatea ei universală ^ Sf -e Dumnezeu) "Există nici o parte a făpturii cu Sfânta Treime" "Totul este ca Tine", spune "Conversația, numită Doi ~", "și Tu Tot Dar nimic nu este de Tine, iar Tu nu ești decât Tine " "Nimeni nu este unul, numai Dumnezeu este unul; întreaga creație este acea carne, înțelegeți: un bici țesut, nisip

lipit, praf lipit împreună" ("Potop de șerpi") Aceasta arată că Dumnezeu și natura sunt opuse și nu identificate, ca în panteism În același mod, Skovoroda spune despre Dumnezeu că El acționează după propria Sa voință și dorință "Voința lui Dumnezeu este vârful și legea legilor", spune Conversația: Alfabetul lumii "Așa vrea Dumnezeu" (ibid) "El Însuși însuflețește, hrănește, ordonă, repară, protejează și după propria Sa voință, care se numește legea universală", etc ("Ușa inițială către bunătatea creștină") Kovalensky transmite, de asemenea, conversația pe care Skovoroda a avut-o cu el pe această temă: care este baza originală, a creaturilor? "Nimic", spune aici Skovoroda mental și trupesc Aceste dorințe ale voinței eterne erau îmbrăcate în mentalitate, mentalitate - în forme, tipuri - în imagini materiale etc ("Viața lui Skovoroda" , p) Cum se poate explica astfel de opinii aparent contradictorii despre Skovoroda? Influența aceleiași filozofii antice Aceleași păreri contradictorii (cum ni se par) ne întâlnim cu Philo al Iudeii, pe care Kovalensky îl pune printre "mașinile preferate" Biblioteca "Runivers" FILOZOFIA LUI G S SKOVORODY rov" Tigăi După prima cunoaștere cu scrierile lui Skovoroda, ești convins de asemănarea scrierilor sale cu scrierile lui Philon, sau mai bine zis: opiniile lui cu opiniile lui Philon Philo se ocupă de interpretarea Bibliei, la fel și Skovoroda Filon caută un sens alegoric în Biblie; Tigaia este aceeași Philo vede în Biblie germenul adevărului și al întregii cunoștințe; se uită și la Biblie și la Skovoroda Philo găsește începuturile acestui adevăr la magii perși și la gimnosofii indieni; Skovoroda, recunoscând același lucru, arată în special către preoții egipteni Philo este purtat de Filosofia greacă și este ghidat de ea în explicarea Bibliei; Skovoroda, nu mai puțin decât el, are o dragoste pentru această filozofie și este impregnat de spiritul și direcția ei Philon Platonizes (πλατο-νίζε'); Skovoroda este, de asemenea, deosebit de simpatic față de filosofia lui Platon și, în scrierile sale, îl indică mai des pe Platon decât pe alți filozofi ai antichității Împreună cu Filosofia lui Platon, Philon a folosit cel mai mult Filosofia speculativă a stoicilor, deși a interpretat-o în felul său, același stoicism l-am văzut la Skovoroda Acesta din urmă (stoicismul) ar putea fi împrumutat de Skovoroda de la Filon, care adesea în scrierile sale este exprimat în limba stoicilor, deși Skovoroda a putut să se familiarizeze cu Filosofia stoicilor din scrierile lui Plutarh și Cicero, pe care le-a studiat Învățătura lui Skovoroda despre Dumnezeu, existent în afara lumii, unul și nedespărțit în esență, creând liber lumea propriei voințe și dorințe, se regăsește și în Filon În însăși interpretarea ideilor lui Platon, Skovoroda este aparent călăuzit de Philon, deoarece insistă prea mult asupra faptului că lucrurile sunt doar imagini, amprente de idei, umbre de idei, deși în același timp, cu nu mai puțină perseverență, vorbește a acţiunii puterii divine omniprezentă în lume Nu degeaba Philo este numit eclecticist Acest eclectism l-a condus la contradictoriu, din punctul nostru de vedere ■ ■ * Biblioteca "Runivers" θ A ZELENOGORSKII viziune, vederi Eclectismul, sau mai bine zis, sincretismul lui Philon constă în combinarea filozofiei lui Platon, a stoicilor și a doctrinei biblice despre Dumnezeu; Doctrina lui Platon despre Demiurg și idei a fost transformată în doctrina lui Philon despre Logos și idei Povara lui Dumnezeu în vârful abisului") Potrivit lui Filon, la începutul Bibliei este înscrisă doctrina lui Dumnezeu, care în filosofia greacă a fost revelată doar pe părți Combinând în acest fel, cu ajutorul Bibliei, filosofia lui Platon și a stoicilor și completând-o cu învățătura Bibliei despre Dumnezeu, Filon a creat o filozofie care a pregătit în

mod firesc mintea omului pentru perceperea și asimilarea doctrinei creștine a Treimii Cu toate acestea, Philon însuși nu are nicio doctrină a Treimii; el rămâne un monoteist în sens biblic; despre "Logos" și "Duhul" divin își dezvoltă învățătura în măsura în care îl ajută să clarifice problema originii lumii și a relației lui Dumnezeu cu aceasta "Logos" și "Spirit" sunt cele mai înalte puteri divine (δυνάμεις), prin care Dumnezeu creează lumea din materie, întrucât Dumnezeu Însuși nu intră direct în contact cu materia (θεός ούκ έφαπτόμενος α υτός τής ύλης) Ideile sunt, de asemenea, forțe necorporale (¿σώματοι δυνάμεις), care conferă formă celui fără formă (μορφάς άμορφοις) și calitate celui lipsit de calitate (ποιότητας άποιοις) Dacă "Logosul" desparte, separă (Λόγος τομεύς), atunci Duhul se unește, răspândindu-se nedespărțit în întreaga lume; prin el, puterea divină se răspândește peste tot și pretutindeni după proprietatea spiritului (πνεύμα) Rezultă că Însuși Dumnezeu , prin mijlocirea Duhului Său, răspândește puterea proprie în lume până la ultimul obiect unic ος άχρι τού ύποκειμένου) Această învățătură a lui Filon despre Spiritul divin este fără îndoială stoică sau, cel puțin, enunțată în Biblioteca "Runivers" FILOZOFIA LUI G S SKOVORODY în raport cu învățăturile stoicilor, care au înțeles "spirit" (πνεύμα) în sensul materiei subtile sau al gazului care se propagă în spațiu după proprietatea materiei în stare gazoasă (πνευματικός τονος) Acest lucru a fost tocmai potrivit pentru doctrina unității naturii divine, care nu permite împărțirea ον εκτείνεται) Aici se află punctul de contact dintre filosofia lui Philo și panteismul stoicilor și panteismul în general; Dumnezeu, prin Duhul Său, se răspândește în întreaga lume, ca prin însăși ființa Sa (ούκ έπινοία άλλα καί ουσιώδες) Skovoroda a fost crescută în doctrina creștină a Sfintei Treimi Înțelegând această învățătură, evanghelistul ei Ioan și Sf Pavel, precum și Sfinții Părinți și Doctori ai Bisericii El vede aceeași învățătură în Biblie "La început, zeii au creat acest cer și acest pământ", citește el în cartea Genezei conform textului ebraic și spune; "creat - aceasta înseamnă Unul; Zei - aceasta înseamnă nu Unul" ("Potop de șerpi") Însă Skovoroda nu se oprește doar la ceea ce găsește în Sfânta Scriptură, ci dezvoltă și interpretează doctrina lui Dumnezeu și a Sfintei Treimi, ca filozof, pe baza unei viziuni filozofice asupra lumii Și aici se poate vedea influența filozofiei lui Philo asupra lui S-a remarcat mai sus că citirea scrierilor lui Skovoroda face o impresie atât de mare încât a fost un panteist Aceasta a reflectat influența lui Philon asupra lui și, în special, învățăturile sale despre Spiritul divin "Spiritul Divin", spune Skovoroda, "întreaga lume, ca ceasul viclean al unui mașinist pe o mașină-turn, se menține în mișcare și este El Însuși pentru fiecare creatură El însuşi animă, hrăneşte, ordonă, repară, protejează şi prin propria sa voinţă, care se numeşte legea universală, se transformă din nou în materie brută * "Toate creaturile, toată natura sunt un prieten, o haină, o unealtă; toate acestea se degradează, strălucesc, se schimbă; Un singur Duh al lui Dumnezeu, împlinind universul, rămâne' · (Kovalensky, p) În același sens este necesar Biblioteca "Runivers" θ A ZELENOGORSKII să înțeleagă acele pasaje din scrierile lui Skovoroda, care spun că Dumnezeu se extinde în întreaga lume; de exemplu, "cum nu există diviziune în Dumnezeu, atunci El este o unitate care se extinde (Filo folosește verbul τείνειν) peste toate secolele, locurile și creaturile" ("Dialog despre lumea antică") "Duhul dă viață" întregii naturi "Uite, spune Skovoroda, la slabul om-animal: el conduce urși și elefanți Privește la cutia mică de busolă și la o mică parte a navei, la cârma ei: el stăpânește curentul și acela

indică drumul O scânteie mică sparge zidurile orașului Un măr gros iese dintr-un bob minuscul Un zgomot ușor aerisit este un cuvânt emis din gură; dar adesea sau mortal rănește sau duce pentru a încuraja și însufleți sufletul O pasăre mică - un cocoș - înspăimântă un leu, iar un șoarece - un elefant Arc invizibil într-un tren mișcă întregul mecanism de ceas Un punct intangibil în busolă este sursa tuturor Figurilor și mașinilor O mașină de zece lire răstoarnă o greutate uriașă Învârtirea paielor sparge cremenul O bucată neînsemnată de legi civile conține cetățenia în tăcere Bătrânețea tatălui deține sclavi cruzi și fii violenți Sănătatea slabă Suveranul guvernează ferocitatea fără cuvinte a oameni Toate acestea nu sunt nimic în carne și oase, ci puternice în natura sa cea mai interioară Spiritul dă viață * ("șarpele israelian") Aproape că nu avem nicio îndoială că un teolog ortodox nu va găsi o corespondență completă între învățătura dogmatică ortodoxă despre Sfânta Treime și învățătura filozofică despre același subiect a lui Skovoroda Dar trebuie să tratăm învățătura lui Skovoroda ca fiind filozofică, nu dogmatică Pentru noi, este important ca Skovoroda să pună la baza filosofiei sale speculative doctrina trinității Divinității și să o considere punctul de plecare al filosofiei în general θ A Zelenogorsky (Urmeaza finalul) Biblioteca "Runivers" Spațiul și timpul ca forme de fenomene Milioane de oameni trăiesc visând la viitor și amintindu-și trecutul, dar niciodată nu își pun întrebarea, care este acea forță fatală care îi duce constant înainte? Pentru majoritatea dintre ei, această întrebare nu este doar insolubilă, ci și neinteresantă; realitatea este epuizată pentru ei de ceea ce văd și aud, iar orice altceva pare a fi mai mult sau mai puțin un vis inactiv Este adevărat că uneori în fața lor se ridică un zid, în spatele căruia această realitate dispare brusc și se pune involuntar întrebarea diferenței dintre lucruri și fenomene; dar această întrebare este atât de tulburătoare și neobișnuită încât încearcă să scape de ea cât mai curând posibil, recunoscând dinainte problema ca fiind de nerezolvat, sau cel puțin peste puterile lor În viața practică, nu te poți angaja în rezolvarea problemelor metafizice, dar trebuie să presupunem că acestea sunt fie rezolvate, fie nerezolvabile, altfel nu ar fi timp să acționezi În știință, pe de altă parte, exactitatea și consistența strictă sunt o cerință necesară, deoarece fără ele pot apărea uneori ipoteze strălucitoare, dar acestea, în orice caz, vor fi lipsite de o bază solidă O distincție strictă între necesar și particular și accidental este cerința de bază a fiecărei investigații științifice; dar indiferent ce fenomene luăm, cu ce Biblioteca "Runivers " KN D TSERTELEV indiferent de punctele de vedere le consideră, ele ni se vor prezenta mereu în timp; iar dacă luăm în considerare fenomenele lumii exterioare, atunci și în spațiu Fiecare apariție presupune în mod necesar doi termeni: ceea ce percepe și ceea ce este perceput; aceasta se aplică în egală măsură fenomenelor interne și externe, percepțiilor psihice și impresiilor lumii exterioare Pentru realismul naiv, pe baza căruia stau majoritatea oamenilor, aproape că nu există nicio diferență între propriile idei și obiectele care dau naștere acestor idei Cu toate acestea, nu numai filozofii, ci și naturaliștii știu că nu există aproape nimic în comun între ei și nu poate exista decât un anumit paralelism, astfel încât unele modificări ale obiectelor externe pot corespunde unor schimbări în conștiința noastră, dar fenomene din afara lumii de astăzi nu pot fi în niciun fel identificate cu fenomene ale conștiinței interioare, ci pot fi recunoscute doar ca cauza lor și atunci doar într-un anumit sens: fenomenele lumii exterioare nu sunt niciodată percepute direct de

conștiința noastră, care percepe doar anumite schimbări în organismul nostru și le obiectivează în spațiu Propul nostru corp servește întotdeauna ca o legătură intermediară între conștiința noastră și restul corpurilor universului; poate fi considerată singurul obiect imediat al tuturor senzaţiilor noastre ·"' Numai legea cauzalității ne oferă un fir de legătură între lumea ideilor și senzațiilor subiective și lumea fenomenelor obiective, reale Modificările în obiectele externe sunt cauza modificărilor corespunzătoare ale mediului, care într-un fel sau altul transmite aceste modificări sau mișcări corpului nostru, unde ele, la rândul lor, provoacă modificări corespunzătoare ale conștiinței Astfel, mișcarea, atât din punct de vedere filozofic cât și Biblioteca "Runivers" SPATIUL SI TIMPUL CA FORME DE FENOMENE din punct de vedere științific natural, este o legătură necesară între conștiința noastră și lumea exterioară; dar toată mişcarea presupune spaţiu şi timp Care sunt aceste condiții necesare ale experienței exterioare? Constituie ele proprietățile inalienabile ale obiectelor care apar sau, dimpotrivă, Forma inevitabilă a conștiinței care le percepe? Sau, în sfârșit, sunt ele doar o legătură necesară, sau cel puțin, în condițiile date, inevitabilă între cunoscut și cunoscător? Să explicăm acest lucru printr-o comparație: să ne imaginăm un copil orb născut, care, după o operație, ar fi primit capacitatea de a vedea obiectele, dar nu de a distinge culorile Să presupunem că toate i se păreau la fel de verzi; motivul pentru aceasta ar sta în el însuși, în structura organului său de vedere Acum să presupunem că după operație orbul ar putea nu numai să vadă obiectele, ci și să le distingă culorile, dar din anumite motive i-ar fi permis să se uite exclusiv la obiecte de culoare verde, astfel încât camera și toate lucrurile în ea ar fi verde ; atunci impresiile de culoare ale celui de-al doilea operat ar fi identice cu impresiile primei, deși motivul acestei identități nu ar mai sta în el însuși, ci, dimpotrivă, în obiectele percepute de el În fine, să ne imaginăm un al treilea copil născut orb, căruia i s-a făcut aceeași operație ca și pe al doilea și cu aceleași rezultate; dar în loc să-l înconjoare exclusiv cu obiecte verzi, ar fi fost pus pe ochelari verzi în momentul operației, sau ar fi lăsat lumina să treacă prin sticla verde în camera în care se află; atunci impresiile celui de-al treilea operat ar fi aceleași cu cele ale primelor două, deși motivul pentru care vede totul în lumină verde nu ar mai fi în sine și nu în acele obiecte pe care le vede, ci în mijlocirea condiţii care îi fac posibilă viziunea asupra acestora obiecte Putem admite ceva analog și relaționăm Biblioteca "Runivers" KN D TSERTELEV în ceea ce privește spațiul: obiectele ne pot apărea extinse, deoarece extensia este o proprietate a acestor obiecte; ele ne pot părea extinse pentru că spațiul este o formă necesară a conștiinței care le percepe și, în sfârșit, extinderea nu poate fi decât o condiție pentru trecerea influenței lumii exterioare în zona conștiinței Cu alte cuvinte, ideea de spațiu poate fi indisolubil legată de percepția lumii exterioare de către intelectul nostru, deoarece extensia este o proprietate inalienabilă a tuturor corpurilor sau pentru că spațiul este Forma acestui intelect în care toate impresiile exterioare trebuie în mod necesar curgerea sau, în sfârșit, pentru că aceea nefiind legată în mod necesar nici cu esența interioară a lumii materiale, nici cu intelectul nostru, este o relație necesară, ca să spunem așa, singurul unghi de viziune din care putem percepe lumea materială Ambele prime ipoteze au fost suficient dezvoltate în istoria filozofiei; ne vom concentra doar pe a treia Este posibil ca obiectele care nu sunt extinse în sine să fie extinse la o conștiință care nu este legată necondiționat de

propria sa formă (a spațiului)?general? În ceea ce privește conștiința, nu există nicio îndoială că în ea pot exista o serie întreagă de fenomene, care nu au nicio legătură cu spaţiul; dar chiar şi în lumea materială, deşi toate fenomenele au loc, sau cel puţin ni se par a avea loc în spaţiu, nu se poate spune însă că substanţa sau principiul care stau la baza acestor fenomene este în mod necesar extins; știința modernă, pe de altă parte, tinde din ce în ce mai mult să vadă în corpurile înseși doar fenomene care se bazează pe unități de forțe neextinse E adevărat că   într-un asemenea caz, rămâne, aparent, nevoia de a admite spațiul ca ceva real, deoarece altfel mișcarea ar fi de neconceput; dar la urma urmei, mișcarea nu este ceva independent, independent de ceea ce se mișcă Prin urmare, este posibil ca extensia să nu fie nici o proprietate a corpurilor, nici o formă a intelectului; dar dacă ne oprim asupra acestei întrebări, vom vedea că, oricum ar fi, spațiul este o condiție necesară pentru perceperea noastră a fenomenelor lumii exterioare De fapt, dacă nu ar exista spațiu, nu ar exista mișcare (chiar în sens subiectiv), iar dacă nu ar exista mișcare, atunci acea schimbare a senzațiilor în conștiința noastră ar fi imposibilă, pe baza căreia concluzionăm nu numai despre schimbări, dar și despre însăși ființa lumii exterioare Impresiile produse de lumea exterioară, chiar dacă ar fi încă posibile, ar trebui să rămână necondiționat neschimbate și am fi complet lipsiți de calea nu numai de a le distinge unele de altele, ci și de a le separa de senzațiile pur subiective Se poate obiecta la această definiție a spațiului, ca formă a fenomenelor, că, în esență, nu exclude primele două ipoteze și, prin urmare, este el însuși insuficient de definit; acest lucru este perfect adevărat, dar o astfel de nedeterminare poate nu este o problemă mare în comparație cu contradicțiile interne sau cu afirmațiile nedovedite, cu atât mai mult cu cât lasă un câmp deschis pentru cercetări ulterioare Și mai importantă este această definiție largă a timpului; timpul în sine scăpa complet de înțelegerea noastră și nu se potrivește în conștiința noastră Tot ceea ce știm și vedem, toate fenomenele lumii exterioare și interioare, se află fie în trecut, fie în viitor, fie au fost, fie vor fi; dar de îndată ce apar conștiinței noastre, ele devin reale;   pentru conștiință ca atare, nu există nici trecut, nici viitor, iar singura sa Formă este prezentul; diferența poate fi doar în luminozitatea imaginilor, și nu în realitatea lor Prezentul este acel punct matematic care împarte în două jumătăți linia nesfârșită a timpului: punctul în care niciun fenomen material nu poate încadra, dimensiunea Dacă nu există un motiv suficient pentru a recunoaște spațiul ca o formă exclusiv subiectivă a cunoașterii noastre, atunci cel puțin claritatea și acuratețea cu care suntem conștienți de adevărul geometric dă motive să credem că, dacă există, în plus, spațiu real, atunci legile sale trebuie să fie în acord cu legile minții noastre Timpul este o chestiune complet diferită: nu numai că nu suntem capabili să ne imaginăm clar ce este timpul, dar este, parcă, o negare faptică constantă a ceea ce suntem mai clar conștienți în noi înșine Singura modalitate mai mult sau mai puțin exactă de măsurare a timpului rămâne mișcarea obiectelor materiale și, în esență, nu timpul este comparat, ci căile străbătute de corpuri, adică din nou spațiul, iar activitatea minții constă aici nu în perceperea impresiilor timpului, ca pe ceva care curge uniform, dar numai pentru a reînvia în memorie ceea ce a fost și a compara cu ceea ce este: a face trecutul prezent, cel puțin în conștiință În orice act de conștiință, nu numai în gânduri, ci și în senzații, există o

combinație de multe fenomene și mișcări și, în consecință, aceste mișcări sunt percepute simultan Dacă diferența de culori și sunete depinde de numărul de vibrații ale eterului sau aerului, atunci este deja clar din aceasta că conștiința cuprinde, ca una, ceea ce în natură este infinit plural; nenumărate serii de mișcări succesive ale masei celor mai mici particule individuale Biblioteca "Runivers" SPATIUL SI TIMPUL CA FORME DE FENOMENE se contopește aici într-un întreg inseparabil Dar chiar și fără a recurge la ipoteze științifice mai mult sau mai puțin complexe, nu este greu să ajungem la același rezultat - cele mai simple observații din când în când sugerează această idee Merită să priviți orice corp în mișcare pentru a vă convinge de acest lucru: un astfel de corp fie nu dă deloc o impresie distinctă, fie dă o impresie complet nouă, care nu are nimic de-a face cu mișcarea părților sau a întregului Să ne uităm, de exemplu, la o roată care se învârte; spițele sale vor pâlpâi, fără a oferi nicio impresie clară; dar dacă se rotește și mai repede, ei se vor contopi într-un cerc continuu și se va obține o nouă impresie, destul de distinctă, a unui corp nemișcat și translucid Să luăm un cărbune aprins și să-l mutăm repede într-o cameră întunecată; în locul unui punct luminos vom avea impresia unor linii de foc și exact aceeași impresie se va obține dacă, în loc să mișcăm punctul luminos, ne mișcăm ochii Viziunea, care înțelege în mod clar relațiile și formele spațiale ale obiectelor, este complet neputincioasă să ne dea o idee despre mișcarea obiectelor, adică a mișcării în sensul său propriu Dacă urmărim un obiect în mișcare, îl putem vedea suficient de clar, dar totul se va contopi apoi într-o masă mai mult sau mai puțin vagă; dacă, dimpotrivă, te uiți, fără să-ți muți privirea, la mediul în care se mișcă corpul, distincția vederii corpului însuși va dispărea imediat, deoarece fiecare punct din el se va transforma într-un fel de linie și viziunea părților separate va fuziona inevitabil; dar dacă chiar și mișcarea însăși, adică deplasarea continuă, uneori, în loc să reprezinte timpul, produce o impresie de imobilitate, care nu are nimic de-a face cu starea reală a corpurilor, nu este ciudat să presupunem că timpul este o formă subiectivă necesară de conștiință? Este clar că melodia, de exemplu, nu ar exista deloc dacă acele sunete Biblioteca "Runivers" KN D TSERTELEV care au răsunat în realitate, nu au continuat încă să existe în conștiința noastră, în timp ce urechea le percepe altele noi Trecând de la senzații la gândire, putem observa și mai clar caracterul atemporal al conștiinței; când citim ceva, ochii ne sar de la o linie la alta, se obține o serie întreagă de impresii luminoase care se schimbă rapid, dar în urma tuturor acestor impresii rămâne un gând Conceptele provocate de senzațiile de lumină nu dispar, ci continuă să trăiască în conștiința noastră, când senzațiile care le-au provocat au fost înlocuite cu altele Dar se poate obiecta că senzațiile și gândurile se schimbă la fel de mult ca și fenomenele externe de care sunt cauzate Din aceasta nu rezultă însă că acest tip de schimbare este o proprietate inevitabilă a gândirii: este clar că, dacă fenomenele apar în timp, atunci ele nu pot rămâne în conștiință pentru totdeauna, dacă doar există o relație între cunoscător și cunoscut Dacă ne amintim că toate sau aproape toate sentimentele și gândurile noastre sunt legate cu organismul nostru corporal, care în sine este doar un fenomen temporar, este evident că toate sau aproape toate gândurile noastre nu pot fi în afara timpului; totuși, acea schimbare neîntreruptă a gândurilor și a senzațiilor pe care o observăm în conștiința noastră nu seamănă deloc cu schimbarea fenomenelor din lumea exterioară: nu seamănă deloc cu ideea pe care o avem despre mișcarea materială și despre schimbarea

fenomenelor în lumea exterioară, în lume, în care un moment separă brusc trecutul infinit de viitorul infinit, unde prezentul poate fi comparat cu o fantă îngustă prin care vedem obiecte care pâlpâie rapid, care apar și dispar instantaneu? În lumea psihică, dimpotrivă, fenomenele nu trec fără urmă: par să iasă treptat dintr-o adâncime invizibilă, treptat ating cea mai mare strălucire și devin din nou palid și sunt ascunse de fenomene noi, trecând Biblioteca "Runivers" SPATIUL SI TIMPUL CA FORME DE FENOMENE ar trebui, totuși, să-și arunce reflecțiile asupra lor chiar și atunci când ei înșiși nu au mai devenit recognoscibili Cine, de exemplu, nu a experimentat vreun sentiment nedefinit, lâncezitor, văzând totul într-o lumină neagră, fără să-și dea seama de ce exact, și amintindu-și brusc o impresie dureroasă, uneori chiar un vis, care a provocat această stare de spirit? Nu este clar că această impresie nu numai că a rămas în adâncul inconștientului, ci a continuat să acționeze asupra stării noastre de spirit, în timp ce impresii exterioare complet diferite s-au schimbat și au fulgerat în fața noastră? Am spus că aproape toate ideile, impresiile și gândurile noastre se află în timp, pentru că toate aparțin temporalului, și nu pentru că timpul este o formă necesară a conștiinței Dar acesta nu este singurul motiv: puterea gândirii noastre și claritatea conștiinței sunt limitate; prin urmare, atunci când ne concentrăm atenția asupra unei impresii sau gânduri, restul palidează și aproape dispar, de parcă nu mai există; dar de îndată ce le acordăm atenție, ele apar din nou în fața ochilor noștri; uneori, acest lucru se face independent de dorința noastră și un indiciu este suficient pentru a restabili în mod viu în fața noastră întreaga imagine, care părea să fi dispărut fără urmă din memoria noastră ■ Dar influența conștiinței în raport cu timpul nu se limitează la aceasta, deoarece conștiința nu numai că strigă din trecut ceea ce a trecut, ci atrage și, ca prezent, ceea ce nu a venit încă Prevăzum constant, cel puțin, viitorul apropiat, așa cum purtăm constant în noi, chiar și vag, impresia trecutului; toate acțiunile noastre sunt determinate tocmai de o astfel de previziune a viitorului, deoarece scopul lor este întotdeauna în viitor; dar oricât de problematică ar fi în sine, ni se pare a fi reală Desigur, în prevederea viitorului bazată pe inferență, eroarea este posibilă chiar mai des decât în amintirea trecutului; dar în marea majoritate a cazurilor Biblioteca "Runivers " KN D TSERTELEV Această previziune este atât de justificată încât atunci când apare o astfel de greșeală, ea produce o impresie foarte diferită de cea pe care fenomenul ar fi produs-o de la sine; ne apare deja într-o lumină cu totul specială, ca pe ceva neprevăzut, și trezește în noi un sentiment de surprindere Deci, în lumea mentală interioară, trecutul și viitorul, cel puțin într-o oarecare măsură, se contopesc într-o impresie inseparabilă a prezentului, iar acest prezent depinde în mare măsură de voința noastră, de noi înșine Impresiile noastre nu sunt în întregime reflecții pasive și simple modificări ale realității externe Vedem și auzim nu ceea ce ne lovește din greșeală auzul și vederea, ci ceea ce vrem să vedem și să auzim Într-o cameră în care sunt multe conversații, o putem asculta pe una dintre ele, în timp ce restul se contopește într-un zumzet discordant Pe o foaie de hârtie în care sunt desenate multe Figuri și desene și unde liniile se încrucișează, putem urmări una dintre ele și vedem o singură imagine, astfel încât orice altceva își pierde sensul pentru noi și aproape să nu ajungă în conștiința noastră Acel act, prin care selectăm, fixăm și percepem puțin din multitudinea nenumărată de fenomene care ne înconjoară, obiecte care fulgeră în fața noastră, este un fel de creativitate

interioară Este nevoie de un act special al principiului psihic interior pentru a transforma un număr de nenumărate mici senzații primite simultan din lumea exterioară într-o singură imagine distinctă corespunzătoare cutare sau cutare obiect, care ni se pare a fi cauza care provoacă toate aceste senzații Întreaga lume, în măsura în care ni se pare, există pentru noi în spațiu și timp, nu este doar un Fapt experimental, ci și o necesitate logică; dar cu greu putem trage de aici că spaţiul şi timpul sunt doar Forme subiective ale cunoaşterii: spunând că Biblioteca "Runivers" SPATIUL SI TIMPUL CA FORME DE FENOMENE spațiul este o formă subiectivă de cunoaștere, prejudecăm întrebarea, implicând astfel că nimic nu îi corespunde în obiect Afirmând același lucru despre timp, nu doar cădem în aceeași eroare, ci și într-o oarecare contradicție cu experiența noastră interioară, care ne arată că în conștiință nu există nici trecut, nici viitor, ci doar prezent Ideile de spațiu și timp nu ar putea fi împrumutate din experiență, deoarece ele sunt presupuse deja date în fiecare experiență În observație vedem doar realitatea și, în consecință, doar prezentul Pe de altă parte, exact în același mod, în niciuna dintre senzațiile noastre nu este dată ideea unui spațiu tridimensional și nu constituie decât o concluzie logic necesară, deși inconștientă, din mișcările pe care le observăm Având în vedere acest lucru, este imposibil să nu admitem că ideea de spațiu este inerentă intelectului nostru, deși nu rezultă deloc că nimic nu îi corespunde în afara noastră Dimpotrivă, fără idei înnăscute nu am avea nici cea mai mică idee despre lumea exterioară și, în consecință, despre observație și experiență Dacă noi înșine nu am avea ideea de cauzalitate, în conștiința noastră s-ar alterna continuu doar o serie de senzații și impresii, pe care nu ni-ar trece prin cap să le obiectivăm în afara noastră Toate adevărurile logice sunt idei atât de înnăscute, de unde nu rezultă, desigur, că nou-născutul le învață în aceeași Formă și cu aceeași claritate ca un filozof sau un matematician; dar chiar și un copil care nu știe încă să vorbească este ghidat inconștient de ei: când își întinde mâna pentru a apuca un obiect, el, desigur, nu susține că o linie dreaptă este distanța cea mai scurtă dintre două puncte, ci întinde instinctiv mâna direct către subiect, deși nu are nici cea mai mică idee despre ce este cea de-a treia dimensiune a spațiului și, deși această dimensiune nu i se oferă în nicio întrebare de filozofie, KN ț Biblioteca "Runiverse" KN D CE RTE LE V din sentimentele lui La fel, atunci când cere ceva sau îi este frică de ceva, nu susține că obiectul dorinței sau fricii sale nu depinde de voința sa și, prin urmare, este ceva real și nesubiectiv și, prin urmare, trebuie să aibă un alt motiv ; totuși, atât dorința, cât și teama se bazează, fără îndoială, pe aplicarea inconștientă a legii cauzalității, care singură scoate atât copilul, cât și gânditorul din tărâmul ideilor pur subiective Este posibil, desigur, să ne îndoim de legea cauzalității, dar atunci singurul fir puternic care leagă gândirea de lumea exterioară se rupe și nu numai că nu mai există niciun temei pentru cercetarea experimentală, dar în interiorul conștiinței noastre există doar loc pentru fantezie nemărginită Dimpotrivă, recunoscând nu numai semnificația subiectivă, ci și reală a ideilor înnăscute, obținem singurul teren ferm pe care este posibilă existența și dezvoltarea științelor matematice, iar după acestea restul științelor exacte Dacă uneori aparente contradicții și inconsecvențe decurg din cele mai evidente adevăruri a priori, care servesc drept bază pentru toată gândirea noastră, este totuși mai ușor să ne îndoim de acuratețea procesului logic care duce la o astfel de concluzie decât în acele axiome care servesc ca baza oricărei gândiri Chiar dacă

admitem că acest proces de gândire a fost necondiționat corect, atunci chiar și atunci el este lipsit de orice semnificație, deoarece el însuși duce la concluzia că acele temeiuri pentru el, care au fost întotdeauna implicate, au fost greșite Conștiința noastră este capabilă să înțeleagă cu suficientă claritate doar obiecte finite, dar toate aceste obiecte, fără a exclude propriul nostru corp, se află în spațiu și timp și sunt în continuă mișcare; aceasta dă naștere la iluzia că subiectul cunoaștere însuși este în timp Și într-adevăr, în timp ce o serie de imagini și impresii se schimbă constant în fața lui, i se pare că el însuși se schimbă exact în același mod,   cum sunt aceste imagini externe; dar când ideea morții se ridică în fața lui și devine imposibil să-și amestece propriul corp, obiectul imediat, dar totuși temporar al cunoașterii, cu subiectul cunoaștere, atunci se pune, fără să vrea, întrebarea ce va deveni acest subiect atunci când legătura sa cu propriul său corp este rupt: va dispărea atunci? și conștiința însăși, va avea un alt organ sau, eliberându-se de contactul cu obiectele materiale aflate în spațiu și timp, va dobândi capacitatea de a contempla eternul mai clar? Nici filosofia, nici științele pozitive nu pot răspunde la aceste întrebări, care aparțin deja domeniului religiei Știința, religia și filosofia sunt totuși de acord că timpul poate schimba și distruge doar fenomene, și nu esența interioară a lucrurilor, iar cel care este conștient sau crede că el însuși nu este o colecție aleatorie de fenomene aleatorii, ci ceva real, egal pentru sine Prin urmare, moartea, care există numai în timp, nu poate fi prezentată ca sfârșitul existenței sale reale, iar dezintegrarea corpului care îl leagă de lumea obiectelor extinse nu poate servi ca dovadă a imposibilității păstrării conștiinței în general Carte D Tserte le v Cam pe vremea *) i Întrebarea naturii timpului, așa cum am arătat în articolul precedent, este de o importanță capitală pentru soarta viitoare a psihologiei și metafizicii Psihologia se află în acea fază de dezvoltare în care va trebui fie să devină în sfârșit o parte și un departament al fiziologiei nervoase, fie să-și apere la fel de complet și pentru totdeauna independența - pentru a demonstra că încercările de a o identifica cu fiziologia creierului și a organelor de simț sunt fundamental eronate și sunt rezultatul unei confuzii complete concepte de două ordine eterogene Și oricine vede clar consecințele acestei erori grosolane în raționamentul multor oameni de știință și gânditori moderni remarcabili, este obligat să găsească cauza ei esențială și o va găsi tocmai în învățătura actuală despre natura timpului În mod similar, metafizica traversează, după cum se știe, un moment critic în dezvoltarea sa Dorința de a o transforma în întregime într-o teorie a cunoașterii conține o prejudecată ascunsă a întrebării Dacă nimic altceva decât fenomenele și legile succesiunii și coexistenței lor nu este inaccesibil studiului nostru, atunci ce altceva este posibil? *) Vezi articolul "Cu privire la chestiunea semnificației ideii de paralelism în psihologie" în nr din "Voprosov Philos și Psychol "   teoria cunoașterii, cu excepția doctrinei psihologice a asocierii ideilor și a acelei doctrine a funcțiilor creierului, care, constituind domeniul fiziologiei, rezolvă atât de înșelător, naiv și banal întrebări vechi despre relația dintre subiect și obiect , cunoastere si fiinta, idei si realitate? De ce, atunci, o teorie metafizică specială a cunoașterii? Dacă această știință are sarcini speciale, fundamente și metode de cercetare, dacă există ceva în realitatea accesibil minții noastre care corespunde acestor "metode metafizice de cercetare"

speciale, atunci tocmai învățătura despre această sferă specială a realității ar trebui dă un conținut pozitiv esențial metafizicii ca știință, nu numai despre cunoaștere, ci și despre obiectul însuși al acestei cunoașteri, care este, cel puțin, propriul nostru subiect de cunoaștere și gândire în natura sa particulară, în legile și formele sale speciale de activitate Dar atunci metafizica se va transforma deja într-o știință despre existent, real, real, una dintre științele care studiază natura, viața, lumea în ansamblu, iar psihologia va înceta să mai fie o știință doar despre fenomenele mentale și fiziologice ale acestora mecanism Ce poate decide soarta psihologiei și metafizicii într-un sens sau altul? Acea viziune asupra lumii care determină atitudinea falsă actuală față de subiectul, sarcinile și metodele acestor științe - o atitudine care transformă psihologia într-o ramură a fiziologiei și metafizica într-o teorie a cunoașterii, parte integrantă a psihologiei și, împreună cu aceasta, în cele din urmă b, domeniul aplicat al fiziologiei creierului, această viziune asupra lumii se numește pozitivism, dar pozitivismul în fundamentele și concluziile sale extreme este descendentul nativ și legitim al empirismului Iar empirismul este acea concepție filozofică care recunoaște că tot ceea ce există cu adevărat este dat omului doar ca fenomen în timp, ca verigă trecătoare într-o serie succesivă și că, în consecință, doar ceea ce este dat în timp este real Biblioteca "Runivers" x Și GROT adică in experienta Experiența este înțeleasă tocmai ca proces cum se schimbă în timp manifestările conștiinței și cum se schimbă cunoașterea sau conștiința acestei Este clar că la baza concepției lumii moderne, precum și a fostului empirism, care conduce din antichitate, se află o anumită doctrină a timpului, ca formă de cunoaștere a întregii ființe, existență și ca condiție a oricărei realități Între timp, timpul a fost recunoscut ca extraordinar! Filosofi: Platon, Augustin, Leibniz, Kant și mulți alții - produsul subiectiv al spiritului, Forma sau măsura gândirii în sine, pe care o folosește în procesul subiectiv de cunoaștere a lumii Platon consideră că sarcina cea mai înaltă și principală a cunoașterii este renunțarea la condițiile timpului, pătrunderea în sfera ființei atemporale, eterne, neschimbătoare, care stă la baza a tot ceea ce este schimbător, trecător, născut și muribund Aceasta este sarcina dialecticii sau metafizicii I celebrul empiric Aristotel, student al lui Platon și fondatorul actual al "metafizicii " ca știință specială, recunoaște totuși semnificația și semnificația independentă a marii sarcini de a cunoaște eternul, neschimbătorul, atemporal, pentru care chiar își asumă în omul un organ special superior al cunoașterii - o minte activă, independentă, de Organizarea Fizică Și din vremea lui Platon și Aristotel până la Kant însuși, și apoi după el, în învățăturile lui Fichte, Schelling, Hegel, Schopenhauer și alți reprezentanți ai idealismului german, aceasta este sarcina filozofiei, ca știință care renunță la condițiile timpul, de la schimbarea vizibilă a fenomenelor și cunoașterea însăși rădăcina lucrurilor, natura fundamentului lor neschimbător și însăși cauza și originea timpului, a fost considerat real și fezabil Abia în ultimul deceniu pozitivismul francez și empirismul englez au pătruns în Germania și au creat acel amestec ciudat de concepte pozitiv-fizic-matematic, empiric-chimic-biologic și transcendental Biblioteca "Runivers" DESPRE POVARĂ dar-teoretic-cognitiv, care, sub denumirile de nou-kantianism, "filozofie științifică" etc , se prezintă în Germania drept ultimul cuvânt al filosofiei și, cu profunzimea sa imaginară abstract-raționalistă, respinge orice suflet viu de la filozofie si metafizica Ce s-a

întâmplat cu nemții? Fenomenul este explicat destul de simplu Succesele rapide și uimitoare ale științelor naturii au îndreptat acum cele mai bune minți germane, cei mai străluciți germani, către studiul și dezvoltarea științelor naturii - fizică, fiziologie, medicină Helmholtzes, Kirchhoffs, Dubois-Reymonds, Virchows au făcut o serie de descoperiri minunate Mințile mijlocii s-au îndreptat spre exploatarea descoperirilor lor în moduri de îmbunătățire și corectare a vechilor sisteme filozofice Edificiul complex și armonios al filosofiei ridicat de Kant în Critica rațiunii pure a devenit principalul punct de plecare pentru aceste manipulări filozofice Iar urmașul nelegitim al doctrinei extrem de arbitrare și, în multe părți chiar fantastice, a rațiunii pure și a fizicii germane moderne a fost "noul kantianism" la modă acum în Germania Kant a făcut un efort maiestuos și puternic pentru a reconcilia problemele științei empirice și ale metafizicii; dar neavând un teren solid pentru construcțiile sale în psihologia contemporană, el a creat o masă de cuvinte de prisos, concepte false, termeni și clasificări artificiali, reprezentând parțial distilarea conceptelor și termenilor fostelor aristotelico-scolastice preluate de el din sistemele sale predecesorii scolii lui Chr Lupul, o parte din ele nou inventate de el - și ca urmare, o clădire de concepte maiestuoasă și complexă, dar și grea și pur artificială, un monument istoric al goticului FILOZOFIC german, la care germanii tratează cu o reverență de înțeles și destul de firească, păzind fiecare piatră și restaurează cu evlavie - Biblioteca "Runivers" V GROT pentru temeliile sale năruite, dar care pentru gândirea filozofică modernă a devenit complet nelocuită Principalul păcat al lui Kant constă în doctrina sa despre timp Și toate cele mai importante neînțelegeri ale gândirii filozofice moderne se bazează pe o înțelegere greșită a contradicției fundamentale și indispensabile din învățătura lui Kant despre timp Kant) este condiția tuturor fenomenelor experienței senzoriale și, ca atare, este reprezentarea și crearea sufletul însuși, măsura sa aplicată ordinii fenomenelor realității exterioare, inaplicabilă studiului legilor și condițiilor de existență a gândirii în sine, care se ocupă de ordinea acestor fenomene, sau timpul este legea existenței spirituale și a ființei (pe care Kant a recunoscut-o și el) și, ca atare, nu poate fi Forma și legea ordinii a ceea ce servește ca obiect al activității spirituale, adică continutul experientei externe Dar din moment ce acesta din urmă, adică faptul că timpul este Forma și legea ordinii mintale a fenomenelor nu este o ipoteză, ci un Fapte, atunci rămâne de presupus că timpul, ca formă subiectivă de percepere a fenomenelor experienței, precum și a spațiului , nu este legea ființei spirituale însăși și, ca formă de percepere a fenomenelor experienței exterioare, nu este aplicabilă studiului legilor activității gândirii însăși care ordonează totul "în timp" - acea forță creatoare care a creat ea însăși timpul, ca măsură a studiului fenomenelor Nu există nicio ieșire din această dilemă, iar consecințele rezolvării ei în al doilea sens pentru psihologie și metafizică vor fi enorme Acceptarea acestui al doilea punct de vedere, așa cum vom arăta mai târziu, trebuie să producă o revoluție completă în fundamentele metafizicii, psihologiei, logicii, eticii, esteticii, sociologiei și altor științe care studiază legile existenței spirituale a omului Să trecem acum la o examinare critică mai detaliată a doctrinei lui Kant despre timp Biblioteca "Runivers" DESPRE TIMP II Analiza noastră va avea la început un caracter formal Vom prezenta doctrina lui Kant despre spațiu și timp și vom arăta inconsecvența și inconsecvența internă a definițiilor sale despre timp, apoi vom trece la o investigare a doctrinei lui Kant și a însăși

întrebarea despre natura timpului în esență Kant definește spațiul ca Forma subiectivă a percepțiilor sentimentelor "exterioare", timpul direct ca Forma sentimentelor "interioare" (des innerei Sinnes) i e contemplarea sinelui nostru și a stării noastre interioare (des Anschauens unserer selbst und unseres inneren Zustandes), iar în continuare timpul se dovedește a fi mediocru (mittelbar) și forma subiectivă și condiția fenomenelor externe, pentru că fenomenele externe sunt percepute de noi prin reprezentările noastre , adică stări interne trăite de noi în condițiile timpului (vezi Kritik der reinen Vernunft, Transcendentale Elementarlehre I Theil) Din această viziune fundamentală a lui Kant despre spațiu și timp, rezultă că relația dintre timp și spațiu, ca forme subiective de percepție, este triplă: pe de o parte, aceste forme de percepție sunt opuse și, parcă, se exclud reciproc , ca condiţii ale sentimentului şi experienţei exterioare şi interne ; pe de altă parte, ele se completează sau corespund, ca două Forme a priori necesare de percepere a fenomenelor externe; și în al treilea rând, ele nu sunt corespunzătoare și, ca să spunem așa, nu sunt proporționale între ele, deoarece timpul este Forma de percepție a tuturor fenomenelor în general și, în special, a fenomenelor spirituale, în timp ce spațiul se dovedește a fi doar o formă particulară a perceperea unui grup de fenomene externe O relație atât de variată între două obiecte ale gândirii, parțial opuse, parțial asemănătoare, parțial complet diferite ca amploare și semnificație, este, din punct de vedere logic, deja a priori suspectă Cel puțin, astfel de relații între concepte sunt imposibile Dacă presupunem că spațiul și timpul sunt concepte, atunci pentru Kant aparțin, în primul rând, categoriei celor comparabile, deoarece au ceva în comun între ele care poate servi drept bază pentru comparație (tertium comparationis) Acest "ceva în comun" este ceea ce ambii exprimă, după Kant, condiții subiective sau Forme de percepție a realității Dar apoi, în al doilea rând, aprofundând în relațiile logice ale acestor concepte, trebuie să le recunoaștem, conform terminologiei logicii, în același timp agreabile și dezagreabile Ca expresii a două forme paralele de percepere a fenomenelor externe, aceste concepte sunt de acord, deoarece, ca atare, au trăsături comune, iar celelalte trăsături ale lor în acest rol nu se contrazic Dar pentru modul în care expresiile a două condiții subiective opuse de percepție - fenomene externe și interne, aceste concepte sunt în mod evident opuse, i e nu sunt de acord (notiones opposi-tae) În același timp, este ușor de demonstrat că conceptele lui Kant despre spațiu și timp sunt în relație cu I subordonare și subordonare: , pentru că timpul este Forma universală de percepție a tuturor fenomenelor, iar spațiul este doar o formă particulară de percepere a unuia grupul acestor fenomene, fenomene ale experienței exterioare și, din același punct de vedere, ele nu mai sunt opuse, ci contradictorii, căci spațiul este în raport cu timpul, atunci când este aplicat experienței interioare, este un concept negativ, deoarece nu nu exprimă în niciun sens (imediat sau intermediar) condițiile experienței interioare, în timp ce este imposibil să spunem (așa cum este necesar atunci când conceptele sunt opuse) că timpul este într-un anumit sens un concept negativ în raport cu spațiul, deoarece este forma subiectivă nu numai a experienței interne, ci și a experienței externe Õ Aceleași concepte, în relațiile lor logice, desigur, nu pot fi și subordonate și co-subordonate, agreabile și dezagreabile, iar în caz de dezacord, simultan opuse și contradictorii Prin urmare, dacă timpul și spațiul sunt concepte, atunci învățătura lui Kant direct în sens

formal-logic nu rezistă niciunei critici Dar Kant a evitat cu pricepere acest reproș afirmând cu încăpățânare că spațiul și timpul, din punctul său de vedere, nu sunt concepte (Begriffe) ci vederi sau reprezentări contemplative (senzuale) (Anschauungen) În această afirmație se află, totuși, principala rădăcină a erorilor lui Kant în teoria sa despre spațiu și timp? De ce acestea nu sunt concepte, ci "Anschauungen? · Și ce înseamnă Anschauung? "Schauen" înseamnă să privești, să vezi, să vezi Anschauung înseamnă "privire" Dar ce semnificație poate avea acest termen din punct de vedere strict științific, psihologic? Putem vedea încă spaţiul, dar nu şi timpul, decât în sensul figurat, figurat, metaforic, în care unii filosofi medievali şi noi mistici vorbeau despre "viziunea interioară" Un asemenea termen figurat nu se potriveşte cu greu într-un studiu strict filozofic În limbaj al psihologiei, Kant a vrut să spună că spațiul și timpul, ca condiții ale experienței, nu sunt în primul rând concepte abstracte, ci forme directe și concrete de senzație, percepție, reprezentare, adică că găsim în ele anumite imagini concrete Sunt gândurile noastre pentru a procesa aceste imagini și prezentarea minții noastre, și aceasta a fost sd în sine ■ Kant, având în vedere o serie de clare și precise, din punctul său de vedere, definiția acestor înțelegeri Toți vrăjitorii sunt judecând, judecarea conținutului necesar şi semne de , despre trăsăturile esenţiale ale unui obiect, generice, specifice şi individuale Putem spune cu îndrăzneală că dacă în capul nostru, atunci când percepem fenomenele experienţei, ne putem ocupa de spaţiu şi timp, ca concret Biblioteca "Runivers" V GROT imagini, atunci Kant, în definițiile sale ale atributelor esențiale și necesare ale spațiului și timpului din Critica rațiunii pure, s-ar putea ocupa exclusiv de conceptele de spațiu și timp și dacă în aceste definiții ar permite o astfel de grupare a atributelor aceste concepte care contrazice cerințele și regulile logicii, apoi, evident, undeva și în ceva, în cursul raționamentului său, a făcut o greșeală sau o serie de greșeli *) Argumentul lui Kant conform căruia spațiul și timpul nu sunt concepte, ci "reine Anschauungen'·'·, nu rezistă controlului În opinia sa, acest lucru este imposibil pentru că spațiul este unul (man kann sich nur einen einigen Raum vorstellen), iar "când se vorbește despre mai multe spații, se înțelege doar părți din unul și același spațiu", care sunt gândite în sine repetă același argument cu privire la timp, adăugând un alt indiciu că spațiul și timpul sunt concepute "ca cantități infinite" (unendliche Grõssen) Dar dacă da, atunci este imposibil să vorbim despre conceptele despre Dumnezeu, univers și alte obiecte unice, și mai ales infinite, despre care Dumnezeu și universul sunt gândite în semnificații diferite (precum și despre timp și spațiu) De asemenea, este imposibil să vorbim despre conceptele de "știință, artă, filozofie și religie", pentru că, deși există multe științe, "știința", așa cum a arătat Platon, este una Arta este una în întregul ei, filosofia este una *) Semnificația spațiului și timpului ca concepte, din punctul de vedere al definițiilor kantiene, a fost evidențiată de mai multe ori în literatură, deși - din câte știm noi - nu în forma în care am făcut-o În literatura noastră, prof A A Kozlov, investigând originea spațiului și timpului, arată clar, dintr-un cu totul alt punct de vedere (psihologic), că spațiul și timpul, în sensul pe care le dă Kant, sunt concepte și, în plus, foarte complexe și tardive (vezi "Cuvântul propriu", colecţie filozofică şi literară, şi Kiev şi Sankt Petersburg), deşi împreună cu Kant neagă originea lor "empirică" Biblioteca "Runivers" DESPRE TIMP Poate exista un concept (privat-single) despre un anumit subiect, fenomen, eveniment: despre

Alexandru cel Mare, despre Turnul Eiffel și despre orice casă, despre incendiul Teatrului Ring din Viena, despre Bătălia de la Maraton și Revoluția Franceză, despre logică și FILOZOFIE De îndată ce începem să determinăm trăsăturile esențiale sau necesare ale obiectelor de gândire date, în contrast cu cele neesențiale sau accidentale, avem deja de-a face cu conceptul de subiect, și nu cu ideea acestuia Printr-o astfel de definiție a trăsăturilor esențiale, creăm conceptul de lucru, fenomen, eveniment și, mai departe, de tipul sau felul de lucruri și fenomene Și Kant, desigur, definește în Estetica Transcendentală "conceptele" de spațiu și timp, și nu "reprezentări" despre ele, iar chiar faptul că le definește ca reprezentări sau vederi subiective pure (reine Anschauungen) este deja o definiție a ei, ca concept Acesta, potrivit lui Kant, este unul dintre semnele necesare (dacă este adevărat) ale naturii lor, ca condiții subiective directe și forme de experiență și fenomene Prin urmare, toate regulile obligatorii în definirea conceptelor și a relațiilor lor erau obligatorii pentru Kant în definirea spațiului și timpului, iar între timp, după cum am văzut, ele nu au fost respectate de el Pentru a face și mai evidentă această ultimă propoziție, vom analiza acum în detaliu toate definițiile lui Kant, împărțindu-le în grupuri În primul rând, să dăm în sistemul de definiții generale și identice ale spațiului și timpului, atât pozitive cât și negative: Spațiul și timpul nu sunt concepte empirice, abstrase din experiență și senzații, întrucât sunt deja implicate de ele (nu vom analiza încă afirmațiile sale în esență) Spațiul și timpul sunt reprezentări necesare (notwendige Vorstellungen) a priori care stau la baza experienței S n GROT · Spațiul și timpul nu sunt în general concepte generale discursive despre relațiile lucrurilor, ci vederi pure - Spațiul și timpul sunt reprezentate de noi ca cantități infinite Studiul spațiului și al timpului este un studiu transcendental al acestora, ca condiții de bază ale posibilității "judecăților sintetice a priori" Spațiul și timpul nu sunt proprietăți ale lucrurilor "în sine" (irgend einer Dinge an sich) Spațiul și timpul sunt Formele simțurilor sau condițiile subiective ale experienței umane Prin urmare, spațiul și timpul în afara ideilor umane nu sunt nimic (gar nichts) cap Acestea sunt condițiile subiective ale percepției umane, care este întotdeauna senzuală (subiectiv Bedingungen unserer menschlichen Anschauung, welche jederzeit sinnlich ist, di sofem wir von Gegenstanden afficirt werden *) IO Cu toate acestea, spațiul și timpul sunt obiective ca condiții ale experienței Neavând realitate absolută (în sensul proprietăților lucrurilor înseși), ei posedă totuși realitatea empirică ca condiții pentru posibilitatea experienței și, în același timp, sunt ideali transcendent, deoarece sunt doar condiții ideale ale experienței, și nu expresii a proprietăților lucrurilor înseși Acestea sunt definițiile generale și chiar identice ale spațiului și timpului ale lui Kant Le-am citat doar pentru a arăta că Kant a determinat tocmai trăsăturile generice și specifice necesare ale "conceptelor" de spațiu și timp, și nu "reprezentări * despre ele, întrucât reprezentările în general nu pot fi "determinate" deloc de concepte, dar poate fi doar "descrie cu imagini Și în al doilea rând, am dat clasificarea anterioară pentru a arăta cum conceptele de spațiu și timp pentru Kant coincid în principalele lor trăsături Въ *) Aceasta este definiția timpului (Elementarlehre , § , p), care este mai aplicabilă spațiului   caracteristicile principale, "esențiale", sunt conceptele de obiecte de același fel și tip Care sunt trăsăturile "esențiale" care disting aceste două concepte? Am dat deja caracteristicile distinctive: Spațiul este o

formă subiectivă și a priori necesară a obiectului exterior, percepția fenomenelor externe Timpul este forma subiectivă și a priori direct necesară a experienței interioare, percepția fenomenelor spirituale, înseși ideile despre lucruri și - indirect - forma subiectivă și a priori necesară a experienței exterioare, percepția exterioară (fizică) fenomene În plus, spațiul are trei dimensiuni, timpul este doar una, dar în acel timp el servește drept Forma de percepție a oricărei schimbări și, printre altele, a mișcării în spațiu, pentru că numai datorită timpului se poate da unul și același lucru definiții contradictorii (kontradiktorisch-entgegensetzte Vestimmungen) Diferența că timpul are o dimensiune și spațiul trei, o vom lăsa deoparte pentru moment Acesta este un punct foarte complex și controversat Dacă timpul este forma de percepție a tuturor schimbărilor - ca intensitate, extindere și alte calități ale fenomenelor - atunci poate că va avea mai multe dimensiuni decât presupune Kant Dar, pe de altă parte, cele trei dimensiuni ale spațiului sunt și dimensiunile mișcării în timp - mișcarea unui punct, a unei linii, a unui plan, adică măsurători a trei momente de mișcare - și poate timpul Să lăsăm acum această întrebare deoparte, întrucât nici măcar opoziția completă a spațiului și timpului, din punct de vedere al măsurătorilor, nu ne poate deruta Spațiul și timpul însuși sunt dimensiuni diferite ale realității Mult mai importantă este întrebarea primei, notate de noi, diferența dintre spațiu și timp, ca Forme directe: prima este exterioară, a doua este experiența internă, care a fost recunoscută de Kant Pentru ce temei a dat Biblioteca "Runivers " N GROT diferenta asta? Cum a dovedit că timpul este forma subiectivă a simțirii și experienței interioare, și nu exterioare, a cărei formă subiectivă a fost totuși obligat să recunoască timpul într-un sens și sens mediocru (mittelbarj Kant în Critica rațiunii pure spune literalmente următoarele: "Timpul nu este altceva decât Forma sentimentului interior, adică percepția asupra propriei persoane și a stării sale Căci timpul nu poate fi determinarea fenomenelor exterioare: nu se referă la felul sau poziția lor etc , ci pentru asta determină relația reprezentărilor în starea noastră interioară Și tocmai pentru că percepția noastră interioară nu oferă nicio reprezentări vizuale, căutăm să compensăm această deficiență prin analogii și ne imaginăm succesiunea timpului ca pe o linie prelungită în infinit, în care diversitatea este plasată într-un rând, care are doar o dimensiune, și concluzionăm de la proprietățile acestei linii la proprietățile timpului, pe lângă doar relația că părțile primei sunt date simultan, iar părțile de timp sunt întotdeauna numai secvențial De aici rezultă că ideea de timp este întotdeauna ea însăși o viziune sensibilă, deoarece toate relațiile sale pot fi exprimate prin intermediul unei vederi externe*) Acest pasaj clasic, care decide întreaga soartă viitoare a doctrinei lui Kant despre timp, conține în sine, în favoarea poziției sale, că timpul este Forma experienței interioare, un singur argument, dar mai degrabă ciudat: timpul "nu constituie o definiție a fenomenelor externe, căci nu priveşte specia, şi reglementări etc proprietățile lucrurilor din spațiu"; cu toate acestea, se verifică imediat că ideea de timp este sensibilă, deoarece toate relațiile sale sunt exprimabile cu ajutorul "viziunii externe " Contradicția este clară: timpul poate fi exprimat doar în *) Crit pur, minte, elementari I, § , b Biblioteca "Runivers" DESPRE TIMP - Forma unei linii de mișcare în spațiu și ideea acesteia este complet senzuală, ceea ce Kant afirmă și în definițiile relațiilor de timp și spațiu pe care le-am dat Dar, pe de altă parte, timpul nu exprimă înfățișarea exterioară a lucrurilor și, prin urmare, constituie Forma

experienței interioare, și nu exterioare Ce înseamnă asta? ^Timpul nu este spațiu Durata nu este extensie* - acesta este singurul sens al întregului argument al lui Kant că timpul este Forma experienței interioare Dar știam deja asta: sunetul nu este lumină, lumina nu este sunet Spațiul nu este timp, timpul nu este spațiu Prelungirea nu este aceeași cu durata Durata fenomenelor nu este prelungirea lucrurilor Toate acestea sunt de la sine înțeles Dar totuși, timpul, ca un fel de fenomene, după Kant, poate fi imaginat concret, prin analogie, ca o linie, i e ca o mișcare sau schimbare de puncte în spațiu Evident, există o neînțelegere majoră în definiția specificată a "timpului"; nimeni nu a cerut vreodată ca "timpul să fie spațiu", care era în mod necesar determinat de trei dimensiuni și includea o idee despre aspectul, poziția și alte atribute similare ale lucrurilor vizibile, deoarece timpul nu este vizibil, deși, așa cum a spus pe bună dreptate Kant , timpul este unul din Forme de percepție senzorială, reprezentare concretă Kant, pe de o parte, amestecă în mod clar și contopește într-una singură conceptele de exterior și de spațial (extins), pe de altă parte, distinge sensibilul de extins spațial Și astfel, percepția timpului se dovedește a fi atât "senzuală" și totuși "nu exterioară*, ci pur internă Suntem de acord că percepția timpului este senzuală, deoarece multe obiecte ale percepției senzuale sunt percepute în timp, și nu ca valori extinse \u b\u b, de exemplu, sunete, mirosuri, gusturi (doar percepția vizuală, tactilă și temperatura sunt cu siguranță legate Întrebări de filosofie, KN J Biblioteca "Runivers" n grotă cu percepția suprafețelor extinse și a Formelor corporale), ceea ce nu ne împiedică, pe baza experienței, să le asociem cu obiecte extinse Dar tocmai din acest motiv conceptele de "extins" și "extern" nu se acoperă complet unul pe celălalt Conceptul de "extern" este mai larg decât conceptul de "extins în spațiu", deoarece conceptul de "exterior", așa cum este aplicat la sinele nostru, la conștiință, este pur negativ: îmbrățișează toată acea realitate care se află dincolo de subiectul nostru Prin urmare, sentimentele, gândurile, dorințele și alte stări mentale ale altor ființe vii sunt și exterioare în raport cu noi atunci când le întâlnim, deși nu sunt deloc extinse și deloc spațiale, ca propriile stări mentale Desigur, stările mentale ale altor oameni ne sunt și interne, ca Faptele percepției noastre, dar în acest sens, toate percepțiile și reprezentările corpurilor extinse, și chiar spațiul însuși, sunt interne Pe această distincție subtilă s-a rătăcit Kant Extern poate fi pentru noi, în sens psihologic, nu numai tot ceea ce este sensibil care nu este extins, ci și nu sensibil, ca, de exemplu, sufletele străine și ideile abstracte străine De aici rezultă clar că identificarea spațialului și a externului, în învățătura lui Kant, a fost o eroare logică de petitio principii, care l-a obligat, din punct de vedere preconceput, să treacă la analiza timpului ca formă subiectivă a experienței și fenomene Deci, dacă luăm în considerare toate raționamentele anterioare, rezultă că Kant a făcut, formal, două greșeli principale și majore El i) s-a gândit că se poate elibera de legile logicii numind spațiul și timpul "vederi*, deși le-a definit ca "concepte" și) a recunoscut timpul ca formă subiectivă a experienței interne, și nu exterioare, și percepția fenomenelor interne și nu externe doar pentru că timpul nu este extins în sensul spațiului și nu are trei dimensiuni ale spațiului Aceste două erori logice pentru filosofia viitoare a epocii noastre au fost Biblioteca "Runivers" DESPRE TIMP GBP Fatal Dar nu acesta este locul pentru a lua în considerare toate consecințele erorilor lui Kant Să spunem doar că prin predarea sa la timp a susținut acea psihologie empirică și asociativă

care crede în mod eronat că în viața mentală doar fenomenele sunt disponibile pentru studiu - o serie de evenimente în timp, că esența atemporală a vieții mentale este de necunoscut, cum de necunoscut și esența fenomenelor experienței "externe", că întreaga sarcină a psihologiei este de a determina secvențele, coexistențe, conexiunile, diviziunile și complicațiile "fenomenelor" conștiinței Și prin aceasta, el și-a subminat atât propria doctrină a formelor eterne și necesare ale cunoașterii senzoriale, gândirii și activității raționale, cât și propria sa doctrină a formelor necesare și neschimbabile de evaluare morală și estetică - în general, toate adevăratele fundamente ale psihologiei , logica, etica și estetica , ca științe despre formele ultra-timp și legile vieții noastre spirituale, prin care învățăm esența ultra-timpului și legile existenței bazei neschimbate a tuturor -schimbării, mișcării și evenimentelor - sedimentarea lui Dumnezeu, Mirova Substatsky, și mai mult, așa cum ne vom ucide mai jos, esența Dumnezeului personal, și nu principiul fundamental impersonal, nedefinit și de necunoscut al lucrurilor (Ur- și Ungrund al misticilor germani) La urma urmei, toate Formele și fundamentele necondiționate ale cunoștințelor, sentimentelor și comportamentului nostru sunt proprietățile personalității noastre, ființa spirituală personală, Ființa spirituală nu poate fi decât personală, deoarece totul în ea se referă la "eu", subiectul, personalitatea Prin urmare, dacă există o ființă spirituală, în afara schimbării mecanice și combinării în timp a "fenomenelor conștiinței*", și o astfel de ființă există, fără îndoială, pentru că "eu" nostru ca întreg este supus legilor imuabile și neschimbate ale gândirii și cunoașterea, sentimentul și evaluarea estetică, dorința și activitatea morală, atunci în studiul acestei ființe găsim nu numai calea de a înțelege spiritul nostru ca persoană și baza supratemporală a stărilor sau fenomenelor noastre mentale individuale, ci și cheia pentru înţelegerea naturii acelui absolut b* Biblioteca "Runivers" N GROT noe, personalitate universală, acel principiu personal rațional creator, a cărui emanare este în noi tot ceea ce alcătuiește personalitatea noastră spirituală, prin care trece în timp fluxul "fenomenelor ale conștiinței" Vorbind astfel, cu siguranță distingem personalitatea de individualitate, subiectul nostru spiritual de o ființă animală, între timp, ca de obicei, aceste două concepte sunt confundate În timp, vom elucida mai în detaliu motivele acestei diferențe și acum să ne întoarcem la învățăturile lui Kant Întreaga "dialectică transcendentală" a lui Kant, care constituie a treia parte a "Criticii rațiunii pure" a sa și respinge cognoscibilitatea Necondiționului - natura necondiționată a spiritului, a libertății, a lui Dumnezeu - ni se pare o tristă neînțelegere și rezultatul nefericit a învăţăturii eronate a lui Kant despre timp A uitat de necondiționarea propriilor forme subiective și a priori de experiență senzorială, de necondiționarea categoriilor sale de rațiune și gândire logică și a recunoscut, deși nu destul de clar și distinct, dar în general corect, aceste fundamente necondiționate sau absolute a "ființei spirituale", a respins apoi semnificația teoretică obiectivă a ideilor, în care acestea și altele, descoperite ulterior de el necondiționate Forme și legi ale existenței spirituale (imperativul categoric al datoriei, legea evaluării dezinteresate a frumosului etc) sunt rezumate sau adunate, adică sensul ideilor spiritului, libertatea, Dumnezeu A fost o contradicție ciudată și flagrantă să recunoaștem toți termenii și factorii și să respingem sumele și produsele care decurg din aceștia, mai precis, să recunoști și să pui necondiționatul la baza întregii analize a vieții mentale și a activității umane, ca unica

explicatie a realului in cunoastere, viata activitate, si apoi sa respingem neconditionalitatea si realitatea a ceea ce, de fapt, este pentru mintea noastra doar unitatea totala a tuturor acestor neconditionati, baza tuturor realitatilor, i e , necondiționalitatea și realitatea celor mai puri Biblioteca "Runivers" O W R E M E H TI rațiunea, pe care Kant o critica în toate "criticile" Greșeala lui Kant este atât de evidentă, atât de izbitoare și de uimitoare, încât nu se poate crede în posibilitatea ei A priori, suntem mai degrabă pregătiți să credem că noi înșine am făcut o greșeală în dezvăluirea și expunerea acesteia Și totuși, greșeala lui Kant este un fapt istoric neîndoielnic, care nu poate servi decât ca o lecție utilă de logică pentru omenire Întreaga explicație a erorii lui Kant constă în doctrina sa despre timp Pe baza propoziției sale de bază conform căreia timpul este o formă de experiență interioară, că tot ceea ce este spiritual, ca și fizicul, este cunoscut în condițiile timpului și este supus acestora, Kant nu a mai putut recunoaște în mod deschis cognoscibilitatea teoretică a "necondiționat", deși timpul însuși, fiind o condiție a experienței, există unul dintre acele "necondiționate", care îl "condiționează" Și atunci, Kant nu s-a întrebat: de unde cunoaștem timpul însuși: în condițiile timpului , sau nu? Însăși reprezentarea timpului este temporară, sau nu? "Este noțiunea de spațiu spațială", și a răspuns: nu Încă un pas mic, încă o întrebare mică; pe care Kant nu și-a pus-o și întreaga Critică a Rațiunii Pure ar trebui refăcută și lumea nu ar fi văzut Dialectica Transcendentală a lui Kant, care este o dezvoltare strict logică a premiselor false ale lui Kant despre natura timpului și semnificația acestuia în activitatea cognitivă a omului experiență interioară insensibilă " O greșeală fatală a dus la consecințe fatale Și cât de mult rău, câte concepții greșite, verbiaj inutil și cărți de prisos, această greșeală a lui Kant a generat! Desigur, este posibil și un alt punct de vedere, unul istoric Din punctul de vedere al filozofiei istoriei, eroarea lui Kant poate să fi fost foarte utilă Baraj temporar, pe care Kant Biblioteca "Runivers" N GROT a întârziat revărsarea irezistibilă a speculațiilor metafizice fără temei și, uneori, a construcțiilor pur verbale, care se învecinau strâns cu Aristotelul medieval (în școala lui Wolff), a fost necesară pentru succesul și dezvoltarea științelor exacte ale experienței, ale căror rezultate ne permit acum să conștient și afirmă mai profund bazele adevăratului idealism Dar, totuși, Kant a devenit fondatorul noii scolastici a secolului al XIX-lea, iar o persoană care gândește logic nu poate decât să fie lovită de soarta ciudată a gândurilor și cunoașterii umane Fiind angajat toată viața în "Critica formelor necondiționate ale rațiunii pure", Kant a respins cunoașterea teoretică și realitatea necondiționată a acestui motiv Dar exemplul erorilor lui Kant nu îi va descuraja pe cei care sunt convinși că, alături de eroarea individuală, un adevăr universal este disponibil omului, că orice eroare a minții individuale poate fi corectată și că aceasta este tocmai opera colectivă a "necondiționatul" în temeliile sale ale rațiunii umane, pentru ca treptat, cu pași mici, să avanseze spre adevărul absolut, spre cea mai înaltă, accesibilă omului, cunoașterea lucrurilor Kant însuși a luat, în general și în ansamblu, mulți astfel de pași, foarte importanți, mici și chiar mari în abordarea adevărului Și încă unul, foarte mic, dar vom încerca să facem și un pas important spre adevăr în analiza ulterioară a ideii de timp III Există un punct extrem de interesant în învățătura lui Kant despre spațiu și timp, prin clarificarea căruia vom începe analiza în esență a întrebării Ca un

adevărat idealist și gânditor profund, Kant, desigur, împărtășea viziunea care a intrat în carnea și oasele filosofiei încă de pe vremea lui Descartes, deși anterior a stat la baza oricărui idealism, și anume că toate senzațiile Biblioteca "Runivers" DESPRE TIMP -U T ale simțurilor noastre exterioare sunt subiective și constituie modul nostru mental de a percepe fenomenele lumii exterioare În lume, așa cum recunosc științele fizice exacte, nu există culori, sunete, arome, gusturi etc , ci există doar (și aceasta este doar o presupunere a științei) diverse mișcări ale eterului, aerului, în general, mediul corporal care ne înconjoară, care descompunându-l în părțile sale componente se reduce ipotetic la neextinși, deoarece indivizibili, atomi sau centre de forțe abstracte Senzațiile acestor mișcări ale mediului, eter și aer - sub formă de diverse culori, sunete, tonuri, arome etc , sunt complet subiective, adică sunt mijloacele de reflectare a acestor mișcări în subiect, în conștiință *) Acest adevăr stă la baza filozofiei lui Descartes și a urmașilor săi, idealiștii secolelor al XVII-lea și al XVIII-lea, și este acceptat cu anumite rezerve de către filozofii altor școli , de exemplu, materialistul Hobbes și empiristul Locke Berkeley construiește pe axioma subiectivității senzațiilor sistemul său profund idealist, îndoiala cu privire la existența materiei Este clar că și Kant recunoaște acest adevăr ca fiind incontestabil Dar de ce, știind despre subiectivitatea tuturor senzațiilor, Kant nu consideră culoarea, sunetul, aroma etc , ca forme subiective a priori ale percepției noastre asupra fenomenelor experienței exterioare, ci recunoaște el spațiul ca atare? Aceasta depindea, desigur, de faptul că Kant a recunoscut ca a priori în cunoștințele noastre doar ceea ce stă la baza noastră, independent de experiență, adică a priori, judecățile sintetice, și ca atare a recunoscut judecățile matematicii, care sunt imposibile fără conceptul de spațiu Pe această bază, spune (Transcend Aesth § , sclhusse) că "în afară de spațiu, nu există altă reprezentare subiectivă și legată de lumea exterioară, care să poată fi recunoscută ca obiectivă a priori Pentru niciunul dintre ei (el aici se referă la alții *) Consultați articolul nostru "Critica conceptului de liber arbitru în legătură cu conceptul de cauzalitate" pentru mai multe detalii Moscova , capitolul Biblioteca "Runivers " N G P T 'J reprezentări subiective ale simțurilor exterioare) nu pot fi deduse din judecăți sintetice a priori, așa cum este posibil din concepția despre spațiu " reprezentarea spațiului, care, în senzațiile de culori, tonuri, termice etc , se referă doar la proprietățile subiective a unuia sau altui fel de percepție (der Sinnesart), cum ar fi, de exemplu, vederea, auzul, simțirea generală; dar, deoarece sunt senzații, și nu vederi (Anschauungen), ele în sine nu fac posibilă cunoașterea vreunui obiect , mai ales a priori Aceasta este poziția lui Kant, pe de o parte, care afirmă clar subiectivitatea tuturor percepțiilor noastre exterioare, pe de altă parte, stabilește diferența dintre senzație și percepție (Anschauung) și, în același timp, între "Forma a priori" și "conținutul a posteriori" al experienței noastre ', ne propunem acum să aruncăm o privire mai atentă, evaluându-l în esență După cum se știe, știința empirică modernă și, în special, exactă neagă complet în cunoștințele noastre orice forme a priori și a priori Chiar și acei oameni de știință care, la fel ca Spencer, sunt înclinați să admită imposibilitatea de a deriva ideea noastră "experimentală" de bază despre spațiu din experiență, consideră că este posibil să explice siguranța sa înnăscută minții umane și chiar animale prin intermediul eredității, de exemplu , acumularea de experiențe ale multor generații

de ființe vii Până și axiomele matematice și alte adevăruri de bază s-au încercat să fie deduse și, mai mult, oameni de știință atât de autoritați precum Helmholtz^-din experiență Punctul de vedere al lui Kant despre înnăscutul (tm) la nostru minte Forme de experienţă şi gândire, dar Biblioteca "Runivers" DESPRE TIMP) disputa s-a mutat acum pe un astfel de teren, temeiul Faptelor experienței exterioare - observații de animale, sălbatici, copii; - asupra căruia nu poate fi rezolvată s/ilozofic Observațiile altor ființe vor da întotdeauna rezultate controversate, deoarece putem doar indirect, pe baza unor semne exterioare dubioase, să tragem concluzii despre ce și cum sunt conștiente, cunoaște și înțeleg alte ființe individuale cu o dezvoltare inferioară decât noi înșine Orice concluzie negativă este riscantă, deoarece dacă, de exemplu, un copil nu știe și nu este conștient de ceva, atunci nu putem obține o confirmare verbală a acestui lucru de la el Sau poate știe și chiar știe, dar nu își poate exprima cunoștințele în cuvinte sau nu înțelege întrebarea noastră, vorbirea noastră Prin urmare, dacă, de exemplu, prof A A Kozlov, vorbind despre originea timpului și a spațiului, susține că animalele și copiii mici nu cunosc nici una, nici alta (vezi "Cuvântul meu", numărul , p etc , și numărul , p) et urm), atunci acesta este un adevăr neîndoielnic doar în sensul că probabil că ei nu cunosc spațiul și timpul la fel de clar ca profesioniștii Kozlov și alți adulți și, în plus, filozofi Dar dacă nu cunosc deloc spațiul și timpul, sau dacă le cunosc parțial și și le imaginează, aceasta este întrebarea Aici s-ar putea cita și astfel de Fapte, care aparent dovedesc familiaritatea cu aceste Forme ale realității chiar și a animalelor nou-născute Din faptul că copiii mici confundă expresiile: ieri, azi și mâine și nu pot găsi mai întâi drumul de la creșă la sufragerie și înapoi, nu urmează absolut nimic Confuzia cuvintelor și imaginilor, și chiar a timpurilor și a locurilor, este și ea caracteristică adulților, care știu perfect ce sunt spațiul și timpul Dar dacă nu este posibil să se rezolve problema naturii a priori a spațiului și timpului pe baza așa-numitului "Fak-T" ~> vii sau a datelor "experienței externe ", atunci nu rezultă din asta pe care in general se poate rezolva complet a priori, fara Biblioteca "Runivers" N GROT orice participare a experienței, și anume experiența proprie, dar nu externă, ci internă De unde a luat Kant însuși ideea că spațiul și timpul sunt, parcă, forme subiective a priori ale experienței? Kant, din păcate, nu și-a pus această întrebare în mod direct și clar El își deduce poziția din analiza judecăților, între care distinge între analitice și sintetice; acesta din urmă, ca depășind obiectul dat imediat al gândirii, el consideră singurul instrument de cunoaștere, adică dobândirea de noi cunoștințe; Sinteza judecă-el împarte în experimentale, dând cunoștințe despre Fapte individuale și altele, care nu pot fi considerate bazate pe experiență, întrucât dau adevăruri necesare și universale, afirmând mai mult decât poate da experiența senzorială, din care învățăm doar despre dat (poate aleatoriu şi numai privat) conexiune de fenomene Un exemplu de astfel de judecăți sintetice necesare și universale găsim în adevărurile matematicii În consecință, în condițiile experienței trebuie să existe ceva universal și necesar și tocmai aceasta este Forma subiectivă a spațiului (pentru experiența exterioară) și a timpului (pentru interioară) care precede orice experiență Lăsând deoparte pentru moment întrebarea cât de adevărată este această linie de raționament a lui Kant, să ne întrebăm un lucru: pe ce este construită? de unde a obținut Kant materialul pentru el, de unde și în ce fundamente logice? Dacă Kant ne prezintă în primele sale capitole din "Critica rațiunii pure" și "Prolegomene la

orice metafizică viitoare" nu revelații de sus, atunci nu există nicio îndoială că el transmite concluzii din experiența sa, generalizări din domeniul observării Faptelor de o "ordine interioară", care și sunt disponibile pentru observația, experiența și generalizarea noastră și, bineînțeles, aceste concluzii și generalizări au fost făcute de el în conformitate cu toate legile logicii, adică activitatea mentală umană universală, și dacă el a greșit, atunci doar în unele din localurile sale, fără a ține cont de atenție Biblioteca "Runivers" DESPRE TIMP unele Fapte ale experienței interioare, observații și considerații accesibile minții umane *) Dacă Kant însuși sau altcineva a spus că a descoperit aceste adevăruri "a priori", atunci s-ar putea răspunde: nu a priori cu propria sa minte și gândire, adică nu înainte de a se gândi la Faptele gândirii sau, conform - simplu , nu mai devreme de "gândirea", care, desigur, are de-a face cu obiectele gândirii Dacă însă și-a obținut construcțiile despre judecățile analitice și sintetice, despre experiență și proprietățile ei și despre Formele experienței, cu ajutorul gândirii sau gândirii despre obiecte accesibile gândirii, atunci aceasta înseamnă că le-a dobândit prin experiență a gândirii, a gândirii, care se studiază pe sine, și există "experiența gândirii" Dacă ni se arată că Kant ar fi putut descoperi aceste adevăruri a priori, căci el însuși a recunoscut și enumerat formele subiective a priori ale "experienței gândirii" sau gândirii (sau activitatea minții - în sistemul său de categorii)), atunci va trebui să ne întrebăm: cum a descoperit el aceste forme a priori de activitate și gândire rațională - nu este prin aceeași experiență de gândire, adică reflecție asupra materialului, obiectelor sau faptelor gândirii? Întrucât nu ar fi putut face această descoperire altfel, întrebarea indicată pune apriorismul lui Kant într-o poziție fără speranță în ultimul refugiu posibil pentru acesta Fie revelația de sus, fie lucrarea gândirii asupra Faptelor experienței mentale - nu există nicio cale de ieșire din această dilemă Dar "criticul rațiunii pure" ar putea, cel mai puțin, să pună revelația de sus ca bază a raționamentului său În consecință, Kant a lucrat la ideile pe care le-am *) Continuăm să aderăm la convingerea, motivată în detaliu de noi în lucrarea "Despre problema reformei logicii", că gândirea, supunând legilor logice, nu poate fi greșită: sursa tuturor erorilor de gândire se află în incorect sau observarea și cunoașterea insuficientă a faptelor și, în consecință, în judecăți sau premise incorecte Biblioteca "Runivers" N GROT ate și conceptele minții, pe care le-a găsit tot timpul în propria sa experiență de gândire, ca Aristotel, când și-a construit faimoasele teorii despre silogism și dovezi Dar aceasta este propria lui experiență de gândire, cum ar fi aristotelic), precum și Descartes (de exemplu, la descoperirea cogito ergo sum), fără îndoială, deși lor personale dar nu experiența lor individuală, pentru că dacă alți indivizi nu au făcut și din anumite motive nu au putut sau nu au vrut să facă aceste concluzii și construcții ale lor, atunci toți ceilalți indivizi gânditori, dacă vor și gândesc vor înțelege concluziile lui Aristotel, Kant și Descartes și, într-o măsură sau alta, le vor accepta ca adevărate și corecte Adevărul stă astfel deasupra individualității, deși nu deasupra personalității, pentru că numai una sau alta personalitate îl poate descoperi Acesta este un rezultat foarte important al analizei, deoarece ne arată că Kant a avut dreptate în a distinge și a opune cunoștințe și adevăruri private și accidentale (adică, individuale) și, pe de altă parte, universale și necesare (supraindividuale) dar în zadar Kant a legat opoziţia lor cu conceptele de cunoaştere a priori şi a posteriori, sau experienţială,

căci la baza universalului şi necesar stă şi o experienţă specială, experienţa gândirii, căreia, desigur, regulile iar criteriile experienţei senzoriale nu se mai potrivesc Această experiență este "suprasensibilă* , iar greșeala lui Kant a constat tocmai în identificarea completă a conceptelor de "experiență" și "experiență senzorială ", între timp, primul concept fiind mai larg Așadar, Kant s-a ocupat de "experiența gândirii*: și-a generalizat Faptele și și-a formulat rezultatele cât mai bine a putut în doctrina sa despre Formele a priori ale experienței și gândirii, dar această experiență a gândirii nu a fost individuală și a dat în cele din urmă nu private și întâmplătoare, ci, în opinia lui Kant și a adepților săi, adevăruri "universale și necesare" despre Formele experienței și chiar gândirea însăși Biblioteca "Runivers" DESPRE TIMP Kant credea că din această sursă a învățat Formele oricărei experiențe", dar acest lucru nu este adevărat, deoarece este evident că experiența gândirii nu este acea experiență senzorială, Formele sau condițiile subiective pe care el însuși le descoperă Aceste condiții sunt spațiu și timp, ca forme ale oricărei experiențe sensibile Dar acea experiență suprasensibilă a gândirii care le dezvăluie, așa cum este evident din legea logică a contradicției, nu poate avea drept condiție aceleași condiții pe care le pune experienței sensibile o afirmație contradictorie Prin urmare, acea experiență, experiența intelectuală este parțial necondiționată (relativ la condițiile de liniște), iar dacă este ea însăși condiționată de ceva, atunci doar de organizarea gândirii, legile ei logice opera gândirii, deși ea însăși are ca sursă o "experiență a gândirii" specială Conceptul de a priori aici este complet relativ, căci "a priori" nu este sinonim pentru "neexperimentat", ci exprimă doar munca de gandirea, independenta de experienta senzoriala, in afara sau suprasensibila Astfel, experienta intelectuala poate fi numita suprasensibila (si numai in acest sens, a priori) Dar atunci se ridică următoarea întrebare: dacă propoziția lui Kant este adevărată că timpul este Forma experienței sensibile (der Sinnlichkeit), atunci în mod evident nu este adevărat că timpul este Forma tuturor experienței interioare, sensibile și suprasensibile Conceptul de experiență interioară este ambiguu: Prin experiență interioară înțelegem adesea experiența organismului, / propriile noastre procese corporale și cerebrale, experiența, sub forma unei reprezentări subiective a stărilor și a unei schimbări în organismul nostru experienta senzorială Poate fi numit chiar extern, o formă specială de experiență externă, deoarece organismul, sau corpul, este un obiect sau obiect exterior spiritului și conștiinței noastre Dar acolo este Biblioteca "Runivers" N GROT o altă experiență interioară, reală, spirituală sau suprasensibilă, prin care ajungem să cunoaștem legile imuabile ale gândirii umane (și, de asemenea, după cum vom vedea mai jos, valurile și sentimentele) Dacă timpul este Forma experienței senzoriale, revelată cu ajutorul suprasensibilului, atunci timpul nu poate fi Forma experienței "interne" în adevăratul sens al cuvântului Și într-adevăr, dacă timpul ar fi Forma experienței interioare, prin care Kant a descoperit timpul, ca o formă subiectivă a priori a experienței, atunci el nu ar putea fi, în sensul kantian, a priori, anticipând orice experiență, o formă de cunoaștere, căci ea ar fi fost descoperită de Kant a posteriori, din samago, supus timpului, experienţa gândirii Ar exista o contradicție totală în afirmațiile lui Kant; și de aceea este imposibil să nu ne punem întrebarea esențială: este gândirea supusă legii timpului, ca și legii experienței senzoriale? Există ideea lui Kant despre timp - "un fenomen sensibil dat în timp" ? Desigur, dacă

cineva înțelege că Kant a descoperit că timpul este Forma judecăților (sintetice) a priori, să spunem, la aprilie , cu zece ani înainte de publicarea Criticii Rațiunii Pure, atunci trebuie să fie de acord că ideea timpului este "fenomen în timp" Dar atunci trebuie să fim consecvenți și să recunoaștem că și acesta este un fenomen "în spațiu", din moment ce această idee a apărut la Kant în capul lui, pe vreo stradă din Königsberg, în Prusia, în Europa și pe glob Să admit ceva "a fenomen în timp și spațiu" înseamnă a recunoaște acest ceva ca fiind lung și extins, lung sau scurt, lung sau scurt etc Dar toate aceste definiții ale spațiului și timpului sunt potrivite pentru gândirea lui Ma Când ne gândim la natura ideilor, următoarele considerații sunt impuse involuntar minții: I O idee, odată ce a apărut, se dovedește a fi eternă, căci chiar dacă am recunoaște-o ca fiind falsă, tot va fi pentru totdeauna Biblioteca "Runivers" DESPRE TIMP va rămâne un fapt real și neschimbător, precum ideea lui Kant, sau Aristotel, sau Descartes, sau orice altă minte umană Ca atare, nu se va schimba niciodată și nu se poate schimba Dacă, cu această ocazie, ei observă că ea a apărut totuși la un moment dat în timp și la un anumit punct în spațiu, într-un anume an, lună și zi, într-o astfel de țară, oraș și creier, atunci aceasta încă nu-i dă definiții temporale și spațiale, pentru că cu absolut același conținut ar fi putut să apară și, poate, a apărut deja într-un alt timp, an și lună, în altă țară și cap O idee este un act al muncii creative libere a spiritului, supusă numai legilor gândirii sau logice, și nu cauzelor și legăturilor fizice, temporale și spațiale Pentru cel care recunoaște creativitatea liberă a gândirii, este imposibil să o facă dependentă de timp și spațiu Actul liber al creativității poate începe oriunde și oriunde Dacă se poate spune cu o întindere că "Anna Karenina Leo Tolstoi nu ar fi apărut niciodată dacă Tolstoi nu ar fi locuit la Moscova și la Yasnaya Polyana în anii și ai secolului XIX, deoarece în acest roman există multe imagini datate cu fântâna -timp și spațiu cunoscut, se poate spune, pe de altă parte, că dacă ar exista Moscova și Yasnaya Polyana, erau anii și și nu ar exista geniul creator al lui L Tolstoi, atunci nu ar exista Anna Karenina care este creaţia liberă a spiritului său Dar la fel de bine se poate spune, mutatis mutandis, că întreaga lume a apărut în timp, dar, fiind un act creator liber al spiritului pre-etern, ea a apărut și mănâncă timpul, ca un act liber al creației, care tocmai a stabilit și a stabilit timpul ca măsură a lucrurilor Deja Augustin, în secolul al V-lea după PX, a arătat cât de absurdă era afirmația unor teologi contemporani că actul divin de creare a lumii a avut loc în timp, cât de absurde sunt întrebările despre "ce a făcut Dumnezeu înainte de crearea cerului și pământ, și din Biblioteca "Runivers" G H GROT unde i-a trecut prin minte să înceapă să creeze, când nu crease nimic înainte " nu mai vorbi în gol Și este exact aceeași discuție goală pentru a afirma că ceea ce contează pentru ideea lui Kant despre timp este că a apărut în , și nu în sau Ideile nu au timp și loc Învățătura lui Descartes că "gândirea este baza ideii de a fi eu însuși" nu a fost străină lui Augustin, Giordano Bruno și chiar lui Platon Alte expresii și cuvinte, dar ideea este aceeași Și exact în același mod, doctrina lui Kant despre subiectivitatea timpului a fost o nouă ediție (dar coruptă) a doctrinei despre timp a lui Platon și a lui Augustin Dacă nu știm cine și când a mai avut aceste și alte idei celebre în istoria gândirii, asta nu înseamnă că nimeni altcineva nu le-a avut vreodată Deja Aristotel se îndoia că ar fi posibil să descopere orice adevăr și gânduri noi, pentru că toate adevărurile erau cunoscute de multe ori, dar apoi au fost uitate De aceea Platon a

plasat ideile într-o lume specială a ființei eterne și a recunoscut cunoașterea ca un proces de amintire a ideilor eterne Personalitățile strălucitoare fixează atenția omenirii doar asupra ideilor care sunt accesibile tuturor și de multe ori deja descoperite de mintea super-individuală a omului Identitatea interioară eternă a unei idei poate fi surprinsă peste tot, chiar și în Faptele Senzației Sentimentul meu de culoare verde a unei frunze de liliac din grădina de pe strada Antoninskaya din Riga nu este, desigur, același sentiment (în timp și loc) de culoare verde pe care l-am primit de la frunzele unui tufiș de liliac din grădina lui casa din Moscova în care am locuit, dar totuși sentimentul meu de atunci de verde, culorile sunt absolut identice cu cele din prezent Simt culorile obiectelor experienței în timp, dar însăși senzația de culoare - culoarea în general, precum și orice culoare, sunet, miros etc - este dată în afara timpului, ca o Formă subiectivă specială eternă și neschimbătoare de război spiritual Biblioteca "Runivers" DESPRE TIMP acceptarea realitatii În același mod, ideile de timp și spațiu însele sunt date în afara timpului și spațiului, ca Forme neschimbate, generale, subiective de percepție senzorială, și odată cu ele toate ideile și gândurile noastre, ca moduri subiective de înțelegere a lucrurilor, de interpretare a realității, percepând adevărul a tot ceea ce există Kant a făcut greșeala de a confunda percepția prin intermediul senzațiilor cu percepția în sine a senzațiilor ca metode de percepție Percepția "prin intermediul senzațiilor" are loc întotdeauna în timp și spațiu și, fiind compusă din senzații, este întotdeauna senzuală (căci sensibilitatea este suma senzațiilor) Dar percepția senzației în sine nu este un act de senzație, ci un act liber de conștiință a senzației, contemplare insensibilă și suprasensibilă a capacității noastre de a simți, care este mereu cu noi și independentă de condițiile de spațiu și timp Kant însuși era vag conștient de diferența dintre senzația în timp și percepția timpului ca Forme ale senzației, căci dacă el numea timpul reine Anschauung, i e vedere pură, atunci prin aceasta am avut nevoie să exprim ceea ce poate și ar trebui să fie contemplat chiar în acel moment "în afara timpului*, curățat de orice element senzual și, prin urmare, "pur", precum spațiul, atunci când clarificăm această idee de tot conținutul concret, pe care experiența senzorială îl pune în el Dar Kant a făcut greșeala că, după ce a creat conceptul de "privire pură" - reine Anschauung, ca formă reală de percepție a vieții mentale în sine, el nu și-a pus întrebarea cum se raportează reine Anschauung la senzație: la ce formă particulară de existență spirituală îi aparține Anschauung și numai dacă timpul și spațiul sunt obiectul său? Nu a observat că orice, chiar și o formă specială de senzație și experiență, capacitatea de a percepe culorile, sunetul, culoarea roșie, sunetul unei cvinte de vioară, mirosul unui trandafir sau al unei mignonete, poate deveni un obiect al vederii pure , reiner Anschauung, și că la fel și Formele unui șoarece Filosofia Voirosi, kv Biblioteca "Runivers" N GROT leniya, categorii de gândire, cum ar fi, de exemplu, ideile de cauzalitate, calitate, multitudine etc , ar trebui să devină subiectele Anschauung , i e contemplarea mentală în afara oricărei experiențe senzoriale și a condițiilor acesteia, de exemplu în afara spațiului și timpului pentru a deveni obiecte de gândire Anschauung, contemplare sau vedere, i e concentrarea privirii mentale asupra cutare sau acel obiect al gândirii este Forma generală a acelei experiențe intelectuale suprasensibile, sau "experiență a gândirii", despre care am vorbit mai sus și prin care Kant și-a obținut adevărurile despre Formele experienței și gândirii Această contemplare este un act liber

al spiritului nostru, independent de timp, căci în orice moment, în afara oricăror manifestări ale experienței senzoriale, putem să ne contemplăm gândul, să-i recunoaștem Formele, care sunt mereu cu noi și cu noi, să-i recunoaștem eternul și legi neschimbate Și punem timpul ca acest act liber al dorinței de a gândi, pentru că creăm în noi înșine o serie de fenomene, senzații și idei de ordin senzual, care altfel nu ar exista Libertatea este capacitatea spiritului de a crea fenomene, atât interne cât și externe, și prin această creație de fenomene, de a crea timpul, care este Forma schimbării fenomenelor Nu vom înțelege nici libertatea, nici atenția, nici imaginația și creativitatea, nici gândirea și raționamentul, ca Forme ale vieții mentale, dacă nu înțelegem că toate aceste concepte exprimă în primul rând diferitele noastre moduri de a crea timpul, de a crea serii de fenomene în timp, și că ei înșiși aceste abilități de creare a timpului sunt contemplate de gândirea noastră nu în timp și nu în mod sensibil Cunoașterea a priori a lui Kant, care precede orice experiență, este și o cunoaștere atemporală, liberă de condițiile de timp și spațiu Putem percepe și înțelege oricând adevărurile matematicii și logicii atunci când vrem, adică atunci când vrem să ne gândim la acest subiect Iar expresia: "când vrem" înseamnă - "când începem * - începem", dar înseamnă să punem timpul în mișcare, să-l punem și să-l creăm Biblioteca "Runivers" DESPRE TIMP Astfel, concluzia noastră generală cu privire la întrebarea pe care am pus-o, la întrebarea semnificației învățăturii lui Kant despre senzație și percepție, despre a priori și a posteriori în cunoaștere, este următoarea: Deși Kant nu avea dreptate să creadă că în Estetica Transcendentală el definește nu conceptele de spațiu și timp, ci vederi pure, el avea perfectă dreptate că avem vederi pure care determină Formele oricărei experiențe senzoriale și că spațiul și timpul, ca obiecte de contemplare a gândirii (și nu de determinare logică), sunt în primul rând astfel de vederi pure toate formele subiective speciale ale experienței, dacă sunt făcute subiectul "contemplarii am fost"; dar el a avut perfectă dreptate în a distinge Forme de experiență și gândire din unele speciale (pe care Locke o făcuse deja parțial predând despre senzațiile primare și secundare, sau, ceea ce este, de asemenea, despre forme de senzație Atunci, Kant a greșit opuse spațiului și timpului, ca "Formele" a experienței, altor moduri subiective de a percepe realitatea, pe care le-a atribuit în întregime "conținutului" experienței, în timp ce capacitatea specială de a simți cumva esența este și o "Formă" înnăscută a senzației, anticipând experiența și tot conținutul ei; totuși, chiar și aici a avut dreptate în principiu, opunând în general "Formele" și "conținutul" experienței, deși a înțeles Formele unilateral, nedistingând în senzațiile înseși conținutul și Forma lor În cele din urmă, Kant a avut dreptate când a recunoscut diferența dintre cunoașterea prin experiența senzorială și cunoașterea independentă de experiența senzorială, dar eu) nu și-a dat seama că această a doua cunoaștere nu este absolut super-experiențială, deoarece presupune o experiență specială a gândirii, Forma a cărei formă este viziunea pură descoperită de Kant însuși și, prin urmare,) * Biblioteca "Runivers" N GRO T ъ el a interpretat greșit termenul de cunoaștere "a priori" , identificându-l cu exterioară sau supra-experiențială, deși cunoașterea a priori este doar un concept relativ și înseamnă: "cunoaștere independentă de experiența senzorială", și nu de orice experiență Nu există gândire în afara experienței, dar există două feluri de experiență - mentală sau, mai larg, spirituală și senzuală sau fizică, ale căror Forme sunt diferite - și dacă spațiul și timpul sunt formele

generale ale senzuale sau fizice, experiență, atunci ele nu sunt și nu sunt pot fi Forme ale experienței intelectuale, suprasensibile, spirituale Din această trecere în revistă a rezultatelor criticii doctrinei lui Kant despre timp şi spațiu, se poate vedea deja ce ne așteaptă, pentru că sarcina noastră este departe de a fi încheiată S-ar putea spune chiar că propria noastră analiză a întrebării abia acum începe Trebuie să stabilim un concept mai corect și mai clar de experiență, de diferitele ei tipuri a diverselor lor forme, condiții și legi și, pe parcurs, să respingem obiecția la care ne pregătim de mult, și anume: ce fel de experiență "în afara timpului", poate fi gândirea în afara timpului? La urma urmei, gândirea este un proces, adică secvenţial o serie de deducţii şi concluzii, iar fiecare proces are loc în timp Să criticăm aceasta şi alte obiecţii similare, care, din punctul nostru de vedere, ni se par insuportabile, dar au fundament deplin în mintea cititor, vom găsi suporturi și fundamente atât în analiza anterioară, cât și în multe alte considerații, pe care le vom expune mai târziu (Va urma) N Grot Biblioteca "Runivers" La problema asociaţiilor de idei Doctrina asociațiilor este una dintre cele mai interesante și importante departamente ale psihologiei Pornind de la o analiză a celor mai simple fapte psihice, ea duce la dezvăluirea formării celor mai complexe cantități psihice și, dacă ținem cont că toată activitatea psihică depinde de influențele lumii exterioare, va fi evident că studiul grupării interne a materialelor primite de noi de la organele de simț ne va oferi o caracteristică cea mai mare parte a conținutului mental al unei persoane Toate asociațiile existente sunt de obicei împărțite în două grupuri mari: asocieri prin asemănare și asociații prin adiacență Asociațiile de similaritate sunt numite și asociații interne, iar asociațiile de adiacență sunt numite asociații externe Mai mult, asocierile prin contiguitate, sau asociațiile externe, la rândul lor, sunt împărțite în asocieri care sunt simultane sau, ceea ce este același, contigue în spațiu și în asociații "consecutive", sau asociații prin contiguitate în timp În fine, între asociațiile interne, asociațiile diferă în sens, sau în dependență logică etc Acest tip de împărțire poate fi tras foarte departe, dar cea mai detaliată distincție nu ne va înainta nici măcar un pas în înțelegerea procesului mental Prin urmare, înainte de a studia formele de asociere, ne întoarcem la studiul condițiilor de origine a acestora, iar apoi întreaga varietate de forme în care pot apărea asociațiile va fi imediat dezvăluită În ceea ce privește condițiile fiziologice de formare a asociațiilor, este întotdeauna necesar să se țină cont de următoarele Întrebări de filosofie, KN Biblioteca "Runivers" A, TOK ARSKII Aproape niciodată nu percepem senzații individuale Conținutul nostru mental este alcătuit din acele cantități care pot fi numite primele cantități mentale elementare complexe - ale percepțiilor Fiecare percepție constă dintr-o sumă de senzații Deoarece pentru fiecare senzație separată trebuie să admitem un anumit echivalent fiziologic, putem considera ca atare echivalent excitația primului element anatomic, din care este compus sistemul nervos central, excitația celula nervoasa Prin urmare, pentru percepție trebuie să acceptăm excitarea unei sume deja cunoscute de celule nervoase Acesta este primul produs al asociației și primul său pas Dacă vrem să desemnăm cumva această asociere, atunci firește, ar trebui să se numească asociere prin contiguitate Prefer, totuși, să o numesc asociere prin simultaneitatea aparenței În același timp, nu una, ci mai multe percepții apar de obicei - în consecință, diferite grupuri de celule sunt excitate La aceasta ar trebui adăugată excitarea căilor de

legătură, care este chiar de o importanță capitală pentru majoritatea excitațiilor simultane ale cortexului cerebral: dacă grupul de celule A este excitat, atunci excitația este transmisă de-a lungul căilor care au funcționat deja mai devreme, în urma căreia se facilitează transferul lui în grupul de celule B și apoi apare o alta percepție care a apărut anterior concomitent cu prima Astfel, fără aceste căi care leagă o celulă de alta, teoria asocierii, s-ar părea, nu poate exista Cu toate acestea, studiile anatomice nu au descoperit până în prezent existența fibrelor conjunctive între toate celulele Această împrejurare poate avea trei interpretări În primul rând, pur și simplu, poate, nu am găsit încă acești compuși Deci metodele noastre de cercetare sunt de vină În al doilea rând, poate că aceste moduri se dezvoltă odată cu dezvoltarea creierului și viitoarea umanitate va avea o rețea asociativă mult mai dezvoltată decât noi Creierul uman crește pe măsură ce capacitatea sa intelectuală crește Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA ASOCIEI DE IDEI dezvoltare, iar această mărire a creierului trebuie în mod evident însoțită de formarea unor elemente noi și nu este nimic imposibil ca aceste elemente noi să fie conexiunile nou apărute între celule, care nu există încă acum De aici rezultă că celulele care nu sunt interconectate nu funcționează la o persoană din epoca actuală În al treilea rând, se poate ca existența unor conexiuni directe între celule să nu fie întotdeauna necesară pentru formarea de asociații, adică pentru excitarea simultană a diferitelor părți ale cortexului cerebral Apoi, prin urmare, există încă și alte condiții pentru excitarea simultană a celulelor care nu sunt conectate direct între ele: celulele pot fi conectate nu direct între ele, ci la un centru comun Un astfel de centru poate fi fie un grup de celule care sunt excitate simultan cu alte celule, neconectate, care la rândul lor servesc la formarea percepției, fie poate fi un grup de celule care nu au o funcție mentală și îndeplinesc o altă sarcină, de exemplu , un centru vascular Pentru a elucida aceste condiții simple, dar importante, de cunoașterea temeinică de care depinde înțelegerea corectă a tuturor proceselor asociative, vom examina puțin mai îndeaproape cele mai importante forme de asociere Există motive să credem că percepțiile diferitelor organe de simț sunt localizate în cortexul cerebral în diferite locuri După cum sa subliniat deja, percepțiile apar rareori în legătură cu activitatea unui singur organ de simț De obicei, există percepții simultane ale mai multor organe de simț și, în consecință, diferite părți ale cortexului cerebral sunt excitate simultan În acest fel, apar simultan mai multe asociații separate sau o asociere complexă ' Unele dintre asociațiile individuale care alcătuiesc asocierea complexă generală sunt mai strâns legate între ele decât cu alte excitații și asocieri care apar simultan, ceea ce se aplică în special asociațiilor de percepții ale aceluiași organ de simț De obicei- * Biblioteca "Runivers" A APOI LA AP CU KII percepţiile vizuale sunt mai strâns asociate cu cele vizuale, auditive cu cele auditive etc Prin urmare, atunci când se reface o asociere complexă, în timpul rememorării, cu mai multă uşurinţă, apar reprezentări asociate între ele, referitoare la acelaşi organ de simţ Ne vom întâlni cu această împrejurare mai târziu Pe lângă o conexiune mai strânsă de-a lungul organelor de simț, cea mai strânsă dependență se stabilește între percepțiile diferitelor organe de simț și unele separate, comune tuturor acestora, care apar întotdeauna simultan cu percepția lor O persoană are un astfel de moment de conectare! este un cuvânt, adică o anumită sumă de așa-numite mișcări articulatorii, legate de pronunția sunetelor Inițial, cuvântul a fost doar o expresie

sonoră și motrică a percepțiilor simțurilor și a stărilor interne, dar apoi, odată cu inventarea scrisului, a devenit și o expresie vizuală Cu această expresie vizuală, senzațiile motorii care apar la scrierea unui cuvânt au fost imediat combinate Astfel, cuvântul a devenit formula unei asocieri complexe, și, mai mult, o asociere de mare stabilitate, datorită repetării frecvente, datorită faptului că cuvântul este singura modalitate de a transmite starea internă a unei persoane către alta În această asociere complexă, a cărei formulă sau simbol este cuvântul, se poate observa, de asemenea, că acestea sunt asociate cu cea mai mare ușurință de percepere a aceluiași organ de simț, drept urmare imaginile vizuale ale cuvintelor sunt mai strâns legate cu alte imagini vizuale, auditive cu auditive Așa se explică, printre altele, acel fenomen curios care se observă adesea în legătură cu limbile străine, când un cuvânt este rapid recunoscut când este tipărit și nu este recunoscut deloc dacă este pronunțat, deși a fost deja auzit înainte, și cu atât mai mult dacă nu a fost niciodată rostită de un străin Aceasta mai arată că asociațiile individuale, care sunt părți constitutive ale acelei asociații complexe care corespunde cuvântului, pot fi mai puternice decât celelalte asociații, care împreună cu acestea alcătuiesc suma totală Prin urmare, nu se poate presupune că atunci când auzim, de exemplu, un cuvânt, în amintirea noastră va apărea Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA ASOCIAȚIEI DE IDEI tot ceea ce este legat de acest cuvânt de percepție, adică că o impresie auditivă va provoca o impresie vizuală asociată acesteia și impresii motorii, în funcție de mișcările gurii și, la scrierea cuvântului, de mișcările mâinii De fapt, cuvântul va fi deja recunoscut după una dintre percepțiile sale corespunzătoare, auditive sau vizuale sau motorii; apoi, în legătură cu recunoașterea care a avut loc, vor avea loc procese asociative ulterioare: în primul rând vor apărea mai multe reprezentări corespunzătoare din câmpul aceluiași organ de simț, apoi reprezentări ale altor organe de simț Recunoașterea în sine nu depinde neapărat de asocierea ideilor După cum am văzut, percepțiile fiecărui organ de simț corespund excitației unei regiuni separate cunoscute a cortexului În această zonă comună pentru un anumit organ de simț, fiecare idee sau percepție separată corespunde, de asemenea, unui tip separat și unui loc separat de excitare Dacă presupunem că fiecărei senzații particulare îi corespunde o excitare a unei singure celule din creier, atunci fiecărei percepții îi va corespunde o excitare a unui anumit grup de celule, care poate fi reprezentată grafic sub forma unei figuri Orice percepție nouă a aceluiași organ de simț va fi exprimată prin excitarea unui alt grup de celule sub forma unei figuri de altă formă Această a doua figură poate fi fie complet separată de prima, fie poate ocupa o parte din aceleași celule, dacă numai în prima și în a doua percepție există aceleași senzații, ceea ce se întâmplă în realitate extrem de des Astfel, dacă am avut anterior o excitație a celulelor A, atunci noua excitație poate fi fie exact aceeași și atunci vom obține o identitate; sau va fi doar puțin diferit de primul, atunci obținem o asemănare, care este doar unul dintre tipurile de recunoaștere Cu două senzații complet diferite, obținem, evident, excitații diferite, astfel încât nu poate fi vorba de similitudine Biblioteca "Runivers" A T KAPCKI I De îndată ce relația uneia dintre senzații cu alta într-un organ de simț este determinată, această relație este imediat determinată și la percepția ca întreg, adică la senzațiile interconectate ale diferitelor organe de simț În legătură cu asocierile de asemănare sau recunoaștere, trebuie avut în vedere că în acest caz latura cantitativă nu are aproape nicio semnificație: de

exemplu, acea valoare care poate stârni un sentiment de diferență, dar în același timp nu încalcă asocierea de asemănare; așa că, de exemplu, un cal mic de lemn este recunoscut de noi fără nicio dificultate, ca un cal, un leu de piatră de dimensiuni enorme, mai mare decât un elefant, dar nu mai puțin va fi recunoscut de noi ca un leu Aceasta depinde de faptul că conceptul de mărime este un concept foarte dependent de purtător și se dezvoltă prin experiență în funcție de senzațiile interioare de vacanță și în legătură directă cu ideea de spațiu Așadar, am văzut că cortexul cerebral este de obicei excitat de percepțiile legate de diferitele organe de simț Dacă luăm spre noroc orice moment al vieții mentale, găsim următoarele Percepțiile diferitelor organe de simț sunt inițial localizate în diferite zone ale cortexului și sunt conectate unele cu altele, parțial direct, parțial unele prin altele În legătură cu acestea sunt parțial legate, parțial nu prin modalități asociative de reprezentare În momentul următor găsim însă în cortex o distribuție complet diferită a excitațiilor Cum a apărut această schimbare? Răspunsul final la această întrebare este, în același timp, răspunsul la ce este un proces mental Prin urmare, se poate face doar atunci când am explicat toate condițiile pentru această schimbare Una dintre cele mai importante condiții este următoarea Dacă comparăm cele două momente alese de noi, vom vedea că excitațiile cortexului diferă unele de altele în multe privințe: Locurile entuziasmate de activitate nu sunt aceleași Puterea excitației acelorași locuri nu este aceeași Acele excitații separate care se dovedesc a fi comune pentru ambele cazuri, nu sunt complet identice Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA ASOCIEI DE IDEI Privind percepțiile individuale, vedem că și ele au suferit unele modificări, deși nesemnificative: de exemplu, chiar și în acele cazuri în care vorbim despre aceleași percepții vizuale, unele detalii se dovedesc a fi schimbate: opinia, punctul de vedere, etc Cum sunt legate aceste două momente? De obicei, din punctul de vedere al doctrinei moderne a asociațiilor, se spune că ele sunt legate printr-o multitudine de asocieri separate: lucru comun pentru aceste două momente este și legătura dintre ele Să luăm, totuși, două momente separate de o perioadă de relativă inactivitate mentală, o perioadă de somn Să presupunem că alegem primul moment al serii și, dacă este posibil, să ne dăm seama de conținutul nostru mental Lasă celălalt moment să fie dimineața în aceeași cameră, chiar și în aceeași, dacă se poate, situație ca și seara Realizându-ne din nou pentru noi înșine, vom observa că conținutul nostru mental este complet diferit și are puțin de-a face cu starea noastră de ieri Și mai pronunțată este diferența dintre două momente mentale în condiții externe diferite și fiecare știe bine din propria experiență cât de diferit se simte - stând singur acasă, în prezența altor persoane, în vizită, la serviciu etc Și foarte des un moment nu are absolut nimic în comun cu altul În același timp, rapiditatea schimbării conținutului mental este izbitoare și, probabil, toată lumea a trebuit să experimenteze aproximativ o astfel de stare de spirit Îți vei vedea, să spunem, unul dintre prietenii tăi după o lungă despărțire Sunteți obișnuit să vă împărtășiți durerea și bucuria cu această persoană În timpul absenței lui, s-au întâmplat multe în viața ta, care au confirmat parțial, parțial, dimpotrivă, au încălcat complet opiniile și intențiile tale anterioare Mare parte din ceea ce ai plănuit cândva cu prietenul tău nu s-a întâmplat deloc așa cum te așteptai Acum îl vezi din nou și cu siguranță te aștepți să vorbești cu el tocmai despre aceste lucruri cele mai importante și interesante, îl aștepți cu nerăbdare, în același timp, Biblioteca "Runivers " A T OK AP C KII ca să zic așa,

verificându-se și încercând să nu uite cele mai importante puncte Prietenul tău intră în cameră Te repezi spre el - și în același timp are loc o transformare completă în sufletul tău: ceea ce l-a umplut acum câteva minute nu mai există Întrebarea care ți s-a părut cea mai importantă nu-ți vine deloc în minte Starea ta, spre surprinderea ta, nu corespunde deloc cu ceea ce te-ai așteptat vezi în fața ta chipul prietenului tău și schimbarea care a avut loc în acest chip: a devenit negru, mai subțire sau mai plin, dar este, fără îndoială, același, bine cunoscut și simpatic față de tine Da, și nu totul s-a schimbat: același mod de a vorbi, același rânjet, același mod de a te așeza, de a arunca un picior peste celălalt Și pe măsură ce imaginea lui se prăbușește în conștiința ta, simți cum acea vreme dispare, acei ani de dolari care au trecut de la întâlnirea ta și îți amintești ceva ce nu era deloc în capul tău cu doar câteva minute în urmă: un episod din viața și relația ta anterioară, iar tu, adesea complet deplasat, începi să-ți amintești trecutul irevocabil Și dacă după un timp prietenul tău te întreabă despre treburile tale, despre exact ce ai crezut că este necesar să-i spui, vei simți că acest lucru nu este deloc important, în orice caz, departe de a fi atât de important pe cât credeai înainte, si asa cum in momentul de fata este destul de pe plan secund Când explici acest tip de schimbări bruște ale conținutului mental, de multe ori se indică un afect: bucuria sau entuziasmul a perturbat fluxul anterior al ideilor tale Apoi, asociațiile nou formate ți-au distras atenția, iar amintirile recuperate au dat un nou flux de gânduri Este suficient să spunem deocamdată că o astfel de explicație nu atinge problema cea mai esențială a modului de trecere a unui gând în altul sau a înlocuirii lor Pentru a elucida baza fiziologică a schimbării care a avut loc, trebuie să ne familiarizăm cu exactitate cu ceea ce se numește "hiperemie funcțională" Hiperemia funcțională a creierului în timpul activității mentale a fost observată pentru prima dată de Karpen-
Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA ASOCIAȚIEI DE IDEI ter și apoi Meinert *), precizându-l după cum urmează: "Fiecare proces de gândire provine dintr-o memorie de imagine, care este conectată, totuși, cu multe alte puncte din cortexul cerebral Dar într-un act separat de gândire, departe de toate focarele creierului sunt utilizate, cu care este asociată memoria figurativă, care a servit ca punct de plecare al acestui act Zona asociațiilor active cuprinde în fiecare caz dat doar o parte din conexiunile asociative existente Ne gândim la o funcție ca la un proces chimic sintetic În funcționarea celulelor creierului și a fibrelor de asociere, este necesar, așadar, să se accepte o anumită creștere a plasmei Izolarea funcției de conducere ne va deveni clară dacă recunoaștem capacitatea elementelor nervoase de a avea o atracție nutritivă (atracție nutritivă), care se propagă de-a lungul fasciculelor arcuate Potrivit lui Fechner, putem accepta că starea activă a amintirilor imaginative și combinațiile lor prezintă simultan două grade de intensitate; cei dintre ei care participă la un anumit act de gândire sunt deasupra nivelului de conștiință, toți ceilalți sunt sub acesta În acest sens, se poate spune că elementele și căile celulare implicate în procesul care a fost deasupra nivelului de conștiință se află într-o stare de atracție nutritivă mai intensă decât restul elementelor, a căror excitare nu atinge nivelul ale conștiinței și care sunt în afara jocului asociativ activ Evident, aici nu putem vorbi decât de o diferență de grad, de o diferență de cantitate "Cortexul cerebral îndeplinește simultan două sarcini: i) inervarea gândurilor care curg pe căile asociative și mișcările combinate cu acestea;) inervația arterelor înguste ale mușchilor Cu cât creierul

este mai puțin activ în primul rând, cu atât este mai intensă inervația mușchilor vasoconstrictori și invers Această ultimă funcție este întârziată când prima categorie de plecări corticale, adică intră în funcțiune joc de asociere Cu alte cuvinte: îngustare *) Meinert Psihiatrie Pe Lyon, p , ,   curtea scade în timpul proceselor de gândire Acesta este mecanismul hiperemiei funcționale "Deși amintirile figurative elementare sunt distribuite pe zone separate ale cortexului, dar reproducerea uneia dintre unele reprezentări presupune, în virtutea asocierii, trezirea unui număr de alte reprezentări, secundare Actul de gândire este compus astfel, în cele mai multe cazuri, dintr-o combinație de idei localizate în cele mai diverse zone ale cortexului În consecință, hiperemia funcțională care însoțește gândirea apare simultan în multe focare îndepărtate și se apropie mai mult sau mai puțin de hiperemia arterială generală a cortexului "Întrucât inervația directă a arterelor cerebrale vine întotdeauna din centrul subcortical, întregul mecanism al hiperemiei funcționale se reduce la efectul inhibitor al cortexului asupra centrului subcortical Motivul pentru care o atracție nutrițională a elementelor nervoase excitate nu este suficientă pentru a explica originea hiperemiei funcționale constă în faptul că în timpul și după munca mentală are loc un flux general de sânge în întregul creier Hiperemia depășește chiar și creierul, ceea ce este evidențiat de faptul fizionomic al apariției culorii pe față Vom folosi această idee a lui Meinert despre hiperemia funcțională pentru a explica schimbarea stărilor mentale Din păcate, gândul lui Meinert, frumos enunțat la început, devine foarte obscur la sfârșit, astfel încât hiperemia funcțională a unor secțiuni individuale, deși numeroase, ale cortexului se transformă, așa cum spunea, într-o hiperemie generală a întregului creier, chiar trecătoare dincolo de limitele sale și exprimat în culoarea feței Prin urmare, este necesar să se facă câteva completări, care, poate, nu vor fi amendamente, întrucât gândirea lui Meinert, evident, suferă de o claritate insuficientă / Vom lua hiperemie funcțională, nu ca un aflux de sânge arterial la creier în general, ci ca un influx distribuit în concordanță exactă cu excitația existentă în momentul de față, atât în loc, cât și în grad, sau, folosind expresia lui Meinert, conform la atracția nutrițională a diferitelor părți ale cortexului Apoi vom vedea că distribuția sângelui este dublă   stările mentale personale sunt întotdeauna diferite Această diferență persistă la fiecare grad de umplere a creierului cu sânge și, indiferent de congestia generală, distribuția relativă a sângelui în creier rămâne neschimbată Această hiperemie, după cum subliniază Meinert, depinde de activitatea centrului vascular, pe de o parte, și de atracția nutrițională, pe de altă parte Cu toate acestea, ar trebui să se țină cont și de dependența reciprocă a acestor două momente: excitarea unei anumite părți a cortexului, intensificarea proceselor chimice în celule provoacă un flux sanguin crescut în această zonă; la rândul său, fluxul sanguin crescut care a avut loc chiar în această zonă în sensul exact al cuvântului va provoca, de asemenea, o creștere a funcției celulelor corespunzătoare, adică va provoca, de asemenea, apariția excitațiilor primite anterior de aceste celule Totodată, hiperemia trebuie înțeleasă ca un proces foarte subtil în sensul distribuției sângelui pe cele mai mici ramuri, respectiv, nu numai către zonele hrănite, ci și către celulele hrănite Astfel, o anumită excitare a unui anumit grup de celule de către o impresie senzorială excită imediat centrul vascular la fel cum l-a excitat la timpul său Ca

răspuns la această excitație, care are un caracter specific, centrul vascular va modifica distribuția sângelui în creier exact în același mod în care a schimbat-o o dată înainte și un aflux crescut de material nutritiv va avea loc tocmai în acele zone ale cortexul care la un moment dat au fost excitați în același timp cu emoția reală reală Aceasta înseamnă că aceleași excitații vor reapărea în cortexul cerebral care au apărut înainte, cu alte cuvinte, aceleași idei vor fi restabilite în conștiință care au apărut mai devreme în legătură cu ideea care a servit drept imbold pentru centrul vascular O modificare a distribuției sângelui poate să apară cu mare rapiditate, aproape instantanee Cu aceeași viteză, va avea loc o schimbare a conținutului mental Procesul asociativ își continuă activitatea, dar schimbarea a două stări nu a avut loc printr-o trecere directă a asociațiilor una în alta, ci prin înlocuirea unui grup de asociații cu un alt grup A TOKAPCKI fi Dacă într-o stare psihică nouă căutăm ce a devenit din cea veche, vom vedea că aproape că nu a mai rămas nici urmă din ea Cele mai excitate grupuri de celule, cele mai vii reprezentări, pot fi în clipa următoare cele mai puțin excitate, iar reprezentările corespunzătoare cele mai puțin vii Acest tip de înlocuire a unei stări mentale cu alta are loc de fiecare dată de îndată ce o percepție nou apărută aparținând unui alt grup de asociații este suficient de puternică, suficient de lungă sau când apare un întreg grup vast de percepții simultane Așa se explică de ce fiecare persoană este diferită în diferite momente ale vieții sale și în diferite situații Așa se explică, printre altele, un fapt curios observat în legătură cu starea hipnotică Dacă, în timp ce o persoană se află într-o stare de somnambulism, când sugestibilitatea se dezvoltă în cea mai mare măsură, este afectată de o impresie nu foarte scurtă, suficient de puternică și de definită, încât să fie pe deplin percepută de el, atunci mai târziu, când din nou la fel impresia îl afectează în starea de veghe, el dezvoltă din nou pentru scurt timp starea hipnotică Deci, de exemplu, dacă forțezi într-un vis hipnotic să reciți o poezie pe care tu însuți o reciți în fața lui cu o anumită intonație, atunci hipnotizatul o va repeta după tine cu aceeași intonație Apoi, în starea de veghe a subiectului, dacă începi să reciți aceeași poezie cu aceeași intonație, atunci vei provoca dezvoltarea unei stări hipnotice Ați restaurat, așadar, un singur moment anume și, mai mult, l-ați restaurat exact în aceeași formă în care a fost percepută inițial, iar după acesta se restabilește starea fiziologică inițială a creierului Această experiență nu este în niciun caz întotdeauna reușită, deoarece în mod natural, în stare de veghe, există multe motive care împiedică cursul ei corect Acest fapt, așa cum am subliniat deja *), explică și mecanismul de execuție a sugestiei *) Tokarsky Hipnotism și sugestie Arc psiho ı   după o anumită perioadă, întrucât perioada, întotdeauna precis determinată, servește ca punct de plecare pentru dezvoltarea stării corespunzătoare executării sugestiei Pentru a ilustra încă o dată cât de completă este reprimarea tuturor asociațiilor anterioare, de îndată ce un grup de asociații este înlocuit cu altul, voi da următorul caz Unul dintre prietenii mei, când eram încă la gimnaziu, după ce s-a întors acasă, a adormit Trezindu-se, a văzut că era deja dimineață, ceea ce l-a surprins foarte mult, deoarece a adormit imediat după ce s-a întors de la gimnaziu și nu a putut dormi atât de mult Dar, fără îndoială, era dimineață și toți cei din casă dormeau: soarele îi lumina camera la fel ca întotdeauna, totul era ca în fiecare zi înainte de a pleca la gimnaziu S-a uitat pe ușă și a văzut un samovar pe masă, așa cum se

întâmpla de obicei dimineața Îi vine gândul că a adormit peste măsură și, apucându-și grăbit cărțile, se grăbește la gimnaziu Plimbându-se prin oraș, observă că aspectul străzilor nu prea corespunde cu ceea ce se întâmplă dimineața, dar preocupat de gândul că a întârziat, nu își explică acest lucru Ajungând la gimnaziu, găsește ușile încuiate Deci e prea devreme Se duce în grădină și acolo găsește mai mulți școlari jucând mingea, așa cum au venit uneori cei care au venit mai devreme decât alții Între ei nu sunt colegi de clasă, iar el se așează pe un deal, așteptând să se deschidă ușile Câteva minute mai târziu unul dintre jucători se apropie de el, începe să vorbească și se dovedește că nu era dimineață, ci ora seara Acest lucru s-a întâmplat unei persoane sănătoase și nu poate fi explicat deloc din punctul de vedere al trecerii succesive a unei asociații la alta, în timp ce poate fi explicat prin considerații destul de ușor de enunțat Aceste momente, însă, caracterizează doar o latură a procesului mental Am considerat până acum doar acea parte a acesteia care poate fi numită o schimbare a grupurilor de asociații simultane Însă pe lângă schimbarea asocierilor simultane, în fiecare grup de asociații deja existente există schimbări constante, independente de "impresiile exterioare imediate, care pot rămâne neschimbate" -u A T O CAR C Kl I Am văzut deci că un conținut mental, un grup de asociații, poate fi imediat înlocuit cu un alt conținut, un alt grup de asocieri, de îndată ce creierul este afectat de o impresie mai mult sau mai puțin puternică aparținând acestui alt grup Această împrejurare, care depinde de activitatea centrului vascular, ar trebui să perturbe complet activitatea mentală, ceea ce ar reprezenta doar o schimbare constantă a diferitelor conținuturi mentale care nu au nicio legătură internă între ele Acest lucru nu se întâmplă, însă, din cauza proprietății de bază a sistemului nervos, și anume că atunci când excitația se repetă, răspunsul la aceasta scade Astfel, în experimentele lui Schiff cu o coloană termoelectrică, prima deviere a oglinzii era de obicei cea mai mare, următoarea era mai slabă și așa mai departe până la un anumit minim, la care gradul de deformare a rămas constant Același lucru poate fi observat zilnic: dacă o impresie suficient de puternică și neașteptată afectează brusc o persoană, atunci inițial va avea un efect foarte vizibil De exemplu, o bătaie neașteptată te poate face să începi Al doilea astfel de ciocănire va avea un efect mult mai slab și îl vei trata deja pe al treilea și al patrulea destul de calm Și o astfel de obișnuire apare la cei mai sensibili și mai impresionați oameni În ceea ce privește mecanismul unei astfel de obișnuiri, există puncte de vedere diferite, iar unii consideră că este rezultatul opoziției directe · Deci, I M Sechenov **) a explicat acest lucru spunând că, dacă impresia se repetă și poate fi așteptată în avans, atunci sistemul nervos dezvoltă o contraacțiune la influența testată anterior, care o slăbește Dar o reacție mai mică la o impresie repetată se observă în acele cazuri în care amintirea acestei impresii a fost păstrată Dacă intervalul dintre prima apariție a unei impresii și repetarea ei este suficient de lung, atunci a doua impresie poate fi exact egală cu prima *) Vezi Herzen Fiziologia generală a sufletului SPb **) Sechenov Reflexe ale creierului SPb   e Nu se poate spune însă că a existat o nevoie urgentă de a recunoaște dezvoltarea unei astfel de contraacțiuni în toate cazurile și de a considera inevitabilă influența centrelor de arestare în raport cu fenomenul de obișnuire Această concluzie rezultă, de altfel, dintr-o analiză a problemei centrelor de detenție în sine Tocmai, această doctrină presupune existența în creier a unui aparat

care întârzie reflexele și a unui aparat care intensifică reflexele Unde sunt amplasate aceste aparate nu este bine cunoscut Însăși existența lor este dovedită prin experimente pe animale, așa cum se știe din cursul fiziologiei Dacă iritați creierul cu un curent electric, atunci reflexele vor fi întârziate Daca iritatii si alte puncte, si anume zona motorie, atunci reflexele vor fi intarite Deci, sub influența stimulării creierului, reflexele fie slăbesc, fie se intensifică De aici concluzia despre existența unor centri care întârzie și intensifică reflexele Între timp, este foarte posibil ca în creier să nu existe centre separate de retardare sau de stimulare a reflexelor și să existe o interacțiune constantă între centrii nervoși Activitatea unui centru sau a unei părți a sistemului nervos slăbește activitatea unei alte părți a sistemului nervos Aceasta înseamnă că momentul de întârziere pentru o anumită parte a sistemului nervos este activitatea unei alte părți În acele cazuri în care activitatea sistemului nervos central coincide cu influența impresiilor externe, dimpotrivă, se va observa o creștere a influenței acestora din urmă Este posibil ca acest tip de interacțiune a unor părți ale sistemului nervos central să se datoreze în întregime hiperemiei funcționale Din acest punct de vedere, dacă obișnuirea să permită dezvoltarea opoziției, s-ar aștepta ca obișnuirea să se dezvolte în funcție de dezvoltarea proceselor asociative în legătură cu influența repetată Acesta este într-adevăr cazul în multe cazuri, dar este foarte important pentru noi să ținem cont de faptul că trebuie, de asemenea, să presupunem că proprietatea de bază a celulei nervoase este mai puțin sensibilă la o impresie repetată Oare aceasta provine din faptul că celula, odată ce a perceput Biblioteca "Runivers" Æ AP CKIÏÏ CURENT o anumită impresie își schimbă structura, sau faptul că asocierile inevitabile, datorate răspândirii excitației, chiar și sub pragul conștiinței, fac excitația mai difuză în timpul repetiției, nu poate fi rezolvată la ora actuală Cert este că odată cu repetarea puterea impresiei se diminuează Această împrejurare joacă un rol extrem de important în raport cu întrebarea de ce în conținutul nostru mental nu există în mod constant schimbări bruște în grupuri de reprezentări, așa cum am văzut în cazurile luate în considerare Fiecare dintre reprezentările pe care le avem în minte la un moment dat a fost percepută de noi mai devreme într-o grupare complet diferită De ce nu reapare această grupare și înlocuiește asociațiile care există în acest moment? Tocmai pentru că pentru a alunga un grup de asociații din altul, este necesar ca prima dintre impresiile reprimatoare, care apoi prin asociere le va conduce pe celelalte, să fie suficient de puternică, iar dacă fiecare dintre impresiile pe care le percepem în momentul de față este perceput de noi nu pentru prima dată, ceea ce este mai parțial și se întâmplă, atunci va fi slăbit în forță, iar grupul existent de asociații poate fi astfel mai puternic decât acele grupuri care ar putea apărea în legătură cu diferitele impresii compuse ale primei grup Prin urmare, primul grup, adică asociații care există deja în acest moment și vor continua să existe până când influențele externe schimbătoare își schimbă cursul sau îl întrerup direct printr-o schimbare, în funcție de stimulul neobișnuit, nou sau pur și simplu mai puternic care apare în cele din urmă Dar departe de toate modificările conținutului intern au loc sub influența influențelor externe directe și chiar se poate spune că sub influența unor astfel de influențe, au loc în principal schimbări care schimbă cursul vieții interioare Principalele modificări ale conținutului intern depind de relațiile interne · Pe lângă asocierile prin asemănarea și simultaneitatea

aspectului, ar trebui să distingem și asocierile secvențiale De asemenea, se referă la asocieri prin adiacență, de la conexiunea Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA ASOCIEI DE IDEI este stabilit între cele două stări cele mai apropiate în timp Aceste asociații se formează în felul următor Dacă experimentez o impresie, care este apoi înlocuită cu o altă impresie, atunci cele două percepții primite de mine vor fi legate între ele, iar reproducerea sau reapariția uneia dintre ele va duce la restaurarea celeilalte Aceste două impresii combinate se pot referi la organe de simț diferite sau la același simț A doua excitație poate apărea într-un moment în care prima a încetat deja, ceea ce este chiar necesar, deoarece altfel se formează o legătură prin simultaneitate În acest fel, se stabilește o legătură între un fenomen existent și unul inexistent O condiție obligatorie pentru stabilirea unei astfel de legături este existența unei amintiri a impresiei anterioare Dar amintirea presupune refacerea în creier a aceluiași proces care a avut loc în timpul percepției inițiale Prin urmare, două procese simultane vor fi de fapt asociate unul cu celălalt Astfel, asocierile stărilor simultane și succesive, în esență procesul care stă la baza acestora, sunt exact aceleași Din aceasta rezultă în mod necesar că trecutul, prezentul și viitorul, din punctul de vedere al procesului fiziologic, sunt doar prezent În același timp, prezentul nu trebuie înțeles în sensul unei perioade de timp nemăsurat de mică care separă trecutul și viitorul, deoarece într-o astfel de condiție toate procesele care au loc în creier devin automat trecute, adică dincolo de acest prezent incomensurabil, prezentul trebuie înțeles în sensul unui proces fiziologic în desfășurare Pentru a evita însă neînțelegerile, se poate spune că trecutul, prezentul și viitorul constau în procese fiziologice simultane Întrebare de ce conștiința noastră distinge trecutul, prezentul și viitorul este ușor de rezolvat prin considerarea că pentru a determina timpul și ordinea psi-Întrebărilor noastre de filosofie, KN Biblioteca "Runivers " A TOKARSKII a stărilor chimice, nu ne limităm doar la conștientizarea trecutului de către trecut, a prezentului de prezent etc , ci folosim multe metode auxiliare de recunoaștere Ca și viața noastră personală, la fel și evenimentele istorice sunt grupate de noi în funcție de ani și numere; acolo unde acest lucru nu este suficient, sau acolo unde memoria ne trădează în acest sens, alte puncte de identificare similare vin în ajutor Fără acest ajutor extern, nu ne-am putea aranja trecutul cu atâta precizie cum o facem de obicei și toată lumea știe că, în ceea ce privește multe circumstanțe mici, totuși, bine păstrate de memorie, localizarea în timp este adesea complet pierdută Că viitorul este o anumită formulă sau un fapt al trecutului, transferat într-un nou punct de identificare, nu mai are nevoie de explicații suplimentare Mai mult, având în vedere faptul că memoria reține toate excitațiile care au acționat vreodată asupra creierului, este, de asemenea, destul de firesc ca în amintirea unei anumite perioade de viață să fie amintite atât etapele inițiale, cât și cele finale ale acestei perioade și, în plus, sunt amintite simultan Mărimea unor astfel de perioade de rememorare poate fi foarte diferită, de la câteva minute până la durata întregii perioade a vieții unei persoane date, numărând, bineînțeles, de la momentul în care această persoană își amintește, în general, în mod conștient, de starea sa interioară, deși vag, care pentru majoritatea oamenilor începe cu -mi, ani De obicei, seria de asocieri succesive sunt grupate în jurul unui moment comun pentru ele, care este veriga de legătură Astfel de legături sunt localități, anotimpuri, persoane, diverse evenimente etc Dar de fiecare dată toate elementele

unui anumit * grup sunt prezente în creier în același timp și pot fi reproduse de la început până la sfârșit Ar fi mai corect să spunem, totuși, că ele ar putea fi reproduse, deoarece în realitate memoria conștientă reține doar principalele trăsături sau impresii, care, dintr-o oarecare întâmplare, sunt mai clare, iar amintirile sunt în cea mai mare parte destul de vagi În acest sens, există Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA ASOCIAȚIEI DE IDEI există fluctuații individuale ascuțite și rămâne o singură regulă generală, că memoria aproape niciodată nu corespunde realității Este suficient să ne amintim, totuși, că o reprezentare individuală nu mai corespunde niciodată exact percepției și numai la persoanele special talentate în acest sens amintirea se apropie de realitate cu un grad mare de acuratețe, în special pentru organele de simț individuale și, în unele cazuri rare, reprezentarea capătă un caracter aproape halucinant de viaţă Dar niciodată și sub nicio formă toate reprezentările și asociațiile existente nu pot fi restaurate cu un grad mare de claritate În anumite condiții neobișnuite, grupuri separate de asociații care se referă la unul sau altul moment din viața unei persoane date pot fi restaurate cu mare vivacitate și sunt restaurate și impresii uitate de mult, care au coborât cu mult sub pragul conștiinței și nu apar din nou în condiții normale de memorie Acest lucru se observă, de exemplu, într-o stare hipnotică, când amintirile sugerate sunt izbitoare prin detaliile și strălucirea lor în raport cu un anumit moment din viața celui hipnotizat Există totuși o opinie binecunoscută că în cazuri excepţionale, de exemplu, la înecarea oamenilor, pentru o perioadă scurtă de timp, o clipă, și tocmai în momentul care precede pierderea cunoștinței, întreaga viață a unei persoane fulgeră în memorie , cu o claritate extraordinară și cu cele mai mici detalii Tot ceea ce se poate presupune, totuși, într-un astfel de caz, este că excitația neobișnuită a cortexului cerebral, care are loc la o persoană în momentul luptei cu moartea, captează astfel de celule și zone ale creierului care, în condiții normale , nu au fost emoționați de mult timp, în urma cărora apar amintiri vii , în afara contactului cu asociațiile, astfel încât este destul de imposibil să înțelegem originea lor din starea mentală anterioară Câteva astfel de amintiri sunt suficiente pentru a sugera că tot ceea ce am trăit a fost readus în memorie, dar din nou uitat De fapt, * Biblioteca "Runivers " A TOK ARSKII concluzia corectă ar fi că în momentul premergător pierderii cunoştinţei de către o persoană care se îneacă i-au fost restaurate unele sau chiar multe impresii, adesea foarte vechi, fără nicio legătură cu asocieri Motivul pentru o astfel de excitare simultană bruscă a secțiunilor separate ale cortexului cerebral care nu sunt conectate între ele constă din nou în hiperemie, care este distribuită incorect în creier Frica, tensiune musculară mare, dificultăți de respirație sunt condiții destul de suficiente pentru ca distribuția sângelui peste zone să devină incorectă și, parcă, imagini luminoase separate ale trecutului fulgeră fără nicio legătură între ele Și întrucât, de fapt, aceste amintiri bruște simultane au fost uneori separate una de cealaltă printr-un interval de timp foarte mare, după dispariția lor, rămâne o impresie generală vagă că evenimentele de mai mulți ani sau chiar de o viață întreagă au fost imediat amintite Astfel, creierul uman este în mod constant, în fiecare moment dat, expus la mii de excitații, care intră în legătură directă atât între ele, cât și cu amintirile conștiente existente În momentul înclinării, o nouă masă de entuziasm poate fi o nouă masă și vor intra din nou în contact între ei și amintirile excitațiilor precedente, la fel și

asocierile care pot să nu fie întrerupte pentru o perioadă foarte lungă de timp, deci pentru o pauză este necesar, de exemplu, cu o schimbare de teren sau cu o schimbare completă a stilului de viață Atunci nu va exista altă legătură între cele două lanțuri de asocieri, cu excepția faptului că ambele lanțuri de excitații se referă la același creier, la aceeași persoană Alte lanțuri, mai puțin independente, se formează în funcție de condițiile cel mai frecvent repetate pentru apariția și formarea anumitor impresii, în funcție de încăpere, persoane din jur etc În consecință, urme ale unui număr enorm de excitații sunt prezente în mod constant în creier și se pune în mod firesc întrebarea cum, la momentul dat, diferite tipuri de excitații anterioare nu apar sub forma unei mase dezordonate Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA ASOCIAȚIEI DE IDEI excitare și nu este acea imagine care se observă în unele boli psihice și se numește confuzie? În legătură cu această întrebare, părerile sunt puternic împărțite Potrivit unora, regulatorul fluxului de idei este voința Pentru prima dată întâlnim acest concept tocmai aici, deoarece fără participarea voinței, activitatea mentală corectă este considerată imposibilă În termeni generali, toți cei care consideră participarea voinței o condiție necesară pentru desfășurarea corectă a proceselor mentale sunt de acord cu opiniile lor, astfel încât prezentarea celei mai răspândite vederi este destul de suficientă și voi afirma punctul de vedere al lui Wundt, mai ales că cu lui chestiunea participării voinței a fost supusă celei mai amănunțite lucrări Potrivit lui Wundt *), orice percepție sau reprezentare poate fi recunoscută fie mai mult, fie mai puțin clar, în funcție de direcția atenției către aceasta Din seria de percepții sau reprezentări simultane în conștiință, doar câteva se remarcă cu o mai mare claritate, iar pentru o mai mare claritate, Wundt compară conștiința cu câmpul vizual al ochiului: în câmpul vizual avem și mai mult și mai puțin clar impresii vizuale percepute, în funcție de punctul de fixare al ochilor, motiv pentru care Wundt folosește prin analogie expresia "punct de fixare" a conștiinței Nu este, însă, nevoie să recurgem la o asemenea analogie În fiecare moment din conștiința noastră, ideile mai clare și mai puțin clare și expresia "atenție", adică străduiți-vă să faceți ideile sau percepțiile mai clare, mai ușor de înțeles pentru toată lumea în prezent Ceea ce este perceput mai puțin clar, Wundt numește cuvântul "percepție", mai clar, cuvântul "apercepție" Prin urmare, apercepția este aceeași cu atenția, adică, potrivit lui Wundt, un tip special de activitate internă Datorită unei anumite obscurități în modul de exprimare al lui Wundt, se poate presupune că percepțiile sau reprezentările înseși, conștiente de *) Wundt Fundamentele psihologiei fiziologice Moscova, i o, p - Biblioteca "Runivers" A TOKARSKY cea mai mare claritate Astfel, de exemplu, el folosește sintagma: "apercepția uneia dintre reprezentările rivale este un fapt determinat nu de reprezentări, ci de activitatea apercepției", astfel că există, parcă, două sensuri pentru termen aperceptia Dar acest lucru vine doar din vagitatea expresiei Apercepția lui Wundt este activitate, iar acest cuvânt, fără nicio prejudecată, ar putea fi înlocuit cu cuvântul "atenție", așa cum face Wundt însuși, apropo, spunând: "vom distinge între apercepția activă și pasivă, sau atenția activă și pasivă" Atât atenția sau apercepția pasivă cât și cea activă sunt determinate de activitatea internă, astfel încât atenția nu poate fi împărțită în voluntară și involuntară Singura diferență este că în atenția involuntară sau în apercepția pasivă, impresiile unice sunt percepute, nu deranjate sau deplasate de alte impresii, astfel încât să nu existe nicio alegere implicată În atenția voluntară sau apercepția

activă, există întotdeauna mai multe impresii eterogene care tind să se îndepărteze reciproc, astfel încât există un fel de alegere între ele Această alegere este întotdeauna însoțită de un sentiment special de tensiune, care se numește tensiunea atenției Senzația de tensiune a atenției apare de obicei împreună cu o serie de senzații de inervație în frunte, în urechi, în ochi, motiv pentru care a apărut însăși denumirea de "atenție intensă" În cea mai mare măsură, această tensiune a atenției se observă atunci când se așteaptă o impresie în avans Influențele de care depinde apercepția sunt parțial externe, parțial interne Cele externe includ în principal: puterea impresiilor, fixarea obiectelor vizuale, mișcarea ochilor de-a lungul contururilor obiectelor Condițiile interne ale atenției sau apercepției sunt că invocăm mai întâi o amintire corespunzătoare impresiei percepute, care se contopește astfel cu ea și, în consecință, câștigă în claritate Apercepția poate fi ascuțită sau plictisitoare Va fi ascuțit în acele cazuri când gradul de tensiune al atenției Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA ASOCIAȚIEI DE IDEI corespunde pe deplin puterii de impresie; altfel, va fi plictisitor Claritatea unei reprezentări este astfel determinată atât de puterea ei, cât și de claritatea apercepției sale ■ * "Din fenomenele reprezentate de activitatea aperceptiei, reiese clar ca aceasta activitate coincide cu acea functie a constiintei pe care noi, in raport cu miscarile exterioare, o numim vointa De mult a fost recunoscut că voința poate avea o influență asupra cursului ideilor noastre În plus, din observație se știe că prin tensiune arbitrară este posibilă evocarea anumitor imagini de rememorare și fantezie în minte, întărindu-le semnificativ prin direcționarea atenției asupra lor Această capacitate, în funcție de individ, este diferită La mulți oameni este atât de dezvoltat încât imaginea fanteziei capătă în cele din urmă intensitatea unei halucinații Apercepția are o mare influență asupra fluxului și grupării reprezentărilor Exact asta este, potrivit lui Wundt, regulatorul care nu permite gruparea aleatorie a asociațiilor, doar după legile asemănării și contiguității Întregul rol al asociațiilor se reduce la faptul că ele sunt doar materialul din care alege atunci apercepția "Din multitudinea de conexiuni asociative posibile, apercepția alege conexiunile potrivite, iar reprezentările intră în aceleași conexiuni între ele ca și în asociere Diferența dintre conexiunile și reprezentările asociative și aperceptive este aceeași ca și între apercepția activă și pasivă - între un act de voință rezultat dintr-un motiv și o acțiune arbitrară, sau rezultatul unei alegeri între mai multe motive În plus, reprezentările care intră în procesul de apercepție reprezintă cele mai înalte grade de fuziune și condensare, adică se dezvoltă în acele produse mentale care se numesc concepte Mă voi limita la caracterizarea de mai sus a apercepției Din cele spuse deja, este evident că, din punctul de vedere al lui Wundt, toată activitatea mentală este controlată de această forță, iar în cele ce urmează am găsi doar o explicație a modului în care orice fapt mental individual este cronometrat la această activitate Trebuie spus că conceptul de apercepție a lui Wundt nu este atât de ușor de asimilat, deoarece este în opoziție semnificativă cu Biblioteca "Runivers" A TOKAROKY discursuri cu acea analiză a procesului mental, care, se pare, stă la baza lucrărilor anterioare ale lui Wundt Prin urmare, conceptul de apercepție trebuie învățat printr-o discuție și analiză atentă Acest lucru explică parțial de ce doctrina apercepției a găsit un număr mare de adepți Ceea ce învață și înțelege un om, el păstrează foarte ferm în memorie O combinație de idei păstrate ferm în memorie, care servesc drept explicație pentru o masă

de fapte psihice separate, apare în mod natural în conștiință de fiecare dată când unul sau altul dintre faptele separate este prezentat observației și apare ideea de apercepție, prin urmare, de multe ori, motiv pentru care se obișnuiește să se considere o explicație Dacă încerc să găsesc motivul pentru care conceptul de apercepție este considerat a fi o explicație a procesului mental, este pentru că, de fapt, acest concept nu explică nimic și, în plus, doctrina apercepției este în conflict cu principală metodă a științei naturii, care este ca explicarea fenomenelor complexe să se facă prin descompunerea lor în fenomene simple, și nu prin schimbarea cuvintelor care desemnau înainte aceste fenomene complexe Cuvântul apercepție a înlocuit cuvântul voință și, așa cum cuvântul voință a fost lăsat fără o explicație adecvată, așa cuvântul apercepție nu a primit nimic care să-l caracterizeze care să sporească această explicație Din același coș, în același timp, unul a luat un măr, altul o peră și al treilea nimic Apoi cel care a luat mărul l-a pus la loc și a luat portocala Oricine putea lua, totuși, una dintre numeroasele soiuri de fructe care se aflau în coș Asta înseamnă că toate condițiile pentru alegerea pe care fiecare și-a făcut-o pentru sine sunt în față, iar cel care a pus mărul înapoi a făcut această alegere chiar și de două ori În consecință, voința s-a manifestat cu suficientă claritate, iar dacă ne întrebăm acum de ce totul s-a întâmplat așa și nu altfel, atunci, conform terminologiei lui Wundt, trebuie să spunem: fiecare a acționat sub acțiunea călăuzitoare a apercepției active, care a determinat actul de alegere Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA ASOCIEI DE IDEI Sincer, un astfel de răspuns nu poate fi considerat o explicație și cred că nu câștigăm nimic prin înlocuirea conceptelor: atenție și voință cu cuvântul "apercepție" În plus, apercepția este o activitate care nu constă în procesul asociativ, ci, parcă, reglează însuși procesul asocierii de undeva din afară Unde se ascunde această activitate sau această putere? Dacă nu constă în conexiuni asociative, atunci pentru el trebuie să existe un centru special în creier, care, la rândul său, este conectat cu restul creierului Dacă nu există nici una, nici alta, atunci apercepția este conceptul de forță fără fundament material, fără substrat, adică un concept pur metafizic, ceea ce se numește deus ex machina, o forță care ia naștere din neant și aranjează și pune totul in ordine Prin urmare, la întrebarea ce dă proceselor mentale cursul pe care îl au de fapt și ce elimină posibilitatea apariției simultane a unor mase dezordonate de asociații, nu pot răspunde că asta face apercepția În om există o singură forță, forța vieții, comună lui și tuturor viețuitoarelor, iar singurul reglator al acestei forțe care există în lume este însăși lumea exterioară Am văzut cum se acumulează impresiile, cum sunt grupate, cum sunt păstrate și în ce legătură sunt restaurate cu repetarea excitațiilor Să ne îndreptăm acum atenția către cele mai exterioare excitații Unele dintre excitațiile externe își au efectul asupra proceselor interne doar atâta timp cât există Dacă existența lor încetează, influența lor va înceta și ea O rază de soare îmi va străluci în ochi și mă voi îndepărta la umbră Emoția nu se va repeta și nu va fi niciun motiv să repet mișcarea Dar de ceva vreme voi avea amintirea fostei entuziasme Această amintire poate fi păstrată chiar și pentru o perioadă foarte lungă de timp, dar, cu toate acestea, încă nu vor exista motive pentru a repeta mișcarea Acest tip de influență este inerentă acelor fenomene ale lumii exterioare, care ele însele au un caracter temporar, aleatoriu Amintirea în astfel de cazuri supraviețuiește faptului însuși Biblioteca "Runivers" A TOKAPC KlU În alte cazuri, excitațiile externe continuă să-și exercite influența

chiar și după ce au încetat să acționeze asupra organelor de simț Dacă cineva îmi spune: "da-mi de băut", atunci o anumită serie de procese mentale vor avea loc în mine chiar și după ce am încetat să mai aud această voce, iar amintirea a ceea ce am auzit poate duce la o serie de acțiuni Aceasta se întâmplă în raport cu acele influențe exterioare, care nu își încetează existența odată cu încetarea excitației emanate din ele Aici, așadar, asocierea prin simultaneitate are loc și în creier, ca și în alte asocieri succesive Deși am doar amintirea excitării, această amintire se referă la un fapt real, continuu Această împrejurare își păstrează valoarea impulsului în spatele impulsului primit În cele din urmă, există excitații, care încetează și reapar, care aparțin condițiilor constante ale vieții noastre Astfel de excitații pot fi stimuli pentru o anumită serie de procese mentale, fie intermitente în funcție de apariția excitațiilor, fie constante în funcție de reamintire, care se vor referi la unele fapte existente constant Un bun exemplu este următorul fapt, cunoscut de toată lumea: de îndată ce are loc un fel de dezastru național, o epidemie, de exemplu, imediat toate eforturile tuturor celor apropiați cauzei sunt îndreptate spre combaterea acestei epidemii Toată lumea se grăbește în același timp să se protejeze și este pregătită chiar și pentru sacrificii semnificative: epidemia există și este necesară lupta directă cu ea După un timp, epidemia a încetat și aproape imediat după aceea au încetat și eforturile împotriva ei, iar gândul la ea devine palid Influența externă care încetase să mai opereze a dispărut, la fel și reacția Totul este uitat într-o măsură mai mare sau mai mică și nimic nu este uitat atât de ferm și atât de ușor ca distrugerea cauzată de moarte Dar după aceea, o nouă epidemie a izbucnit într-o altă zonă Unii dintre cei care au luptat cu primul se luptă și cu al doilea Pentru acești indivizi, calamitatea socială nu a fost eliminată, ci a fost doar înlocuită cu alta Apoi din nou o nouă epidemie etc , etc Astfel, acelea Biblioteca "Runivers" ÎNTREBARE DESPRE ASOCIAREA DE IDEI care trebuie să se lupte constant cu acest gen de dezastre, se creează un grup de asociații care nu mai au legătură cu nicio epidemie, ci cu epidemiile în general, și se stabilește ideea că epidemiile și bolile sunt un rău constant, cu care este necesar să lupți, deoarece lupta în general este posibilă tot timpul Această idee rămâne atunci când epidemia, cauza imediată a acestei idei, a încetat deja cu totul și când a venit o perioadă de odihnă mai mult sau mai puțin prelungită pentru localitatea dată În consecință, dintr-o serie de impulsuri repetitive la activitate a rămas o urmă permanentă, care este direct proporțională cu natura fenomenului exterior: acest caracter este inevitabilitatea repetiției, care este un fapt care există constant Și aici, în consecință, a luat naștere asocierea simultaneității În cele din urmă, există excitații externe care au acționat o dată sau de mai multe ori, apoi niciodată din nou, dar care continuă să-și exercite influența pe tot parcursul vieții unei persoane Cel mai adesea, influența unor astfel de excitații este susținută de excitații ulterioare similare Așa sunt, de exemplu, influențele educației și ale exemplului, care în unele cazuri rămân constante factori călăuzitori în activitatea și distribuția proceselor mentale Astfel de influențe își păstrează efectul tocmai pentru că sunt susținute constant în viața ulterioară de exemplele și cuvintele altor oameni Modificările acestor influențe inițiale, în funcție de diferența de surse, determină acele modificări ale activității și conținutului mental, care sunt de obicei observate la o persoană în timpul vieții sale Acestea sunt influențele externe La acestea trebuie adăugată varietatea nenumărată de impulsuri

pe care le primim de la alți oameni în formă finită, prelucrată, sub formă de cuvinte auzite sau citite Sensul mare al cuvântului nu necesită explicație și aici este suficient să menționăm doar că aproape întregul conținut mental este adesea determinat de astfel de impulsuri gata făcute, care, în mod natural, se dovedește uneori a fi foarte aleatorii și instabile Starea internă în care au loc procesele Biblioteca "Runivers" A T OKA PC KI secvența cunoscută și o anumită dependență, este proprietatea activității sistemului nervos central, care se exprimă prin faptul că un proces care are loc în creier înlocuiește un altul care nu este conectat cu acesta prin căi asociative Am văzut că această represiune apare din cauza hiperemiei funcționale, care are o influență decisivă asupra proceselor care se află într-o mică legătură asociativă între ele Acum rămâne doar să adăugăm că aceeași hiperemie reglementează așa-numita alegere a asociațiilor De exemplu, odată ce văd o portocală, îmi amintesc imediat un coș, o farfurie, un cuțit pentru fructe Altă dată aceeași portocală va evoca în amintirea mea tava și figura vânzătorului ambulant, colțul lui Kuznetsky Most, tabloul unei zile senine și însorite Asociațiile trăiesc în creierul nostru în grupuri și fiecare grup are propria sa stare fiziologică, propria sa hiperemie funcțională, iar cel mai mare dezavantaj al analizelor de asociere, pe care îl întâlnim chiar și cu autori experimentați și cunoscători, este că acestea tind să stabilească o legătură între indivizi percepții acolo , unde există doar o legătură între grupuri și unde nu există într-adevăr nicio legătură între percepțiile individuale Deci, de exemplu, pentru a explica de ce, când ne uităm la un nor, avem ideea unei umbrele, Qien *) argumentează astfel Adevărata umanitate trebuie să fie iubire de sacrificiu de sine "Sfântul are grijă de sine după alții" *) O astfel de filantropie trebuie să fie, în esență, atotcuprinzătoare și să nu cunoască limite Această idee este exprimată în următoarea comparație "Tao ceresc", scrie el, "nu are rude (pentru care ar putea avea un avantaj față de ceilalți): tinde întotdeauna spre oameni buni" ') Aceasta înseamnă că Tao este străin de nedreptate: îi tratează pe toată lumea în mod egal Cea mai înaltă filantropie este dragostea pentru dușmani Cel care iubește cu adevărat nu trebuie să excludă din dragostea lui nici măcar pe cei care îl urăsc; "Pentru ură", învață Laosi, "răsplătește cu bunătate"), o învățătură care amintește foarte mult de porunca creștină despre iubirea față de dușmani) "Tratat de moravuri" XIII) Ibid L) Ibid LXXVII, XXIV) Ibid VII, LXXVII și multe altele etc Ibid LXXIX , ") Ibid LXIII Biblioteca "Runivers" FILOZOFIA LAOSI Desigur, formula laosiană a învățăturii și a iubirii față de dușmani este mai puțin vitală și mai puțin semnificativă decât porunca lui Hristos, dar cu toate acestea, nu se poate decât să se minuneze de faptul că acest mare și uman adevăr în secolul al VI-lea înainte ca PX să fie predicat chinezilor prin filozoful lor național · Etica socială Laosi credea că societatea, cu conducătorul ei, regele, ar putea contribui foarte mult la realizarea doctrinei moralității individuale Prin urmare, Laosi a fost serios angajat în rezolvarea problemei ordinii sociale Potrivit lui Laosi, ordinea socială este cerută de ordinea naturală a lumii și fără guvernare nicio societate nu poate exista Recunoașterea legitimității sistemului de stat a condus Laos la recunoașterea monarhismului Monarhia, conform Laosului, mai mult decât alte forme de guvernare este capabilă să aducă oamenii la unitate, care este legea mondială *) Cu alte cuvinte: așa cum un singur Tao pune toate ființele în ordine, tot așa pe pământ un singur guvern ar trebui să aducă toți oamenii la unitate Regele, potrivit lui Laosi, stă la o

înălțime inaccesibilă nouă "Patru măreții în lume", scrie el: "Tao, cerul, pământul și regele" *) Această părere a lui Laosi se bazează pe faptul că regele, stând în fruntea poporului și fiind conducătorul acestora, putea influența moral supușii săi; cuvintele și faptele lui ar putea fi un exemplu și un model pentru toți) Prin urmare, îl invită pe rege să fie deosebit de atent la sine și învață un întreg sistem despre moralitatea regelui În primul rând, Laosi prezintă Tao ca pe un cadou ideal El îl sfătuiește pe rege să imite Tao în toate felurile " El învață că regele ar trebui să observe inactivitatea Acest lucru este evident din următoarea sa zicală: "Tao nu face nimic, deci face totul") Trebuie menționat că a nu face nimic sau a fi inactiv, potrivit lui Laosi, nu înseamnă a fi *) Ibid XXXIX) Ibid XXV) Ibid LXV ' Ibid XXVII Biblioteca "Runivers" d conissi a acţiona fără mişcare, ci, dimpotrivă, a acţiona, dar fără raţionament inactiv "Cel care guvernează o țară prin rațiune", învață Laosi, "o va distruge Când o țară este condusă fără să se gândească, atunci va fi prosperă") Este evident că Laosi a privit învățarea și raționamentul ca pe un rău social Gândirea, potrivit lui Laosi, întunecă ochii rațiunii și îi duce pe oameni în eroare, ceea ce îi poate distruge moral Atitudinea negativă a Laosului față de orice fel de filosofare l-a condus la o extremă, la o respingere completă a oricărui fel de educație El credea că educația și iluminarea încalcă fericirea unei persoane Prin urmare, el îi sfătuiește pe regi să păstreze poporul într-o ignoranță rezonabilă *) și simplitatea naturală, în care se află fericirea oamenilor Fiind un predicator al simplității și naturaleței, Laosi nu putea simpatiza cu legile complexe și reglementările mărunte: le consideră începutul răului social "Când există multe legi și reglementări într-un stat", ne învață el, "atunci numărul hoților (adică criminalii în general) crește" Continuând să-și dezvolte ideea de simplitate și naturalețe, Laosi ajunge la negarea bogăției Lucrurile prețioase înșală inima omului și îl conduc la dorința de a le poseda; aceasta, la rândul său, duce un om la crimă Această idee este exprimată foarte clar în următoarele aforisme: "pentru ca oamenii să nu devină hoți", scrie Laosi, "este necesar să nu se acorde nicio importanță lucrurilor greu de obținut (adică, valoroase)"); "când vor rămâne beneficiile, nu vor fi hoți") În etica socială, problema războiului îl ocupă cel mai mult pe filosoful nostru Acest lucru a fost foarte facilitat de circumstanțele istorice contemporane lui Războiul, în opinia sa, este ilegal, iar uciderea oamenilor este o crimă de neiertat; războiul este o încălcare crudă a cursului natural al naturii, creat de Tao și este contrar esenței lui Tao, adică binelui absolut) Ibid LXV ') Ibid III) Ibid III) Ibid XIX Biblioteca "Runivers" FILOZOFIA LAOSI RU Și astfel, Laosi scrie: "dacă (un războinic) ar fi bun, atunci ar trebui să se bucure de ea, dar numai cei care iubesc să omoare oameni se bucură de ea" x) Prin urmare, este nefiresc și criminal Războiul este cea mai mare nedreptate și nenorocire De aceea filosoful nostru ne învață: "când războiul se încheie cu victorie, atunci rezultă că trebuie declarat un doliu general" Având o astfel de vedere a războiului, Laosi nu putea să aprobe armele de război - trupele El își exprimă dezgustul complet față de el cu următoarele cuvinte: "armata este instrumentul celor răi, de aceea nu poate "fi instrumentul celor înțelepți" *) Deși Laosi neagă războiul ca o chestiune de principiu, totuși forța condițiilor istorice contemporane l-a obligat să ia în considerare întrebarea: care război este mai puțin fără lege El consideră războiul defensiv mai puțin fără lege, iar războiul ofensiv cel mai fără lege Acest lucru este foarte

bine exprimat de el în următoarea zicală: "Când regii și prinții au grijă de apărare, atunci natura însăși va deveni ajutorul lor") Iată o privire asupra învățăturilor morale din Laos Opinia lui Laosi că natura morală a omului este lezată, dar nu este încă lipsită de posibilitatea de a atinge o perfecțiune morală relativă, imediat, fără îndoială, l-a pus pe punctul de vedere corect asupra esenței moralității Pornind din acest punct de vedere, el și-a dezvoltat o serie de opinii corecte asupra esenței moralității Așa sunt, de exemplu, învățăturile sale despre idealul și criteriile moralității și evaluarea acțiunilor morale ale unei persoane Comparând cele mai vechi învățături despre moralitate, vom vedea clar că sistemul moral laosian iese în evidență dintre toate Nu va fi o exagerare dacă spun că înainte de apariția creștinismului nu exista o învățătură morală atât de sublimă și armonioasă precum sistemul din Laos Este adevărat că Shakiya Muni a predicat și o învățătură morală înaltă; dar există multe contradicții și exagerări în ea, care sunt aproape absente în sistemul din Laos Deși morala evreiască era, poate, mai înaltă decât cea budistă, în ea se propovăduia învățătura: "ochi pentru ochi și dinte pentru dinte", *) "Tract, oh moralitate" XXXI) Ibid XXXI) Ibid XXXII e la aproximativ n și cu cu și ceea ce filozoful nostru nu a permis: propovăduia filantropia abnegată şi dragostea pentru duşmani) Etica din Laos nu este niște lecții aleatorii despre moralitate, ci o concluzie strict logică din sistemul său metafizic, care nu este, de asemenea, lipsită de interes K acum vom trece la el Metafizica Laosului I Aflarea despre Tao Dintre cei mai vechi filozofi chinezi, doar Laosi a vrut să descopere începutul lumii într-un mod pur speculativ Nu se putea mulțumi cu o explicație concretă a lumii El a crezut că există o lume superioară, care este revelată doar minții noastre Ființa vizibilă, gândi Laosi, este limitată și desigur, așadar, și nu eternă; dacă nu este etern, atunci trebuie să aibă un început; dacă are un început, este supusă distrugerii, dar distrugerea este de conceput doar atunci când indestructibilul există; final este de conceput numai când infinitul există) Despre acest indestructibil și infinit filozoful nostru vorbește în felul următor: "vârful nu e clar, eu nu sunt la fel O nesfârșit! nu poate fi numit pe numele lui " "Nu este perceptibil ", scrie el într-un alt aforism "Nu are nume, dar oamenii o numesc Tao") Ce este, se întreabă cineva, Tao? "Tao, învață Laosi, care trebuie să fie real, nu este un Tao obișnuit") "Tao este gol"), adică este cel mai pur spirit), în care nu există materialitate Este "adâncime infinită"), prin urmare este "evazivă, ca o strălucire a luminii" lfl) E "Tract, oh morală" LXIII) Ibid LIX,XXV) Ibid XIV *) Ibid XXL) Ibid XXV,XXXII, LXI β) Ibid eu) Ibid IV) Ibid VI) Ibid IV) Ibid XXL   Recunoscând Tao ca spiritul infinit și pur, Laosi ajunge la concluzia logic necesară că este ființa cea mai înaltă și absolută Această mărturisire solemnă o expune în următoarele cuvinte: "este imposibil chiar să ne imaginăm că există ceva mai înalt decât ea (Tao)" Dacă Tao este o ființă absolută, atunci trebuie să fie una și nu poate exista alta în afară de ea Laosi dovedește această idee prin faptul că, în esență, Tao este cel mai pur spirit, care are unitate internă și nu este divizibil *) Incomprehensibilitatea lui Tao Laosi este exprimată figurativ după cum urmează: când te întâlnești cu el (Tao), nu-i poți vedea fața; urmandu-l, sa nu-i vada spatele) Deși Tao este invizibil pentru ochii noștri și de neînțeles pentru mintea noastră, totuși faptele sale mărețe sunt vizibile și tangibile pentru noi "Oh, infinit de marele Tao!" exclamă filosoful nostru, sunteți atât în dreapta cât și în stânga "Nu pare să

funcționeze, dar funcționează cel mai bine" δ) Adevărat, natura vizibilă (adică marile fapte ale lui Tao) proclamă existența lui Tao, dar acest lucru nu este esențial, pentru că mintea noastră, întunecată de multe iluzii, ar putea să nu observe acest lucru Mult mai esențială și mai puternică este predica despre Tao-ul sufletului nostru decât cea a naturii vizibile Prin urmare, Laosi recunoaște cu fermitate caracterul înnăscut în om a ideii de Tao El crede că această idee, înnăscută în suflet, vorbește atât de clar fiecăruia dintre noi despre măreția Tao, încât ar fi de prisos să predicăm despre ea din nou Nu a fost niciodată predicat, ne învață filozoful, că Tao ar trebui să fie venerat și respectat, dar acest lucru s-a făcut și se face de la sine) După ce a determinat astfel esența Tao-ului, în măsura în care mintea o poate cunoaște, Laosi merge mai departe: el definește atributele Tao-ului Tao absolut nu poate fi o ființă dependentă de ceilalți: el, deja ca atare, trebuie să existe din sine *) "Tract, oh moralitate" XVII) Ibid VI, X) Ibid XIV *) Ibid XXXIV) Ibid LXXII!) Ibid L I , Biblioteca "Runivers" : e la aproximativ n și cu cu π eu insumi Dacă nu ar fi o ființă originală, atunci nu ar fi ființă absolută Învățătura din Laos: "Tao este original" *) este o concluzie strict logică din recunoașterea absolutității sale Tao absolut și original, după filozoful nostru, nu poate fi o ființă limitată și finită Acest lucru l-a determinat să recunoască infinitul și nelimitarea Tao-ului "O, infinit de mare Tao" *) "Se duce, făcând un cerc nesfârșit, și nu cunoaște marginea) Laosi admite al treilea atribut al lui Tao - atotputernicia *) Deși Tao, după Laosi, pare a fi o ființă slabă și blândă, deoarece este un spirit necorporal, slăbiciunea și tandrețea sa sunt mai puternice decât cele mai puternice forțe ale acestei lumi) Recunoașterea Tao ca o ființă infinită, de exemplu deasupra condiției spațiului, Laosi nu putea crede că Tao era supus condiției timpului Și într-adevăr, într-unul dintre aforismele sale, el învață clar că Tao este o ființă eternă și, prin urmare, nu cunoaște nici schimbarea, nici răsturnarea Marele și infinitul Tao, scrie el, trebuie recunoscut ca fiind etern Tao este "slab și tandru", dar "vieți slabe și duioase") "Tao este original, prin urmare nu cunoaște revoluția") Astfel, sistemul metafizic dezvoltat de Laos este o doctrină consecventă și completă a unei singure Ființe Supreme, asemănătoare cu cea la care s-a ridicat filosofia greacă în perioada sa de glorie Dar avantajul Laosului este că numai el, prin puterea minții sale personale, a dezvoltat doctrina, la care filosofia greacă a ajuns doar prin eforturi cumulate și în creștere istorică Cosmologia Laosului Filosofului nostru, i se părea o contradicție ireconciliabilă să recunoaștem eternitatea și nedeterminarea materiei (sau a lucrurilor, după el *) "Tract, o morală" XXV) Ibid XXXIV) Ibid XXV) Ibid LXXIII) Ibid XXV θ) Ibid XXXII E Ibid LXXVIII, LXXVI) Ibid XXV Biblioteca Runiverse FILOZOFIE LAOSI terminologie) Mișcarea, modificarea și răsturnările neîncetate din lumea materială au fost pentru el dovada incontestabilă că materia este condiționată și supusă legilor spațiului și timpului și, prin urmare, nu întotdeauna și finită Prin urmare, concluzia firească este că materia, fiind infinită și finită, are, fără îndoială, propriul început, care presupune un Creator Într-adevăr, Laosi recunoaște Tao absolut și omnipotent ca Creatorul a tot ceea ce există Întreaga creație, crede el, a luat ființă datorită lui x) Filosoful nostru învață despre originea materiei în felul următor: "Tao a creat unul, unu-doi, doi-trei și trei-toată lumea materială") Aceasta înseamnă că Tao a creat un singur, adică simplu, care nu este încă o substanță vizibilă, tangibilă și este inexistență Întrucât inexistența

- negația ființei - conține un element al negatului, din ea a venit și întreaga lume vizibilă Corectitudinea înțelegerii noastre a spuselor de mai sus a lui Laosi este evidențiată de următorul său gând: "toate lucrurile", spune el, "au venit din ființă și ființa din neființă") Substanța originală, sau materia, era într-o stare haotică) Această masă haotică, conform lui Laosi, conținea două forțe opuse: "yin" și "yang" b) Prin intermediul acestor două forţe s-a pus în mişcare întreaga masă haotică, timp în care lumina s-a ridicat, iar greul a coborât) Datorită acestei mișcări, masa haotică a materiei a intrat în ordine Materia care a ajuns la ordine este universul cu toată complexitatea și diversitatea lui)) "Tract, despre morală" L I) "Tract, despre morală" XLII Unul este un număr impar, iar doi este un număr par Combinația parului cu imparul cuprinde întreaga varietate de numere) Existenţa unei astfel de treceri dialectice de la inexistenţă la lumea vizibilă nu este însă indicată în tratatul din Laos Ed *) Ibid XL, II) Ibid *XXV "Materia", scrie Laosi, "a ieșit din haos") "Tract, despre morală" XLII e Ibid XXVI S) Ibid XXXIX Biblioteca "Runivers" e la aproximativ n și cu cu și Un proces atât de complex al originii realității nu ar putea avea loc de la sine Laosi îl recunoaște pe Tao ca fiind creatorul tuturor acestor lucruri Ipoteza laosiană a originii realității amintește de teoria lui Anaxagoras pe același subiect Atât Laosi, cât și Anaxagoras admit că lumea vizibilă provine dintr-o masă haotică de materie care se afla în mișcare de rotație Dar în ceea ce privește întrebarea de către cine sau prin ce această masă haotică a fost pusă în mișcare, ele diferă oarecum Filosoful nostru crede că materia haotică a fost pusă în mișcare de două forțe opuse "yin" și "yang", care sunt imanente materiei; Anaxagoras susține, de asemenea, că Mintea (Νούς) a pus în mișcare masa haotică a materiei Acest dezacord între cei doi gânditori este însă foarte neimportant și neimportant Dacă luăm în considerare învățătura lui Laosi, că Creatorul tuturor este Tao, atunci devine clar că gânditorul chinez și-a dezvăluit ipoteza cosmologică ceva mai detaliat decât filozoful elen Tao Laosi și Anaksagora Um sunt aproape identice și omogene ca semnificație și sens După ce a creat lumea și a produs fiecare creatură, Tao nu le lasă fără ajutorul potrivit: le asigură Activitatea providențială a lui Tao este descrisă de filozoful nostru în următoarele cuvinte: "Tao produce lucrurile, virtutea (sa) le hrănește; ei (adică Tao și virtutea) le dau o formă materială, iar puterea (lor) desăvârșește lucrurile" x) Existenta temporara a universului, i e toate creaturile, Laosi le recunoaște foarte clar "Nici cerul, nici pământul", scrie el, "nu pot exista pentru totdeauna", pentru că "un lucru prosper îmbătrânește ușor" *) Și dacă lumea poate exista o perioadă relativ lungă de timp, atunci numai datorită lui Tao, care a creat-o și, mai mult, nu pentru el însuși Această idee este foarte clar exprimată de Laosi într-unul dintre aforismele sale "Cerul și pământul", spune el, "sunt eterne căci nu există pentru ele însele") E "Smecherie despre moralitate " L I) Ibid XXIII și LV) Ibid VII Biblioteca "Runivers" FILOZOFIA LAOSI În multe aforisme, filozoful nostru laudă faptele mărețe ale lui Tao Adâncimea și puterea forțelor creatoare ale Tao, conform învățăturilor sale, sunt de neînțeles și inaccesibile minții noastre limitate "Pot să știu", scrie Laosi, "de ce universul este așa și nu diferit?" X) Aici, în termeni generali, cosmologia laosiană După o cunoaștere mai atentă a lucrării Laosului, nu va fi greu să fii convins că această cosmologie este o concluzie naturală din doctrina lui Tao ca ființă originală, absolută și omnipotentă și astfel intră într-un membru organic în întregul sistem

al lui filozofie D Conissi) "Tractură" XXXIV, XXI Întrebări de filosofie, carte : Biblioteca "Runivers" "Tao te king" Laosi (Tradus din chineză *) PRIMA CARTE I Tao, care trebuie să fie real, nu este un Tao obișnuit Numele care trebuie să fie real nu este un nume obișnuit Ceea ce nu are nume este începutul cerului și al pământului; ceea ce are un nume este mama tuturor lucrurilor De aceea, cel care este eliberat de toate patimile vede manifestarea maiestuoasă a Tao-ului, iar cel care se află sub influența unei pasiuni nu vede decât o manifestare nesemnificativă a acesteia Ambele provin de la același început, dar poartă doar un nume diferit ***) Ele sunt numite de neînțeles Neînțelesul neînțelesului este poarta a tot ceea ce este misterios IL Sub cer, toată lumea (oamenii) știe că frumosul este frumos, dar este doar urât *) Traducerea faimosului tratat laosian de morală, oferit atenției cititorilor, a fost făcută în numele editorilor "Întrebărilor lui Philos and Psych ", de savantul japonez D P Konissi, care deține și articolul introductiv de mai sus despre filosofia Laos Traducerea se bazează pe textul unei ediții chineze valoroase, păstrată în Muzeul Rumyantsev din Moscova, sub numărul până la departamentul de Chineză De asemenea, traducătorul a folosit, în opera sa, mai multe ediții japoneze ale tratatului Laosi obținut de el, precum și textul publicat de Stan }unien'om (Paris) Ed **) Lit - feminin ***) T -e o ființă fără nume și o ființă cu nume au venit ambele de la același început, Tao Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI În mod similar, toată lumea știe că binele este bine, dar este doar rău Din ființă și neființă, totul s-a întâmplat; din imposibil și din posibil, împlinire; din lung și scurt - formă Cu cât mai sus îl subjugă pe cel inferior; vocile mai înalte, împreună cu cele inferioare, produc armonie; primul îl subjugă pe cel din urmă Omul sfânt, fiind inactiv, își răspândește învățătura Toată creația îi ascultă și nu va refuza niciodată să-și facă voia El produce mult, dar nu are nimic; face multe, dar nu se laudă cu ceea ce a făcut; realizează isprăvi, dar nu și le atribuie Nu se oprește nicăieri, așa că nu va trebui să meargă acolo unde nu vrea III Pentru a evita certuri între oameni, nu trebuie să-i respectați pe înțelepți Pentru ca oamenii să nu devină hoți, este necesar să nu acordăm nicio importanță obiectelor (valoroase) greu de obținut, pentru că atunci când oamenii nu au acele obiecte care le-ar înșela inimile, nu vor fi niciodată tentați de ele Prin urmare, când un sfânt conduce o țară, inima lui este goală, dar trupul său este plin; (el) slăbește dorințele și își întărește oasele El încearcă să țină oamenii în ignoranță și fără patimi De asemenea, se asigură că înțelepții nu îndrăznesc să facă nimic Când toată lumea devine inactivă, atunci (pe pământ) va fi pace deplină IV Tao este gol, dar atunci când este folosit, pare a fi inepuizabil O, ce adâncime! Este începutul tuturor lucrurilor Își tocește marginea, dezleagă nodurile, înmoaie strălucirea și, în cele din urmă, conectează cele mai mici particule între ele O, ce curat! Ea există pre-etern, dar nu știu al cui fiu este și dacă a precedat primul rege *) *) Adică regele cerurilor * Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI V Cerul şi pământul nu sunt fiinţe ale iubirii Ei tratează toate lucrurile ca pe un câine de paie*) Omul sfânt nu este iubitor: îi tratează pe fermieri ca pe un câine de paie Totul dintre cer și pământ este ca burduful unui fierar Ea (blana de fierar) este goală, dar inepuizabilă: cu cât se umflă mai mult, cu atât lasă mai mult aer Cel care vorbește mult eșuează adesea; deci cel mai bine este să rămânem la mijloc VI Cel mai pur spirit este nemuritor Se numește mama de neînțeles (femeie) Poarta mamei de neînțeles se numește rădăcina cerului și a pământului El (adică cel mai pur spirit) va

exista fără sfârșit Cine vrea să-l folosească nu va obosi VII Cerul și pământul sunt eterne Motivul pentru care cerul și pământul sunt eterne este că ele nu există pentru ele însele De aceea sunt eterni Un om sfânt are grijă de sine după ceilalți, așa că atinge cu ușurință securitatea Își părăsește corpul fără nicio grijă, așa că va trăi mult Cel care nu are grijă de el însuși își va realiza cu mare succes propria afacere VIII Cea mai înaltă virtute este ca apa Apa, dând beneficii abundente tuturor ființelor, nu rezistă la nimic Ea este în locul pe care oamenii nu îl văd, dar Ea este asemănătoare cu Tao în acest sens A trăi bine este pentru pământ; inima este pentru profunzime; unire - pentru dragoste; cuvinte - pentru încredere; administrație - pentru bunăstarea (a țării); fapte - pentru pricepere; mișcarea este pentru viață Cine nu se ceartă nu este condamnat *) Un câine de paie este o păpușă de câine făcută din paie Ea, potrivit interpretului lui Laosi Haku Gyoku-sen, a fost folosită pentru sacrificii Când ritualul jertfei se încheie, chinezii îl aruncă și îl călcă în picioare Aici această expresie este folosită în sensul de "nimic Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI IX Pentru ca vasele să fie umplute cu ceva, trebuie să le țineți ferm (fără cea mai mică mișcare) și uniform Pentru a ascuți lama, trebuie să continuați ascuțirea mult timp Când o casă este plină cu aur și pietre prețioase, este imposibil să o păstrezi intactă Cine dobândește onoare și dobândește avere va deveni mândru Va uita cu ușurință că există o pedeapsă (pentru o crimă) Când lucrurile sunt încununate cu succes strălucit și se dobândește un nume bun, cel mai bine este să te retragi (în singurătate) Acesta este Tao-ul ceresc (sau Tao-ul natural) X Sufletul are unitate, prin urmare nu se împarte (în părți) Cine este complet spiritual, este umil, ca un prunc Cel care este eliberat de tot felul de cunoștințe nu va fi niciodată bolnav Cine iubește oamenii și îi guvernează, trebuie să fie fără muncă Cine vrea să deschidă porțile raiului trebuie să fie ca o femeie *) Cine se preface că știe multe și este capabil de toate, nu știe nimic și este incapabil de nimic Cel care produce (un lucru) și îl păstrează constant, nu are nimic A nu se lăuda cu ceea ce s-a făcut, a nu stăpâni peste alții, depășindu-i, se numește virtute cerească XI Treizeci de spițe sunt conectate într-un butuc (car), dar dacă nu sunt suficiente pentru scopul propus, atunci pot fi folosite pentru altul (cărucior) Din lut fac un vas domestic; dar dacă este insuficientă pentru un anumit scop, este potrivită pentru altul Legând rame și uși, își construiesc o casă; dar dacă nu sunt suficiente pentru aceasta, atunci se pot face din ele ustensile de uz casnic Acest lucru arată că, dacă un lucru nu este potrivit pentru un scop, atunci poate fi folosit pentru altul *) "Deschide porțile raiului" înseamnă a atinge Tao sau perfecțiunea morală Prin urmare, sensul acestui aforism este acesta: cine vrea să atingă perfecțiunea morală trebuie să fie umil, așa cum o femeie este umilă înaintea unui bărbat Biblioteca "Runivers" TAO TE KPNG LAOSI XII Cinci culori orbesc o persoană Cinci sunete îl asurzi Cinci gusturi îl satură Cursele de cai și vânătoarea prostesc sufletul (inima) unei persoane Dorința de a deține bijuterii rare atrage o persoană la crimă Prin urmare omul sfânt face exclusiv moral *), și nu pentru ochi Prin urmare, el se îndepărtează de asta și se apropie de asta XIII Onoarea și rușinea din partea puternicilor lumii (pentru un înțelept) sunt la fel de ciudate Propul său trup îl îngreunează ca o mare povară Ce înseamnă: cinstea și rușinea de la cei puternici ai lumii sunt la fel de ciudate (pentru un înțelept)? Onoarea de la cei puternici ai lumii este o umilire (pentru un înțelept), prin urmare, când ajunge (la el), atunci (el) o tratează

ca fiind complet fantomatică **); atunci când este pierdută, ea este, de asemenea, tratată ca disprețuitoare Aceasta este ceea ce este: să tratezi onoarea și rușinea de la cei puternici ai lumii ca și cum ar fi fantomatice Ce înseamnă: propriul său trup îl împovărează (înțeleptul) ca pe o mare povară? Am mare durere pentru că am un corp Când voi fi fără trup, nu voi avea nicio tristețe Prin urmare, atunci când unui înțelept îi este frică să conducă universul, i se poate încredința; când regretă că controlează universul, atunci îi poți da XIV Un obiect pe care îl privim dar nu îl vedem se numește incolor (Sunetul pe care) îl auzim, dar nu îl auzim - tăcut (Obiectul pe care) îl apucăm, dar nu îl putem captura - cel mai mic Aceste trei (obiecte) sunt inseparabile, așa că atunci când se amestecă unele cu altele, se unesc într-unul singur Partea de sus nu este clară, partea de jos nu este întunecată O nesfârșit! Nu poate fi numit *) Literal: "intern" **) Literal, în Laosi: "demn de admirat" Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI Ea există, dar se întoarce la inexistență Se numește formă (sau vedere) fără formă Se mai numește și nedefinit Întâlnirea cu el, să nu-i văd fața, să-l urmăresc, să nu-i văd spatele Prin intermediul vechiului Tao, cineva poate controla viața timpului prezent A investiga originea a tot (sau începutul antichității) se numește firul Tao XV Oamenii străvechi, care s-au evidențiat deasupra mulțimii, cunoșteau bine lucrurile cele mai mici, minunate și de neînțeles Sunt profunde, este imposibil să le înțelegi Sunt de neînțeles, prin urmare aspectul lor a fost maiestuos O, ce lente sunt, ca cei care trec un râu iarna! O, cât de nehotărâți sunt, ca cei care se tem de vecini! O, cât de corpulți sunt, ca oaspeții într-o casă ciudată! O, cât de atenți sunt, ca cei care merg pe gheața care se topește! O, ce simple sunt, ca lemnul nefinisat! O, cât de pustii sunt, ca o vale goală! O, ce mohorâte sunt, ca apa noroioasă! Cine le poate opri și le poate clarifica? Cine va putea să-i liniștească și să le prelungească viața liniștită? Tao care execută nu vrea să fie mulțumit *) Nu se mulțumește cu nimic, așadar, mulțumindu-se cu vechiul și nefiind reînnoit (cu sufletul), ajunge la perfecțiune XVI Când golul este adus la ultima sa limită, va fi cea mai profundă pace Fiecare lucru crește, în care văd o întoarcere (sau un ciclu) Adevărat, lucrurile sunt extrem de diverse, dar toate revin la început Întoarcerea lucrurilor la început este pacea Pacea este întoarcerea la viață Întoarcerea la viață este constanță Cel care cunoaște constanța (sau eternitatea) este un înțelept *) Laosi are litere, "umplute" Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI Cel care nu cunoaște constanța va acționa conform voinței sale, de aceea își numește necazuri Cel care cunoaște permanența are un suflet atotcuprinzător Cel care are un suflet atotcuprinzător va fi drept Cel drept va fi rege · Cine este regele, el se unește cu Raiul Oricine este unit cu Raiul va fi ca Tao, care există din veșnicie Trupul lui va pieri (va muri la momentul potrivit), dar (spiritul lui) nu va fi niciodată distrus XVII Dacă există o ființă mai înaltă, nu știu; dar este posibil (în duh) să te apropii de el și să-l laudă, apoi să te temi de el și apoi să-l neglijezi Din lipsa de credință vine necredința O, cât de încet se rostesc cuvintele cu greutate și sens! Când meritele sunt îndeplinite și faptele realizate, atunci toți fermierii vor spune că acest lucru se realizează prin cursul firesc al lucrurilor XVIII Când marele Tao *) va fi abandonat, adevărata umanitate și dreptate vor apărea Când înțelepciunea este răspândită pe scară largă, va exista o mare tristețe Când șase rude cele mai apropiate **) sunt în discordie, atunci există respect pentru părinți și dragoste pentru copii Când în stat domnește cearta, atunci apar slujitori credincioși XIX Când se

lasă sfințenia și înțelepciunea *), atunci folosul oamenilor va crește de o sută de ori Când umanitatea și dreptatea sunt abandonate,) copiii își vor onora părinții, iar părinții își vor iubi copiii '- Când tot felul de viclenie și avantaje sunt abandonate, nu vor mai exista hoți Pentru a atinge aceste trei (puncte) numai prin aparență ♦) Tut Laosi numește în mod ironic "marele Tao" și înțelepciunea te învățăturile care sunt cunoscute sub titlul "Învățăturile Preafericiților Regi"~ **) grade de linii generice x)-) Laosi o numește așa, desigur, "învățătura celor mai binecuvântați regi" h Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI imposibil Pentru aceasta este necesar să fim mai simpli și mai puțin capabili și lipsiți de pasiune XX Când învățătura va fi distrusă, nu va fi nicio tristețe Cât de mare este diferența dintre simplu și complex! Cât de mare este diferența dintre bine și rău! Este necesar să ne fie frică de ceea ce le este frică oamenilor Oh sălbatic! încă departe de mijloc Mulți se comportă pompos, de parcă ar primi carne de jertfă, de parcă ar urca primăvara într-un turn Oh, ce simplu sunt! Nu există nimic cert în mine, ca într-un copil care nu a ajuns încă la copilărie Se pare că mă grăbesc, dar nu știu unde și unde mă voi opri Mulți oameni sunt bogați, dar eu nu am nimic, de parcă aș fi pierdut totul Sunt simplu ca sufletul unui om nebun, dar oamenii lumii strălucesc Eu singur sunt întuneric, dar oamenii luminii sunt luminați Eu singur sufăr psihic; imi fac griji ca la mare; Rătăcesc și nu știu unde să mă opresc Mulți oameni fac ceea ce sunt capabili, dar eu singur sunt prost și mujik Eu singur mă deosebesc de ceilalți prin faptul că îmi place să mănânc la mama mea *) XXI Cel înalt moral se supune unui singur Tao Esența Tao este ca o strălucire a luminii Oh, strălucirea evazivă a luminii! dar există o imagine în ea Oh, cât strălucește! Este hotărât evaziv, dar există substanță în el O, cât de fantomatic și de neînțeles (Tao)! Există în el o esență care este sigură Din antichitate până în prezent, numele (lui) nu a dispărut niciodată Am cercetat multe începuturi, dar nu știu de ce un astfel de început, și nu altul XXII Din imperfect vine întregul De la strâmb - drept Din adânc - neted De la vechi la nou *) Adică mama tuturor lucrurilor (Tao) Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI Dacă nu există multe, atunci este ușor de dobândit, iar dacă există multe, atunci este ușor să fii confuz Prin urmare, un om sfânt are un singur lucru, dar va deveni un exemplu pentru întreaga lume El nu își anunță deschis gândurile, așa că nu se înșală niciodată (clar) Nu se expune niciodată, așa că este întotdeauna celebru El însuși nu luptă niciodată, de aceea are merite Nu este mândru de nimic, de aceea este arogant Nu se ceartă cu nimeni, așa că întreg universul nu îi rezistă niciodată De aici, cuvintele exprimate de cei din vechime: "din imperfect iese perfectul; de la strâmb - drept "se poate numi o vorbă falsă? XXIII Cuvintele rare conțin cele mai de încredere gânduri Vorbele rare sunt adevărate în sine Vântul puternic de dimineață nu continuă până la amiază; ploaia abundentă nu durează toată ziua Nici cerul, nici pământul nu pot exista pentru totdeauna Cu cât mai mult bărbat Cel care trăiește și acționează conform Tao este egal cu el; o persoană morală este egală cu virtutea; cel care a pierdut totul este egal cu pierderea Tao îi place să-și găsească egalul; moral - egal cu sine; cel care a pierdut este și el egal cu sine Acolo unde credința este slabă, nu va exista credință XXIV Cu piciorul uscat nu se poate ridica * O persoană așezată nu poate merge Cine crede că a înțeles totul nu știe nimic Cel care este mulțumit de sine nu poate fi glorificat Cine se laudă nu poate avea merit ' Cine este mândru nu se poate ridica Astfel de oameni, din punctul de vedere al Tao, sunt numiți "cei care se hrănesc cu exces și fac lucruri în

zadar" Prin urmare, când îl găsesc pe Tao, nu pot rămâne în el XXV Substanța provine din haos Există o ființă care există înaintea cerului și a pământului Este imobil, necorporal, original și nu cunoaște tulburări Merge, făcând un cerc nesfârșit și nu cunoaște limite Numai ea poate fi mama (femeia) a cerului și a pământului Nu-i cunosc numele, dar (oamenii) îi spun Tao Puterea lui se numește măreție; măreția lui este nemărginită; fără margini - fără sfârșit; infinitul - întoarcere Tao este mare, cerul este mare, pământul este mare și, în sfârșit, regele este mare Deci, în lume există patru măreții, dintre care una este regele Pământul poartă oameni; cerul poartă pământul; Tao poartă cerul și, în cele din urmă, naturalețea îl poartă pe Tao XXVI Greul se află la baza plămânului Tăcerea domină mișcarea Deși înțeleptul este ocupat toată ziua, își tratează treburile cu grijă și cu mai multă precauție Deși va avea glorie și splendoare exterioară, nu se va lăsa niciodată sedus de ele, căci el stă deasupra lor Ce se va întâmpla cu acel rege care, având care, disprețuiește grija țării sale și nu se gândește decât la propria lui plăcere? Cel care disprețuiește grija țării sale va pierde cei mai buni servitori - coloana vertebrală a statului Acolo unde există o mișcare frivolă în rândul oamenilor, acolo țarul va fi ușor desființat XXVII Un om moral nu lasă nicio urmă în urma lui Elocventul nu va greși în discursurile sale Comandantul victorios nu folosește niciun truc Dacă ceva este bine blocat, atunci (el), deși fără încuietori, nu se deblochează Dacă ceva este strâns legat, atunci (el), deși fără noduri complicate, nu se dezleagă Înțelepții salvează pe cei care pier și nu-i lasă fără ajutor pe cei care au nevoie de nimic Întotdeauna păstrează lucrurile cu mare grijă și nu le aruncă Aceasta se numește dublă iluminare Prin urmare, o persoană morală este un profesor (sau lider) al imoralului; oamenii imorali sunt instrumentele moralei Cine nu-și respectă profesorul și care nu-și iubește instrumentul, el, deși inteligent, se înșală foarte mult Aceasta se numește o digresiune importantă de la Tao XXVIII Cel care își cunoaște puterea și își păstrează slăbiciunea va deveni valea universului Când va fi valea universului, bunătatea eternă va rămâne în ea Omul se întoarce a doua oară la starea de copil (Tao) Cine cunoaște profunzimea iluminării sale și rămâne în ignoranță E, va deveni un exemplu pentru întreaga lume Cine va fi exemplul lumii întregi nu va schimba virtutea veșnică și se va întoarce la perfecțiune (Tao): el își va cunoaște slava Fiind în dispreț, el va deveni valea universului Oricine este valea universului se va mulțumi doar cu virtute și va reveni la simplitatea perfectă Când această simplitate este îndepărtată, un vas excelent va ieși din ea Dacă un sfânt îl folosește, va deveni un conducător Acesta este motivul pentru care marea instituție nu va fi niciodată distrusă XXIX Oricine acționează, dorind cu tărie să ia în stăpânire universul, nu va realiza niciodată ceea ce își dorește, pentru că universul este un instrument divin, prin urmare nimeni nu are dreptul să-și controleze soarta Prin urmare, oricine încearcă acest lucru, el încalcă ordinea lumii; cine dorește să intre în stăpânire îl va pierde imediat În general, lucrurile merg înainte sau înapoi; urlet sau suflare *); puternic sau slab; grăbiți sau opriți într-un singur loc Prin urmare, înțeleptul evită toate extremele, luxul și splendoarea XXX Oricine îl ajută pe rege după Tao nu îi va păsa de prosperitatea țării prin forța militară: orice ai face oamenilor, ei îți vor răsplăti la fel Acolo unde stă armata, acolo va crește iarbă spinoasă (în loc de pâine) *) Lit : ignoranta) În textul lui Stan Julien: cald sau rece

LAOSI După un mare război, este un an slab Prin urmare, atunci când o persoană morală conduce (o țară), nu recurge niciodată la forța brută, nu caută vanitatea, nu luptă, nu se mândrește cu nimic, nu se oprește nicăieri și nu se întărește Când un lucru ajunge la deplinătatea dezvoltării sale *), atunci el va slăbi și va deveni decrepit Ceea ce nu este Tao este distrus rapid XXXI O armată bine organizată este o armă nesfântă, este un obiect, în esența sa, rău Înțeleptul preferă partea stângă spre dreapta, pentru cei care folosesc armata preferă partea dreaptă spre stânga Armata este un instrument nelegiuit, prin urmare nu poate fi un instrument pentru (cu adevărat) înțelepți Prin urmare, este utilizat numai în cazuri inevitabile Deși războiul poate avea ca scop liniștea, este un rău de netăgăduit Dacă ar fi bună, atunci ar trebui să se bucure de ea, dar numai cei care iubesc să omoare oameni se bucură de ea Cel căruia îi place să omoare oameni nu-și poate duce la bun sfârșit intenția bună în lume Într-o faptă bună, partea stângă este preferată dreptei, iar în necaz, partea dreaptă este preferată stânga Generalii subordonați se opresc în partea stângă, iar generalii comandanți în dreapta Când victoria devine cunoscută, atunci această știre ar trebui să fie primită cu o ceremonie de doliu, pentru că în război mor foarte mulți Din moment ce atât de mulți oameni mor în război, ar trebui să plângem războiul Când războiul se încheie cu victorie, ar trebui declarat un doliu general XXXII Eternul Tao nu are nume Este nesemnificativ, ca un cip, dar lumea nu-l poate supune Când regii și prinții se ocupă de apărarea (țara lor), atunci natura însăși **) va deveni ajutorul lor ♦) Lit putere **) Lit lucru Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI Când cerul copulează cu pământul, atunci roua coboară pe pământ, pe care o persoană nu este capabilă să o aranjeze *) Când Tao a fost împărțit în părți, a primit un nume Dacă numele este cunoscut, atunci ar trebui să se abțină (Toată lumea) ar trebui să știe unde trebuie să stea Cine observă cumpătarea în toate, nu va cunoaşte căderea (morală) Acesta este Tao care există în tot universul XXXIP Cel care cunoaște oamenii este rezonabil, dar cel care se cunoaște pe sine este perspicace Cel care îi cucerește pe alții este puternic, dar cel care se învinge pe sine este puternic Mulțumit de sine este un om bogat Cel care este ferm în acțiunile sale are o voință fermă Cel care nu se abate de la numirea lui este durabil Indestructibil după moarte este etern XXXIV Oh, infinit de grozav Tao! Este la dreapta si la stanga Toată creația a luat ființă datorită lui; nu o respinge de la sine Meritele lui Tao sunt mari, dar nu se laudă cu ele Ea asigură toate lucrurile cu dragoste, dar nu vrea să fie stăpânul lor Din moment ce nu are pasiune, se numește nesemnificativ Poate fi numit mic, pentru că cel mai mic lucru se întoarce la el Toate ființele îi ascultă, dar el nu se consideră stăpânul lor; prin urmare poate fi numit mare Un om înțelept nu poate fi numit mare, deși face fapte mari Motivul pentru care un sfânt atinge cu ușurință măreția este că nu se mărește XXXV (Sfântul) ia un mare elefant și merge peste tot în lume Merge, dar nu face rău Din plăcere, liniște, tăcere și măreție îi dă (lumii) hrană *) Literal, te fac să creezi Biblioteca "Runivers " TAO TE REGELE LAOSI Străinul care trecea se opri Când vorbește despre Tao, cât de simple sunt cuvintele lui! (Când) sunt pronunțate, (atunci sunt) fără nici un gust (Oamenii) se uită la el (Tao), dar nu văd; ei îl ascultă, dar nu aud; îl folosesc, dar nu este epuizat XXXVI Ceea ce se micșorează se extinde Ceea ce slăbește, întărește Ceea ce este distrus este restaurat Ceea ce este lipsit de toate a avut totul Toate acestea se numesc uneori ascunse, alteori clare Cel moale învinge pe cel greu, cel slab învinge pe cel puternic Așa cum un pește nu poate părăsi

adâncurile, tot așa o țară nu poate rămâne fără unealtă Un instrument puternic de guvernare nu trebuie arătat oamenilor XXXVII Thao nu face nimic, dar nu este nimic ce să nu facă Dacă regele și prinții gestionează bine țara, atunci toate ființele vor fi transformate după cum doresc Dacă toate ființele intră într-o mișcare puternică, atunci le voi reține printr-o simplitate fără nume Simplitatea fără nume nu are pasiune Când (în lume) nu vor fi patimi, atunci va fi pace peste tot și va fi adevăr pe tot pământul CARTEA A DOUA XXXVIII Oamenii de cea mai înaltă moralitate nu se consideră morali; prin urmare au cea mai înaltă moralitate Oamenii cu o moralitate inferioară nu sunt capabili să-și piardă moralitatea și, prin urmare, sunt imorali Oamenii de cea mai înaltă moralitate, fiind inactivi, nu fac nimic Oamenii cu morale inferioare fac ceea ce fac Oamenii de cea mai înaltă filantropie, fiind inactivi, fac lucruri, dar nu le recunosc (pentru propriile lor) Oamenii dreptății supreme fac ceea ce fac Oamenii de cel mai înalt respect îi respectă pe ceilalți, dar alții nu îi respectă, așa că îi vor forța să respecte Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI Prin urmare, atunci când Tao este pierdut, apare moralitatea; când moralitatea este uitată, atunci apare umanitatea; când omenirea este abandonată, apare dreptatea; când dreptatea este părăsită, apare respectul De aceea evlavia este consecința slăbirii fidelității și a devotamentului (față de stăpân) și a începutului oricărui fel de dezordine în țară Prin urmare, un om mare se agață de esențial și lasă nesemnificativul Face totul în adevăr, dar nu se va baza niciodată pe legi Luați primul și aruncați ultimul XXXIX În antichitate, fiecare ființă a dobândit unitatea Cerul, după ce a atins unitatea, a devenit senin Pământul, după ce a atins unitatea, a devenit calm Spiritul, după ce a atins unitatea, a devenit rațional Valea, atinsă unitatea, a devenit completă Fiecare lucru, după ce a atins unitatea, a început să existe Regii și prinții, după ce au atins unitatea, au devenit modele pentru lume Toate acestea au fost realizate prin unitate Atingerea unității în toate acestea este una și aceeași Dacă cerul nu ar fi senin, s-ar părea că îi este frică de o explozie Dacă pământul și-ar pierde calmul, ar fi în pericol de distrugere Dacă spiritul ar fi lipsit de raționalitate, atunci și-ar pierde (proprietatea) de a fi spirit Dacă golul văii ar fi umplut cu ceva, atunci ar înceta să mai fie o vale Orice lucru, dacă ar înceta să crească, ar fi distrus Dacă regii și prinții și-ar fi pierdut loialitatea și devotamentul (ale supușilor lor), ei ar fi fost răsturnați Prin urmare, oamenii nobili privesc ignobilul ca la începutul lor; cu cât mai sus se uită la cel mai jos ca fundament Țarii și prinții au grijă de bieții orfani și văduve Prin aceasta ei puteau mărturisi despre originea lor Nu este acest lucru adevărat? Dacă demontați căruciorul, nu va mai rămâne nici un cărucior Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI Nu vreau să fiu mândru ca o piatră prețioasă Nici nu vreau să fiu disprețuit ca o piatră sălbatică XL Mișcarea lui Tao vine din rezistență (la tot ce este material) Slăbiciunea este semnul distinctiv al acțiunii Tao Toate lucrurile au venit din a fi (ce) și a fi din neființă (nimic) XLI Când un om de știință aude despre Tao, va încerca să pună în aplicare ceea ce aude (în viață) Când o persoană obișnuită aude despre Tao, nu-l va observa până la sfârșitul vieții sale Când un mic cărturar aude despre Tao, el va batjocori de el Dacă nu s-ar fi batjocorit de el, atunci nu ar fi meritat numele Tao Prin urmare, se spune următoarele: Cel care înțelege Tao-ul evident pare să fie îmbrăcat în întuneric; cel care merge înainte, ținându-se de Tao, pare să se întoarcă înapoi; cel care se află pe înălțimea lui Tao pare a fi un muritor obișnuit Un om de cea

mai înaltă virtute este ca o vale Un om de cea mai înaltă puritate este ca un dispreţuit Un om de cea mai înaltă moralitate este ca un incapabil Înfăptuitorul de virtuţi este ca un hoţ Cel care încearcă adevărul este ca cel care fură lucruri Patrulaterul mare nu are colţuri vizibile Vasul mare nu se face repede Vocea cea mai tare nu se aude Imaginea mare nu are formă Tao este ascuns de noi, prin urmare nu are nume Ea furnizează toate fiinţele (cu putere) şi le conduce la perfecţiune XLII Tao a produs unul, unu-doi, doi-trei şi trei-toate lucrurile Fiecare lucru poartă yin şi conţine yang A fi într-o stare frenetică linişteşte uşor Oamenii îi urăsc pe cei care îi lasă pe orfani şi pe săraci fără ajutor Prin urmare, regii şi prinţii deştepţi îi ajută pe orfani şi pe săraci; vor deveni un obiect de laudă (al poporului) Întrebări de filosofie, KN J · Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI Pierderea este începutul reproducerii, multitudinea este începutul pierderii Ceea ce alţii au predat şi predau cu dreptate, eu îi învăţ şi pe oameni Cei foarte puternici nu mor de moarte naturală Voi deveni tatăl învăţării XLIII Lumea este umilă: toţi oamenii mănâncă şi aleargă peste cetatea ei Inexistenţa este absorbită de non-intermediar Prin urmare, ştiu că inactivitatea are o mare demnitate Învăţătura fără cuvinte şi inactivitatea sunt mai benefice decât orice există între cer şi pământ XLIV Ce este mai aproape de tine: numele tău sau propriul tău corp? Ce este mai mult: corpul sau bogăţia ta? Ce este mai greu de experimentat: câştig sau pierdere? Cine se lasă dus va suferi o mare pierdere Cine are mult poate pierde mai mult decât cel care are puţin Cine ştie de ce ar trebui să fie mulţumit o persoană, nu va tolera niciodată ruşinea Cine, cunoscând limitele activităţii sale, nu se apropie de pericole, va trăi mult XLV Marea perfecţiune este asemănătoare imperfecţiunii, dar este inepuizabilă (deşi este folosită în mod constant) Plinătatea mare este ca golul, dar beneficiile ei sunt incomensurabile Mare directie pare indirecta Marele Maestru pare prost Marele orator pare să se bâlbâie La alergare (tăcere), este frig; când tăcerea învinge alergatul, este cald Tăcerea deplină este un exemplu al lumii întregi XLVI Când Tao este observat în toată lumea, atunci caii rapizi vor fi uitaţi şi întregul câmp va fi cultivat Când Tao nu este observat pe tot pământul, atunci caii de război vor creşte în vecinătatea oraşului Valoarea păcatului este mai grea decât patimile Nu există nenorocire mai grea decât ignoranţa satisfacţiei Nu există crimă mai rea decât dorinţa lacomă de a câştiga multe De aceea cel care cunoaşte măsura este mulţumit de poziţia sa Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI XLVII Fără să plece de acasă, (înţelepţii) ştiu ce se întâmplă în lume Fără să privească pe fereastră, ei văd Tao-ul Ceresc Cu cât te îndepărtezi de acasă, cu atât ştii mai puţine Prin urmare, sfinţii (înţelepţii) dobândesc cunoaşterea fără a merge nicăieri; nevăzând obiectul, îi cunosc numele Făcând nimic, fac multe XLVIII Învăţătura se adaugă de la o zi la alta, dar Tao se pierde de la o zi la alta Această pierdere va creşte şi va ajunge la dorinţa de a nu face Când o persoană ajunge să nu facă, atunci nu există nimic care să nu fi fost făcut Dacă totul este în ordine în lume, atunci ar trebui să o ia în stăpânire, dar dacă nu, atunci nu ar trebui XLIX Oamenii sfinţi nu au un (sentiment) definit, deoarece acceptă sentimentul unui om de rând ca pe al lor Oameni buni ii accept doar pentru ca sunt amabili Accept răul ca bine Oameni sinceri în care cred; De asemenea, cred pe cei nesinceri, pentru că acesta este culmea sincerităţii Când sfinţii trăiesc pe pământ, ei sunt simpli şi tăcuţi; au acelaşi sentiment pentru toată lumea Pentru (binele) lumii îşi întunecă inimile Oamenii de rând se vor uita la ei (ca pe profesorii lor) şi vor asculta

povestea faptelor lor" Sfinții privesc oamenii ca pe un prunc L (Toate ființele), părăsind viața, intră în moarte Viața are etape de dezvoltare; moartea are și trepte Pașii vieții omenești, care se străduiește neîncetat spre moarte, iarăși *) De ce? Pentru că dorința de viață este prea puternică *) este un număr simbolic Acesta, potrivit interpretului lui Laosi Haku Gyoku-sen, a fost luat din domeniul astronomiei Luna după apariția ei în zile își atinge plenitudinea; după luna plină, după zile, dispare complet Citând acest număr de zile, Laosi a vrut în mod evident să sublinieze că fiecare ființă se dezvoltă până la o anumită limită Și când ajunge la plinătatea dezvoltării, începe să slăbească și în cele din urmă este complet distrus * Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI Am auzit că cineva care duce o viață cumpătată nu se teme de un rinocer sau de un tigru, nici de a fi pe câmpul de luptă fără ținută militară, căci nu este loc pe el unde un rinocer să poată lovi cu un corn, un tigru să se lipească ghearele lui ascuțite și un războinic puteau lovi cu sabia De ce? Pentru că pentru cel care duce o viață cumpătată nu există moarte L I Tao produce ființe, virtutea le hrănește; le dau formă materială, iar puterea lor desăvârșește lucrurile Prin urmare, toate ființele respectă Tao și virtutea Nimeni nu i-a spus lui Thao virtuțile lui și virtuțile valorile ei: dar ei înșiși le posedă întotdeauna Prin urmare, Tao produce lucruri, le hrănește, le face să crească, le perfecționează, le maturizează, le hrănește și le protejează Le produce și nu le face proprii; îi face ceea ce sunt și nu se laudă cu ei; stăpâneşte asupra lor şi îi lasă liberi Aceasta este ceea ce se numește virtute profundă LII Universul are un început, care este mama întregii lumi După mamă, îl poți cunoaște pe fiul ei Când fiul este cunoscut, atunci mama va fi păstrată nevătămată Deși corpul moare, dar (esența sa) nu este niciodată distrusă Cel care își închide urechile și ochii va rămâne fără folos pentru tot restul vieții Cel care ascultă totul elegant și încearcă să satisfacă pasiunile nu va fi niciodată mântuit Cel care poate înțelege cele mai mici lucruri se numește clarvăzător Cel care păstrează moliciunea este numit puternic Lumina consumatoare se numește strălucitoare Corpul se degradează, fără a lăsa nimic în urmă Aceasta este moștenirea eternității III Sunt fără griji, dar am o minte, așa că trăiesc despre marele Tao dau de pomană cu mare frică Drumul mare (Tao) este neted și plan, dar oamenilor le place să meargă pe poteci Când guvernului încetează să-i pese de bunăstare Biblioteca "Runivers" TAO TE KPNG LAOS oameni, atunci câmpurile vor fi goale și depozitul de cereale de stat nu va fi niciodată umplut; oamenii vor îmbrăca haine colorate, vor purta săbii ascuțite și vor mânca mâncăruri delicioase Toate acestea împreună se numesc mândrie de tâlhar Acesta este cu adevărat Tao?! LIV Unul care stă puternic nu poate fi scos Unul bine legat nu poate fi dezlegat Zilele morții strămoșilor sunt sărbătorite de descendenți Cine face aceasta pentru sine face bine numai pentru sine; oricine face aceasta pentru casa lui, face bine pentru casa lui; oricine va face asta pentru satul său va fi conducătorul în el; cine face asta pentru țara lui face bine pentru țară; cine face aceasta pentru întreaga lume face bine pentru întreaga lume Studiez trup cu trup, casă cu casă, sat cu sat, țară cu țară și, în sfârșit, întreaga lume - peste tot în lume Dar pot să știu de ce universul este așa și nu diferit? Lv Cel care a atins perfecțiunea morală este ca un copil Insectele dăunătoare nu îl vor mușca; fiarele sălbatice nu-i fac niciun rău; păsările de pradă nu-l vor mușca cu ghearele Deși oasele lui sunt moi și mușchii sunt slabi, el va ține obiectul foarte ferm Deși nu știe cum se copulează un mascul cu o femelă și cum se formează un germen în

uter, el știe în detaliu tot ce se întâmplă în lume Deși plânge toată ziua, vocea lui nu va slăbi niciodată, căci în el (vocea) există armonie deplină Cunoașterea armoniei se numește constanță Cunoașterea constanței se numește dovezi A face ceva plăcut numai pentru trup se numește necurăție Sufletul care își poate domina starea de spirit este un (suflet) puternic În general, ceea ce înflorește se estompează, pentru că nu există o în el Acolo unde nu există Thao, sfârșitul va veni curând LVI Cine știe multe tăce, dar cine vorbește nu știe multe Nimic Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI Thao închide ochii, închide poarta, slăbește punctul, desface nodurile, înmoaie lumina, adună schimbarea Aceasta se numește unitate de neînțeles Este imposibil să devii înrudit cu Tao; nu pot fi neglijate; nu este permisă utilizarea acestuia; nimeni nu-i poate face rău; nu există niciun motiv să-l onorăm; nu există nici un motiv să-l dispreţuieşti Aceasta arată că Tao este mai nobil decât tot ce există în lume LVII Fără justiție este imposibil să guvernezi țara Pentru a duce războiul cu succes, este nevoie de dexteritate - Când nu există (încă) dezordine în țară, (atunci) ar trebui stăpânită *) Cum pot să înțeleg de ce lumea este într-o astfel de ordine și nu altfel? Când vor fi multe în țară care trebuie distruse, oamenii se vor sărăci Când există multe mașini confortabile într-o țară, oamenii nu mai lucrează Când există mulți meșteri pricepuți printre oameni, numărul lucrurilor monstruoase va crește Când există multe legi și reglementări în stat, atunci numărul infractorilor **) va crește De aici și sfântul învață: "Când nu fac nimic (adică nu întreprind nimic nou), atunci oamenii devin mai buni; când sunt calm, oamenii devin drepți; când nu fac nimic nou, oamenii sunt îmbogățiți; când nu există pasiune în mine, oamenii vor deveni simpli la inimă " ' LVIII Când nu va fi meschinărie în administrarea statului, oamenii se vor îmbogăți Iar când conducerea statului Dacă sunt meschini, atunci oamenii vor deveni mai săraci O, necaz! Acolo unde este bine, este nenorocire ' Oh bine! Acolo unde sunt necazuri, există fericire - Dar nu știu unde se termină necazurile și unde începe fericirea Acolo unde nu există adevăr, acolo oamenii vor privi adevărul* ca pe ceva ciudat - bunătatea ca și cum ar fi iluzorie *) Adică luați măsuri pentru a o preveni **) Lit : vorov ' Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI Din cele mai vechi timpuri, oamenii au greșit, așa că omul sfânt nu le va face niciodată concesii Nu este lacom, dar nu le distribuie nimic El este drept, așa că nu va face nimic în mod arbitrar Deși este o lumină pentru întreaga lume, nu-i place strălucirea LIX Pentru a sluji cerul și a stăpâni pe oameni, cel mai bine este să respectați abstinența Cumpătarea este primul pas al virtuții, care este începutul perfecțiunii morale Un om cu morale înalte va depăși orice dificultate Profunzimea și puterea puterii celui care depășește orice dificultate este incomensurabilă El poate fi conducătorul lumii Domnul lumii este mama universului Mama universului va trăi pentru totdeauna, căci are o rădăcină adâncă și o fundație puternică *) LX A guverna o țară mare este ca și cum ai pregăti un fel de mâncare delicios de pește mic Când un om sfânt conduce țara, duhul rău va înceta să mai fie un zeu Acest lucru, însă, nu înseamnă că spiritul rău va înceta să mai fie un zeu (sau spirit), dar oamenii nu vor suferi rău de la el Un om sfânt nu va face rău nimănui și nimeni nu-i va face rău Prin urmare, moralitatea unui om sfânt este din ce în ce mai desăvârșită LX O țară mare este ca gura unui râu Însumarea universului este începutul lumii întregi Femela câștigă întotdeauna peste mascul pentru că este tăcută și stă calm mai jos decât masculul Când o țară mare este inferioară uneia mici, prima o va domina pe cea

din urmă Când o țară mică este inferioară uneia mari, prima o va domina pe cea din urmă *) Lit : jos **) Lit : feminin Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI Din aceasta se vede că țara cea mai de jos va stăpâni peste toate celelalte Ce este o țară mare și una mică? O țară mare este sediul multor popoare, iar o țară mică este sediul câtorva Dacă conducătorul țării va sta sub ceilalți, atunci își va duce la îndeplinire buna intenție Din aceasta rezultă clar că cel care dorește să fie mare trebuie să fie cel mai josnic dintre toți LXII Tao este profunzimea ființei Este comoara oamenilor buni Este și ceea ce țin oamenii răi Cuvintele frumoase pot fi cumpărate cu un preț Faptele bune pot fi făcute de oricine Deși oamenii sunt răi, nu se poate abandona complet Ei aleg regele și trei mari demnitari Având o piatră prețioasă în mâini, ei călăresc în care *), dar acest lucru este infinit mai rău decât predicarea Tao în timp ce stau într-un singur loc Care este motivul pentru care Tao a fost profund respectat în antichitate? ■ Nu că, datorită lui Tao, criminalii au fost iertaţi? De aceea, poate, în vremurile străvechi, Tao era venerat în toată lumea LXIII Toate trebuie să fie inactive Toată lumea ar trebui să păstreze calmul total Toți ar trebui să mănânce cea mai simplă mâncare Mare este mic, mult nu este mult Răzbună-te pe cei care te urăsc cu bine Când ești bine, gândește-te la ce trebuie să faci în timp de necaz, căci necazurile mari încep cu una mică Necazul lumii întregi vine dintr-un fleac, precum un lucru mare vine din lucruri mărunte Un om sfânt nu vrea să fie mare în lume, așadar; și face o treabă grozavă Un acord ușor de ajuns nu este credibil *) Literal: pe o trăsură cvadruplă Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI Acolo unde sunt multe lucruri ușoare, sunt multe altele dificile De aceea un om sfânt trăiește mereu ca și cum ar fi în necaz, așa că nu este necaz pentru el LXIV Nu este greu să ții un lucru ușor Este ușor să preveniți (problemele) înainte de detectarea completă Cel slab este ușor de spart, cel mic este ușor de împrăștiat Este necesar să se organizeze protecția atunci când încă nu există (în acea) nevoie (adică nu există dușmani) Ar trebui să aibă grijă de liniștea țării când totul este încă în ordine în ea Un copac care nu poate fi îmbrățișat cu mâinile (adică unul mare) a crescut dintr-unul mic Turnul de nouă etaje este construit din petice de pământ Pentru a merge o mie de mile, trebuie să începi să mergi cu un singur pas Cine poate crea, el poate distruge Cine are poate pierde Un om sfânt nu creează nimic, de aceea nu distruge nimic; nu are nimic, deci nu va pierde nimic Cine, întreprinzând o afacere, se grăbește să obțină rapid un rezultat, nu va face nimic Cel care își termină cu grijă munca așa cum a început nu va da greș Prin urmare, un sfânt încearcă întotdeauna să fie imparțial, să nu acorde valoare lucrurilor greu de obținut și să nu asculte învățăturile fără rod El repetă ceea ce mulți au făcut El va încerca să ajute cursul firesc al lucrurilor, dar în niciun caz să nu-l împiedice LXV În cele mai vechi timpuri, cei care au făcut Tao-ul nu au încercat să lumineze oamenii: i-au ținut în ignoranță Motivul pentru care este dificil să guvernezi oamenii este că oamenii sunt luminați și sunt mulți oameni deștepți în ei Cel care guvernează țara prin filozofare o va distruge Când o țară este guvernată fără nicio filosofie, atunci va fi prosperitate în ea Cel care cunoaște (esența) acestor două puncte va fi un model de viață morală (pentru oameni) El va fi numit (un om de) virtute de neînțeles Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI O, morală profundă și de neînțeles! Este opus, în esența sa, a tot ceea ce este material, dar nu rezistă niciodată la nimic Ea observă o mare ascultare LXVI Motivul pentru care râurile și mările sunt regii multor văi (prin care curg râurile) este că primele sunt mai jos decât cele

din urmă De aceea râurile și mările sunt regii multor văi Când un sfânt dorește să înalțe oamenii, el îi coboară Când vrea să-l pună înainte, îl pune înapoi Prin urmare, atunci când oamenii ocupă un loc înalt, nu vor fi mândri; când merge înainte, nu va face rău nimănui Când se va împlini tot ce am spus, va fi pace pe tot pământul Când totul este în pace pe tot pământul, nu va fi nicio ceartă LXVII Pe tot pământul, oamenii spun că Tao-ul meu este grozav Adevărat, pare o nebunie, dar este, fără îndoială, grozav Am trei avantaje, pe care le păstrez ca pe o comoară Prima dintre cele trei comori este umanitatea Al doilea este economisirea Al treilea este smerenia, sau ceea ce mă face să nu vreau să fiu conducătorul întregului pământ Cei umani sunt curajoși Economisitor generos Cei care sunt smeriți sau nu vor să fie conducători ai întregului pământ vor fi de folos pentru multă vreme Cine este curajos, care nu cunoaște filantropia, cine este generos, care nu cunoaște frugalitatea, care merge înainte, neștiind smerenia, va pieri, Oricine duce război de dragul umanității își va învinge dușmanii Dacă el protejează oamenii, atunci apărarea va fi puternică Aceasta pentru că Raiul, care prețuiește o astfel de persoană, îl va salva LXVIII O persoană cu adevărat iluminată nu se luptă niciodată Un războinic excelent nu se enervează niciodată Cuceritorul nu va cere niciodată ajutorul unui străin Cel care știe să folosească oamenii de bunăvoie ocupă un loc jos, Biblioteca "Runivers" TAO TE KPNG LAOSI ceea ce se numește virtute fără rezistență, un mijloc de folosire (prudentă) (a serviciilor) oamenilor și, în sfârșit, un acord cu Raiul Aceasta este domnia antică LXIX În "arta războiului" se spune că în război nu sunt niciodată activ, ci pasiv Fără să faci un singur pas *) înainte, a te întoarce arshin înseamnă: a da loc inamicilor disputați fără rezistență Când nu există dușmani, nu există război Nu există nenorocire mai mare decât să disprețuiești dușmanii A disprețui dușmanii este același lucru cu a arunca bogăția în mod inutil Cel care plânge pentru creșterea armatei sale va fi întotdeauna învingător LXX Eu spun că este foarte ușor să dobândești cunoștințe și să faci fapte bune Între timp, pe tot pământul nimeni nu știe acest lucru și nu face fapte bune Trebuie să existe un principiu în cuvinte, un maestru în fapte Nu există cunoștințe De aceea nu știu nimic Sunt puțini cei care mă cunosc, așa că sunt respectuos Prin urmare, sfântul se îmbracă în haine subțiri, dar are în sine o piatră prețioasă LXXI Care, știind multe, se comportă de parcă nu știe nimic, este un om moral Cine, neștiind nimic, se poartă ca unul care știe multe, este bolnav · Cine suferă de o boală corporală nu este încă (este) bolnav cu adevărat Un sfânt nu se îmbolnăvește niciodată, pentru că nu cunoaște boala, deși este bolnav (în trup) LXXII Când oamenii încetează să se mai teamă de cei puternici, cei puternici îi vor ataca Oricare ar fi locuința, nu este aglomerată pentru sfânt Indiferent de locul nașterii, nu are nicio diferență pentru sfânt Niciun obiect nu-l constrânge și, prin urmare, nu constrânge pe nimeni *) În expresia lui Laosi - un apex Biblioteca "Runivers " TAO TE REGELE LAOSI Deși sfântul își cunoaște bine demnitatea, nu o va dezvălui niciodată Deși mândria nu îi este străină, el nu este niciodată mândru De aceea toată lumea trebuie să se îndepărteze de prima și să se apropie de cea din urmă LXXIII Cine este puternic și îndrăzneț, va ucide oameni Cel care este puternic, dar nu îndrăzneț, va învia oamenii Ambele sunt fie utile, fie dăunătoare Nimeni nu știe de ce iubește cerul un obiect și nu altul Nici măcar un sfânt nu poate rezolva această întrebare Tao Ceresc nu se ceartă niciodată, de aceea cucerește totul Deși vorbește puțin, discută mai bine decât cei care vorbesc mult Nimeni nu sună (Tao), dar este prezent

peste tot Ni se pare că nu face nimic, dar de fapt funcționează cel mai bine Rețeaua cerească nu este densă și pare să treacă toate obiectele prin ea însăși; dar nu va ieși nimic din asta LXXIV Un popor căruia nu îi este frică de moarte nu îi este frică de moarte Un popor obișnuit să se teamă de moarte nu trebuie să se sperie de fapte care i-ar putea cauza moartea Sunt oameni a căror sarcină este să omoare Cel care ucide oameni în locul călăului este numit adjunctul ucigașului Locotenentul ucigașului își va răni brațul în timp ce comite uciderea LXXV Oamenii mor de foame pentru că taxele de stat sunt prea mari și grele Tocmai aceasta este cauza nenorocirii oamenilor Oamenii vor deveni neascultători dacă guvernul îi deranjează prea mult Acesta este tocmai motivul neascultării oamenilor Când un popor caută viața prea mult, va privi moartea ca fiind cel mai ușor lucru de făcut Acesta este motivul atitudinii disprețuitoare a oamenilor față de moarte De aceea cel care nu caută viața este mai înțelept decât cel care o caută LXXVI Un nou-născut este sensibil și slab Cadavrul unui mort este puternic și nu este flexibil Planta proaspăt înflorită este fragedă și slabă Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI Planta uscată este dură și nu flexibilă Din aceasta se vede clar că ceea ce este tandru și slab trăiește O armată puternică nu este învingătoare Nu poți rupe o grămadă de tije Cel puternic este în partea de jos, iar cel slab este în partea de sus LXXVII Tao-ul ceresc este ca un om care înșiră un arc: cel înalt ridică arcul în sus, iar cel scund se uită în sus Cel care are exces va suferi pierderi Cel care suferă de o deficiență va avea un exces Pentru că Tao-ul ceresc ia mereu de la cei care abundă și dăruiește celor care suferă de lipsă Tao-ul uman este însă invers: ia de la cei care nu au și dă celor care abundă Prin urmare, oricine își dedică excesul lumii întregi, are Tao Omul sfânt face multe, dar nu se laudă cu ceea ce a făcut; îndeplinește merite, dar nu le recunoaște, pentru că nu vrea să-și dezvăluie înțelepciunea LXXVIII Deși nu există niciun obiect în lume care să fie mai slab și mai moale decât apa, acesta poate distruge cel mai dur obiect Nu există nimic pe lume care să învingă apa, căci este mai moale și mai slabă decât toate lucrurile Se știe că o ființă slabă o învinge pe una puternică, una blândă o învinge pe una puternică, dar nimeni nu admite acest lucru Omul sfânt spune că cel care a primit (de la rege) o cotă va deveni stăpân; dar cel care ia asupra sa nenorocirea tarii va deveni rege Glasul adevărului este împotriva urechii LXXIX După ură puternică, va exista o ură slabă Cel care urăște, oricât de slab este, nu poate face bine celor urâți Sfântul depune un jurământ de la toți, dar nu asuprește pe nimeni O persoană morală păstrează un jurământ, dar una imorală îl încalcă Prin urmare, Tao-ul Ceresc nu are rude se înclină întotdeauna spre oameni buni Biblioteca "Runivers" TAO TE REGELE LAOSI LXXX Din moment ce sunt puțini oameni într-o stare mică, deși are multe arme mai bune, acestea vor rămâne nefolosite și inutile Oamenii unui asemenea stat vor pierde orice întreprindere și vor muri la locul nașterii lor, fără să se mute nicăieri Dacă are o mulțime de căruțe și corăbii, atunci acestea vor rămâne fără folosință Deși are o armată bine organizată, nu există unde să-l stingă El va țese o frânghie pentru a-și proteja statul cu ea Deși se împachetează bine, se îmbracă frumos, își aranjează o locuință liniștită și trăiește vesel, existența lui va fi inutilă Deși o astfel de stare se află la o distanță atât de apropiată de vecinul său încât în ea se aud cântecul cocoșilor și lătratul câinilor, nu va exista niciodată comunicare între ei LXXXI Vocea adevărului nu este grațioasă, iar vorbirea elegantă este falsă Un om moral nu este elocvent, dar unul elocvent este un mincinos Un om înțelept nu știe multe, iar cel care știe multe nu este un

înțelept Omul sfânt nu aprovizionează nimic Dacă se aprovizionează cu ceva, atunci pentru alții Când are ceva, el distribuie totul altuia Prin urmare, oferta sa va crește din ce în ce mai mult Tao-ul Ceresc este util: nu are nimic în sine dăunător pentru oameni Tao-ul Sfinților este să faci bine și să nu te cearți Biblioteca "Runivers" O nouă carte despre filosofia lui Kant N I Karinsky Despre adevăruri evidente Eliberați primul S -Pb §§ i- p i- Eseul lui M I Karinsky "Despre adevărurile evidente" constă într-o introducere și o critică a doctrinei lui Kant despre adevărurile evidente ' În introducere, autorul expune sarcina cercetării întreprinse de el Teoria probei, conform explicațiilor autorului, trebuie să rezolve două întrebări: i) în câte feluri și ce tipuri de concluzii corecte din punct de vedere logic sunt împărțite și ce garantează corectitudinea acestora și) pe care sunt cele mai recente premise ale cunoașterii umane, cunoscut sub numele de adevăruri evidente, bazate? Prima dintre aceste întrebări a fost acum rezolvată mai mult sau mai puțin satisfăcător În rezolvarea celei de-a doua întrebări, există un dezacord fundamental între cercetători O soluție a întrebării este dată de Kant cu numeroșii săi adepți *), și *) Totodată, autorul, printr-o scurtă, dar foarte clară și distinctă schiță istorică, arată că Kant nu s-ar fi putut gândi să ridice întrebarea indicată Problema adevărurilor evidente de la sine, ca necesită fundamentare, a fost ridicată în noua filozofie de Descartes Dar Descartes nu oferă o soluție științifică acestei întrebări El acceptă anumite propoziții ca fiind cele mai recente trimiteri de cunoștințe umane, fără să-și înțeleagă singur dreptul lor logic de a face acest lucru Leibniz încearcă să meargă mai departe şi exprimă ideea că toate axiomele se bazează pe poziţia identităţii Dar el lasă această idee fără dezvăluiri detaliate și dovezi Problema adevărurilor evidente de la sine a rămas așadar deschisă și după Leibniz Hume susține că propoziția cauzalității i) nu este obținută prin descompunerea conceptelor și) se bazează pe experiență Kant este de acord cu primul gând al lui Hume și îl ridică la o propoziție generală - că toate axiomele sunt Biblioteca "Runivers" V SEREBRENNIKOV celălalt, direct opus, sunt reprezentanții empirismului contemporan Înțelegerea critică a acestor două direcții și conturarea în mod independent a unei noi soluții mai corecte la problemă este sarcina studiului întreprins de autor Sarcina la îndemână este foarte greu de rezolvat Este greu de evaluat critic învățăturile lui Kant și reprezentanții empirismului modern, deoarece atât primii, cât și ultimii se bucură de autoritate în societatea din jurul nostru Dar este și mai dificil să schițezi o soluție mai corectă la problema adevărurilor evidente A îndeplini această sarcină cu succes înseamnă a ridica epistemologia la un nou nivel de dezvoltare, mai înalt, după Kant Nu este, așadar, de mirare că autorul abordează obiectivul treptat, împărțind sarcina generală în mai multe sarcini particulare Sarcina primului număr este de a critica doctrina lui Kant despre adevărurile evidente Critica autorului asupra învățăturii lui Kant poate fi împărțită în patru părți În prima parte, autorul critică poziția inițială și învățăturile lui Kant Kant, în studiile sale, a ieșit din ideea că axiomele matematicii și propozițiile științelor naturale pure nu provin din experiență și nu sunt obținute prin descompunerea conceptelor Prin acest gând, rezultatul investigațiilor lui Kant a fost decis de la sine, că cele mai recente premise ale cunoașterii umane își au baza în natura înțelegerii Autorul explică că poziția inițială a lui Kant este dogmatică Pentru a demonstra originea non-experientiala a axiomelor, Kant se refera la universalitatea si

necesitatea lor Dar de unde știe că sunt universale și necesare? Universalitatea și necesitatea axiomelor matematice nu este un fel de adevăr care nu necesită dovezi Autorul subliniază că, conform învățăturilor empirismului modern, credința în axiome matematice se câștigă experiență zheniya sintetic Dar el respinge a doua idee, că propoziția cauzalității se bazează pe experiență I se pare că Hume nu ar fi ajuns la această concluzie dacă ar fi fost atent la axiomele matematicii Axiomele matematicii, crede Kant, sunt, fără îndoială, universale și necesare Ca atare, ei nu pot veni în mod natural din experiență Același lucru trebuie spus, crede el, despre restul axiomelor Biblioteca "Runivers" NOU KNPGA DESPRE FILOZOFIA LUI KANT mod nym Având în vedere acest lucru, este imposibil să acceptăm axiomele ca universale și necesare fără nicio dovadă Dar Kant face asta, de ce poziția inițială și rezultatul investigațiilor sale sunt dogmatice În a doua parte, autorul critică învăţătura lui Kant despre axiomele matematicii Kant conectează speculativitatea cunoștințelor matematice cu contemplarea a priori a spațiului și timpului Dacă contemplările spațiului și timpului sunt a priori, atunci axiomele bazate pe ele trebuie să fie și ele a priori În schimb, originea non-experienţială a cunoaşterii matematice trebuie să servească drept dovadă a originii non-experienţiale a contemplărilor spaţiului şi timpului Autorul explică că această legătură nu există cu adevărat "Din gândire, spune el, că spațiul și timpul sunt pure, adică decurgând din însăși natura facultății receptive, contemplația, rezultă imediat doar că judecățile în care sunt formulate legile acestor contemplații sunt judecăți despre legile purului contemplare; dar încă nu rezultă din aceasta că tocmai aceste judecăți - deși sunt judecăți despre legile contemplației care decurg din adâncurile spiritului cunoaștere - au fost în mod necesar judecăți speculative" Contemplarile pot fi a priori, iar judecatile despre legile contemplatiilor si, impreuna, axiomele matematice care servesc ca expresie a acestor legi, pot avea o origine experimentala Activitatea de reproducere a ideilor, de exemplu, este predeterminată de natura spiritului uman și, în acest sens, este a priori În ciuda acestui fapt, așa-numitele legi ale asocierii, care sunt de obicei considerate legile reproducerii reprezentărilor, ne sunt cunoscute nu prin speculație, ci prin experiență Nimic nu ne împiedică să ne gândim că axiomele matematice pot fi stabilite și prin mijloace pur empirice Dar din orice sursă ar putea veni contemplațiile individuale, ele sunt întotdeauna imagini particulare Imaginile private pot servi drept bază pentru judecățile private, și nu pentru cele universale și necesare "Axiomele matematice" universale și necesare nu se pot baza, așadar, pe intuiții Desigur, fiecare imagine particulară conține și caracteristici generale necesare Dar ele trebuie separate din privat și accidental Această selecție nu poate Întrebări de filosofie, KN Ó Biblioteca "Runivers" V SEREBRENNIKOV fie cusute prin contemplare directă Este nevoie de procese mentale speciale, cum ar fi, de exemplu, încercări de a crea imagini care contrazic axiomele Cunoștințele matematice s-ar putea baza pe contemplație și ar putea fi speculative numai dacă nu ar fi sintetice, așa cum ne învață Kant, ci analitice, obținute prin descompunerea produselor contemplației Dar, în acest caz, nu ar putea pretinde universalitatea și necesitatea necondiționate Contemplarea noastră nu este singura contemplare, căci alte spațiu și timp sunt de imaginat Pentru aceştia din urmă, acele axiome care se bazează pe contemplarea noastră nu mai pot avea nici un sens "Vreau să spun, notează autorul, acea direcție specială în studiul axiomelor geometrice, care a fost exprimată în lucrările lui Gauss, Lobachevsky,

Riemann, Helmholtz și alții Acești oameni de știință au dovedit, drept sau greșit, nu există nicio îndoială despre asta, acele alte spații cu alte proprietăți de bază decât ale noastre, ale căror proprietăți sunt stabilite prin geometria euclidiană În aceste spații imaginare, unele axiome ale geometriei noastre își pierd sensul, și anume, axioma paralelelor își pierde sensul pentru așa-numitul spațiu pseudo-sferic, împreună cu axioma despre posibilitatea unei singure drepte între două puncte, pentru așa-numitul spațiu sferic Autorul încheie a doua parte a criticii sale subliniind contradicția izbitoare care există între estetica transcendentală și analitică a lui Kant și care, între timp, nu a oprit încă atenția cercetătorilor În timp ce, conform învățăturii analiticii transcendentale, cunoașterea matematică se bazează pe contemplare, în doctrina formelor activității raționale, Kant susține că această cunoaștere se bazează pe activitatea rațională Acest ultim gând, nedus până la capăt de Kant și exprimat nu tocmai clar, ar trebui, în opinia autorului, să-l conducă pe Kant la o cu totul altă formulare a chestiunii Dacă convingerea în axiomele matematice este dobândită prin gândire, atunci gândirea poate înțelege de la sine motivele pentru care ar trebui să fie de acord cu aceste axiome Și aceasta este, de fapt, esența întrebării axiomelor ca adevăruri evidente   În a treia parte, autorul supune învățătura lui Kant despre fundamentele rațiunii unei analize detaliate Întrucât principiile, după Kant, constituie aplicarea conceptelor necesare ale unui obiect, sau categorie, la fenomene, autorul își începe analiza cu remarci critice asupra doctrinei lui Kant despre categorii Kant își exprimă intenția de a deriva categoriile din diferența dintre formele activității de judecată Această intenție, potrivit autorului, este destul de legitimă, deoarece prin diferența dintre metodele cognitive se poate judeca diferența de vederi, sau concepte, cu care gândirea se referă la cunoașterea obiectelor De fapt, Kant nu-și duce la îndeplinire intenția El acceptă împărțirea tradițională a judecăților și afirmă în mod neîntemeiat că judecățile categorice corespund categoriei substanțialității, judecățile condiționate categoriei cauzalității și judecățile disjunctive categoriei interacțiunii Dar prin aceasta, el conectează astfel de relații incompatibile precum relația reală de interacțiune și relația logică de excludere a speciilor din gen și lasă fără atenție alte relații: de exemplu, asemănarea, egalitatea, proporționalitatea ^ subpoziție în spațiu și următoarele, adică la timp Pentru a corecta puțin problema, Kant declară că judecățile de simplă simultaneitate și succesiune au semnificație numai pentru subiect Ele dobândesc un sens obiectiv atunci când trec în judecăți despre interacțiune și cauzalitate Dar acest amendament nu numai că îl pune pe Kant în conflict cu faptele incontestabile ale experienței cotidiene, ci îl privează și de dreptul de a deriva categorii direct din judecăți Din punctul de vedere indicat, se pot deduce categorii nu înainte ca judecățile obiective să fie separate din toate tipurile de judecăți posibile Și această evidențiere nu poate avea loc în nici un alt mod decât prin categorii În ciuda tuturor acestor neconcordanțe, Kant susține că categoriile sale constituie esența gândirii umane, care nu este supusă unei analize ulterioare Autorul subliniază dogmatismul complet al acestei gândiri și trage concluzia: dacă categoriile, după Kant, sunt esența unui concept, a cărui obligație necondiționată pentru gândire nu poate fi clarificată prin gândire, atunci principiile pentru Kant nu pot fi nimic mai mult decât cerințe, care
 căruia gândul trebuie să se supună orbeşte, în virtutea

necesităţii fatale Dintre toate fundamentele, autorul acordă o atenție deosebită fundamentelor categoriilor de relație, deoarece acestea au determinat sistemul kantian Dar el nu lasă fără remarci critice învăţăturile lui Kant asupra fundamentelor categoriilor de cantitate şi calitate În viziunea lui Kant despre principiul fundamental al cantității, autorul vede o confuzie între natura sintetică a conceptelor și natura sintetică a judecăților Conceptul de spațiu poate fi format prin sinteza unor părți omogene și poate fi sintetic Dar de aici nu rezultă în niciun caz că judecata spațiului ca mărime extensivă este o judecată sintetică Întrucât conceptul de mărime extensivă este în mod necesar conceput în conceptul de spațiu, judecata semnificată este o judecată analitică Dar viziunea lui Kant despre fundamentul calității este, așa cum arată autorul, ridicarea faptului simplu al experienței interioare - că senzațiile pot fi întărite și slăbite - la gradul de adevăr speculativ, evident de la sine Potrivit autorului, doctrina lui Kant despre principiile fundamentale ale relaţiilor conţine în baza sa ideea corectă că ordinea obiectivă nu este percepută pasiv, ci este creată de gândirea activă, ghidată de anumite presupuneri Dar autorul consideră eronată dezvoltarea acestei idei la Kant Eroarea fundamentală a lui Kant, după cum a explicat-o autorul, a constat în ideea că fenomenele pot fi percepute numai într-o ordine secvenţială, că în însăşi fenomenele de percepţie nu există un criteriu pentru a distinge fenomenele cu adevărat succesive de fenomenele cu adevărat "simultane" şi că, urme Prin urmare, acest criteriu ar trebui să fie natura înțelegerii noastre, în presupunerile sale necesare despre subiect Potrivit lui Kant, pentru a recunoaște orice schimbare ca obiectivă, pentru aceasta este necesar să se ia în considerare dependența ei cauzală de modificarea anterioară Dar, notează autorul, este imposibil să discerneți această dependență decât dacă schimbarea anterioară este recunoscută ca obiectivă Nu poate fi recunoscută decât ca atare, decât prin observarea dependenței cauzale Biblioteca "Runivers" CARTE NOUĂ DESPRE FILOZOFIA LUI KANT aceasta de la o altă schimbare anterioară și așa mai departe până la infinit Prin urmare, dacă propoziția lui Kant ar fi adevărată, nu am putea stabili o singură schimbare obiectivă Dar este așa? Kant admite aparent că realitatea externă este stabilită în percepțiile noastre Într-un astfel de caz, schimbările în percepțiile noastre trebuie să ne apară la început ca schimbări în realitatea externă Dacă Kant a împărtășit opinia filozofilor superficiali că percepțiile noastre sunt imagini subiective, atunci esența problemei nu se schimbă deloc În acest caz, schimbările în percepțiile noastre trebuie să fie percepute de simțul nostru interior și în sensul schimbărilor reale, deși doar ale noastre Sub ambele ipoteze, este evident că trebuie să stabilim schimbări obiective fără a recurge la conceptul de cauzalitate La vârsta adultă, continuă autorul, punem o distincție între schimbarea subiectivă și cea obiectivă Dar în această distincție nu suntem deloc ghidați de prezența sau absența relației cauzale pe care o vedem între variabila percepută și variabila care o precede Dintr-o copilărie de nememorat, ducem la îndeplinire convingerea experimentală că sfera percepției noastre, în comparație cu sfera ființei, este limitată, că putem transfera în mod arbitrar sfera percepției de la un obiect la altul și că această mișcare este întotdeauna însoțite, pe de o parte, de o schimbare aparentă a obiectelor de percepție (mișcarea, apariția și distrugerea acestora), iar pe de altă parte, anumite senzații de mișcare sau ale organelor noastre individuale (ochi, cap, mâini), sau de întregul nostru corp De aici începem să privim aceste senzații ca semne ale

iluziei, sau subiectivității, a schimbărilor pe care le percepem Considerăm iluzorii modificările pe care le percepem, de îndată ce sunt însoțite de senzațiile indicate și le considerăm obiective atunci când aceste senzații nu sunt date o dată cu ele "Dacă, privind prin încăpere, neg, explică autorul, orice semnificație obiectivă în spatele apariției și dispariției obiectelor care apare în acest caz în percepția mea, atunci, dimpotrivă, înlocuiesc doar această apariție și dispariție cu mişcarea spaţială a obiectelor în sine Biblioteca "Runivers" V SEREBRENNIKOV obiecte, propria lor intrare în sfera percepției mele și ieșire din această sferă, când o serie de vagoane care trec pe lângă mine îmi fulgeră în ochi, sau o pasăre zboară sau o persoană trece; când comparăm aceste două ordine de cazuri de apariție și dispariție în percepția obiectelor atunci când acestea se deplasează în sfera percepției, vom constata că acele cazuri în care dispariția și apariția sunt interpretate în sensul mișcării obiective a obiectelor înseși din sfera și în sfera percepției^ diferă de alte cazuri similare numai pentru că nu prezintă semne de mișcare fantomatică, adică fie că nu există deloc senzații musculare, care decurg din mișcarea organelor sau întregul organism, cu care ideea de a muta sfera de percepție este asociată, sau aceste senzații informează despre o astfel de deplasare a acestei sfere, ceea ce nu este suficient pentru a explica fenomenul Autorul oferă alte exemple diverse și își dovedește ideea asupra lor Dacă nu am face distincția între schimbările obiective și cele subiective, nu am putea discerne niciodată o relație cauzală între schimbările percepute Schimbările percepute ar reprezenta în acest caz un haos atât de divers încât ar fi imposibil să se evidențieze ordinea necesară în el Prin urmare, este imposibil să se considere observarea dependenței cauzale ca o condiție pentru stabilirea unor schimbări obiective în orice caz Prin unele expresii neglijente, Kant dă motive să interpreteze învățătura sa în sensul că observarea unei legături cauzale nu este o condiție pentru niciuna, ci doar pentru stabilirea legitimă a schimbărilor obiective Autorul face să pară că o astfel de înțelegere a doctrinei lui Kant este imposibilă "Filosofia lui Kant", spune el, nu cunoaște altă obiectivitate decât obiectivitatea creată de gândire, care este activă în categoriile rațiunii Așa cum conceptul de cauzalitate este necesar pentru a stabili succesiunea obiectivă, tot așa, consideră Kant, conceptul de interacțiune este necesar pentru a stabili simultaneitatea obiectivă Nu putem stabili existența simultană a mai multor obiecte fără a vedea în prealabil între ele Biblioteca "Runivers" CARTE NOUĂ DESPRE FILOZOFIA LUI KANT avem relații de interacțiune Dar, obiectele autorului, interacțiunea, potrivit lui Kant, poate exista doar între substanțe, iar fiecare substanță extinsă în percepția noastră este deja o colecție de mai multe substanțe coexistente De aici, pentru Kant, a existat o singură ieșire: fie să admită că până și stabilirea unei substanțe necesită conceptul de interacțiune, dar acest lucru este absurd, fie să renunțe la ideea că, pentru a stabili simultaneitatea, percepția interacțiunii este necesar În fiecare obiect percepem mai multe proprietăți Dacă aceste proprietăți sunt inițial percepute într-o ordine secvențială, atunci în timp dobândim capacitatea de a le percepe contagios Acesta este un fapt care nu poate fi pus la îndoială, dar Kant l-a pierdut complet din vedere Unim proprietățile menționate mai sus în contemplația noastră, desigur, fără conceptul de interacțiune De asemenea, ne descurcăm fără conceptul de interacțiune atunci când unim în contemplarea noastră mai multe obiecte coexistente Un număr de obiecte pot fi percepute într-o ordine secvențială Dar recunoaștem aceste obiecte ca existente

simultan, de îndată ce ne convingem că apariția succesivă a unora dintre ele și dispariția altora în percepția noastră este iluzorie, rezultată din deplasarea sferei percepției noastre Judecăm iluziunea apariției și dispariției obiectelor de percepție după anumite semne empirice, care sunt analizate în detaliu de către autor Când aceste semne nu sunt suficiente pentru a ne convinge de existența continuă a obiectelor care au dispărut din percepție, suplimentăm în mod arbitrar percepția directă a obiectelor cu inversul Întâlnind aceleași obiecte în percepția inversă ca și în percepția directă, suntem impregnați de convingerea că aceste obiecte au existat chiar și atunci când nu le-am perceput, pentru că, se presupune, dacă am fi vrut doar în acel moment, le-am percepe Acesta este un alt fapt care nu a atras atenția cuvenită a lui Kant Dacă acestea sunt condițiile pentru stabilirea simultaneității obiective, atunci este clar că conceptul de interacțiune, conform căruia obiectele apar secvențial, nu numai în percepție, ci și în sine Biblioteca "Runivers" V SEREBRENNIKOV de fapt, ar trebui să interfereze doar cu stabilirea simultaneității obiective Desigur, se poate imagina că substanțele dau naștere continuu una pe alta și astfel sunt în interacțiune și coexistă Dar când ne gândim la existența simultană, ne referim la lucruri care sunt independente unele de altele Căci ce fel de dependență reciprocă între obiecte poate exista atunci când unul și același obiect este perceput împreună cu unul, altă dată cu altul, a treia oară cu al treilea etc Puțin din La baza instalării existenței simultane stă recunoașterea aspectului iluzoriu și distrugerea obiectelor Dar se știe că putem afirma aspectul iluzoriu și distrugerea nu numai a multor, ci și a unui singur obiect Acest lucru se întâmplă atunci când ne fixăm ochii pe un obiect și îi închidem și deschidem succesiv Aici nu se mai poate vorbi de vreo interacțiune În acest fel, în fenomenele percepute, avem două semne prin care putem distinge între simultaneitatea obiectivă de execuția obiectivă: I) fenomenele simultane pot fi percepute prin aceeași, dar numai în ordinea ulterioară, și) putem simultan în același timp percepe în orice ordine, între timp, fenomenele succesive permit perceperea într-o singură ordine - de la precedentul la următorul Kant dovedește fundamentul substanțialității în felul următor Fenomenele apar în timp Timpul nu poate fi perceput Prin urmare, trebuie să existe un substrat pe care să fie percepute schimbarea și simultaneitatea Acest substrat este substanța, a cărei cantitate nu poate nici să crească, nici să scadă Față de aceasta, autorul remarcă: dacă substanța înlocuiește timpul, atunci ea trebuie să fie nu numai constantă, ci și una și neîntinsă, iar prin ea trebuie să percepem nu numai un lucru; temporalitatea și succesiunea, dar și durata Acesta din urmă, pe cât posibil, ar corespunde doctrinei generale a principiilor a lui Kant "Conform planului general de dovezi ale principiilor fundamentale ale categoriilor de relaţie, spune Biblioteca "Runivers" CARTE NOUĂ DESPRE FILOZOFIA LUI KANT autor, ne-am putea aștepta ca categoria substanței să cadă pentru a servi drept condiție pentru stabilirea obiectivității continuării, așa cum categoria cauzalității și interacțiunii a avut parte de a servi drept condiții pentru stabilirea schimbării și simultaneității Dar Kant nu îndrăznește să afirme acest lucru, pentru că atunci s-ar dovedi că tipurile de timp sunt percepute printr-o ființă în desfășurare, care necesită și timp pentru perceperea ei "Este clar, spune autorul, că un elefant nu se poate sprijini pe o țestoasă care se sprijină pe ea De aici rezultă că nu este cu totul întâmplător ca în formula exactă a dovezii să se uite "continuarea", care tocmai este ceea ce ar trebui să fie legat de substanțialitate Dar nici

relațiile de simultaneitate și succesiune nu pot fi percepute prin substanță Dacă această percepție necesită o simplă reprezentare a timpului, atunci o avem, pentru că este una dintre reprezentările necesare Dacă totuși, pentru această percepție este nevoie de timp perceptibil, atunci substanța este neputincioasă în acest caz să ajute, pentru că nu face timpul perceptibil Mai mult decât atât, percepția simultaneității și succesiunii ar fi atunci deloc imposibilă, și totuși această percepție constituie un fapt În ultima parte, a patra, autorul critică rezultatele finale la care a ajuns Kant cu doctrina sa despre fundamente - opinia sa despre crearea lumii obiective prin pură conștiință de sine Potrivit lui Kant, nu putem înțelege lumea exterioară, pentru că pentru aceasta ar trebui să ieșim din noi înșine Lumea exterioară este creată de conștiința noastră de sine din senzațiile pe care le generează în conformitate cu conceptele și presupunerile sale inerente; Conștiința noastră de sine, crede Kant, rămâne așadar una și aceeași, deoarece combină toate senzațiile și ideile generate de ea Autorul consideră că această învățătură a lui Kant este complet eronată S-ar putea, potrivit autorului, să nu știm cum înțelegem lumea exterioară; dar în niciun caz nu rezultă din aceasta că înţelegerea lumii exterioare este imposibilă Experiența ne convinge că nici senzațiile și nici relațiile lor reciproce nu depind de arbitrariul nostru Din aceasta deducem existența "ceva", care provoacă senzația Biblioteca "Runivers" V SEREBRENNIKOV scheniya și prin ce se caracterizează conținutul lor Și întrucât senzațiile sunt stări de viață, atunci, crede autorul, realitatea exterioară caracterizată de ele, în mod firesc, este pentru noi o realitate vie, contemplată direct de noi "Vreau, spune autorul, să atrag atenția asupra faptului că doar această contemplare a conștiinței imediate (spre deosebire de simpla constatare prin gândire reflexivă că există "ceva" în afara conștiinței noastre) este motivul pentru care conștiința noastră se simte direct trăind și acționând între ființa reală, și nu printre propriile sale idei, care să-i servească doar ca simple semne ale unei alte realități ascunse de el pentru totdeauna; doar această contemplare reprezintă pentru subiect acea ființă, printre care trăiește și acționează, nu ca un regat al umbrelor, ci ca o viață care există imediat înaintea lui, în însăși prezența ei, realitatea care îi vine înaintea lui Ideea lui Kant că conștiința de sine este o forță vie și că nicio cunoaștere nu este posibilă fără unitatea și identitatea ei, autorul o consideră absolut corectă Dar el respinge cealaltă idee a lui Kant că conștiința de sine în sine poate crea o reprezentare a lumii exterioare și ne poate oferi cunoștințe despre ea și legile ei Experiența externă ne oferă o indicație asupra anumitor proporții ale senzațiilor pe care le primim Dacă nu ar fi aceste indicii, am fi lipsiți de posibilitatea de a conecta fenomenele pe care le contemplăm în funcție de realitate De asemenea, autorul crede că este eronată și ideea lui Kant că unificarea reprezentărilor servește drept condiție pentru identitatea conștiinței de sine Materialul sensibil, explică el, nu poate fi niciodată pe deplin unit, și totuși conștiința noastră de sine nu încetează să fie identică Adevărat, tot ceea ce contemplăm sub formă de spațiu poartă pecetea unei anumite unificări, dar nu același lucru se poate spune despre fenomenele date în timp Legătura cauzală, de exemplu, nu este dată în contemplare, ci trebuie găsită A afirma contrariul, așa cum face Kant, înseamnă a fi purtat de o analogie superficială între relațiile de succesiune temporală și dependență cauzală O metodă similară de probă, când ating prevederile Biblioteca "Runivers" CARTE NOUĂ DESPRE FILOZOFIA LUI KANT

bazate pe relații temporale, sunt confirmate de adevăruri referitoare la relațiile spațiale și servesc, în opinia autorului, drept ecran care acoperă deficiențele învățăturii lui Kant de la cercetători Astfel, atât premisa cât și concluzia doctrinei lui Kant despre adevărurile evidente sunt dogmatice Dacă cunoașterea noastră este cunoașterea nu a realității, ci a unei fantome create de noi înșine, atunci nu poate fi vorba de o justificare rezonabilă a acestei cunoștințe Principiile pure din care se elaborează cunoașterea sunt, așadar, o necesitate fatală a gândirii Acesta este, în termeni generali, conținutul primului număr al eseului lui M I Karinsky despre adevărurile evidente Opera lui M I Karinsky se distinge prin merite remarcabile Problema adevărurilor evidente de la sine nu este nouă Emoționat de noua filozofie a lui Descartes, el nu încetează din acel moment să ocupe mințile filozofilor Dar niciun filozof nu a spus-o atât de clar și distinct ca în lucrarea menționată Prin toate aceste scrieri curge convingerea că gândul poate întotdeauna să dea socoteală de ce este forțat să fie de acord cu cutare sau cutare adevăr pe care îl descoperă Prin urmare, problema adevărurilor evidente de la sine este pusă în această lucrare ca o chestiune a acelor temeiuri logice pe care gândirea acceptă adevăruri evidente de la sine fără nicio dovadă Doar aceasta constituie marele merit al autorului Metoda aleasă de autor pentru rezolvarea întrebării puse se bazează pe o înțelegere a istoriei dezvoltării gândirii filozofice Gândirea filozofică s-a dezvoltat întotdeauna prin lupta dintre două direcții - speculativă și empiric Speculațiile, luptă pentru o sinteză mai înaltă, de obicei mergeau înainte, își permiteau să tragă concluzii care nu aveau nicio bază faptică sau chiar erau în contradicție directă cu faptele Empirismul, în atacurile sale la speculație, a permis excese, respingând nu numai concluziile eronate, ci și complet corecte Aceste excese au servit drept punct de plecare pentru noi construcții speculative etc Biblioteca "Runivers" V SEREBRENNIKOV empirism și, doar după ce l-a studiat, se îndreaptă către critica doctrinei lui Kant, Ca ultimul cuvânt al filozofiei speculative despre adevăruri evidente Prin aceasta, își creează posibilitatea de a separa în învățătura lui Canton ceea ce ar trebui să treacă în domeniul tradiției istorice, de poziții valoroase și potrivite pentru viitoarele construcții speculative MI Karinsky expune doctrina lui Kant cu o conștiinciozitate exemplară El nu își impune propriile opinii asupra lui Kant, ci clarifică învățătura lui Kant pe baza unui studiu atent al operelor lui Kant în diverse ediții și a unei comparații atente a diferitelor locuri ale acestora El nu ocolește locurile dificile și nedefinite, așa cum fac unii dintre cei mai importanți cercetători din istoria noii filosofii, cum ar fi Kuno-Fischer, de exemplu, ci le expune și le arată posibilele interpretări interpretări ale învățăturilor lui Kant, deși el nu menționează nicăieri numele interpreților și acolo unde orice interpretare dezvăluie o neînțelegere completă a lui Kant, el declară deschis că o astfel de interpretare este imposibilă Critica doctrinei lui Kant este efectuată de autor în mod independent și din partea principiului El caută în învățăturile lui Kant principalele prevederi cu geneza lor și le analizează din punctul de vedere al consistenței lor logice, compară aceste prevederi între ele, precum și cu alte prevederi ale lui Kant și arată cu claritate acordul lor reciproc , dezacord sau contradicție El reușește astfel să scoată la lumină asemenea gafe logice în doctrina lui Kant, despre care nici unul dintre anchetatori nu le-a bănuit încă El acordă și mai multă atenție determinării coerenței efective a acestor prevederi și concluziilor desprinse din acestea El explică ce fapte nu acoperă și ce

fapte contrazic În același timp, găsind latura faptică dată de empirism insuficientă pentru critica sa, o compensează cu propriile sale cercetări El analizează condiţiile psihologice pentru stabilirea simultaneităţii şi succesiunii obiective Aceste analize, fiind noi, sunt în același timp valoroase pentru știința psihologiei Propoziţiile corecte ale lui Kant sunt pretutindeni notate în critică ca Biblioteca "Runivers" CARTE NOUĂ DESPRE FILOZOFIA LUI KANT asa de Se notează și acele dispozitive iscusite ale lui Kant, care acoperă deficiențele învățăturii sale de la critici Toate acestea fac ca critica lui M I Karinsky asupra doctrinei gândirii lui Kant să fie foarte clară, simplă și convingătoare Este de sperat că va fi cât mai larg răspândit în cercul filosofilor de cercetare Trebuie să trezească gândirea filosofică din somnul dogmatic aruncat de Kant V Serebrennikov Biblioteca "Runivers" Starea actuală a problemei mediumnității A N Aksakov Animism și spiritualism Un studiu critic al fenomenelor mediumistice și explicarea lor prin ipotezele "forței nervoase", "halucinației" și "inconștienței" Ca răspuns la E f Hartmann, cu fototipuri părți S -Pb Cartea lui A N Aksakov, indiferent de modul în care s-ar putea trata subiectul în prealabil, în orice caz, merită o atenție serioasă, deoarece rezumă munca conștiincioasă a unei vieți în domeniul fenomenelor mediumnice și oferă material abundent pentru a judeca starea actuală a Problema Venerabilul autor, de aproape patruzeci de ani, cu râvnă neobosită, s-a ocupat de acele fenomene cărora le este dedicată opera sa și aproape că nu există o altă persoană în Lumea Veche și Noua care să fi slujit atât de mult acestei cauze "Devenind interesat de mișcarea spiritistă din ", scrie A N Aksakov în prefața acestei cărți, "nu am încetat să o studiez în toate detaliile ei - în toate părțile lumii și în toate literaturile Inițial, am acceptat faptele pe baza mărturiei altor persoane; abia în s-a întâmplat să fiu prezent la prima ședință într-un cerc privat amenajat de mine Convins de propria sa experiență a realității fenomenelor, A N Aksakov a făcut tot ce i-a stat în putere pentru a disemina aceste fapte și pentru a atrage atenția gânditorilor liberi de prejudecăți asupra studiului lor Întrucât modestul autor pomenește doar în treacăt ceea ce a făcut, consider că este corect să relatez Biblioteca "Runivers" STAREA ACTUALA A CHESTIUNII MEDIULUI iată câteva informații mai specifice Cu un sfert de secol în urmă, studiul serios al fenomenelor mediumistice a trecut cu greu granițele țărilor anglo-saxone și parțial romanice; succesele care au fost înregistrate de atunci în acest sens de către Germania și Rusia au fost obținute în principal datorită activităților lui A N Aksakov A publicat în germană și rusă o întreagă bibliotecă despre mediumitate; aici sunt cuprinse toate lucrările mai semnificative ale autorilor americani și englezi pe această temă (apropo, cele mai importante scrieri ale celebrului lider al spiritiștilor americani, Andre Jackson Davis, în traducere germană); De douăzeci de ani, Aksakov publică în Germania un lunar în limba germană, Psychische Studien, reprezentând în total o cantitate imensă de material, atât faptic, cât și teoretic (aici, printre altele, au participat celebrii filozofi germani Fichte cel Tânăr și Hoffmann, student și editor al Baader) Tot ce este valoros în această parte din literatura modernă engleză și germană, care ar putea apărea în Rusia, a fost publicat de Aksakov în rusă În plus, ne-a menținut interesul pentru această chestiune, convocând comisii științifice pentru cercetare, invitând medii celebri etc Toată această activitate neobosită de lungă durată a fost determinată doar de motive de ordin superior, deoarece în domeniul intereselor personale încă a făcut-o nu-

l aduce pe Aksakov, cu excepția pierderilor foarte semnificative și a insultelor recurente din când în când din partea scepticilor ziarelor Între timp, această energie constantă într-o direcție nu poate fi în niciun fel explicată prin fanatism sau pasiune oarbă: "În timp ce se făcea această lucrare exterioară", continuă venerabilul autor al Animismului, "lucrarea interioară a continuat ca de obicei Cred că fiecare observator prudent, la prima cunoaștere a acestor fenomene, este lovit de două fapte incontestabile: automatismul evident al mesajelor spiritualiste și, destul de des, falsitatea la fel de evidentă a conținutului lor; marile nume cu care sunt adesea semnate sunt cea mai bună dovadă că aceste comunicări nu sunt ceea ce pretind a fi; la fel, în fenomenele fizice simple, este destul de evident că ele apar și fără niciuna Biblioteca "Runivers" IN LAD U MIR SOLOVIEV nicio participare conștientă a mediumului (adică automată) și nimic de la început nu justifică presupunerea intervenției așa-numitelor "spirite" Și abia mai târziu, când anumite fenomene de ordine mentală ne obligă să recunoaștem participarea unei forțe raționale situate în afara mediumului, uiți de primele impresii și tratezi ipoteza spiritualistă cu mare îngăduință Materialele pe care le-am adunat prin lectură și experiență au fost enorme, dar nu a existat o soluție pentru ele Dimpotrivă, de-a lungul anilor, toate slăbiciunile spiritismului au devenit mai strălucitoare și doar au crescut: vulgaritatea mesajelor, sărăcia conținutului lor mental (chiar și atunci când nu există vulgaritate directă), caracterul lor inerent de mistificare și înșelăciune, capricios a fenomenelor fizice, mai ales când vine vorba de experiență pozitivă; credulitatea, infatuarea și șovinismul (?) spiritiștilor și spiritiștilor și, în cele din urmă, înșelăciunea care a invadat odată cu ședințe și materializări întunecate și în care a trebuit să verific nu doar prin experiență literară, ci și personală, în relațiile mele cu mediumii profesionali ah, chiar și cel mai faimos" Astfel, toate obiecțiile generale făcute în mod obișnuit împotriva autenticității acestor fenomene nu sunt doar furnizate de autorul nostru, ci sunt admise ca drepte În loc să închidă ochii asupra părților slabe ale muncii sale, el le recunoaște pe deplin și le expune "Cedând în fața unor impresii respingătoare", continuă el, "ar fi fost ușor să-mi pierd inima dacă nu aș fi avut, pe de altă parte, argumente mai puternice - o serie întreagă de fapte incontestabile care au un apărător atotputernic care să le apere existența: natura în sine "Aș putea înțelege acest labirint de fapte doar cu ajutorul unui index sistematic, întocmit de mine în funcție de lecturile și studiile mele; grupând faptele sub diverse rubrici, genuri și specii, în funcție de conținutul lor și de condițiile de proveniență a acestora, se trece (prin excludere sau gradare) de la fapte simple la altele mai complexe, necesitând o altă ipoteză Fără o astfel de muncă pregătitoare, în care, din câte știu, A N Aksakov nu a avut predecesori, Biblioteca "Runivers" STADIUL ACTUAL AL ÎNTREBĂRII MEDIGMPZM , desigur, nu ar fi posibile generalizări și concluzii ferme în acest domeniu "O mare piedică", continuă autorul nostru, "pentru o atitudine mai rezonabilă și mai tolerantă față de spiritism a fost faptul că întreaga totalitate a fenomenelor sale, în timpul invadării Europei, în forma sa cea mai elementară, întoarcerea mesei, a fost imediat atribuită de către masă la manifestarea "spiritelor" Oponenții, la rândul lor, au căzut în cealaltă extremă - nu au vrut să audă de niciun "spirit" și au negat totul Adevărul, ca întotdeauna, era la mijloc "Pentru mine, lumina a răsărit abia atunci când indicele meu m-a obligat să deschid rubrica animismului, când un studiu atent și critic al faptelor m-a obligat să

admit că toate fenomenele mediumistice, în ceea ce privește tipurile lor, pot fi produsul a acțiunii inconștiente a unei persoane vii, iar aceasta nu se află în ipoteze de calitate, ca o presupunere arbitrară, ci datorită dovezilor incontestabile ale faptelor în sine - că, prin urmare, activitatea noastră mentală inconștientă nu se limitează la periferia corpului nostru iar natura acțiunii este exclusiv mentală, dar poate depăși și granițele corpului nostru, exprimându-se în acțiuni nu numai fizice, ci chiar plastice Această zonă a fenomenelor, reprezentând acțiunile reale inconștiente ale ființei interioare ale unei persoane vii în afara organismului său fizic și pe lângă mijloacele mecanice obișnuite, A N Aksakov propune, spre deosebire de spiritualism, să desemneze cuvântul animism "Este extrem de important", spune el, "să recunoaștem și să studiem existența și activitatea acesteia în natura noastră - în manifestările sale cel mai variat și mai extraordinar, așa cum vedem în animism Numai pe această bază este posibil să se justifice, în anumite limite, pretenția spiritismului, căci dacă ceva supraviețuiește trupului și rămâne pentru totdeauna, tocmai această inconștiență este pentru noi, această conștiință interioară, pe care acum nu o cunoaștem, dar care formează nucleul original al oricărei individualități "Astfel, pentru înțelegerea fenomenelor mediumistice, ni se prezintă nu una, ci trei ipoteze, dintre care fiecare are dreptul să existe și să fie recunoscută pentru un anumit fel din- Întrebări de filosofie, KN Biblioteca "Runivers" VLLDPMIR SOLOVIEV fapte și, în consecință, putem aduna toate fenomenele mediumnice în trei mari categorii, pe care le desemnăm pentru comoditate formală prin următoarele denumiri convenționale: "Eu Personismul Prin acest cuvânt desemnez fenomenele inconștientului psihic care au loc în limitele sferei corporale a mediumului, a căror trăsătură distinctivă constă în cea mai mare parte în personificare, adică în acceptarea nu numai a numelui, ci adesea a caracterului persoanei (persoanei), în afara mediumului Acestea sunt fenomenele elementare ale mediumnității: vorbirea prin intermediul unei mese, scrisul sau vorbirea inconștientă în transă Avem aici prima și cea mai simplă manifestare a unei conștiințe divizate - această trăsătură mediumistă de bază Fenomenele aparținând acestei rubrici ne dezvăluie marele fapt al dualității ființei psihice - non-identitatea eului nostru individual, interior, inconștient cu eul nostru personal, extern, conștient \ ne demonstrează că întregul nostru ființa psihică - centrul ei de greutate - nu se află în lul nostru personal; că aceasta din urmă este doar o manifestare fenomenală a individului (noumenal) I] că, prin urmare, elementele acestei fenomenalități (neapărat personale) pot avea un caracter multiplu - normal, anormal, fictiv - în funcție de condițiile organismului (naturale) somn, somnambulism, mediumism)" Această primă dintre cele trei categorii stabilite de autorul nostru îi aparțin fenomenele general recunoscute de știință Nimeni nu neagă faptele de conștiință intermitentă și personalitate scindată în somnambulismul natural sau artificial În acest sens și în aceste limite, fiecare om de știință poate admite fenomene mediumistice Desigur, această presupunere fundamentală nu înseamnă recunoașterea realității (chiar dacă este psihopatică) în spatele tuturor fenomenelor care au loc la ședințe Motivul acestor fenomene poate fi, și se întâmplă prea des, nu o scindare reală a conștiinței, ci pur și simplu un fals și o înșelăciune, cu care, așa cum am văzut, A N Aksakov este de acord A doua trupă de fenomene, nemaicunoscută de știința ortodoxă, dă următoarea definiție completă: Biblioteca "Runivers" STAREA ACTUALA A CHESTIUNII MEDIULUI " Animism Prin acest cuvânt, desemnez fenomene

psihice inconștiente care au loc în afara limitelor sferei corporale a mediumului (comunicarea mentală între oameni este telepatie, mișcarea obiectelor fără atingere este telekinezia, fenomenul fantome vii este telefanie, acțiune plastică) la distanţă - telesomatism, materializare) Avem aici punctul culminant al unei scindări psihice; elementele mentale depășesc limitele corpului și se manifestă la distanță prin acțiunile nu numai mentale, ci și fizice și chiar plastice, până la obiectivarea sau exteriorizarea completă, dovedind prin aceasta că elementul mental poate fi nu doar un simplu fenomen de conștiința, dar și centrul forță substanțială, gândire și organizare, și prin urmare capabil să organizeze temporar asemănarea unui organ, vizibil sau invizibil pentru ochii noștri și producând acțiuni fizice Realitatea fenomenelor de acest al doilea fel este respinsă cu hotărâre de marea majoritate a oamenilor de știință pozitivă, dar ei se găsesc apărători mai mult sau mai puțin îndrăzneți și consecvenți printre filozofii metafizici, pentru care bazele oricărei ființe au un psihic, și nu un caracter material Așadar, Schopenhauer, pornind din voința sa metafizică, eliberată de condițiile spațiului, timpului și cauzalității mecanice, a recunoscut nu numai faptele de clarviziune, divinație și comunicare directă a subiecților la distanță, ci și tot felul de acțiuni magice; de asemenea, Hartmann, pe baza principiilor modificate și completate ale profesorului său, admite realitatea celor două tipuri de fenomene enumerate mai sus, în măsura în care acestea nu presupun intervenția "duhurilor" plecate Dar autorul nostru, recunoscând că, prin caracterul lor general sau aspectul exterior, toate fenomenele mediumnice pot fi incluse în primele două categorii (adică, explicate prin diviziune mentală internă sau externă), găsește totuși în materialul său experimental extins un astfel de fenomen, special - a căror realitate, din punctul de vedere al conținutului lor mental, necesită, în opinia sa, tocmai această ipoteză, respinsă de filosoful inconștientului, și obligă să fie atribuite unei noi, a treia categorie: " Spiritism Sub acest cuvânt se notează la fel, prin * Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV înfățișarea exterioară, fenomenele de personism și animism, când cauza lor efectivă nu se află doar în afara mediumului, ci și în afara sferei noastre de ființă: avem aici manifestarea pământească a eului individual, prin acele elemente de personalitate care au avut puterea de a rămâne în apropierea centrului individual după renunțarea lui la t ѣla și care se pot manifesta prin medium-mism, adică prin asocierea cu elemente mentale omogene ale unei creaturi care trăiesc pe pământ Din care rezultă că fenomenele spiritualiste, în formele lor exterioare, sunt complet asemănătoare cu fenomenele de personism și animism și se deosebesc de acestea doar prin conținutul mental, care mărturisește o personalitate exterioară independentă "Odată recunoscute faptele acestei ultime rubrici, este clar că ipoteza care decurge din acestea poate fi aplicată în egală măsură la faptele primelor două rubrici, întrucât este o dezvoltare ulterioară a celor două ipoteze anterioare Dificultatea este că foarte adesea toate cele trei ipoteze pot avea loc în explicarea unuia și aceluiași fapt: astfel, de exemplu, un simplu fenomen de personism poate fi un fapt atât animist, cât și spiritualist Prin urmare, problema este să decidem care dintre cele trei ipoteze să se oprească și să nu ne întrebăm dacă vreuna dintre ele este suficientă pentru a explica toate faptele Critica cere să nu meargă mai departe decât ceea ce explică în mod satisfăcător cazul "Așadar, marea greșeală a susținătorilor spiritismului este că toate fenomenele cunoscute sub acest nume comun * sunt atribuite de ei "spiritelor" Însuși cuvântul:

spiritismul este confuz Trebuie înlocuit cu altul, mai general, care nu conține nicio ipoteză, nicio învățătură, precum, de exemplu, cuvântul mediumitate, pe care l-am introdus cu mult timp în urmă " Voi remarca, din partea mea, că acest termen este departe de a fi satisfăcător, deoarece nu poate fi aplicat unui grup vast și important de fenomene telepatice și telefanice care apar direct sau spontan fără vreun mediu; cu excepția recunoașterii tuturor oamenilor ca medium, dar atunci acest termen nu are niciun conținut definit și își pierde rațiunea de a fi Propun denumirea de psihurgie, indicând caracterul general al tuturor Biblioteca "Runivers" STAREA ACTUALA A CHESTIUNII MEDIULUI din această regiune, că în ea sufletul acționează (sau se presupune că acționează) ca o forță substanțială și nu se manifestă doar ca o funcție pasivă a creierului Cererea lui A N Aksakov ca termenul general să nu conțină nicio ipoteză, nicio doctrină, mi se pare nerealistă Revenind la conținutul special al cărții lui A N Aksakov, trebuie să remarc că în partea teoretică a disputei sale cu Hartmann, acesta are dreptate decisiv Filosoful german, admițând ipotetic, fără investigație independentă, realitatea unei jumătăți din fenomenele mediumistice, așa cum sunt produse de o "forță nervoasă" specială a mediumului, asociată cu starea de clarviziune etc , se oprește înaintea fenomenelor de materializare și vede în ele halucinații subiective prezente, sugerate conștient sau inconștient de un medium; în același timp, el se încurcă în contradicții și ilogicități, denunțat victorios de acest autor Astfel, referitor la apariția mâinilor vizibile și tangibile la ședințe, atât de frecvente în spiritism, Hartmann spune următoarele: "În ceea ce privește halucinațiile propriu-zise ale atingerii, rămâne deschisă aici posibilitatea ca presiunea experimentată de mâinile, picioarele invizibile sau fantomatice etc , depinde de un sistem de linii dinamice de presiune și tensiune, un sistem reprezentând un analog al suprafeței de apăsare a unei mâini, "fără un corp material aflat în spatele acestei suprafețe, adică un astfel de sistem care poate fi presupus pe baza amprentele obținute " Astfel, remarcă pe bună dreptate Aksakov, halucinația atingerii ar înceta să mai fie o halucinație și s-ar transforma într-o adevărată "presiune a liniilor dinamice" sau într-o acțiune dinamică a unei forțe nervoase mediumiste; deci, când țin în mână o mână materializată, vederea acestei mâini ar fi o halucinație; dar atingerea lui ar fi reală - aș apuca în mână sistemul de linii de forță nervoasă Întrebarea apare în mod firesc: de ce ar trebui ca vederea unei mâini care apare temporar să fie o halucinație? Dacă un sistem de forțe liniare poate deveni tangibil, atunci ar putea la fel de bine să devină vizibil; nu pare logic să se acorde forţei nervoase predicatul tangibilităţii şi să-i refuze predicatul aparenţei atunci când afirmarea şi negaţia predicatului au aceeaşi bază Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV vanie Sau, altfel spus, nu există nicio logică în acceptarea unui motiv real, obiectiv pentru operarea atingerii, și în negarea aceluiași motiv real, obiectiv, atunci când este vorba despre același fenomen și același subiect perceptor Când mâinile care apar la ședințe nu se limitează doar la atingerea, ci pun în mișcare obiecte grele, atunci Hartmann găsește posibil să admită acest lucru fără a-și schimba punctul de vedere "Mișcarea reală a obiectelor", spune el, care apare la sfârșitul sesiunii, poate servi drept dovadă că au existat mișcări cu adevărat obiective ale lucrurilor materiale Dacă aceste mișcări nu sunt în afara sferei de acțiune a forței nervoase a mediului, iar natura fenomenului și dimensiunile sale nu se află în afara limitelor acelor acțiuni pe care această forță le poate produce, atunci nu există niciun motiv să

admitem vreo altă cauză a fenomenului decât forța nervoasă menționată
Medium, aflat în stare de somnambulism, a combinat, în acest caz,
halucinația imaginii apărute cu ideea de obiecte care urmau să se
miște, și a produs inconștient aceste mișcări cu ajutorul forței sale
nervoase mediumnice, rămânând în același timp încrezător că aceste
mișcări au fost produse de propria sa forță apărând imagini fantastice,
prin transferarea halucinației sale către public, el le-a transmis
involuntar convingerea că mișcările care au avut loc au fost într-
adevăr produse de acele fantome care au apărut în halucinații* -
"Inconsistența logică a acestei explicații, A N , pe de altă parte,
dovezile văzului și atingerii au fost confirmate de acțiunea fizică
corespunzătoare Explicația lui Hartmann asupra amprentelor obținute din
mâinile materializate (în lut moale, pe făină sau pe hârtie afumată)
ajunge la o inconsecvență evidentă "Este destul de firesc, spune
autorul nostru, că de multă vreme încearcă să obțină amprente de mâini
care au apărut doar instantaneu la ședințe și apoi au dispărut,
deoarece o astfel de amprentă ar servi drept dovadă pozitivă că în
aceste cazuri suntem a face nu cu o halucinație, ci cu o formare reală
a unor corpuri de ceva Dar Biblioteca "Runivers" STAREA ACTUALA A
CHESTIUNII MEDIUMISMULUI pentru Hartmann această concluzie nu se
potrivește Pentru a rămâne fidel teoriei sale asupra forței nervoase,
el îi oferă aici o dezvoltare extraordinară: această forță nu poate
doar să miște obiecte, ci chiar să producă efecte plastice În opinia
sa, o astfel de impresie este produsă de "un sistem de presiune și
tensiune al forței nervoase care acționează la distanță (ein System von
Druck- und Zuglinien der fernwirkenden Nervenkraft)" aceasta este din
nou, ca și în cazul precedent, o halucinație , o combinație a unui
rezultat real cu efect halucinant Văd o mână care apare - aceasta este
o halucinație; Văd această mână, o ating și o simt - simțul tactil este
considerat real, dar a-l vedea este o halucinație Văd cum această mână
mișcă un obiect neînsuflețit, scrie; acțiunea fizică pe care o produce
este reală, dar vederea ei este o halucinație Văd cum această mână
produce o amprentă care demonstrează că este o mână autentică -
amprenta este recunoscută ca fiind reală, dar văzând-o ca halucinantă
Deci, evidența simțurilor noastre este recunoscută pentru o serie
întreagă de acțiuni reale, dar este respinsă doar pentru o formă
specială de percepere a impresiei vederii, în ciuda faptului că unul
dintre rezultatele obținute - o impresie reală și durabilă -
demonstrează că dovezile vederii și atingerii sunt în acord cu aceasta
nym rezultat Și la fel avem, pe de altă parte, un fenomen care are
toate semnele corporalității și care se dovedește ca atare prin toate
acțiunile pe care doar un corp le poate produce deloc: este vizibil,
este tangibil, este mişcă un alt corp, lasă urme trainice, se imprimă
chiar şi asupra altui corp, toate aceste predicate sunt recunoscute de
însuşi Hartmann ca fiind reale, obiective, cu excepţia doar a
aparenţelor Evident, nu există o bază logică pentru o astfel de relație
duală "Și această logică", continuă A N Aksakov, "ni se va părea și mai
ciudată dacă îi cerem lui Hartmann să ne dea, în sensul propriei sale
filozofii, o definiție a conceptului de corp Materia, ne va răspunde
el, nu este altceva decât "un sistem de forțe atomice" (Philos, des
Unbew , ed , p) Astfel, când țin în mână o altă mână naturală, țin,
după Hartmann , sistemul de forțe atomice, și el nu a făcut-o
Biblioteca "Runivers " VLADIMIR SOLOVIEV îi refuză predicatul aparenței
și el nu consideră o astfel de dovadă a sentimentelor mele ca pe o
halucinație Dar când țin în mână așa-numita mână "materializată", pe
care o văd și o simt și căreia Hartmann îi dă aceeași definiție,

întrucât o recunoaște ca un sistem de forțe liniare (en System von Kraftlinien), atunci în în acest caz, spune el, simțul tactil este real, dar impresia vizuală a acestei mâini este o halucinație De ce? Pe ce logică? Cred că toată lumea va fi de acord cu concluzia autorului nostru că ipoteza halucinației, după toate concesiile care permit realitatea obiectivă a aceluiași fenomen pentru alte percepții senzoriale, pare, din punct de vedere al logicii, complet insuportabilă La fel de insuportabilă ni se pare asumarea unui fel de "forță nervoasă" care acționează oportun și, în plus, în afara corpului posesorului, la o distanță mai mult sau mai puțin semnificativă de acesta Și cu excluderea acestor două presupuneri arbitrare și artificiale, întrebarea se reduce la această dilemă: fie manifestarea obiectivă a unei ființe transcendentale, fie pur și simplu o înșelăciune A elimina cel de-al doilea membru al acestei dileme, care reprezintă deodată cea mai firească explicație, este oricum mult mai dificil decât să distrugi iluziile metafizicianului german Autorul nostru este de acord cu acest lucru "Cea mai mare dificultate pentru mine", spune el, "constă în alegerea faptelor Am spus la început că scopul muncii mele nu a fost să apăr faptele - asta este atunci când iau punctul de vedere al lui Hartmann ; dar trebuie să spun că am avut în vedere și un punct de vedere mai general și am încercat întotdeauna să prezint astfel de fapte care, după condițiile situației lor, ar corespunde cel mai bine cerințelor criticii Aici se prezintă cea mai mare dificultate, aici este punctul slab, căci nicio condiție, nicio precauție în observație nu va ajuta la convingerea unui fapt până când acest fapt își găsește un loc în înțelegerea publică Pe de altă parte, posibilitatea înșelăciunii, conștientă sau inconștientă, o posibilitate care este întotdeauna ușor de asumat și a cărei absență nu poate fi niciodată dovedită, adaugă la dificultate și mai mult Este imposibil să eliminați complet această dificultate, poate fi Biblioteca "Runivers" STAREA ACTUALA A CHESTIUNII MEDIULUI nu poate fi slăbit decât printr-o selecție atentă a faptelor cele mai convingătoare Într-o oarecare măsură, acest obiectiv a fost atins de autorul nostru Poveștile de primă mână despre fenomene misterioase, nepregătite, neașteptate și dureroase pentru persoanele care le-au fost expuse, produc cititorului imparțial impresia de realitate deplină Aceasta este, în special, istoria complexă a "diavolității" în familia Shchapov din Urali, precum și rapoartele unei fete otrăvite care a vrut să prevină necazurile rudei sale Cel puțin, nu există nimic în aceste povești în sine care să susțină o atitudine sceptică față de ele Nu acelaşi lucru se poate spune despre diversele fenomene care au avut loc cu participarea unor medii profesionişti, chiar dacă aceste fenomene au fost atestate prin tipărituri, fotografii etc Dacă, după cum notează însuşi autorul, problema se reduce, în final, la încredere morală, atunci Venerabila stare a mediumilor a reușit să se impună în așa fel încât să nu existe temeiuri obiective pentru a-i acorda nici măcar cel mai mic grad de încredere Și pornind de la o neîncredere perfect legitimă în speță, nu văd nicio posibilitate de a realiza asemenea condiții de experiență în care să fie exclusă posibilitatea înșelăciunii din partea persoanelor care și-au făcut înșelăciunea specialitatea și mijloacele de existență*) Iar pe lângă mediile profesionale, autorul cere prea mult de la cititorii săi dacă dorește ca aceștia să se bazeze pe mărturia unor persoane aparținând în cea mai mare parte categoriei pe care legea noastră veche o desemna drept "străini al căror comportament este necunoscut " Astfel, de exemplu , după ce a povestit despre materializarea completă a presupusului spirit al lui Kathy King cu

ajutorul mediumistic al domnișoarei Florence Cook, el însuși remarcă: "pentru o persoană neinițiată (?) este cel mai firesc să presupunem *) Vorbind abstract, este posibil, desigur, să se inventeze condiții care, cu suficientă probabilitate, exclud orice înșelăciune Deci, de exemplu, ar fi posibil să se organizeze o ședință pe un deal deschis, într-o zi senină de vară, în costume de baie, iar mediul, care a fost cusut anterior într-o pungă de material ușor, dar durabil, a fost pus într-o zonă proaspăt săpată gaură, ușor acoperită cu scânduri proaspăt tăiate În astfel de condiții, înșelăciunea activă din partea lui ar fi puțin probabilă, dar din câte știu eu, mediumii nu sunt niciodată de acord cu astfel de condiții Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV că rolul Cathy a fost jucat de o altă persoană, apărând printr-un pasaj aranjat cu art Față de această presupunere, la care am și motive să mă alătur, cu riscul de a fi "neinițiat", A N Aksakov invocă un argument care este serios insuficient Și eu însumi s-a întâmplat să o revăd pe Cathy la o ședință care a avut loc pe octombrie, acasă la domnul Luxmore, un om bogat, fost judecător de pace Au fost vreo cincisprezece oaspeți" etc Desigur, calitatea de om bogat și de fost judecător de pace elimină, în general, suspiciunile de fraudă mercenară; dar această calitate este perfect compatibilă cu posibilitatea ca venerabilul domn Luxmore să fie înșelat de un medium și unul dintre cei cincisprezece invitați, despre care nu i se spune cititorului nimic care să inspire încredere A N Aksakov are dreptul de a cere încredere morală în sine, cel puțin de la cei care îl cunosc personal sau literar; dar pe ce bază poate conta pe încrederea noastră în domnul Luxmore și cei cincisprezece oaspeți ai săi, adică în special "străinilor al căror comportament este necunoscut?" Dacă mediumii profesioniști, cu toate abuzurile lor, au căpătat o proeminență nepotrivită în domeniul psihurgiei, aceasta a depins parțial de entuziasmul celor mai serioși spiritiști pentru metoda experimentală Acest entuziasm, de care autorul nostru nu este străin, se bazează, mi se pare, pe o neînțelegere Între acele experimente, cărora fizica, chimia și alte științe pozitive le datorează atât de mult, și acele experimente care se desfășoară la ședințe, asemănarea este doar nominală Toată puterea unui experiment științific constă în repetabilitatea lui în aceleași condiții și pentru aceasta însăși condițiile trebuie: i) să fie cunoscute,) reduse la cea mai simplă formă de Fi la dispoziția experimentatorului Între timp, în experimentele spiritualiste actuale (și presupunând autenticitatea fenomenelor) principalele condiții, și anume acele ființe transcendentale sau "spirite" care acționează pe mediu - i) nu sunt cunoscute cu siguranță,) prin presupunere, sunt extrem de complexe și) nu sunt niciodată la dispoziția experimentatorului Mai mult, știința cu greu poate permite astfel de experimente, una dintre condiții Biblioteca "Runivers" STAREA ACTUALA A CHESTIUNII MEDIULUI dintre care există un interes pentru fenomene de contrafacere și tocmai această condiție este inevitabil inerentă ședințelor cu mediumi profesioniști Toate acestea exclud o analogie serioasă între experimentele științifice și experimentele spiritualiste În consecință, în cartea lui Aksakov, toate faptele cu adevărat convingătoare aparțin numărului de fenomene lipsite de artă, care apar spontan și, prin urmare, numai observabile și constatabile, și nu experimentale Pe baza acestei cărți în sine, se poate observa că succesele neîndoielnice ale psihurgiei din ultima jumătate de secol se datorează nu dezvoltării experimentelor spiritualiste, ci altor factori, dintre care principalii sunt: fenomenele ъyu de hipnotism, care, potrivit autorului nostru, a intrat ca o pană în sfera științei pozitive) Experienta in prelucrarea

sistematica a stirilor si observatiilor din domeniul telepatiei si telefoniei *) H) Participarea filosofilor-metafizicieni germani la explicarea fenomenelor psihice; Lucrările lui Hellenbach, Du Prel și parțial lui Hartmann însuși se datorează în mare parte experienței fără îndoială de succes în clasificarea naturală a acestor fenomene, care este dată de A N Aksakov în cartea sa Vladimir Solovyov *) Mă refer la lucrarea deosebit de extinsă a trei oameni de știință englezi The phantasms of the living, a cărei traducere prescurtată în limba rusă a fost publicată de același A N Biblioteca "Runivers" CRITICA si BIBLIOGRAFIE I Recenzie de cărți W Pater Platon și platonismul, o serie de Prelegeri Lond și New-York, , PP Prin platonism trebuie să înțelegem nu "neoplatonismul de orice fel, ci principiile călăuzitoare ale doctrinei lui Platon" considerate "în strânsă legătură cu sine însuși așa cum este prezentat în propriile sale scrieri" Autorul interpretează aceste principii după îndrumarea metodei istorice, care impune ca "fiecare monument literar să fie plasat cât mai mult posibil în totalitatea acelor condiții psihice, sociale și materiale între care a fost produs" (p) În consecință, cartea începe cu o analiză a principalelor elemente ale platonismului, adică a învățăturilor lui Heraclit (principiul mișcării), eleienilor (principiul constanței), pitagoreenilor (principiul numărului), Socrate (principiul principiul realismului logic) Fiecare dintre aceste învățături este examinată în legătură cu cultura generală care le-a condiționat Capitolul "Platon şi sofiştii" ne introduce în centrul vieţii sociale şi filosofice contemporane a lui Platon Această analiză preliminară servește drept bază pentru clarificarea "acei originalități în geniul individual al lui Platon, care i-a permis să se ridice deasupra mediului și să-și urmeze drumul propriu" (p) Această particularitate constă în faptul că "la Platon pasiunea pentru adevăr a dominat panta, sau a mers de-a lungul pantei unor predispoziții ineradicabile ale naturii sale, care ele însele Biblioteca "Runivers " RECENZIE DE CARTE sunt oarecum opuse cu ei înșiși" Deși platonismul este "o dovadă expresivă în favoarea invizibilului, transcendental, care nu este supus experienței", această "reținere sau severitate" este doar o consecință a "autoconstrângerii sau controlului asupra unei naturi senzuale versatile, receptive și bogate" (p II)) Caracteristica generală a învățăturilor lui Platon pune în perspectivă că "Platonismul nu este o teorie formală sau un set de teorii, ci o aspirație, sau un grup de aspirații, de a gândi sau simți și raționa" în conformitate cu "acele trăsături remarcabile ale lui Platon" el însuși și sistemul său mental, care sunt combinate și își găsesc propria expresie deplină este ceea ce comentatorii lui Platon, mai degrabă decât Platon însuși, numesc teoria ideilor De fapt, această "teorie" nu este altceva decât o modalitate specială de a examina și discuta termeni generali, concepte abstracte, idealuri - pe scurt, toți acei termeni și concepte care exprimă într-o formă generală reprezentări particulare ale experienței noastre individuale (p) Acest mod special este dialectica, sau arta de a discuta o chestiune din diferite puncte de vedere, astfel încât, în final, se obține o impresie, "în care sufletul îmbrățișează deodată, parcă printr-un singur act de imaginație, prin toate tranzițiile unei conversații lungi, toate la prima vedere opus ceartă a tuturor participanților la conversație" (p) Dialogurile platonice sunt o reprezentare scrisă a acestei dialectici Ei introduc o nouă formă în literatura filozofică În primele zile, când "filozofia era încă o chestiune de intuiție, imaginație, era sangvină, adesea vagă și întunecată", forma poemului a prevalat Dar intuiția naturală s-a micșorat într-un sistem dogmatic,

iar perioada tratatelor formale a început cu "crăparea oaselor uscate" Dispoziția filozofică perfectă ocupă mijlocul dintre aceste opuse: din diverse laturi și puncte de vedere, tortureaza toată realitatea bogată care se află în fața ei și exprimă aceste încercări proprii în Eseu Platon a fost fondatorul "Experimentelor" filosofice (p) Conform fundamentelor sale morale, platonismul "este o reproducere extrem de conștientă și o afirmare a afirmației recente) a unuia dintre cele două elemente constitutive ale geniului elen, și anume: Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE acel spirit al locuitorilor laturii muntoase, în care strămoșii dorieni timpurii ai lacedemonienilor și-au izolat starea de spirit distinctă spre deosebire de caracterul mobil, maritim, fluid al populației ionice de coastă" (pp -) "Starea" lui Platon este un protest împotriva "inflamabilității (flam-boiantei) sau fluidității lucrurilor și "gândurilor despre ele" ale oamenilor" (p) Două capitole sunt dedicate dezvoltării acestor prevederi: "Lacedaemon" și "Statul" Același punct de vedere stă la baza analizei Esteticii lui Platon, cu care se încheie cartea Deși cartea nu este presărată de referințe și citate, ea mărturisește o largă familiaritate cu dialogurile platonice și o și mai largă erudiție generală a autorului Petru se pare că părăsește noua literatură despre Platon fără atenție Dar acest lucru contribuie doar la demnitatea principală a muncii - originalitatea sa Principalul dezavantaj al cărții, pe lângă lacune importante în prezentarea învățăturilor lui Platon (cosmologia, de exemplu, nu este deloc afectată), este stilul ornamentat și, prin urmare, uneori întunecat Claritatea nu este facilitată de scurta apropiere frecventă dintre gândirea lui Platon și a altor scriitori, atât vechi, cât și noi Pentru persoanele educate, aceste comparații scurte nu sunt necesare; pentru începători, pe care cartea contează de fapt, ei nu numai că nu explică nimic, ci înțeleg obscur, deturnând gândirea cu nomenclatură excesivă Cât de corect luminează această nouă carte punctele de vedere ale lui Platon, să judece toți cei care se consideră suficient de familiarizați cu scrierile sale, întrucât și în prezent, observația "filozofului platonician" Origen rămâne în plină forță, că "Platon nimeni nu știe pe deplin" A Ghiliarov fr Paulhan - "Les caractères (Bibliothèque de philosophie contemporaine Paris, r) Psihologia experimentată a încercat în mod repetat să propună cutare sau cutare parte a vieții mentale ca bază generală, datorită căreia ar fi posibil să se reducă întreaga varietate infinită de caractere umane la un număr relativ mic de tipuri mentale de bază Cartea lui Podan este o astfel de încercare Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE În primele două părți, pur teoretice, Podan își dezvoltă în detaliu principiul clasificării caracterelor; partea a treia, partea practică, oferă câteva indicații pentru aplicarea principiului pe care îl propune în orice caz particular dat Această lucrare este o continuare directă a unei alte cărți a aceluiași autor, Mental Activity and Elements of the Spirit*, în care autorul a încercat să stabilească legile de bază ale activității mentale Aceste legi (așa cum le stabilește Podan): i) Legea asocierii sistematice, care constă în faptul că "fiecare fapt mental este capabil să excite astfel de fapte mentale care pot fi combinate armonios cu el într-un singur scop comun") Legea detenției sau selecției sistematice (inhibarea), care constă în faptul că "fiecare fapt psihic urmărește să elimine acele fapte psihice care nu pot fi în armonie cu el") Legea contrastelor, care în Podan este o combinație a primelor două, și) Legile asocierii prin asemănare și contiguitate, pe care autorul le consideră doar forme speciale de asociere sistematică Caracter - în sensul comun, cotidian al cuvântului - înseamnă

individualitate, adică diverse proprietăți ale minții, un grad mai mare sau mai mic de activitate etc , care distinge o persoană dată Din punct de vedere științific, caracterul poate fi considerat ca o manifestare concretă a unor legi psihologice abstracte, "Să reducem toate trăsăturile caracterelor umane complexe la cele mai simple elemente mentale", spune Podan, "și la cele mai simple forme ale marelui psihologic legi, dezvăluind combinațiile lor complexe - asta e " știința caracterului" În prima parte a cărții, autorul oferă o serie de tipuri mentale de bază, luând ca bază pentru clasificare "predominanța uneia sau alteia forme de asociere psihologică", iar tipurile sunt aranjate în funcție de gradul de conexiune, în ordine descrescătoare (slăbirea treptată a asocierii sistematice): a i-a grupă de tipuri se caracterizează prin predominarea sistematicului ku Vedeți recenzia despre aceasta în "Întrebări Phil și psiho *, Prinț II Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE Asociația cehă Aceste tipuri sunt: echilibrate și unite Ambele tipuri se disting prin armonie spirituală; diferența dintre ele este că în primul rând armonia este determinată de echilibrul înclinațiilor și sentimentelor; în al doilea, prin subordonarea tuturor înclinaţiilor uneia sau mai multor - cele dominante a -a grupă Tipuri caracterizate prin predominarea detenției sistematice: autocontrolate (maîtres de soi) și rezonabile Cei dintâi se disting prin lupta înclinaţiilor antagoniştilor; al doilea - prin întârzierea tuturor manifestărilor vieții mentale în general j-a grupa Tipuri caracterizate printr-o predominanță a asociațiilor în contrast: neliniştit, nervos, contradictoriu Fenomenul de contrast se explică prin reacția inversă a înclinațiilor puternice La persoanele contradictorii, această reacție este îndreptată nu către propriile sentimente, ci către sentimentele și dorințele altor oameni Un alt tip aparține aceluiași grup - oameni neglijenți, scrupuloși (scrupuleux), care sunt în permanență chinuiți de remușcări pentru greșeli, adesea nesemnificative și chiar imaginare Al -lea grup de tipuri se caracterizează prin predominanța asocierilor prin contiguitate și asemănare Autorul nu oferă anumite tipuri din acest grup Asociațiile prin contiguitate și asemănare, ca forme principale, sunt inerente tuturor oamenilor în general, în special celor cu o așa-zisă memorie bună Înclinația către acest tip de asociere este mai pronunțată la femei decât la bărbați și este mai ales pronunțată la copii ș-a grupă - tipuri caracterizate prin activitatea independentă a elementelor mentale (absența completă a asocierii sistematice): impulsivi, așa-zișii oameni ai minutului Manifestarea tipului impulsiv este facilitată de toate împrejurările care din anumite motive încalcă sau doar slăbesc unitatea eului nostru, iar tipul se poate manifesta într-o formă dureros de exagerată (subiecți isterici) La foarte mulți oameni, impulsivitatea în viața de zi cu zi este înfrânată de circumstanțe pur exterioare, cum ar fi: credințele religioase, frica de autoritate superioară, influența morală a cuiva, rutina obișnuită a vieții etc Astfel de oameni își pot asuma, temporar, un caracter de tip echilibrat Dar merită exteriorul Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE frâiele se slăbesc, așa cum vedem în așa-numitele epoci de tranziție (de exemplu, în timpul revoluțiilor), pasiunile sunt jucate, iar oamenii, cei mai inofensivi în vremurile obișnuite, comit acte incongruente, adesea brutale Un alt tip al acestui grup este reprezentat de personalități complexe (cu "conștiință divizată"), de care știința a fost foarte preocupată în ultima vreme Acest tip este mai degrabă patologic Iată principalele tipuri mentale, la care Polan reduce întreaga varietate de caractere umane existente Aceste tipuri sunt

oarecum abstracte, schematice De fapt, pentru o evaluare completă a oricărei personalități, a semnificației sale morale și mentale, nu este suficient să se determine că aceasta aparține cel puțin, de exemplu, tipului unificat - pentru aceasta este necesar să se indice gradul de dezvoltare și conținutul înclinației unificatoare: dacă este puternică sau slabă dacă aparține laturii superioare sau inferioare ale naturii umane {Pot domina cele mai eterogene înclinații: lăcomia, dragostea de bogăție, sentimentul religios etc) Prin urmare, Paulan, împreună cu clasificarea mai sus menționată a tipurilor mentale, oferă alte două clasificări, două serii de definiții suplimentare ale tipurilor În prima dintre ele, calitățile speciale ale înclinațiilor (în raport cu gradul de dezvoltare a acestora) sunt luate ca bază pentru clasificare Deci, în fiecare tip de bază (echilibrat, unit etc), înclinațiile pot fi puternice sau slabe, flexibile sau directe etc ; cu toate acestea, unele calități ale înclinațiilor sunt asociate exclusiv cu unul dintre tipurile principale, de exemplu, stabilitatea înclinațiilor este o proprietate necesară de tip combinat și, dimpotrivă, este de neconceput etc A doua clasificare suplimentară se bazează pe conținutul înclinațiilor și oferă o serie de tipuri specifice, caracterizate prin predominanța unei anumite înclinații definite Există foarte multe dintre aceste tipuri, atâtea cât înclinațiile predominante și sunt aranjate în ordine crescătoare, adică de la cel mai jos la cel mai înalt În prima etapă, există tipuri cu o predominanță de Q Questions of Philosophy, KN, ° Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE înclinații artistice (de exemplu, tipul de lacom)', urmează apoi tipurile caracterizate prin predominarea diferitelor feluri de sentimente (dragoste 'pentru bani, dragoste pentru bogăţie, extravaganţă, dragoste pentru faimă, putere etc) Așa sunt tipurile de avari, înfometați de putere, ambițioși etc La cel mai înalt nivel sunt tipurile cu predominanță a înclinației spre creativitate (artistică, muzicală, literară); aici aparțin artiști, compozitori, poeți, oameni de știință remarcabili Cea mai înaltă formă de acest tip sunt persoanele cu înclinație către gândirea abstractă, filosofică Această parte a cărții suferă de fragmentare excesivă, astfel încât pe alocuri este chiar dificil să se facă o distincție precisă între tipurile individuale În a treia și ultima parte a cărții, autorul oferă câteva indicații pentru aplicarea practică a metodei sale În i-x, indică o pluralitate de tipuri la unul și același individ Nu trebuie să uităm că în viață aproape că nu există tipuri pure; în cea mai mare parte, se întâlnesc caractere mixte, adică într-o singură persoană sunt combinate trăsături care aparțin unor tipuri mentale de diferite categorii În al doilea rând, autorul recomandă cea mai mare circumspecție și precauție în determinarea unui anumit caracter uman, cea mai strictă apreciere a înclinațiilor predominante: aceeași înclinație poate avea o cu totul altă valoare, în funcție de ce alte înclinații se îmbină De exemplu, "s^lnn^/ /r" poate fi rezultatul unei incapacități de a-și concentra în mod activ atenția asupra ceva și, în egală măsură, rezultatul concentrării excesive a atenției pe un anumit subiect În a -a, Pauline sfătuiește, în definirea personajelor, să țină cont de mobilitatea acestora, ceea ce el numește ¡d'état (Gévolution du caractère) proprietăți morale, precum: boală, durere și bucurie, impresii aleatorii, o schimbare de mediu , etc , dar în același timp autorul ignoră cu desăvârșire, ca să spunem așa, evoluția firească a personajelor, adică acele etape necesare pe care fiecare personaj uman le trece de la copilărie la maturitate Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE e În încheierea cărții, Paulan oferă un exemplu de aplicare a

metodei sale în practică, o caracterizare foarte vie și interesantă a personalității lui Gustave Flaubert E Khlopina A Chuquet JJ Rousseau Paris, , pp i (Les grands écrivains français) J J Rousseau trebuie pus, fără îndoială, în fruntea oamenilor progresişti din ultimele două secole Semnificația sa în istoria politică este binecunoscută În doctrina educației, el a fost primul campion zelos al întoarcerii la natură În filozofie, el și-a câștigat faima nestingherită cu "mărturisirea preotului Savoia" - cea mai bună predică a deismului, la fel de excelentă ca conținut și formă Influența teoriilor sale religioase și de altă natură poate fi urmărită într-un număr de gânditori, nu doar francezi, ci și străini, și mai ales germani, de exemplu, Kant și Fichte, ca să nu mai vorbim de cei mai puțin celebri În literatură, el a fost fondatorul naturalismului modern și al sentimentalismului Balzac și Georges Sand sunt copiii săi spirituali Tot de la el provine colorarea democratică a romanului francez modern Fără el, nu ar exista "Paul și Virginie" de Bernardin de St Pierre, nici Werther al lui Goethe, nici Atala lui Chateaubriand Cele mai bune tirade panteiste ale lui Byron au fost inspirate de el Ca poet și stilist, el nu este nici o figură mică În "New Eloise" a forțat pentru prima dată omul să "respire o singură viață cu natura" și pentru prima dată a adaptat romanul în cadrul magnific al naturii Din punct de vedere al meritului stilistic, scrierile sale ocupă unul dintre primele locuri în literatura franceză Puține exemple ar putea, de exemplu, să meargă la nivel cu celebrul: LJaurore un matin me parut și belle etc (Confesiuni, liv IV) Rêveries du Promeneur solitaire este și mai de neegalat: este o melodie muzicală în proză și, în plus, destul de conștientă, deoarece Rousseau era un muzician minunat și știa să transmită sunetele care se înghesuiau în capul lui nu numai cu note, ci și cu proză Morală *) Există o monografie specială: Schmidt, Rousseau und Byron, Greifsw (Autoarea îl cunoaște bine pe Byron, dar Rousseau nu este întotdeauna la prima mână) ' * Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE Natura lui Rousseau este absolut excepțională Cu greu este posibil să găsești un asemenea amestec de contradicții la altcineva: o sete nesățioasă de dragoste cu mizantropie invincibilă, o atracție către sociabilitate cu căutarea singurătății, inspirație din egalitatea universală cu o slăbiciune pentru nobilime, dragoste visătoare cu desfrânare, delicateţe extremă şi tandreţe cu un cinism grosolan etc Toată această "boala lui Rousseau" este de așa natură încât și acum medicii se gândesc la asta S-ar părea că ar trebui să existe o literatură inepuizabilă despre o persoană atât de remarcabilă și unică De fapt, nu este deosebit de bogat cantitativ și de-a dreptul slab calitativ Monografii pe anumite probleme, în principal biografice, apar de la an la an, mai ales în vremurile recente *); dar este imposibil să punctăm o singură lucrare generală despre Rousseau care să satisfacă starea actuală a problemei **) Cea mai bună dovadă a indiferenței față de Rousseau este absența oricărei noi colecții complete decente de lucrări ale sale Eliberată recent (-) de Haschette, o ediție penny, datorită tipăririi sale microscopice, este potrivită doar pentru referință Și ce păcat că această ediție este comparată cu noile ediții magnifice ale contemporanilor lui Rousseau - Voltaire și Diderot! Și între timp, oricât de mari ar fi aceste genii, ei sunt totuși mai jos decât Rousseau, deoarece au distrus mai mult decât au creat, Rousseau a creat în primul rând O ediție bună a scrierilor sale este încă "așteptată" Eseurile populare satisfăcătoare despre Rousseau sunt, de asemenea, puține Cartea lui Shuke este una dintre cele mai bune Se bazează pe cele mai recente date Autorul nu ascunde neajunsurile lui

Rousseau, dar nici nu-i subjuga meritele Dar ceea ce este mai valoros, în unele pagini se simte, parcă, prezența invizibilă a lui Rousseau însuși În măsura în care volumul cărții permite, sensul lui Rousseau a fost elucidat cu suficient detaliu Este doar păcat că fețele apropiate lui sunt foarte palid conturate; relativ *) Una dintre ultimele biografii este Beaudouin, La vie et les oeuvres de JJ Rousseau Paris, (Scrierile lui Rousseau sunt atinse doar superficial) **) Delmont introduce această poziție: JJ Rousseau d'après les derniers travaux de la critique et d'histoire (în Université catholique pentru) Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE M-me Warens este cu atât mai puțin scuzabilă pentru că este un fel de perlă și despre ea s-au obținut informații noi, nu lipsite de interes, în ultimii ani *) În general, cartea este scrisă atât de viu și fascinant, încât mulți o vor citi fără oprire A Ghiliarov L Lyon La Philosophie de Hobbes (Bibliothèque de philosophie contemporaine) Paris, , pp Cartea oferă o relatare documentară și detaliată despre viața, munca și învățăturile lui Hobbes Chiar și critica capțioasă nu poate evidenția lacune importante în această lucrare, iar pentru cititorul nespecialist, cea mai bună recomandare a acesteia este că conținutul, neinteresant în sine, s-a dovedit a fi interesant sub condeiul autorului, în măsura în care este în general posibil în acest caz În special, această carte poate fi utilă acelor avocați care nu doresc să scotoce prin tratatele politice ale lui Hobbes, dar trebuie să se familiarizeze cu conținutul lor în detaliu A Ghiliarov Cărți și broșuri noi primite de editori Borisovski Abnegația și puritatea moralității creștine p (Tipărire separată din revista "Credință și rațiune" pentru) Zaborsky, N I Despre memoria percepțiilor vizuale Iuriev 3 STR' (disertaţie pentru gradul de doctor în medicină) Fond de asistență reciprocă la General pentru asistență pentru scriitori și oameni de știință nevoiași Raport pentru și așa mai departe SPb , , p Carta Fondului de Asistență Reciprocă la General pentru asistență pentru scriitori și oameni de știință nevoiași Krestcff, inetaphysischer Seelenbegriff al lui K Lotze Halle a S S S (Inaugural-Disertaţie) Vasiliev, prof Nikolai Ivanovici Lobaciovski Discursul rostit în ședința solemnă a împăratului Kaz univ oct Kazan, pagini *) Mugnier, Madame Warens și JJ Rousseau Paris Biblioteca "Runivers" cărți noi Raport al comitetului administrativ local organizat de Fizico-Matematician Tot pentru alcătuirea capitalei numită după N I Lobachevsky Nr Kazan, STR Raport privind activitățile Societății de Fizică și Matematică la Imp Kaz univ pentru al treilea an de existenţă Kazan, ib p Raport al Bibliotecii Publice Penza numită după M Yu Lermontov pentru Penza, PAG Sokolov, M E Introducere în filosofie Petrovsk, Saratov, buze STR Strahov, Rev Câteva cuvinte despre iubirea creștină în relația ei cu natura spirituală a omului M (Retipărire din revista "Lecturi în general Dragoste Spirit Proev) pagini Tikhomirov, P Filosofia lui V D Kudryavtsev M p Tokarsky, A A Epidemii psihice (Din cartea a -a a revistei "Questions of Phil and Psych ") M p k , cu traducere k Falkenberg Istoria noii filosofii de la Nicolae de Cusa (sec XV) până în prezent cu anexa unui scurt dicționar filosofic Traducerea studenților Sankt Petersburg univ ed prof A I Vvedensky, cu el editii SPb pagini p k Biblioteca "Runivers" II Revizuirea revistelor Philosophisehe Monatshefte, XXIX B , Hefte - A Baur Pierre Jurieu (Peter Jurăus) este Staats-p hi osop h Acest articol oferă o schiță a filozofiei politice a lui Peter Jurieux, teologul protestant, gânditor și oponent literar al lui Bossuet Principiul principal al teoriei politice a lui Jurieux este poziția că puterea supremă aparține în izvorul ei poporului Astfel, vederile lui Zhurieu

în secolul al XVII-lea amintim - uneori aproape textual - celebra teorie politică a lui Rousseau, apărută în secolul următor R Lorentz Ueber die Aufstellung von Postularen ais philosophisehe Methode bei Kant Potrivit autoarei, metoda de stabilire a postulatelor, așa cum este dată în Critica rațiunii practice, nu este deloc determinată de natura obiectelor, a căror posibilitate dorește să o demonstreze, ci este cauzată de colorarea specifică a obiectelor postulate în sensul apropierii lor de predarea religiei pozitive; logic, metoda postulatelor este legată de doctrina binelui suprem și de antinomia rațiunii practice care decurge din aceasta, elemente complet străine de structura generală a sistemului Dacă eliminăm colorarea specific-religioasă din obiectele postulate, atunci pentru a le dovedi nu este nevoie să recurgem la o "metodă a postulatelor" specială; ele pot fi dovedite pe baza principiilor generale ale filosofiei critice W Enoh Franz Bre η taños Reform derLogik Autorul pune întrebarea: este aristotelianul Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV logica celebrei încercări a lui Brentano? Critica doctrinei logice a lui Brentano conduce autorul la un răspuns negativ: logica lui Brentano nu numai că nu dă nimic nou care să reziste criticilor, dar folosește și învățăturile logicii vechi, uneori infirmate de aceasta, pentru a-și duce la îndeplinire punctele de vedere K G a g b e U eb e г legătura dintre filosofia indiană și filozofia greacă S-au făcut în mod repetat încercări de a explica într-un fel sau altul asemănarea învățăturilor filozofiei grecești cu învățăturile Upanishadelor, Vedanta, Sankya Problema a fost decisă fie în sensul împrumutului, fie al dezvoltării independente a spiritului grec Autorul înclină în general spre prima parte a alternativei, deși nu îndrăznește să exprime o judecată apodictică Dar pentru asta, în învățăturile lui Pitagora, el vede influența incontestabilă a filozofiei indiene și subliniază aici astfel de fapte comune pitagoreismului și surselor indiene ca un număr irațional (/ , dezvoltat în SaIvayiIga'kh, așa-numita teoremă lui Pitagora, etc , indică în continuare convergența numelui misterios al celui de-al cincilea element όλκχς cu sanscrita âkâça În același mod, autorul vede o influență indiană în învățăturile gnosticilor și neoplatoniștilor K Groos Aestetisch und schön Autorul vede principala greșeală a esteticii moderne prin aceea că identifică "esteticul" cu "frumosul" Potrivit autorului, tărâmul frumosului este doar o parte din tărâmul mai larg al esteticului activ R Natorp Zu den Vorfragen der Psychology Acest articol este un răspuns pentru Volkelt și Ziegler cu privire la critica lor la adresa Einleitung in die Psychologie nach kritischer Methode a lui Natorp Autorul stă din punctul de vedere al idealismului critic Din octombrie , Philosophsiche Monatshefte și Archiv íür Geschichte der Philosophie ar trebui să fie combinate într-un singur jurnal A Basistov Vierteljahrsschrift fur wissenschaftliche Philosophie, hrggb von Avenarius kh , , și și cărți i Riel Conceptul de știință în Galileo -Dacă sarcina filosofiei este de a verifica sursele și căile cunoașterii Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV Õ iar în stabilirea granițelor cunoașterii (după cum acceptă Riehl), atunci unul dintre creatorii noii filozofii, potrivit lui Riehl, ar trebui să fie recunoscut drept Galileo Galileo a fost primul care a stabilit adevăratul sens al experienței în legătură cu procesul științific al cunoașterii Nici experiența, nici gândirea nu duc singure la cunoaștere; acest lucru se realizează numai prin unirea lor Cea mai bună dovadă a acestui lucru constă în aplicarea matematicii pure la fenomenele din lumea exterioară Husserl Logica elementară a lui Voigt - Articolul este de natură pur polemică și nu are o semnificație

independentă Ehrenfels Teoria valorilor și etica - Acest articol mare este atașat cărții lui Wieser "Valoarea naturală" (Viena,) După ce a conturat anterior teoria valorii așa cum a fost dezvoltată în economia politică, autorul încearcă să determine valoarea din punct de vedere psihologic, făcând-o dependentă de dorința de a poseda un anumit lucru, iar apoi generalizează definiția astfel obținută nu numai mărfurilor, ci și întrebări de moralitate Petzold b La întrebarea de fundamentare a acestora la și - Articolul prezintă o analiză critică detaliată a cărții lui Staudinger "Das Sittengesetz" Darmstadt -Condițiile naturale și necesare ale moralității Staudinger consideră conștiința și un sentiment de libertate, iar principiul de bază este corespondența reciprocă completă a tuturor scopurilor Prin urmare, pentru conștiința moralității, este necesară o viziune clară asupra lumii, care decurge din principiile rațiunii Obiectivele comune ale întregii omeniri constituie cel mai înalt bine și este idealul moral Odată cu abordarea acestui ideal, crește și cantitatea totală de fericire Datoria de a îndeplini binele cel mai înalt este datoria În a doua jumătate a articolului, Petzold examinează și învățătura etică a lui Avenarius și încearcă să o armonizeze cu prevederile lui Staudinger Achelis Semnificația filosofică a etnologiei - Aspirând la cer, metafizica, potrivit lui Achelis, a supraviețuit acum timpului său, iar psihologia, care este implicată în interesele pământești, a devenit știința preferată a gânditorilor Dintr-o metodă pur speculativă și dogmatică, metoda a devenit precisă, inductivă, științifică Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV Unul dintre mijloacele psihologiei științifice este studiul structurii mentale a triburilor primitive Subliniind deficiențele psihometriei, faptul că dă indicii despre psihicul unui subiect dezvoltat, limitările și caracterul elementar al aplicațiilor sale; menționând precaritatea studiului psihologiei copilăriei și animalelor, autorul indică meritele (actuale și posibile) ale psihologiei etnologice, care poate oferi o mulțime de materiale noi despre psihologie, teoria cunoașterii și etică Mai multe astfel de întrebări sunt subliniate de autor Schuppe Confirmarea realismului naiv - În această scrisoare deschisă către Avenarius, scrisă în legătură cu cărțile lui Avenarius "Kritik der reinen Erfahrung" și "Der menschliche WeltbegriíT", Schuppe declară că toată lumea îl consideră de obicei un idealist, în timp ce aceasta se bazează pe un fel de neînțelegere, pentru că el susține pe deplin realismul naiv și a demonstrat de multă vreme propunerile la care a ajuns acum Avenarius Scrisoarea constă dintr-o serie de extrase din diverse scrieri ale lui Schuppe, dovedind punctul său de vedere adevărat Răspunsul la această scrisoare deschisă este articolul lui Willy: Sinele epistemologic și conceptul natural al lumii Pe lângă aceste articole, în aceleași numere ale revistei există și traducerea unui articol de prof Universitatea din Moscova N A Zverev, publicată inițial în a doua carte a "Întrebări de filosofie și psihologie" ( ), precum și câteva articole mai puțin importante și interesante M Petrunkevici Knigovedenie, jurnal bibliografic lunar (cu ilustrații) Organul Bibliotecii din Moscova și b l i o gr a f i c e c a g o Kruzhka nr i și M Organul Cercului Bibliografic, prin aspectul și conținutul său, merită atenția persoanelor interesate de științe filozofice Scopul publicației este foarte larg și merită în principiu o simpatie deplină, deoarece stabilirea rațională a unei astfel de ramuri auxiliare esențiale a cunoașterii depinde de realizarea cu succes a acesteia Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV ca bibliografie, deosebit de importantă pentru o astfel de știință, de exemplu, cu două laturi ca psihologia, care privește, pe de o parte, biologia, pe de

altă parte, istoria, istoria literaturii și artei Cu toate acestea, venerabilii editori ai Knigovedeniya, și-au stabilit sarcina largă de a "strânge templul împrăștiat al bibliografilor ruși" și de a face din revista "o publicație de referință desktop pentru un public larg", chiar dacă doar "doar într-un viitor foarte îndepărtat" ", își vor satisface cu greu cărțile de clasificare pe rubrici separate de către specialiști în diverse domenii ale cunoașterii, care "deseori râd cu răutate de cataloagele revistelor noastre bibliografice", neludind pentru un sistem logic încorporat și în același timp practic convenabil pentru referințe rapide În clasificarea "Knigovedeniya" ("acceptat, totuși, cu rezerve, ca și cum ar fi sub formă de experiență, în așteptarea unor comentarii specifice cu privire la această problemă) există unele neajunsuri în opinia noastră: logica, de exemplu, este pusă, ca ar trebui să fie, la rubrica "filosofie", iar "metodologia, istoria și filosofia științei, artei etc sunt plasate sub rubricile corespunzătoare de știință, artă etc ", - între timp, nu există deloc astfel de rubrici, dar există doar rubrici separate de "științe", "arte" și etc Și acest lucru, evident, nu este întâmplător Mai mult decât atât, multe departamente, și doar între ele cel filosofic, sunt foarte insuficient împărțite Prin urmare, sub titlul " filozofie" sunt prezentate cărți pur pedagogice; rubrica "sociologie" apare împreună cu "dreapta", iar sub volume sunt, de exemplu, cărți precum "regulamente privind industria tavernelor", "ordinele circulare ale băncii de stat" etc ; în "știința naturii" atât geografia, cât și agricultura, și tehnologia sunt mototolite, iar la rubrica "meșteșug și sport" sunt îngrămădite militare și minerit etc În ciuda acestui neajuns, în "Knigovedenii" se pot observa o serie de articole și note foarte interesante Să subliniem, de exemplu, informațiile plasate în nr al revistei despre prima bibliografie sistematică pentru secolul al XVIII-lea, compilată de N N Bantysh-Kamensky, compilatorul catalogului complet al cărților din secolul al XVIII-lea cunoscut de noi, stocate în Arhiva Principală din Moscova a Ministerului de Externe ъ Del și destinate tipăririi în "Knigovedeniya" Bantysh- Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV Kamensky a împărțit cărțile filozofice în primul rând în două clase: în genere și în specie, iar apoi pe cea din urmă - în logică, metafizică, fizică, istorie naturală și, în sfârșit, etică, ca filozofie morală, economică, politică și juridică Până acum s-au raportat informații destul de fragmentare despre activitățile Cercului Bibliografic ici și colo, iar cea de-a doua carte a revistei începe cu un lung extras din raportul congresului al IX-lea arheologic de la Vilna și mai ales "departamentul arheografic al acestuia" În ceea ce privește modernitatea, deocamdată este ascunsă și au fost introduse în clasificare doar două rubrici originale: "popularizarea cunoștințelor științifice" și "viața actuală", deși în aceasta din urmă, din anumite motive, "Degenerarea" a lui Max Nordau " apare în ambele cărți, publicate în două ediții, împreună cu o broșură despre "Rândurile comerciale pe Piața Roșie din Moscova", a doua ediție a "Jurnalului lui Bashkirtseva" etc Dorim de bunăvoie succes deplin unei întreprinderi literare atât de utile precum revistei Knigovedennye, care urmărește un obiectiv atât de important și atractiv precum cronica și istoria afacerii cărții și jurnalelor din Rusia V Da Biblioteca "Runivers" Societatea psihologică CXIIL Raport asupra adunării anuale (administrative) din ianuarie Întâlnirea a fost deschisă la ora seara în noua clădire a universității sub președinția lui N Ya membri de onoare: M M Troitsky și B N Chicherin, domnul N A Zverev, membru fondator, membri actuali: N A Abrikosova, A P Basistov, P V Bezobrazov,

A S Belkin, K N Wentzel, V A Goltsev, Z S Gorskoy, G N Durdufi , N A Eleonskago, V N Ivanovskago, P A S Korsova, P A S Korskova Lopatina, A N Maklakov, A G Petrovskago, L I Polivanova, N P Postovskago, V P Preobrazhenskago, P V Preobrazhenskago, G A Rachinskago, G I Rossolimo, V P Serbskago, A A Tokarskago, Prince S N Trubetskoy, Prinț D N Tserteleva, N I Shishkina, E A Schmidt și alții concura A S Goncharova În timpul întâlnirii s-au întâmplat următoarele:) Citiți și aprobă procesul-verbal al ședinței precedente) A raportat și a aprobat procesul-verbal al ședinței Consiliului Societății care a avut loc la ianuarie Conținutul protocolului: Întâlnirea a avut loc sub președinția lui N Ya Grot, cu secretarul N A Ivantsov, în prezența domnilor membri ai Consiliului - L M Lopatin, V P Preobrazhensky, S S Korsakov și N A Abrikosov A fost stabilită procedura pentru ședința administrativă anuală din ianuarie Procedura de alegere a funcționarilor Generalului proprietate, urmând să fie prezentată în adunarea menționată a Societății Hotărât: să propună Societății, după exemplul alegerilor anterioare, să desemneze candidați prin note și apoi să îi supună buletinelor de vot stabilite O excepție, după exemplul alegerilor anterioare, poate fi permisă numai dacă este propusă o singură persoană pentru orice funcție, sau alți candidați care primesc un număr mai mic de note refuză să candideze și astfel rezultatul scrutinului va fi auto- evident În continuare, s-a decis propunerea Societății să aleagă funcționari în componența în care Consiliul Societății va fi aprobat conform noii Carte (§ b din proiect); persoanele alese în funcții nou înființate vor începe imediat să-și corecteze atribuțiile, fiind luate în considerare temporar, până la aprobarea Cartei de către domnul ministru, corectând funcțiile respective A fost audiat raportul Secretarului privind activitatea Companiei pe anul trecut Am ascultat raportul trezorierului privind starea banilor Companiei pe anul trecut S -a discutat din nou Proiectul de Reguli revizuite ale Societății de Psihologie și s-au făcut anumite amendamente și modificări - În ceea ce privește modul de discutare a Regulilor, Consiliul a decis: să propună Societății ca acesta să fie supus la vot în conformitate cu anumite paragrafe prin vot deschis, iar președintele poate indica mai întâi numele canatiunilor care i-au fost făcute în timp util de către membrii Societății ') Citiți și discutați "Proiectul de Reguli revizuite ale Societății de Psihologie", trimis domnilor membri ai Societății, în conformitate cu propunerea de mai sus a Consiliului Proiectul Cartei Societății de Psihologie revizuit și modificat de către Societate la ședința anuală este atașat prezentului protocol**)) Domnul secretar N A Ivantsov a raportat despre "Scurtul Raport asupra activităților Societății de Psihologie din Moscova pentru " întocmit de el Raportul este atașat *)) Președintele a anunțat publicarea în "publicațiile" ale *) Atașat la protocolul original Societate: prima jumătate a operei lui Kuno-Fischer "Arthur Schopenhauer" tradusă de S N Grum-Grzhimailo, editată de V P Preobrazhensky, și despre tipărirea celei de-a doua jumătate a acestei cărți) Citiți și aprobați raportul domnului vistiernic N A Abrikosov privind starea sumelor Companiei la ianuarie) Citiți raportul anilor șefii de afaceri economice ai revistei "Întrebări de filosofie și psihologie" Verificarea raportului de cheltuieli este încredințată viitorilor Trezorieri ai Societății) În baza § din Carta Societății, au fost alese ca membri de onoare ai Societății următoarele persoane: acțiune membru Tot gr L N Tolstoi, acțiune membru Tot H N Strakhov, membru al fondatorului Societății A Ya Kozhevnikov și filozoful german Eduard f Hartmann Au fost alese toate

persoanele propuse ca membri de onoare, primind urmatorul numar de bile: gr L N Tolstoi ales si non-el , N I Strahov ales și nealeși , A Ya Kozhevnikov aleși si nerosii și Ed, f Hartmann ales și nealeși) S-au desfășurat alegeri pentru o nouă funcție de trei ani, în conformitate cu propunerea Consiliului Societății, menționată în procesul-verbal de mai sus al ședinței sale din ianuarie , și candidați pentru funcțiile a doi camarazi ai președintelui , secretar, tovarăș secund vistiernic și bibliotecar au fost supuși unui scrutin închis; candidații pentru restul posturilor nu au fost supuși la vot, deoarece au primit numărul predominant de voturi pe note Cei aleși au fost: Pentru postul de președinte N Ya Grot izb " "I-a com prez L M Lopatin izb și la inevitabil " " -a "" S, S Korsakov izb si nerosii La funcția de secretar, din cauza refuzului de a candida pentru această funcție, deținând-o în ultimii trei ani de funcționare membru N A Ivantsov, ales A S Belkin, uluchk & y ales și nealeși bile Real Membrul A N Maklakov a invitat Societatea să-și exprime recunoștința lui N A Ivantsov pentru munca sa în îndeplinirea îndatoririlor de secretar al Societății timp de trei ani Membrii Societății i-au mulțumit lui N A Ivantsov Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ Ulterior, nou-alesul secretar al Societății, A S Belkin, în conformitate cu rezoluția sus-menționată a Consiliului Societății, a preluat atribuțiile de secretar Urmatorii au fost alesi: În calitate de secretar adjunct, V N Ivanovsky și A A Tokare, după ce au primit câte de voturi electorale La postul de trezorier N A Abrikosov, după ce a primit de voturi electorale Pentru postul de trezorier asociat A A Abrikosov, după ce a primit de voturi electorale și G A Rachinsky - - tol alege si nerosii La postul de redactor al "Trudov"-Societatea V P Preobrazhensky, după ce a primit voturi aleși Pentru postul de bibliotecar A G Petrovsky, a primit de goluri alege si nerosii io) S-au organizat alegeri pentru membrii comisiei de audit a revistei pentru Cei aleși au fost: Conform notelor - carte S N Trubetskoy cu voturi și P V Preobrazhensky cu voturi și prin vot - A Kalenov, după ce a primit de aleși și eu inev minge i) Citiți propoziția de acțiune membru N A Ivantsov din aprilie , a cărei discuție Societatea în ședința sa din octombrie a hotărât să o transfere la ședința administrativă anuală Propunere de acțiune membrul N A Ivantsov este următorul: a) Transferurile tipărite de către Societate pentru o anumită remunerație către traducători vor primi titlul "Publicațiile Societății de Psihologie", lăsând denumirea anterioară "Proceedings" pentru articolele independente și traducerile date Societății de către membrii acesteia ca cadou b) Să nu combine, cel puțin în principiu, redacția remunerată a Publicațiilor Societății cu titlul onorific de bibliotecar și redactor al Lucrărilor Societății c) Acordă Consiliului Societății gestionarea "Publicațiilor Societății", i e determinarea caracterului adecvat al traducerilor livrate, numirea editorilor, distribuirea remunerației etc în fiecare caz individual Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ Õ Având în vedere, însă, faptul că în acest timp retipărirea "Prolegomenelor oricărei metafizice viitoare" de Im-Kant în traducerea lui Vlad Serg Solovyov și s-au început negocieri cu unele persoane cu privire la alte transferuri, conform rezoluției ținute în ședința administrativă anuală a Societății din ianuarie , contrar paragrafelor d și din propunerea de mai sus, - acțiune membrul Ivantsov și-a retras declarația din discuție Totodată, Președintele Societății a declarat că, în baza hotărârii Societății, indicată în paragraful al procesului-verbal al ședinței Societății din ianuarie , la inițiativa sa, următoarele traduceri ale lucrări clasice de filozofie au fost livrate Societății pentru

publicare într-o serie de "Opere" sale: i) traducerea lucrărilor lui Schelling "Despre liberul arbitru" și "Bruno" de E L Radlov;) o traducere a Criticii rațiunii practice a lui Kant, realizată de studenții Universității din Moscova; h) traducerea primei jumătăți din "Despre mintea umană" a lui Locke de către Savin, student la Facultatea de Istorie și Filologie (a doua jumătate a traducerii a fost promisă până în toamna anului);) în Edițiile - o traducere a operei lui Eduard Hartmann "Justificarea critică a realismului transcendental", realizată de A P Basistov lăsată la universitate în catedra de filozofie;) traducerea dialogului lui Platon "Fedrus", realizată de profesorul gimnaziului Kostroma M V Murashev Determinat: declarațiile lui N Ya Grot și N A Ivantsov să fie luate în considerare Întâlnirea a fost închisă la ora : noapte Extras din raportul privind activitățile Societății de Psihologie din Moscova pentru * În ultimul an, Consiliul Societății a fost format din următoarele persoane: președintele N Ya Grot, tovarășul președinte L M Lopatin, candidatul tovarășul președinte S N Trubetskoy, secretarul N A Ivantsov și în timpul șederii sale în străinătate P Bartenev și V N Ivanovsky, secretar adjunct Întrebări de filosofie, KN Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ H, M Gorbov, bibliotecar și editor al Societății Trudov V P Preobrazhensky, trezorierul N A Abrikosov și colegul trezorier S S Korsakov În componența Societății au avut loc următoarele modificări: persoane au fost alese din nou în numărul membrilor cu drepturi depline și a fost din nou aleasă o persoană în numărul membrilor concurenti În ultimul an, Societatea a suferit două pierderi majore în rândul membrilor săi cu drepturi depline în persoana lui P E Astafiev, care a luat întotdeauna cel mai viu și arzător parte la ședințele Societății, și L A Stolypin, fondatorul premiului I la Societatea pentru scrieri filosofice Până la ianuarie , Societatea este formată din membri de onoare, membri activi (inclusiv membri fondatori), membri concurenți și membri corespondenți, însumând membri În ultimul an, Societatea a avut întâlniri, dintre care una a fost a suta la rând, ținute pe februarie , solemn În aceste întâlniri au fost raportate și discutate următoarele mesaje: d) D Konissi - Despre filozoful chinez Laosi) G I Rossolimo - Despre organul cerebral al abilitatii muzicale) O P Gerasimova - Despre influența educației asupra dezvoltării pesimismului în societatea noastră) V P Serbsky-Psihologia lui Meinert y) EG A Ivantsova - "Patru metode" de Mill ¿) V A Goltseva - Câteva observații despre conștiință, somn și creativitate) P A Kalenova - Credință și cunoaștere) V t Lolgintseva - Despre sensul filozofiei arabe) S S Korsakova - La psihologia microcefalelor) L M Lopatina ~ Despre asocieri mobile de reprezentari) P L Boborykina - Formule și termeni în tărâmul frumosului) V R Butske - Analiza condițiilor locului și timpului în asocierea ideilor ZU Ya * Grot Despre semnificația ideii de paralelism în psiho- logică Jurnal ((Questions of Philosophy and Psychology "din noiembrie Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ Г* a transferat de către fostul său editor, A A Abrikosov, (r) proprietatea Societății de Psihologie cu tot materialul de carte aflat în biroul revistei și mobilierul acesteia, pentru care Societatea a decis să-și exprime sincera recunoștință lui A A Abrikosov și adu-i adresa Ca urmare a acestei treceri a publicării revistei în mâinile Societății de Psihologie, au avut loc unele modificări în componența redacției : L M Lopatin a fost ales și aprobat, la propunerea lui N Ya Grot, ca al doilea editor al revistei Comitetul editorial al revistei a fost format din persoane: doi editori și trei membri ai Societății: V P Preobrazhensky, V A Goltsev și S S Korsakov ca reprezentanți ai

științelor filozofice, sociale și biologice În anul trecut, Societatea a continuat tipărirea traducerilor lucrărilor primite de la fostul editor al revistei "Questions of Philosophy and Psychology": Paulsen - "Introduction to Philosophy" și Kuno-Fischer - "Arthur Schopenhauer" și a publicat ediția a II-a a traducerii "Prolegomenului" de Kant, Vl S Solovieva În legătură cu extinderea activităților Societății de Psihologie, a devenit necesară revizuirea Cartei acesteia, care a fost încredințată de către Societate Consiliului său Pentru ședința anuală, Consiliul a înaintat Societății un proiect de modificări și completări dezirabile, în opinia sa În anul trecut, Societatea a participat la cinstirea următoarelor persoane și instituții: prof Sankt Petersburg Academia Medicală Militară din cadrul Departamentului de Psihiatrie I P Merzheevsky, cu ocazia împlinirii a de ani de activitate științifică; Universitatea din Kazan și Societatea de Matematică din Kazan - cu ocazia sărbătoririi aniversării juvenile a nașterii geometrului rus N I Lobachevsky; acțiune membru Societățile lui L I Polivanov - cu ocazia sărbătoririi a de ani de la gimnaziul său și a Societății de Matematică din Moscova - cu ocazia împlinirii a de ani de la înființarea acesteia * Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ Raportul Trezorierului Societății de Psihologie privind starea sumelor Societății de la ianuarie până la ianuarie Rămas la ianuarie - : Primit: ¡ Contribuții ale membrilor cu drepturi depline - ! J " Membrii concurenti - i Alocație de la universitate - ; Forța de muncă a companiei s-a vândut cu Dobândă la capitalul Societății , ;i I- Conform jurnalul "Questions of Philosophy and Ü í Psihologie;) - - i'i - OÛ- Total primit - - Emis: Conform aranjamentului întâlnirilor Insulei , Pentru cărți și reviste , - " publicații în ziare " tipărirea formularelor etc și "")), numărul II muncă Insulele Ed a II-a "" protocol Despre-va în jurnal - Papetarie, cheltuieli postale si alte cheltuieli , | Panikhida și o coroană de flori pe sicriul lui P E ' ! i' Astafieva - , Înscris în cursul anului pentru curent cont i I V Junker și K Excluzând cele luate prin cecuri - - Sold la ianuarie J Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ Starea capitalului Companiei la ianuarie Pe zăcămintele de la Moscova Banca de contabilitate (bilete pentru nr și în numele Societății Psihologice din Moscova) Pe cont curent la biroul I V Juncker și K La trezorierul Societății Dintre aceste sume aparțin: premiile lui D A Stolypin către Capital Spre capitala revistei "Întrebări de filosofie și psihologie" Spre capitalul propriu al Societății de Psihologie - , : ' CXIV Raport despre întâlnirea din februarie Ședința a fost deschisă la ora min seri în holul Consiliului, universitatea sub președinția tovarășului președinte L M Lopatin, cu secretarul A S Belkin, în prezența domnilor membri actuali: N A Abrikosova, A P Basistova, M V Bezobrazova, Ya A Botkina, K M Bykovsky, V E Giatsintova, N A Eleonsky, V N Ivanovsky, N A Ivantsova, P A Kalenova, f S Korobkina, S S Korsakov, gr I A Mamun, B K Mlodzevsky, I F Ognev, A G Petrovsky, N P Postovsky, V P Preobrazhensky, G A Rachinsky, V P Serbsky, A A Tokarsky, B D Shervinsky, N I Shishkin, E A Schmidt, gg membru->noi-concurenți: A A Andreeva, Yu L Lyubenkova, θ D Oelivachev și V N Faminskago și străini Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ În timpul întâlnirii s-au întâmplat următoarele: eu actionez un membru al Societății, P A Kalenov, a citit un rezumat sub titlul: "Disputa dintre rațiune și credință" *) Citiți procesul-verbal al ședinței precedente și aprobat L M Lopatin a raportat că acesta, în calitate de reprezentant al Societății, a adus felicitări din partea Societății membrului fondator al Societății prof N I Storozhenka la aniversarea sa · Se relatează scrisoarea lui S A

Muromtsev, în care informează despre donația revistei "La philosophie positive" către biblioteca Societății t XXVI-XXIX și "Revue philosophique" t I-VL Hotărât să-i mulțumească lui S A Muromtsev pentru donația sa · Au avut loc dezbateri pe marginea rezumatului lui P A Kalenov A participat la dezbatere - N A Eleonsky, A A Tokarsky și L M Lopatin Întâlnirea a fost închisă la ora min serile Rezumate pentru rezumatul lui P A Kalenov: "Disputa între rațiune și credință" Credința, spre deosebire de cunoaștere, este acceptarea a ceva ca adevăr, fără verificare logică de către rațiune Credința conștientă, spre deosebire de credința naivă și oarbă, este recunoașterea a ceva ca adevărat, nu numai fără verificare de către rațiune, ci chiar și împotriva protestului rațiunii Cele două dogme principale ale credinței conștiente: liberul arbitru și existența lui Dumnezeu sunt postulatele a două sentimente fundamentale și activitatea fundamentală a omului cauzată de aceste sentimente: dogma libertății este postulatul sentimentului propriului "eu" și activitatea conștientă a cuiva în general; activitatea morală Inextricabil legată de sentimentele rădăcină se află forța de persuasiune a acestor dogme și irefutabilitatea pe care ele o păstrează, în ciuda protestului rațiunii Protestul minții vine din faptul că mintea în activitatea sa (interpretarea fenomenelor), ghidată de legea rațiunii suficiente (modificarea legii de bază a logicii - legea identității și contradicției), este transmisă ca *) Publicat în prima secțiune a cărții de (martie) a revistei Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ din axioma-ipoteză, din ideea de necesitate naturală, a cărei negație directă sunt ideile atotputerniciei divine și liberului arbitru Protestul rațiunii este îndreptat: în i-x, împotriva intervenției credinței în fenomene, datorită cărora aceste fenomene, cauzate fie de atotputernicia divină, fie de liberul arbitru, se dovedesc a fi un miracol care încalcă necesitatea naturală, adică absurdul ; , împotriva încercărilor de raționalizare a dogmelor, i e corectează contradicţia internă cuprinsă în ele şi pune-le la baza cercetărilor teoretice ulterioare Raţiunea, ca autoritate supremă în disputa dintre credinţă şi raţiune, porunceşte: credinţa să se limiteze la funcţia ei legitimă de "regulator practic al voinţei", neîncercând să devină un fundament teoretic al gândirii; iar înţelegerea - să investigheze, pe cât posibil, necesitatea naturală a fenomenelor, fără a nega în ele un element inaccesibil acestuia, miraculosul În disputa dintre rațiune și credință se manifestă faptul luptei interne a elementelor mentale, ceea ce complică la om lupta generală a animalelor pentru existență cu lumea exterioară CXV Raport despre întâlnirea din martie Ședința a fost deschisă la ora min seri în holul Consiliului de Administrație al Universității sub președinția tovarășului președinte L M Lopatin, cu secretarul A S Belkin, în prezența domnilor membri actuali: A V Adolf, A P Basistov, N V Bugaeva, Z S Gorskoy, N Ya Grota, N A Zvereva, V N Ivanovsky, N A Ivantsova , P A Kalenova, θ S Korobkina, S S Korsakov, A G Petrovskaya, N P Postov-skago, V P Preobrazhenskago, G A Rachinskago, N I Rzhond-kovsky, G I Rossolimo, V P Serbskago, A A Tokarskago, Prince S N Trubetskoy, A E Favorsky, Prinț D N Tserteleva și N "I Shishkin, domnii membri-concurenți: A θ Hartwig și V N Faminskago și oaspeți conform notelor membrilor În timpul întâlnirii s-au întâmplat următoarele: Tovarăşe Citi şi a aprobat procesul-verbal al şedinţei precedente Președintele a anunțat decesul acțiunilor membru al Societății H I Nersesov Cei prezenți au onorat memoria lui H L Nersesov ridicându-se în picioare Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ · S-a raportat că, în conformitate cu rezoluția

Societății, la februarie Consiliul Societății a prezentat o adresă de mulțumire către A A Abrikosov La prezentare au participat membri ai Consiliului - L M Lopatin, S S Korsakov, V N Ivanovsky, A G Petrovsky, A A Tokarsky și A S Belkin și actorie membru P A Kalenov L M Lopatin a raportat că acesta, împreună cu membrii Consiliului-A G Petrovsky, G A Rachinsky și A S Belkin, i-au predat membrului fondator al Societății de Psihologie prof Lui A Ya Kozhevnikov pe martie, în ziua sărbătoririi celei de-a douăzeci și cinci de ani de la funcția de profesor, felicitări în numele Societății și o diplomă pentru titlul de membru de onoare al Societății de Psihologie N Ya Grot a citit scrisorile lui A Ya Kozhevnikov și H N Strahov, în care persoanele menționate mulțumesc Societății pentru alegerea lor ca membri de onoare L M Lopatin a raportat că acţiunea membrul E I Chelpanov, care se află în prezent la Berlin, a prezentat o diplomă pentru titlul de membru de onoare al Societății de Ed f Hartmann, care își exprimă recunoștința față de Societate pentru alegerea sa Acțiune Membrul D N Tsertelev a citit un rezumat sub titlul "Spațiul și timpul ca forme ale fenomenelor" *) A avut loc o dezbatere despre rezumatul citit, la care au participat: A A Tokarsky, L M Lopatin, N Ya Grot, N V Bugaev și N A Zverev Citiți procesul-verbal al ședinței Consiliului Societății din februarie Conținutul protocolului: Au fost prezenți membri ai Consiliului: A A Abrikosov, N A Abrikosov, A S Belkin, L M Lopatin, N Ya Grot, G A Rachinsky, V N Ivanovsky, A G Petrovsky, S S Korsakov, A A Tokarsky și membru al comitetului editorial Goltsev § I Potrivit hotărârii Societății, ținută la februarie , Consiliul a discutat problema tipăririi proceselor-verbale ale ședințelor anuale și ordinare ale Societății și a hotărât: "Să propun Societății să tipărească în jurnal, pe baza proceselor verbale, rapoarte despre ședințe Aceste rapoarte ar trebui să includă *) Publicat în prima secțiune a acestei cărți de jurnal Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ dați rezumate sau un rezumat al obiecțiilor abstracte, esențiale ale domnilor adversarii, raspunsuri la ei de catre referent si relatari despre cele mai importante fapte si decizii ale Societatii Aceste rapoarte trebuie tipărite în forma care va fi de fiecare dată aprobată de Consiliul Societății Acest punct al protocolului a stârnit obiecții, iar în urma discuțiilor s-a hotărât să se facă următoarea completare la acesta* "Dacă vreunul dintre membrii Societății dorește ca unul sau altul alineat al protocolului să fie tipărit sau publicat fără greș în procesul-verbal de ședință, el declară acest lucru la citirea procesului-verbal la ședința Societății și chestiunea este decisă de un majoritate de voturi " § S-a ascultat atitudinea rectorului Academiei Teologice din Moscova, arhimandritul Antonie, nr , față de Consiliul Societății de Psihologie, în care își declară dorința de a se retrage din calitatea de membru al Societății Raportul arh Anthony a fost citit la ședința Societății Rezolvat: luați în considerare a Anthony, conform dorinței sale, care a părăsit calitatea de membru al Societății Întâlnirea a fost închisă la ora și ora min serile Textul discursului prezentat de Societatea Psihologică din Moscova lui Aleksey Alekseevich Abrikosov dragă Alexei Alekseevici! Societatea Psihologică din Moscova, în ședința sa din octombrie , a decis să vă exprime în mod public recunoștința sa profundă pentru participarea pe care ați luat-o la înființarea și întărirea organului permanent al filosofiei și psihologiei în Rusia În urmă cu patru ani și jumătate, când puținii membri ai Societății de Psihologie de atunci abia reușiseră să se unească, când Societatea nu avea încă mijloace materiale și tocmai începuse o serie de publicații, neștiind ce rezultă această activitate

ar duce la, în condițiile predominante în societatea rusă a prejudecăților împotriva filosofiei, ai crezut în viitorul științei filozofice ruse și ai oferit cu generozitate ma Biblioteca "Runivers " SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ? asistență financiară la publicarea unei reviste filozofice Desigur, ați prevăzut neajunsuri materiale semnificative și ați făcut sacrificii Timp de trei ani ai acoperit din fondurile tale pierderile pe care le-a adus noua întreprindere literară, în ciuda simpatiei evidente pentru el din partea societății ruse Dar, în același timp, ați făcut un efort pentru a pune problema în ordinea corectă, a pune în ordine conturile jurnalului și a-i coordona cheltuielile cu posibilele sale venituri Rezultatul eforturilor voastre, impregnate de dragoste pentru muncă și experiență, a fost că în al patrulea an publicarea revistei filosofice a dat roade și, în interesul cauzei, ați donat încă aproximativ de ruble pentru o creștere semnificativă a dimensiunea ultimelor două cărți ale revistei Rămânând credincioși principiului că publicarea revistei Voprosy Philosofii i Psikhologii nu este o întreprindere comercială, ci o întreprindere pur literară și intelectuală, ați refuzat să compensați toate pierderile pe care le-ați suferit și ați predat jurnalul Societatea psihologică în starea ei actuală de înflorire, cu toate bunurile sale o proprietate semnificativă a revistei de carte Subsemnații membri ai Societății de Psihologie din Moscova vă mărturisesc prin prezenta recunoștința lor sinceră pentru darul dumneavoastră generos și își exprimă dorințele ca cel mai mare număr posibil de ruși posesori de mijloace materiale să vă urmeze exemplul și, cu credință în viitorul științei ruse, la fel de altruist susține inițiativele literare care au singura sarcină - iluminarea patriei Urmează semnăturile Lista membrilor Societății Psihologice afiliate la Universitatea Imperială din Moscova, până la mai Membrii de onoare: Troitsky, Matvey Mikhailovici (membru fondator) Legonin, Viktor Alekseevici (membru fondator) - KOZLOV, Alexei Alexandrovici Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ - Solovyov, Vladimir Sergheevici Secenov, Ivan Mihailovici Cicherin, Boris Nikolaevici Kozhevnikov, Alexei Yakovlevich (membru fondator) Strahov, Nikolai Nikolaevici Tolstoi, c Lev Nikolaevici Wen, Alexander (Anglia) Wundt, Wilhelm (Germania) Hartman, Eduard f (Germania) Helmholtz, german f (Germania) Du Bois-Raymon, Emil (Germania) Ribault, Thomas (Franţa) Richet, Charles (Franţa) Sedgwick, Henry (Anglia) Zeller, Eduard (Germania) Membri fondatori: Anuchin, Dmitri Nikolaevici Bohdanov, Anatoli Petrovici Bugaev, Nikolai Vasilevici Zvѣrev, Nikolai Andreevici Kovalevsky, Maksym Maksymovich KOLOKOLOV, Gheorghi Evgrafovici Miller, Vsevolod Өedorovych Muromtsev, Serghei Andreevici Storojenko, Nikolai Ilici Fortunatov, Filipp Өedorovych Chuprov, Alexandru Ivanovici Prof Moscova Univ Profesor Moscova Univ Prof Moscova jos, Membri activi: Abrikosov, Alexei Alekseevici Abrikosov, Nikolai Alekseevici Adolf, Andrey Vikentievici, profesor, gimnaziu Bazhenov, Nikolai Nikolaevici, medic psihiatru Bartenev, Yuri Petrovici Basistov, Alexey Pavlovici Bezobrazova, Maria Vladimirovna, doctor în filozofie Bethn univers Bezobrazov, Pavel Vladimirovici, priv conf univ Moscova Univ Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ Boborykin, Petr Dmitrievici, scriitor Bobrov, Evgheni Alexandrovici și d e o pr Yuryev Univ Bogol'pov, Nikolay Pavlovici, prof Moscova Univ Botkin, Yakov Alekseevici, medic psihiatru Belkin, Alexei Sergheevici, priv conf univ Moscova Univ Brun, Mihail Isakievici, iris, rândul său Butsk, Viktor Romanovich, psihiatru Bykovsky, Konstantin Mihailovici, arhitect academician Wagner, Vladimir Aleksandrovich, profesor, mâncător nauk Vvedensky, Alexandru Ivanovici, prof S -Pb Univ Vvedensky, Alexei

Ivanovici, prof Moscova Spirit Acad Bentzel, Konstantin Nikolaevici Veselovskyi, Aleksey Nikolaevici, prof Moscova Univ Viktorskii, Serghei Ivanovici, adj etaj , adverb conf univ Moscova Univ Vynogradov, Pavel Gavrilovici, prof Moscova Univ Wolfert, Anton Karlovych, prof Liceul Demidov Vyrubov, Hryhoriy Nikolaevich, scriitor Gambarov, Iuri Stepanovici, prof Moscova Univ Gerasimov, Osip Petrovici, profesor, gimnaziu Guerrier, Vladimir Ivanovici, prof Moscova Univ Giatsintov, Vladimir Egorovici, profesor, gimnaziu Gilyarov, Alexey Nikitich, prof Kiev Univ Golitsyn, carte Boris Borisovici, adjunct Acad Nauk Goltsev, Viktor Aleksandrovici, scriitor Gorbov, Nikolai Mihailovici Gorskaya, Zinaida Stepanovna, medic psihiatru Grot, Nikolay Yakovlevici, prof Moscova Univ Danylevskyi, Vasiliy Yakovlevich, prof Ascultă Univ De-Roberty, Evgheni Valentinovici, scriitor Deryuzhynskyi, Vladimir Өedorovici, prof Yurievsk Univ Drill, Dmitri Andreevici, doctor în drept penal USD DURDU$Y> Hryhoriy Nikolaevici, Ph D Miere Eleonsky, Nikolay Aleksanrovovich, preot, prof Moscova Univ Jukovski, Nikolai Egorovici, prof Moscova Univ Zelenogorsky, Fedor Alexandrovici, prof Univ Harkiv Zernov, Dmitri Nikolaevici, prof Moscova Univ Zograf, Nikolai Yurievici, prof Moscova Univ Ivanovski, Vladimir Nikolaevici Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ Ivantsov, Nikolai Alexandrovici, priv conf univ Moscova Univ* Ivankov, Ivan Ivanovici Kazansky, Alexander Pavlovich, pr Conf univ Novoros Univ Kalenov, Petr Alexandrovici, profesor, gimnaziu Kamarovsky, gr Leonid Alekseevici, prof Moscova Univ Kapnist, gr Pavel Alekseevici, tutore Moscova Uh okr Karinsky, Mihail Ivanovici, prof S -P Spirit Acad Kartsev, Nikolay Ivanovici, prof St Petersburg univers Kliucevski, Vasily Osipovich, prof Moscova Univ Kolubovski, Iakov Nikolaevici Konissi, Daniil Pavlovici Korelin, Mihail Sergheevici, prof Moscova Univ Kornilov, Alexandru Alexandrovici, priv conf univ Moscova Univ Korobkin, Fedor Semenovich, profesor, gimnaziu Korsakov, Serghei Sergheevici, prof Moscova Univ Korsh, Fedor Evgenievici, prof Moscova Univ Lange, Nikolai Nikolaevici, priv conf univ Novoros Univ Lann, Ferdinand, scriitor Leonova, Olga Vasilievna, doctor Lesevici, Vladimir Viktorovich, scriitor Lopatin, Lev Mihailovici, prof Moscova Univ Lutoslavski, Vik Franceză, bine ai venit conf univ Kazan Univ Maklakov, Alexey Nikolaevici, prof Moscova Univ Mamuna, c Ivan Andreevici, doctor ioo Masaryk, Thomas Osipovich, prof la Praga, iunie Menzbir, Mihail Alexandrovici, prof Moscova Univ Miliukov, Pavel Nikolaevici, priv conf univ Moscova Univ Mintslov, Rudolf Rudolfovich, prez pov Mitrofanov, Pavel Ilici Mihailovski, Nikolai Konstantinovici, scriitor da Mihailovski, Viktor Mihailovici, pr conf univ Moscova Univ Mlodzeevski, Boleslav Kornelievici, prof Moscova Univ u Mokievskiy, Pavel Vasilievici, Dr Miere Morokhovets, Lev Zaharovich, prof Moscova Univ Dar Nekrasov, Pavel Alekseevici, prof și rect Moscova Univ Nemirovici-Danchenko, Vladimir Ivanovici, scriitor Obolensky, Leonid Egorovici, scriitor Ognev, Ivan Florovici, prof Moscova Univ Biblioteca Runiverse SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ Ohorovici, Iulian iij Pavlov, Aleksey Stepanovici, prof Moscova Univ Petrovskyi, Alexander Hryhorevici, doctor Plөvako, Өedorъ Nikyforovychъ, adj district și Polivanov, Lev Ivanovici, directorul gimnaziului Pospѣhov, Dmitri Vasilevici, prof Kiev Spirit Acad Postovsky, Nikolai Pavlovici, medic psihiatru Preobrajenskii, Vasili Petrovici Preobrazhenskyi, Piotr Vasilevici, priv conf univ Moscova Univ Radlov, Ernest Lvovych, bibl Imp Publ Biblie Rachynsky, Hryhoriy Aleksѣevici I J Rzhondkovskyi, Nikolay Ivanovici, adj district Rossolimo, Hryhoriy Ivanovich, priv conf univ Moscova Univ Roth, Vladimir Karlovych, priv conf univ Moscova Univ

Ruzskyi, Nikolai Vittovici, priv conf univ Moscova Univ Rutkovskyi, L V , priv conf univ S -Pet Univ Savөy-Mohylevych, Өedorъ Andreevichъ, psihiatru Serbskyi, Vladimir Petrovici, priv conf univ Moscova Univ Sergi, Giovanna, prof de antropologie la Roma Sykorsky, I A , prof Kiev Univ Smirnov, Apollo Ivanovici, prof Cazan Univ Smirnov, Өedorъ Aleksandrovichъ, profesor, imn Sobolevskyi, Vasily Mykhaylovich, editor Russk Știu Sokalskyi, Ivan Petrovici, prof Ascultă Univ Sokolov, Pavel Petrovici, prof Moscova Spirit Acad Stoletov, Alexander Hryhorevici, prof Moscova Univ Struve, Henry Egorovici, prof Varşovia Univ Tanђev, Vladimir Ivanovici, adj district Tymyryazev, Klementiy Arkadievici, prof Moscova Univ · Tymkovskyi, Nikolai Ivanovici, scriitor Tokarskyi, Ardalion Ardalionovich, conferențiar Moscova Univ Trubetskoy, carte Evgheniei Nikolaevici, prof Kiev Univ Trubetskoy, carte Serghei Nikolaevici, priv conf univ Moscova Univ · Ulianitskyi, Vladimir Antonovici, priv conf univ Moscova Univ Uspensky, Serghei Nikolaevici, medic psihiatru Umov, Nikolai Alekseevici, prof Moscova un Favorsky, Andrey Evgrafovich, prez pov IJI Filippov, Alexander Nikitich, prof Iurievsk Univ Fon-Tesh, Pavel Pavlovich, Dr medical Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ ї ;z Fon-Stein, Stanislav Fedorovich, priv conf univ Mosk Un IJ - Cevetaev, Ivan Vladimirovici, prof Moscova Univ Tsertelev, carte Dmitri Nikolaevici, doctor în filozofie Tsinger, Vasily Yakovlevich, prof Moscova Univ Chelpanov, Egor Ivanovici, priv conf univ Kiev Univ Chizh, Vladimir Fedorovich, prof Iuriev Univ Schwartz, Alexandru Nikolaevici, prof Moscova Univ Shervinsky, Vasily Dmitrievici, prof Moscova Univ Sișkin, Nikolai Ivanovici, profesor, imn Schmidt, Evgeniy Aleksandrovich, profesor, Internet Stein, Vladimir Ivanovici, scriitor Spectator, Alexandru Ivanovici, scriitor Jacobi, Pavel Ivanovici, medic psihiatru Iarkovski, Ivan Osipovich, inginer-tehnolog Membrii concurenti: Abrikosova, Maria Filippovna Abrikosova, Glafira Aleksevna Abrikosov, Alexandru Alekseevici Andreeva, Alexandra Aleksevna Bobrov, A N Bryukhatov, A D Hannenfeld, Alexander Pavlovici Hartvyg, Andrey Өedorovych Glyki, Iulia Ivanovna Goldenweiser, Moisei Solomonovych Goncharova, Anna Sergheevna Dolgyntsev, Vasilii Өedorovych Kandaurov, Dmitri Petrovici Kolobașkin, Nikolai Nikolaevici Lazarev, Ivan Fedorovici Lyubenkova, Iulia Lvovna Lvov, carte D P Nazarovici, Nikolai Ivanovici Malakova, Lydia Filippovna · Malkovskaia, Sofia Alexandrovna Mamontov, Mihail Anatolievici Mamontov, Anatoly Ivanovici Novozhilov, Ivan Mihailovici · Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ Pavlov, Alexandru Vladimirovici Petrunkevici, A S Pogozheva, A V Panafidin, S V Rachinsky, Nikolai Petrovici Remezov, Ivan Dmitrievici Rzhanitsyn, Alexei Rufovici Rjevski, Vladimir Alekseevici Sventitskaya, Maria Hrisantovna Selivanov, f D Stolpovsky, Petr Adamovici Surikov, Serghei Vladimirovici Ugrimova, Maria Pavlovna Ugrimov, Ivan Alexandrovici Faminsky, Vasily Neofitovich Khodoley, N Yu Şah-Nazarov, Semen Grigorievici, doctor Membri corespondenți: Rehler von Ravensburg, prez Berlin Psih Tot Max Dessoir, secretar al aceleiași societăți A Weiersderfer, prez Munchen Psih Societate x Schrenk von Notzing, secretara lui Levitsky, I N Demkov, M I Notă Taxele de membru se acceptă în biroul revistei "Probleme de Filosofie și Psihologie", iar în timpul ședințelor din sala de ședințe de către contabilul biroului Membrii din alte orașe sunt rugați să-și adreseze contribuțiile la biroul revistei "Probleme de filosofie și psihologie", adresată trezorierului societății, Nikolai Aleksevich Abrikosov Taxa pentru actiune membru p , iar pentru membrii-concurenți io p intr-un an Consiliul Societății atrage atenția domnilor membrii Societății la § din Cartă Biblioteca "Runivers" Știri și note La aniversarea lui

Lobaciovski În activitățile Societății de Fizică și Matematică de la Universitatea Imperială Kazan în al treilea an de existență ( ), un loc proeminent a fost ocupat de sărbătorirea centenarului zilei de naștere a lui Lobaciovski Pe lângă organizarea a două întâlniri ceremoniale, pe și octombrie, dedicate memoriei lui N I Lobachevsky, Societatea de Fizică și Matematică a publicat o colecție specială pentru aniversarea lui Lobaciovski sub titlul: "Despre fundamentele geometriei", care conține traduceri ale unor memorii remarcabile despre geometria non-euclidiană (Beltra mi, Riemann, Helmholtz, Lee, Poincaré) cu adăugarea corespondenței lui Gauss cu Schumacher În al doilea rând, Societatea Fizico-Matematică a organizat un comitet special pentru alcătuirea capitalului, cu scopul de a perpetua demn numele de Lobaciovski Membrii de onoare ai acestui comitet sunt în prezent cunoscuți oameni de știință ruși și străini, dintre care locuiesc în străinătate Nu mai puțin important este rezultatul activităților Societății de Fizică și Matematică, care constă în difuzarea largă în Rusia a informațiilor despre activitățile lui Lobachevsky: de acum înainte, așa cum sa întâmplat deja în discursul președintelui Congresului al IX-lea a Naturaliştilor ruşi, care a avut loc pe Sfântul Kah - la Moscova, prof K A Timiryazev, numele lui Lobachevsky va fi întotdeauna menționat ca unul dintre primele dintre numele unor oameni de știință proeminenți ruși Întrebări de filosofie, KN Yu Biblioteca "Runivers" NOTE ȘI NOTE Interesul tot mai mare pentru activitatea științifică a lui Lobaciovski, pe lângă numărul mare de articole apărute în reviste științifice și de altă natură, este evidențiat și de cererea crescută pentru scrierile sale *) și de difuzarea rapidă a colecției menționate mai sus Despre fundamentele geometriei Tipărită într-un număr nesemnificativ de exemplare, acum este aproape toate epuizate; dacă fondurile Societății o permit, se va trece la a doua ediție a colecției Din octombrie , prin hotărârea Societății, biblioteca acesteia are o secție specială numită "Bibliotheca Lobatchev-skiana", care a primit peste de titluri de cărți donate de oameni de știință implicați în geometria non-euclidiană În cel de-al doilea "Raport al comitetului administrativ local, organizat de Societatea Fizico-Matematică pentru alcătuirea capitalei numită după N I Lobachevsky * se află o listă a festivităților și a întrunirilor solemne ale Societăților și instituțiilor științifice care au onorat memoria strălucitului Matematician rus în diferite orașe ale Rusiei și, de asemenea, enumeră articole și note cu care presa generală și științifică, atât rusă, cât și străină, a sărbătorit la octombrie , centenarul nașterii lui Lobaciovski Până în februarie , capitala lui Lobaciovski era de de ruble % kop , din care ruble gova politist primit din diverse locuri din Rusia, de ruble cop trimise din străinătate (din Germania, America de Sud, Franța, Anglia, Austria, Olanda, Italia și alte state), restul erau constituite din bani de dobânzi și alte încasări Comisia pentru organizarea lecturii la domiciliu Primul raport privind obiectivele Comisiei a fost publicat în de cărți "Întrebări de filosofie și psihologie" (p din a doua În prezent, volumul I al operei lui Lobachevsky (lucrează în limba rusă) este scos din vânzare Biblioteca "Runivers" știri și note departament) Recent a fost publicat un raport pentru primul an de existență (-), din care împrumutăm următoarele date Ca posibile obiecte de activitate ale Comisiei, au fost planificate următoarele:) Ghid pentru citirea acasă) Întocmirea listelor de cărți în acest scop și stabilirea subiectelor de lectură) Relațiile cu bibliotecile și alte instituții și persoane în scopul distribuirii cărților recomandate de Comisie, precum și activități ale

comisiei pentru facilitarea relațiilor dintre cititori și librari și formarea unei biblioteci proprii pentru aprovizionarea cu cititori cu cărți) Activitati editoriale) Organizarea de lecturi publice în capitală și provincie În viitorul apropiat, Comisia a stabilit desfăşurarea sarcinilor care au fost la punctele I şi odată cu acest aport al Comisiei, ea a ajuns la specialiştii din diferite departamente ai cunoaşterii programului gospodăriilor şi în conducerea foarte programe bine dezvoltate Aproximativ de persoane din cadrul profesorilor și profesorilor de la Moscova au răspuns cu cea mai mare disponibilitate la invitația Comisiei Pentru a ghida lectura la domiciliu, Comisia propune anual să publice liste de subiecte pentru citit și scris, cu o explicație detaliată a fiecărei teme, cu o listă de cărți aferente acesteia (capitole, pagini), cu instrucțiuni privind ordinea orelor de curs pe cărți intenționate, cu o listă de întrebări bazată pe această temă și pe eseurile citite pentru ea, și cu alte indicații, care vor fi considerate utile pentru stabilirea cu succes a lecturii acasă Subiectele de lectură sugerate sunt împărțite în două categorii: lectură sistematică și lectura pe subiecte speciale Lectura sistematică este împărțită în secțiuni: i) în științe fizice și chimice,) biologice,) filozofice,) sociale,) istorice,) literatură Pentru fiecare departament, un curs complet este finalizat în ani Subiecte speciale care îmbrățișează un departament de știință mai mult sau mai puțin semnificativ sau care se referă la probleme individuale care pot fi de interes pentru cititori sau în legătură cu un * general Biblioteca "Runivers" NOTE ȘI NOTE contemplare, sau în legătură cu problemele vieții actuale, sunt desemnați în fiecare an din toate departamentele de cunoaștere, conform cărora Comisia recunoaște necesitatea efectuării lecturilor la domiciliu și va avea în mijlocul ei specialiști Subiectele odată anunțate în publicația Comisiei pot fi alese de cititori în anii următori, dacă titlurile acestora sunt retipărite în lista de subiecte care va fi atașată fiecărui număr al publicației Notă De asemenea, este de dorit ca cititorii înșiși să indice subiecte de studiu care i-ar putea interesa Asemenea indicații ar putea fi luate în considerare de către Comisie, iar subiectele relevante ar putea fi abordate după dezbaterea lor în mod obișnuit Cărțile indicate pentru fiecare temă (atât speciale, cât și generală) sunt împărțite în trei categorii: a) Esențiale Studierea acestora este considerată obligatorie pentru persoanele care doresc să folosească îndrumările Comisiei În ceea ce privește utilizarea acestor cărți, cele mai apropiate indicații se fac în publicația Comisiei Toate cărțile din această categorie trebuie listate în limba rusă b) Recomandat Comisia sfătuiește să îi contactați pentru un studiu mai amănunțit al subiectului ridicat de toți cei care au un interes și o oportunitate Alături de cărțile rusești, aici pot fi indicate și cărțile străine, c) Referință Aceste cărți sunt indicate pentru acei cititori care, în timp ce citesc, vor deveni interesați de un număr special și doresc să obțină informații mai precise despre acesta În această secțiune pot fi indicate și publicații scumpe sau epuizate, în ipoteza că acestea pot fi disponibile unor cititori în biblioteci speciale publice sau private Participarea cititorilor la cursurile oferite de Comisie se poate exprima, pe lângă achiziționarea publicațiilor Comisiei: a) în apeluri scrise ale cititorilor către Comisie pentru clarificarea nedumeririlor întâlnite în timpul lecturii și întrebărilor apărute în timpul orelor pe temele abordate; (b) în descrierea succintă a celor citite - sub formă de răspunsuri, dacă este posibil, periodice - la întrebările adresate de Comisie pe fiecare subiect și carte; c) în prezentarea de

lucrări scrise independente mai mult sau mai puțin extinse Biblioteca "Runivers" NOTE ȘI NOTE Dreptul de a folosi conducerea Comisiei se plătește prin contribuții bănești, ale căror sume vor fi stabilite înainte de publicarea primului număr al publicației Comisiei Pentru toate categoriile de cărți (adică necesare, recomandate și de referință), Comisia acceptă instrucțiuni de la cititori cu privire la achiziționarea de cărți la prețurile stabilite în publicațiile Comisiei Costul comenzii trebuie plătit în momentul comenzii, împreună cu costul transportului Taxele postale si in toate celelalte cazuri de relatii cu Comisia vor fi platite de catre cititori, indiferent de taxele mentionate mai sus Comisia intenționează să publice programe detaliate de lectură și liste de cărți în toamna acestui an Până acum, raportului este atașată distribuția totală a lecturii sistematice timp de patru ani Prezentăm această distribuție într-un scurt extras (pentru catedra de științe filozofice, în formă completă) I Stiintele naturii a) neorganizat: Anul i-lea: Fizică Departamentul mecanic de fizică Învățătură despre căldură Predare despre sunet Predare despre lume Cristalografie Chimie generală Prin câteva exemple simple, aici sunt clarificate legile de bază ale chimiei Este prezentată sistematica elementelor Sunt descriși cei mai importanți metaloizi și metale cu compușii lor principali - Anul \ Fizica Doctrina electricității și magnetismului Chimie organica Sistematica compușilor de carbon Cele mai importante tipuri și reacții ale acestora Se atrage atenția asupra corpurilor organice naturale, sinteza lor și procesele chimice de natură organizată Fizica cristalelor și chimia cristalelor Repetarea sistematică a principalelor prevederi şi concluzii ale chimiei (chimie teoretică şi fizică) Anul $-lea: Astronomie Geografie fizica Doctrina aerului și apei (meteorologie și climatologie) - Anul : Chimia și fizica scoarței terestre (mineralogie, petrografie, geologie dinamică) b) Organizat Anul : Prezentare generală a formelor organice ca introducere Biblioteca "Runivers" RAPOARTE ȘI NOTE la studiul biologiei Anatomia umană cu o scurtă prezentare a celor mai importante funcții vitale ale corpului uman Organografia plantelor cu flori în legătură cu definirea lor Studii practice pe programe specifice -Anul : Anatomie comparată cu histologia și embriologia animalelor Histologia și anatomia plantelor Studiul plantelor cu spori Cursul acestui an ar trebui să vizeze elucidarea trăsăturilor externe și interne ale organismelor animale și vegetale, în principal în sens morfologic, care să permită studenților să asimileze cu suficientă minuțiozitate principiile grupării sistematice a animalelor și plantelor - Anul ¿-și: Fiziologia animalelor și plantelor, adică un studiu detaliat al acestora din partea fenomenelor lor caracteristice de viață în legătură cu instrucțiunile necesare din domeniul științelor naturale aplicate - Anul : Paleontologie, geografie biologică și studiul istoriei dezvoltării lumii organice Cu alte cuvinte, pe parcursul acestui an, animalele și plantele trebuie studiate în ordinea distribuției lor în timp și spațiu, precum și în relațiile lor filogenetice II Științe umane Științe filozofice Pentru acest departament, prof N Ya Grotom și priv conf univ AS Belkin a prezentat două programe paralele Conform programului prof Cursul sistematic de lectură al lui Grot în științele filozofice se presupune a fi aranjat în următoarea ordine: Anul I Psihologie şi logică Anul II Istoria filozofiei Anul III Teoria cunoașterii și metafizica Anul IV Etică (și sociologie), estetică și pedagogie Această distribuție este motivată de prof Groth astfel: "Psihologia este recunoscută pe bună dreptate în prezent ca principala știință filozofică, deoarece se află în mod firesc la rădăcina tuturor

științelor mai specializate care studiază diverse domenii private ale funcțiilor mentale ale unei persoane: activitatea gândirii și legile ei (login), etc activitate fno- Biblioteca "Runivers" INFORMAȚII ȘI NOTE cognitive, adică conditii, mijloace, limite si tehnici sau metode de cunoastere (teoria cunoasterii), activitate morala (etica), procese si sarcini ale creativitatii artistice (estetica), sarcini si metode de crestere si educare a oamenilor (pedagogie) Psihologia, este adevărat, nu este încă o știință pe deplin definită în conținutul ei, metodele de cercetare și atitudinea față de alte științe ale cercului non-filosofic, ci acel conținut bogat de idei, fapte, observații și experimente, pe care le-a acumulat peste peste douăzeci de secole, poate fi utilă fiind studiată la începutul autoeducației filosofice, cu îndrumarea corespunzătoare a specialiștilor, întrucât tocmai din acest studiu au cuprins sarcinile reale ale filosofiei în ansamblu și ale individului, științele speciale în acest întreg sau sistem, sunt clarificate Dar studiul psihologiei are mai mult succes dacă este însoțit de studiul celor rele, deoarece metoda formală a logicii în studiul proceselor gândirii nu numai că învață să trateze mai strict și mai distinct procesul critic al gândirii abstracte, inevitabil pentru oricine începe studiul filozofiei, dar completează perfect acele ems inductive studiul vieții și activității mentale, care sunt caracteristice ultimei psihologii Conținutul și forma în activitatea mentală sunt atât de strâns legate, încât un studiu paralel al elementelor și legilor lor de dezvoltare este nu numai firesc, ci și necesar Psihologia completează și corectează logica, logica extinde și aprofundează înțelegerea problemelor psihologice Acestea sunt cele două științe filozofice elementare și de bază Când înțelegerea sarcinilor și a conținutului principal al psihologiei și logicii este stăpânită, atunci apare o nouă sarcină - cunoașterea istoriei dezvoltării nu numai a acestor științe, ci și a tuturor celor cu soarta cărora dezvoltarea lor a fost strâns legată Și așa sunt toate științele filozofice; de aceea studiul istoriei filozofiei este o necesitate imediată Din istoria filozofiei, devine clar că dezvoltarea psihologiei și a logicii este strâns legată nu numai de soarta perspectivei generale asupra lumii a gânditorilor, popoarelor, erelor individuale, ci și cu alte două științe speciale care fac parte din domeniu de filozofie şi să încerce să verifice cele mai profunde fundamente ale cercetării psihologice şi logice concluzii şi să însumeze rezultatele acestora Vorbim de metafizică Biblioteca "Runivers OBSERVAȚII ȘI LACĂȚI și teoria cunoașterii Desigur, nu este vorba despre acea metafizică dogmatică care, mai devreme decât Locke, Hume și Kant, a construit în mod arbitrar sisteme complicate de concepte despre ceea ce este greu accesibil înțelegerii și cunoașterii unei persoane, fiind ghidată în aceasta doar de un subiectiv nelimitat fantezie și fără a pătrunde în natura, originea și sensul obiectiv al acestor concepte Este vorba de o metafizică nouă, critică, bazată pe cercetarea și verificarea valorii obiective a tuturor conceptelor și cunoștințelor minții umane Această metafizică coincide parțial cu teoria cunoașterii în sensul cel mai larg al cuvântului, dar nu are, totuși, sarcini independente - să ofere o sinteză a rezultatelor teoriei obiective a cunoașterii și ale științelor subiective despre conținutul și formele activitatea mentală umană - psihologie și logică, pentru a verifica, folosind datele teoriei cunoașterii sau știința valorii obiective și regularității conceptelor minții noastre, principalele prevederi și rezultate ale analizei psihologice și logice, precum și să construim și să determinăm pe baza acestui test axiomele de bază ale viziunii noastre generale

asupra lumii, doctrina noastră despre lume, despre ființe reale yy ^ subiect sau real, despre relația dintre real și ideal - Teoria critică a cunoașterii oferă doar materialul și fundamentele acestei construcții, dar pentru a o implementa este nevoie de o știință care să aducă într-un întreg teoria subiectivă și critica obiectivă a proceselor de cunoaștere, a stabilit în cele din urmă fundamentele de nezdruncinat ale conceptelor de ob și real, sub- au rezumat relațiile lor și au legat rezultatele analizei științelor menționate într-o singură viziune teoretică coerentă asupra lumii Studiul istoriei acestei probleme duce inevitabil la studiul problemei în sine, formularea ei și încercările de a o rezolva în starea actuală a cunoașterii umane Și de aceea, în urma asimilării conținutului general al istoriei filozofiei, este necesar un studiu teoretic al problemelor teoriei cunoașterii și metafizicii Când această sarcină este finalizată, abia atunci devine posibilă și apare dreptul pentru un studiu critic independent al sarcinilor și conținutului științelor filozofice aplicate - etica, ca știință nu descriptivă, ci normativă, estetică și pedagogie, principiile și metodele de construcție a cărora au depins întotdeauna în întregime de starea actuală și de începutul de bază al psihologiei, logicii, teoria cunoașterii și metafizicii Biblioteca "Runivers" NOTE ȘI NOTE Împotriva planului conturat, se poate obiecta doar că interesul pentru filozofie este mereu trezit în masa publicului cititor - prin dorința de a rezolva probleme etice, sociale, estetice și pedagogice În consecință, studiul științelor aplicate relevante ar trebui să fie plasat în fruntea studiului sistematic al filosofiei Dar să răspundem la asta: cu atât mai bine dacă interesul pentru filozofie este trezit și susținut ferm de nevoile practice și nevoile spirituale profunde ale individului în dezvoltarea unui ideal moral stabil, un criteriu stabil de evaluare a regulilor frumoase, stabile pentru creșterea și dezvoltarea ale generațiilor tinere Aceasta este cea mai bună garanție pentru răbdarea și perseverența celor care încep studiul filosofiei Dar nu rezultă din aceasta că specialiștii care se angajează să dirijeze acest studiu ar trebui să încurajeze dorința dominantă și foarte răspândită printre noi de a construi principiile vieții și activității practice fără un studiu prealabil și asimilarea fundamentelor teoretice și a legilor tuturor minții umane activitate Trebuie să începem de la început, iar oricine dorește să-și dezvolte în sine o viziune întregă și stabilă asupra lumii aplicabilă vieții trebuie să parcurgă cu răbdare întregul cercul de cunoștințe, reflecții, experimente și teste indicate de noi Iar patru ani de muncă este un timp foarte scurt pentru cineva care ia această sarcină în serios Strict vorbind, acest studiu de patru ani al filosofiei este doar un simbol al momentelor în schimbare ale unei abordări conștiente continue, pe tot parcursul vieții, a dezvoltării unei viziuni întregi asupra lumii, a unor idealuri și principii puternice de viață Dar nu excludem cu planul nostru posibilitatea și chiar beneficiul altor planuri pentru studiul științelor filozofice, corespunzătoare altor nevoi și solicitări ale cititorilor și opiniilor specialiștilor care trebuie să direcționeze lectura acasă Programul prezentat de Pr -Conf univ A S Belkin, oferă o secvență de lectură ușor diferită și un mod diferit de a studia științele filozofice: "Prima întrebare (adică problema succesiunii lecturii) este decisă prin luarea în considerare a relației reciproce dintre științele filozofice; a doua (adică despre metoda de studiu a diferitelor științe filozofice) prin luarea în considerare a stării lor actuale ca științe Biblioteca "Runivers" DISCLAIMER ȘI NOTE Revenind la relația reciprocă a

științelor filozofice, observăm că printre ele logica și psihologia sunt principalele, de care depind mai mult sau mai puțin restul științelor și care deci trebuie studiate înaintea celorlalte științe În ceea ce privește relația reciprocă dintre logică și psihologie, adică întrebarea care dintre aceste științe, ca fiind mai independente, ar trebui să înceapă cursul filosofiei, atunci aș sugera să punem logica pe primul loc, și nu psihologia, din următoarele motive: deși, s-ar părea, logica ar trebui studiată ca o parte a psihologiei, având în vedere faptul că logica este doctrina anumitor procese mentale, așa-numitele logice, iar doctrina minții este în general inclusă în psihologie, ca parte a ei, dar nu trebuie să uităm că pentru a înțelege doctrinele logicii, nu mai puțin, nu este nevoie de un studiu preliminar al psihologiei și că, în doctrina sa despre metode, logica este complet independentă de psihologie; dimpotrivă, pentru o înțelegere corectă a metodelor de cercetare psihologică și a învățăturilor psihologice în general, este necesar un studiu preliminar al logicii (în confirmarea gândirii mele, voi semnala cel puțin atât de des personificarea legilor spiritului) din cauza uitării învăţăturii logicii despre ce sunt legile naturii) În ceea ce privește întrebarea cum ar trebui studiate științele filozofice, soluția ei depinde, așa cum s-a subliniat, de starea în care se află în prezent fiecare dintre științele filozofice Considerându-le din acest punct de vedere, vedem, în i-x, că logica și psihologia s-au organizat în științe independente separate și, prin urmare, pot fi studiate în forma în care se află în prezent; în al doilea rând, că astfel de științe precum etica, metafizica și teoria cunoașterii sunt doar o expresie a opiniilor unuia sau aceluia filosof și, prin urmare, ar trebui studiate numai în cursul istoriei filozofiei În ceea ce privește estetica și pedagogia, cel mai convenabil pare să se limiteze în ceea ce privește estetica la doctrina psihologică a tulburărilor estetice, în timp ce pedagogia este studiată de cei care doresc, ca un plus față de psihologie, având în vedere faptul că se învecinează strâns cu acesta și reprezintă aplicarea corectă a legilor psihologiei Biblioteca "Runivers" NOTE ȘI NOTE Pe baza acestor considerente se poate propune urmatorul program: anul I - logica, II - psihologie si, pentru cei care doresc, pedagogie, III si IV - istoria filosofiei Lectura despre istoria filozofiei trebuie precedată de familiarizarea cu întrebările filosofiei în general Științe de drept public Planul întregului curs este împărțit în două secțiuni: a) despre "structura societății" (statică, ca să spunem așa) și b) despre "activitatea societății" (dinamică) În fiecare departament, studiul este împărțit, pe cât posibil, în două etape: începe cu o teorie generală a serii relevante de fenomene, apoi trece la istoria și starea prezentă a ramurilor studiate ale vieții sociale într-o singură etapă sau state mai moderne Anul i-lea: i) Concepte generale despre societate, structura, funcțiile și organele acesteia) Structura economică (teoria economiei politice) -Anul : i) Structura familiei) Structura juridică C) Sistemul politic) Istoria și starea actuală a Angliei: a) din punct de vedere economic, b) din punct de vedere politic) Istoria și starea actuală a Rusiei: a) din punct de vedere economic, b) din punct de vedere politic -Anul: Activitatea societății Management, i) Conceptul de management și structura acestuia în Anglia, Franța, Germania și Austria) Economie și politică agricolă) Economie industrială și politică) Economia comerțului) Bani, credit şi bănci - Anul : Activităţi ale societăţii (continuare) Politică socială i) Întrebare de lucru) Asociaţii şi artele) Colonizarea) Politica sanitară $) Învățământul public) Caritatea

pentru cei săraci) Finanțe) Politica internațională Istorie primul curs Informații generale despre antropologie și cultura primitivă Istoria Orientului, a Greciei și a Romei al -lea curs Istoria medievală, inclusiv Renașterea Istoria Rusiei înainte de vremea necazurilor curs Noua istorie de la Reforma la Revolutia Franceza Istoria Rusiei din secolele al XVII-lea si al XVIII-lea al -lea curs Istoria recentă, începând cu Revoluția Franceză Istoria Rusiei a secolului XIX Biblioteca "Runivers" G NOTE și NOTE curs j-ü (opțional) Metodologia istoriei și trecerea în revistă a sistemelor filozofice și istorice Cursul sistematic repetitiv al istoriei Rusiei Literatură Tema primului an va fi studiul literaturii clasice - greacă și romană Potrivit literaturii grecești, ar trebui studiate principalele ramuri ale creativității antice: epopeea și drama În concluzie, studenții ar trebui să se familiarizeze cu teoriile estetice ale lui Aristotel În domeniul literaturii romane, cursurile se vor concentra pe poezia epică și lirică a Epocii de Aur Dintre lucrările de natură critică, trebuie analizat sistemul artistic al lui Horațiu, care a stat ulterior la baza noului clasicism Al doilea an va fi dedicat literaturii din Evul Mediu și Renaștere Al treilea an Istoria literaturilor europene din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea până la revoluție inclusiv Dintre literaturile secolului al XVII-lea, clasicismul francez trebuie să ocupe primul loc, atât prin influența sa asupra altor literaturi, cât și pentru că a prezentat cele mai tipice exemple ale școlii dominante Același loc va ocupa și literatura educațională a Franței în secolul al XVIII-lea În același timp, va continua studiul romanului englez și al romantismului german, legat de activitățile lui Schiller și Goethe Al patrulea an va fi dedicat literaturii de ultimă oră, de la sfârșitul secolului al XVIII-lea până în prezent Aici, lectura monumentelor ar trebui precedată de studiul principalelor tendințe literare și sociale: reacționar, romantic, realist, natural Odată cu ficțiunea în secolul al XIX-lea, presa periodică a început să exercite o influență socială proeminentă Elucidarea acestei influențe și principalele momente în dezvoltarea jurnalismului se vor încheia al patrulea an Studiul istoriei literaturii ruse este distribuit în ultimii trei ani ai programului anterior Primul an este dedicat familiarizării cu arta populară în principalele sale tipuri și cu literatura artificială înainte de Petru; Biblioteca "Runivers " RAPOARTE ȘI NOTE S al doilea, un studiu special, detaliat, al secolului al XVIII-lea, în legătură cu mișcarea educațională din Occident (care va fi raportată în același timp în cursul literaturii străine) și primul sfert al secolului al XIX-lea; al treilea, studiul literaturii secolului al XIX-lea până în anii optzeci Fondul de ajutor reciproc al Societății pentru asistență pentru scriitori și oameni de știință nevoiași Potrivit statutului Fondului de Ajutor Reciproc la Fondul Literar, se presupun următoarele trei motive pentru participarea persoanelor din profesia științifică și literară la acesta: a) dorinta de a asigura familia in caz de deces (asigurare mutuala in acest caz); b) dorința de a se întreține singur (asigurare de invaliditate și pensii), c) și în final, dorința de a veni în ajutorul fraților săi și de a-și păstra o bună amintire lăsând capital în folosul general al casieriei, prin contribuții foarte ușoare Toate informațiile necesare despre fond pot fi adunate din Carta și broșura acestuia: "Fondul de asistență reciprocă la societate în beneficiul scriitorilor și oamenilor de știință nevoiași" SPb , din care se vede că la începutul anului în curs erau membri ai casieriei La martie a anului curent, pe baza paragrafelor și din Carta casei de casă și a deciziei adunării generale a membrilor săi, care a avut loc la

Sankt Petersburg la februarie a aceluiași an, o filială din respectiva casă a fost deschisă la Moscova și, conform paragrafelor Regulile și privind înființarea și activitățile filialei de la Moscova, adunarea generală a membrilor acestei filiale a ales pentru funcția: Președinte al Consiliului (biroul) filialei Alexander Petrovici Lukin (Khlebny per) și membri: Fedor Adamovich Korsh (Bol Dmitrovka, d M yatlev ,), Mihail Aleksevich Sablin (Bol Vlasevsky per , sat Ofrosimova), Viktor Aleksandrovich Fidler (Bol Gruzinskaya, sat Serebryakova, kv) și Alexander Ivanovich Chuprov (Arbat, Bol Tolstovsky per , satul Lisitsyna); conform deciziei aceleiași ședințe, consiliul de conducere al filialei de la Moscova, într-o ședință din martie, a ales în funcție: secretar - V A Fidler și trezorier - M A Sablina Biblioteca "Runivers" NOTE ȘI NOTE Persoanele care aparțin unei profesii literare sau științifice și care doresc să devină membru al filialei din Moscova a casieriei pot aplica cu cererile la consiliul de administrație al filialei, la apartamentul președintelui A P Lukin (pentru explicații și informații personale - zilnic de la și până la ora dimineața) ; astfel de declarații vor conține informațiile cerute de paragraful din Actul Constitutiv (" Cererea trebuie să indice: date privind activitatea literară sau științifică a solicitantului, vârsta acestuia, categoria de plăți aleasă de acesta, procedura de contribuție a acestora și adresa ") Pe mai, în sala reuniunii medicilor de la Moscova, a avut loc o adunare generală a membrilor filialei din Moscova a fondului de asistență reciprocă a scriitorilor și oamenilor de știință V A Goltsev a fost ales președinte al ședinței și V A Fidler ca secretar La deschiderea ședinței, președintele consiliului de administrație al departamentului, A P Lukin, a atras atenția ședinței asupra faptului încurajator al simpatiei tot mai mari față de casierie, fapt indicat în primul rând de creșterea rapidă a numărului de membri a filialei din Moscova Deschis pe martie a anului curent cu de participanți la Moscova, în aceeași zi a fost completat cu de noi membri De interes deosebit au fost aspectele care vor fi discutate în cadrul ședinței privind atragerea editorilor pentru creșterea fondului de pensii al casieriei și deducerile din comision pentru asigurarea plăților participanților la casierie și încurajarea acestora din urmă să aleagă cele mai înalte categorii de membru plăți După discutarea acestor probleme propuse de consiliul de administrație al casieriei, ședința a reacționat cu simpatie la ideea principală a propunerilor făcute și a ales o comisie formată din membri și candidați pentru aceștia pentru o dezvoltare mai detaliată a problemelor ridicate Alegerea acestei comisii a fost precedată de un scrutin, candidați dintre acele persoane ale căror cereri, în baza § din Cartă, au fost examinate anterior de consiliul departamentului În urma scrutinului, de persoane au fost alese ca membri ai filialei din Moscova a casieriei Sub conducerea lui H N Lange, o traducere a lucrării lui Guyot: "Modern English Teachings on Morality" este în curs de pregătire pentru publicare Biblioteca "Runivers" Despre publicarea lucrărilor lui G S Skovoroda De la Societatea istorică și filologică din Harkov Conform deciziei Societății Istorice și Filologice a Universității Imperiale din Harkov, din aprilie , sunt acceptate contribuții preliminare pentru lucrările lui G S Skovoroda publicate de Societate Filosoful și poetul Hryhoriy Savvich Skovoroda a fost un educator al societății locale Sloboda-ucrainene, în principal al stratului său avansat, nobilimea, în a doua jumătate a secolului trecut, iar prin activitățile sale educaționale a deschis calea deschiderii Harkovului Universitate Din cercul celor mai apropiați studenți și prieteni ai săi au venit cei mai generoși

donatori ai universității Pe de altă parte, influența morală și educațională a lui G S Skovoroda s-a extins asupra poporului, care și-a asimilat unele dintre poeziile sale religioase și morale Din numeroasele lucrări ale lui G S , doar o parte nesemnificativă a fost tipărită și, în plus, extrem de nesatisfăcător Având în vedere următorul centenar de la ziua morții lui G S Skovoroda (octombrie), Societatea Istorică și Filologică din Harkov s-a ocupat de strângerea lucrărilor sale inedite și deține în prezent o întreagă colecție a manuscriselor sale; unele dintre ele se află în biblioteca Universității din Harkov, dar altul, mai semnificativ, a fost trimis pentru o vreme la Harkov de la Biserica și Muzeul Arheologic al Academiei Teologice din Kiev și, cu Cea mai înaltă permisiune a Majestății Sale Imperiale, de la Publicul Imperial Biblioteca din Sankt Petersburg și Muzeul Rumyantsev din Moscova (după zile Biblioteca "Runivers" SAT EDITIONS LUCRĂRI G S SKOVORODA manuscrisele sunt deosebit de prețioase, deoarece reprezintă autografele lui Skovoroda și "Viața" lui autentică scrisă de Kovalinsky) Societatea a rescris acum toate aceste noi materiale bogate și, din mai , începe să publice lucrările lui G S Skovoroda, atât filozofice (titluri, dintre care nepublicate), cât și literare Cartea va cuprinde următoarele articole: i) Articol criticobiografic și bibliografic al prof D I Baga-lya,) Viața lui G S Skovoroda, compilată de M I Kovalensky, h) Narcis, sau cunoaște-te pe tine însuți,) Adevărul credinței,) Despre lumea antică,) Conversație: două ,) Despre pacea spirituală,) Alfabetul lumii,) Ușa inițială către buna morală creștină! io) Erodii recunoscător, i) fabule din Harkov,) Lupta Arhanghelului Mihail cu Satana,) Grădina cântărilor divine,) Ciocârlia nenorocită,) Șarpele israelian, ib) Plutarh despre pacea minții,) Oda lui Sidronius în singurătate şi şi) Scrisori Aceste articole sunt publicate într-un singur volum, aproximativ de coli tipărite, cu un portret al lui G S Skovoroda, conform unui exemplar păstrat la Muzeul de Arte Frumoase al Universității din Harkov Această ediție ar trebui publicată până la octombrie Pentru conducerea imediată a acestei chestiuni a fost aleasă o comisie editorială formată din cinci profesori: A S Lebedev, M S Drinova, D I Bagalya, θ A Zelenogorsky și H θ Sumtsov Prețul abonamentului este de ruble cu transport (prețul va fi majorat la publicare) Abonații din afara orașului sunt destul de amabili să aplice direct la Universitatea din Harkov, la Societatea istorică și filologică Biblioteca "Runivers" VECHTOMOV-VINOGRADOV tratamentul se bazează pe acțiune psihică repetată, iar realitatea ei este cea mai bună dovadă că gândirea noastră, cu o anumită limitare și inactivitate a voinței, are o influență enormă asupra corpului nostru Autorul a făcut câteva completări la ediția rusă Traducerea este meticuloasă A B răspunde foarte simpatic la "Rus Viața " Nr Vechtomov, Doctrina sărăciei umane a lui A Hartmann viata si critica acestei doctrine "Credința și Raz " Nr i, sep philosoph , pp - ; Nr h, - Expunerea învățăturilor lui Hartmann a fost făcută pe baza expunerilor lui A A Kozlov și, parțial, a cărții Tserteleva ("Pesimismul modern în Germania", Sankt Petersburg,) Dar au trecut aproape de ani de la publicarea cărții domnului Kozlov "Esența procesului mondial" (-) și a lui Hartmann "Filosofia Inconștientul" în ultimele ediții cu greu a crescut nu de două ori față de primele ediții Metafizica lui Hartmann, în opinia autorului, este absurdă și contradictorie Acest filosof recurge la încetarea forțată a fenomenelor vieții mentale a omului și le prezintă doar într-o singură culoare sumbră; el defăimează natura umană și o disprețuiește, aducând-o la viață doar cerințe pur

eudemoniste (Viktorov, P P) Un scurt raport despre prelegerea sa publică despre psihologia muzicii "Rus Vd " Nu jub Windelband Istoria filosofiei antice Cu un apendice la "Augustin și Evul Mediu" a lui Windelband și "Istoria scolasticii" a lui Fullier Traducerea studenților la cursurile superioare pentru femei Ed prof A I Vvedensky SPb Tip Skorokhodov ѵ́II+ pagini de exemplare p Cartea poate servi ca un ajutor foarte bun în studiul istoriei filozofiei Traducerea este, în general, bine făcută - apar doar o neglijență minoră Din păcate, referirile la bibliografia rusă, chiar și în acele limite modeste, pe care redactorul le conturează în prefața sa, suferă de incompletitudine Ei răspund cu simpatie: "Rus Gând" io, s ; A V A în "Philol Review" vol V, p s ; "New Time" nr (septembrie); A L în "Knizh Weight" io, Lăudați cartea lui M F-v în noiembrie nr , dar subliniază unele erori editoriale N G dă o recenzie favorabilă şi în Vopr Philos carte , div - II, p CC (Windelband) Windelband, W Geschichte der Philosophie Freiburg i V Recenzie din "Deutsche Rundschau" în "Lumea lui Dumnezeu" , Vinogradov, N S , p Despre semnificația religiei în viața umană "Lecturi în general dragoste spirit deschidere " , sec I, p - Citiți în ședință din ianuarie Iar observațiile asupra vieții istorice a popoarelor, precum și asupra stării actuale a societății civile și experiența vieții de zi cu zi cu inconsecvență dovedesc marea semnificație Anuarul filosofic, I Biblioteca "Runivers" VINOGRADOV-VOLKOV, religii atât pentru societate cât şi pentru individ Sub influența sa determinantă s-a desfășurat cursul civilizației umane și desăvârșirea spirituală a fiecărei persoane Vinogradov, II D Primele capitole din Politiya ateniană a lui Aristotel Philol Despre / ', vol III, carte , - Capitolele i, , h și , compoziția lor, succesiunea gândurilor și trăsăturile construcției V și h o g r a d o v b, P G T N Granovsky "Rus Gândul" , - Prelegere publică în favoarea Comitetului de alfabetizare de la Moscova Sunt atinse cănile anilor patruzeci cu pasiunea lor pentru filozofie Adevărata forță a lui Granovsky constă în sinteza sa istorică, în capacitatea sa de a aduce fapte disparate și diverse într-un întreg În spiritul obișnuit, Yu Nikolaev vorbește despre occidentali: Note literare Patruzeci de oameni Moscova Ved / Nr Nesinceritatea, artificialitatea și falsitatea se regăsesc la sfârșitul articolului dlui Vinogradov Observer: Motley Notes "Apusenii" noștri / "Cetățeanul" Nr El vede greșeala occidentalilor în atitudinea lor față de popor Vinogradov, P G Vezi Alexey Vvedensky, carte Evg Trubetskoy Virchow, Rudolf Portret și o mică notă "Sud Regiunea* Nr (februarie) Virchow, Rud Școala și știința Discurs rostit la inaugurarea rectorului Universității din Berlin la octombrie Traducere din limba germană M R M Type și publicarea primei imprimări a lui Levenson p i, oo exemplare cop Se ia în considerare întrebarea despre ce poate fi cerut de la universitate și ce pregătire este necesară pentru a intra în mediul studenților săi Virchow, Rud Vezi Menzbir, Tverskaya, Elba V-n, A Mai multe despre teoriile populismului "Greutate Ebr/ , - Despre articolele lui V V (Încercări de fundamentare a populismului) și S A An-skago (Eseuri de literatură populară), plasate în Rus Doamne * pentru Pe de o parte, dorința zeloasă de a sluji poporul merită tot respectul în populism, protejându-și în același timp demnitatea de amestecul violent în lumea sa interioară și încercând să găsească o dezvoltare rezonabilă a fundamentelor agricole ale vieții sale Dar, pe de altă parte, ceea ce frapează în el este confuzia dintre conceptele istorice și teoretice, împreună cu o idee vagă a progresului poporului însuși Răspunsul lui VV este articolul: Critica populismului "Rus Dumnezeu / , i - Potrivit lui V V , nu se putea aștepta la o infirmare serioasă a părerilor sale de

la A V-n, întrucât A V-n nu le înțelege, parțial din cauza opiniilor false preconcepute pe care le-a întocmit despre subiect, parțial datorită la nefamiliaritatea lui cu direcţia gândirii noastre sociale luate în considerare Volkov, A Fericitul Augustin după Confesiunile sale* (Confessio-'nes) "Țările / , - ; , - Descrierea celebrului părinte al bisericii Biblioteca "Runivers" VOLKONSKY - VOLYNSKY Volkonsky, S M , carte Arta si morala Eseu "Greutate Evr " , - Morala și arta sunt două domenii separate Însăși pătrunderea lor în viață este atât de diferită, încât exclude necesitatea coincidenței: sunt delimitate de granițe diferite Principiul moralității este reținerea, exclude anumite foruri de dezvoltare a vieții; principiul artei este libertatea, ea permite toate formele de dezvoltare a vieții Articolul este prezentat în "Knizh Săptămâna " , - Potrivit lui V G (Fantezie și viață "Cărțile săptămânii" , SS X carte Volkonsky a ajuns la o negare involuntară a artei însăși A M Skabichevsky: Cronica literară Nov nr , și Prințul Volkonsky stă între două scaune, astfel încât este imposibil să înțelegeți cum privește arta - metafizic, adică o limitează la cultul frumosului, sau într-adevăr, adică, vede în ea un limbaj mai desăvârșit pentru a exprima tot conținutul nostru spiritual Nr , precum și Yu Nikolaev: Note literare eclectismul modern Moscova Vd " nr Potrivit lui A Ognev (Capital Press "Spikes" , p), Prințul Volkonsky vrea să îmbrățișeze imensitatea Raport despre dezbaterea din societatea de neofilologie, unde cartea Volkonsky și-a citit articolul sub forma unui rezumat, dat de M K (udryashev): Moralitate și estetică "Nou " Nr și Volodimirov Vezi Hrulev Volynsky, A Note literare "Sev Greutate " i, - Apropo, despre cartea lui Cernîșevski: Articole critice Autorul îi reproșează utilitarismul burghez Volynsky, A Note literare "Sev Ves " , ib- Caracterizarea literară a lui H N Strahov, în principal pe baza articolului său despre dreptate, milă și sfințenie Într-un scurt articol, domnul Strahov a dezvăluit, parcă, secretul inimii sale Gândurile sunt exprimate fără nicio strălucire și forță logică, cu concesii inutile la principii complet opuse În învățătura domnului Strahov, sfințenia neagă atât legea legii, cât și legea iubirii După ce a stabilit budismul pe baza cărții lui Mariano (Buddismo e Cristianesimo Napoli), domnul Volynsky ajunge la concluzia că discursul domnului Strahov este un discurs pe o temă creștină din punct de vedere budist Pentru acest articol domnul Volynsky este lăudat de V Chuiko: Journal Review "Od Frunză " nr Volynsky, A Note literare "Sev Greutate " , - În ceea ce privește cartea domnului Merezhkovsky despre cauzele declinului literaturii ruse, sunt atinse tendințele moderne ale criticii ruse Degenerarea criticii ruse începe cu Cernîșevski În "Relațiile sale estetice" nu există profunzime filozofică, nici talent pur critic, nici psihologie Biblioteca "Runivers " VOLYNSKY nici o analiză logică, nici una estetică: în materie de artă, în interesul abstract al adevărului științific, acesta este un întreg cuib de erori logice Atacurile asupra lui Cernîșevski i-au revoltat pe Vs Evr " , SS , și nota "Ves Evr " a găsit un ecou pentru ea însăși în N K Mikhailovsky: Literatură și viață "Rus Dumnezeu " , - G Volynsky l-a luat sub protecţia sa pe Yu Nikolaev: Note literare Ceva despre tradiţie "Mosk Vd " Nr După el, vederile anilor şaizeci sunt un bou noroios pe care, după ce s-a retras, a lăsat în urmă doar un suflu putrezit Domnul Volynsky însuși a apărut cu un articol: Răspuns la Vestnik Evropy (Sev Ves , -), unde încearcă să-și justifice atacurile cu cerințele adevărului Oricine, deținând adevărul, îl ține ascuns, se comportă ca un jalnic, slab sclav al împrejurărilor Între principiile idealiste apărate de Sev Ves ", iar teoriile retrograde nu au și nu pot

avea o legătură logică Referitor la acest răspuns, domnului Volynsky i se reproșează "obrăznicie nesăbuită" Jurnalist: notează jurnalul "Sar Dnev" Dedică și o notă a redactorilor din Sev Greutate " câteva rânduri destul de energice în nr (Journal Notes) În fine, după o serie de articole și note în diverse reviste, editorii Sev Vs "într-o notă: De la redactor Despre unele metode polemice (, și -) Această apărare poate fi cu greu considerată convingătoare, deși aici se notează corect inexactități în mărturia oponenților orașului Volynsky Vezi Mică cronică "Nou " Nr (august) Din moment ce redactia lui Sev Ves -a afectat "Gândirea Rusă", apoi acest ultim jurnal a apărut cu respingerea sa (e) Dezaprobarea editorilor "Sev Ves" M Plotnikov mai aplică: Revizuirea jurnalului Volzh Vest " Nr Apărătorul orașului Volynsk este V V Chuiko: Scrisoare către editor (Sev Ves y, -), plângându-se cu amărăciune de declinul moravurilor literare moderne Ciuiko nu vede în mod fundamental în campania împotriva domnului Volynsky o încălcare asupra libertății de exprimare și de gândire Esența disputei constă în tonul în care se deosebesc articolele domnului Volynsky , / SS (Dintr-o cronică publică) -Citează cu compasiune scrisoarea domnului Chuiko L Tikhomirov: Jurnalismul nostru Din ziare și reviste "Rus Ob " și, - Volynsky, A Note literare Belinsky "Sev Greutate " Yu, - ; ii, - ; , - Al doilea articol este dedicat în întregime mișcării filosofice a anilor patruzeci Părerile filozofice ale lui Stankevich sunt examinate în detaliu Sunt criticate opiniile despre sistemul lui Hegel obișnuite în literatura rusă Critica lui Belinsky a apărut cu definiții filozofice și estetice generale fără un principiu călăuzitor ferm, dar pentru asta a fost inspirată de scopuri morale înalte Autorul îi cere lui Belinsky excesiv de mari Nu este cinstit să-l facem pe celebrul critic să privească faptul că nu a stăpânit metodele critice ale idealismului filosofic și să-l acuze de confuzie Biblioteca "Runivers " VOLYNSKY - ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE esența conceptelor, într-o influență dăunătoare asupra cursului ulterior al culturii ruse etc Belinsky era de natură prea plină de viață pentru a nu răspunde tuturor curentelor vitale ale timpului său De aici și contradicțiile în părerile sale cu privire la aceleași întrebări În termeni puternici, el atacă orașul Volynsk V Burenin: Eseuri critice Referitor la scrisorile cititorilor Nou Ora" Nr (octombrie) În opinia sa, domnul Volynsky, în caracterizarea sa confuză a lui Belinsky, încearcă să-l umilească pe celebrul critic, printre rânduri lăudându-se ca un critic-filosof incomparabil mai înalt decât Belinsky V olyn s k i y, A Știință, filozofie și religie (Cogitata metaphysica) "Sev Stiri* , - Știința, filosofia, religia sunt cele trei sfere de gândire prin care spiritul omului se repezi pentru a-și atinge scopul final, contopindu-se cu infinitul Știința este un sistem de concepte traduse în limbajul idealismului filosofic, reduse la rădăcina lor psihologică, analizate cu toată îndrăzneala analizei filozofice Știința este o parte a filozofiei, prima etapă a ascensiunii spirituale, prima rază a acelei lumini care va izbucni în religie în tot soarele Filosofia este doctrina începutului ideal al vieții în sensul cel mai larg, traducerea completă a cunoștințelor și convingerilor noastre în limbajul idealismului Începând cu psihologia, ea se ridică la un nivel superior în logică și își desăvârșește dezvoltarea în teoria cunoașterii Articolul domnului Volynsky a stârnit multe discuții, nefavorabile pentru autorul său M Filippov: Idealism copilăresc (Cogitata metaphysica of Volynsk) "Rus Dumnezeu * , - Potrivit domnului Filippov, învățăturile prost digerate ale lui Kant, fragmente de hegelianism și spinozism, toate acestea, luate laolaltă,

s-au transformat în "învățăturile" domnului Volynsky într-un set de cuvinte cu sunet înalt, presupus îndreptate împotriva materialismului, dar în esență împotriva oricărei cercetări științifice · Domnul Burenin râde de orașul Volynsky: Eseuri critice Poeți și critici bine citiți Nou Ora" Nr (septembrie) El îl numește pe tânărul filozof o broască critică și filozofică, umflat în Leviatan Articolul domnului Volynsky este legat de L N "Son Ot * Nr Întreaga filozofie a domnului Volynsky este o expunere foarte confuză, confuză și întunecată a părerilor lui Kant cu fraze rapide Nu mai puțin ascuțit se referă la articolul dlui Volynsky și M Protopopov: Scrisori despre literatură "Rus Gând* , SS El o numește discuție absurdă și pompoasă V Burenin îl simpatizează pe domnul Protopopov în acest sens : Eseuri critice Nou Ora* Nr (decembrie) (Recenzia revistelor) Vezi şi A Ognev: Capital Press "Spikes* io, ibis Volynsky, A Vezi Menshikov, O T V Întrebări de filozofie și psihologie Ed prof N Ya Grota M Tip Kushnerev de exemplare Biblioteca "Runivers " WORD - WULFERT În general, o recenzie simpatică a cărții ib-a din "Rus Gânduri" (departamentul bibliografic) jcc ; despre al -lea ibid , s ; despre al -lea ibid , s Despre cărțile ib-a și a lui D "Rus Raportul este precedat de un scurt eseu despre dezvoltarea filozofiei în Rusia Condamnă aspru direcția revistei (cu privire la cartea a XVII-a și mai ales articolul lui N V Bugaev) N Sobolev: Miraj filosofic "Nou / Nr Cât timp vor exista "Întrebările de filosofie", câmpul metafizic rus nu va înceta să producă buruieni Volumul al revistei nesimpatice cai Filippov b Vezi și M Protopopov, L Tikhomirov, Filippov Cuvânt (Ward) Vezi Mokievski (Viermi) Worms, R La morale de Spinoza Notă în Lumea lui Dumnezeu , din Rev Bleue Vorotynsky, BI Rezumate despre psihiatrie, neuropatologie și psihologie experimentală "Neurolog Greutate " vol I, nr i, p -i i; emisiune , p - ; EMIS , p - Rezumate destul de detaliate ale lucrărilor autorilor ruși și străini Vorotynsky, B I Vezi Bekhterev, Botkin, Wundt, Korsakov, Lange, Rosenbach, Rossolimo, Sikorsky, Tichener, Khrulev, Chizh Învierea, K Vezi Abramov (Educaţie) Despre educație, ereditate și pregătire Kazan Tip univ p kop Potrivit "Rus din timp predă * , - , broșura se remarcă prin incoerență și prezentare analfabetă Iată câteva dintre observațiile veridice și rătăcirea fără sens a unui gând emoționat; aici este o căutare curios pentru noi căi și o critică neîntemeiată a modernității În memoria rănitilor de pe câmpul de luptă Sanit Caz", nr - , p , precum și "Rus Vd " Nr și "Pacea lui Dumnezeu / ii, p Observații foarte curioase, conform unor surse străine Wulfert, A Şcoala antropologic-pozitivă de drept penal în Italia Studiu critic Numărul II și ultimul Yaroslavl Tip Falk IV - +P p exemplare p k Analiza învățăturilor lui Lombroso și școlii sale Primul număr, publicat în S (M Tip Islenyeva VS - pp), conține o analiză a celor mai generale fundamente ale învățăturilor adepților lui Lombroso despre crimele umane și despre modalitățile de combatere a acesteia, iar al doilea este o critică la adresa compartimentelor speciale ale acestei doctrine, consacrate procesului penal și sistemului punitiv Cartea a fost prezentată la Universitatea din Moscova ca teză de doctorat Pentru un raport asupra disputei, vezi "Rus Vd "Nr Recenzie simpatică a cărţii de G D : Nouă lucrare de procedură penală Rus Vd " nr Biblioteca "Runivers" WUNDT I Wundt, V Hipnotism și sugestie Tradus din germană de N Ko-lubovskaya Publicarea revistei "Issue of Philosophy and Psychology"* M Gip Kușnerov pagini de exemplare cop Respingere energică peste măsura admiratorilor înfocați ai hipnozei Potrivit lui Wundt, rădăcina tuturor acestor pasiuni este o înclinație inconștientă către tot ceea ce este misterios Între timp, fenomenele de hipnoză sunt

destul de susceptibile de explicație din punctul de vedere al științei moderne, iar Wundt, pe baza lucrărilor sale anterioare despre mecanica nervilor, încearcă să dea o ipoteză care să explice în mod satisfăcător principalele grupuri de hipnotice fenomene Mă opun categoric utilizării practice a hipnozei, cu excepția cazurilor în care medicul nu are la ce să recurgă Despre originalul german (Philos Stud , vol VIII), vezi J Kolubovsky: Wundt on hypnotism and suggestion (Questions of Philology, Book , Section II, pp - o) și B I Vorotynsky în "Nevr West " vol I, nr i, p - Pentru traducerea în limba rusă, vezi articolele foarte simpatice ale lui Elpe: Scrisori științifice Wundt despre hipnotism și sugestie Nou Vr "Nr și (și februarie), precum și note - urlet, "Imagine " - , - și în "Colecție Niva" , Recenzie despre traducerea franceză din "Rev ştiinţific " în "Mir Dumnezeu " , O critică detaliată a articolului lui Wundt este făcută de П M o k i e in s k i y: Wundt despre hipnotism și sugestie, , Rus Dumnezeu / io, i - , care este un susținător al ipotezei fragmentării personalității În opinia sa, sferele de aplicare ale hipnotismului și ale psihofiziologiei sunt complet diferite una de alta: punctul de plecare al psihofiziologiei este o conștiință de sine destul de dezvoltată, în timp ce nu este aplicabilă formelor inferioare de evoluție mentală, iar aici hipnotismul ajunge la salvarea Un reproș pentru o eroare logică grosolană, pe care Wundt ar fi făcut-o / este cu greu justificat: prima dintre premisele citate la p ib nu este particulară, așa cum crede domnul Mokievsky, ci generală, iar apoi concluzia este destul de posibilă Wundt, V , prof Legătura filozofiei cu viața din ultima sută de ani Discurs rostit cu ocazia alegerilor către rectorii Universității din Leipzig Traducerea lui I Yurovsky (Biblioteca Internațională) Ed G Beilenson şi I Yurovsky Odesa Tip Isakovich pagini de exemplare k Parțial cu ocazia centenarului Revoluției Franceze, Wundt aruncă o privire asupra conexiunii dintre filozofie, și în special problema morală, cu istoria Așa cum Revoluția Franceză a fost filosofia întruchipată a Iluminismului francez, tot așa etica lui Kant este starea și conștiința morală a monarhiei lui Frederic cel Mare ridicată într-un sistem filozofic Este greu de imaginat o contradicție mai mare decât între etica lui Kant și acele concepții morale care și-au găsit expresia în Declarația Drepturilor Omului Personalitatea secolului a moștenit sarcina de a depăși individualismul, de a stabili o concepție morală care să recunoască semnificația a individului, dar în același timp nu ar uita de semnificația independentă a comunicării morale Biblioteca "Runiverse" WUNDTЪ -GARDÍA asupra vieții moderne și invers, cursul istoriei moderne a influențat, la rândul său, dezvoltarea filozofică a ideilor În prezent, problema morală iese în prim-plan din ce în ce mai puternic Dacă secolul trecut a privit moralitatea dintr-un punct de vedere unilateral al dreptului sau al datoriei, atunci în prezent perspectiva noastră morală este impregnată de ideea că datoria și dreptul sunt concepte care sunt peste tot legate între ele Dacă secolul trecut a privit individul drept obiectul real al scopurilor morale, viziunea noastră modernă se distinge prin convingerea că societatea politică și morală este superioară individului În cele din urmă, dacă filosofia iluminatoare a văzut cel mai înalt bine în activitatea intelectuală a spiritului, atunci psihologia și etica modernă au recunoscut că cea mai înaltă activitate umană este voința care a crescut din simțire și care dirijează atât gândirea, cât și acțiunile exterioare Interesantul discurs al lui Wundt este tradus într-un limbaj foarte bun Wundt Vezi Gohegger Rezistența corpului uman "Dreapta Greutate / Nr "Rus Vd "Nr Buletin de psihiatrie clinică şi

criminalistică şi neuropatologie Ediție ed prof I P Merjeevski SPb Tip Stasyulevici O relatare destul de simpatică a anului în Rus Gânduri* , s (secția bibliografică) Vѣtrinsky, C Ippolit Taine și metoda "naturalistă", "Rus Life" nr Galilei Vezi Zilov, N Korsakov (Halucinație) Despre înșelăciunile sentimentelor (Cu privire la calificarea internațională a halucinațiilor) Articol de F Br "Spikes" i, - ; , - Diferite grupuri de halucinații și iluzii sunt considerate conform surselor străine Galperin, D S Eseuri de drept primitiv Cercetare Publicarea librăriei juridice N K Martynov SPb Tip Soikin V+ pagini ruble* Cea mai mare parte a cărții este dedicată legii antice rusești În grupele primare, autorul nu neagă începutul individualismului Potrivit "Zhur civil și unghi, dreapta" (nr , -), acest studiu merită o atenție serioasă Gamerling Vezi Cheshikhin (Gardia) Guardia, J M O istorie a medicinei de la Hipocrate la Brousset și succesorii săi Cu acordul autorului, tradus din franceză de Nadezhda Peterman, editat de A ^ Dokhman Kazan Tip Il-Iasenko X-Ф str r k În carte, scrisă plin de viață și interesant, apar adesea reprezentanți ai filosofiei din cele mai vechi timpuri până în noua eră O recenzie foarte simpatică în "Rus Gânduri* Biblioteca "Runivers" G AR DIA-HUXLEY G a r d i a Vezi Ivanovski (Garner) Limbajul maimuțelor Nota lui G V "Pacea lui Dumnezeu" , SS Despre încercările lui Garner de a învăța limba maimuțelor cu ajutorul unui fonograf G a r s k i y, L Vezi Peskovsky (Hartmann, B) Hartmann, B Die Analyse des kindlichen Gedanken-kreises Anaberg O notă destul de simpatică a lui H Gorbov "Încercare filozofie " carte , dep II, p - (Hartmann, E) Hartmann, E Zur Geschichte und Begründung des Pessimismus Leipzig O recenzie destul de simpatică de H Mazarovici în "Întrebare, filozofie" carte ib, div II, p SS Hartman, E Vezi Aksakov, Basistov, Vechtomov, Gohegger, Du Prel Caro, Fudge (Gauser, Kaspar) O notă despre compoziția ducesei de Cleveland "Povestea adevărată a lui Kaspar Hauser" "Istoric Greutate " , Gaushofer Vezi Bulgakov Gauss, Beltrami, Riemann, Helmholtz, Lee, Poincare Pe bazele geometriei Ed Societatea Fizico-Matematică pentru centenarul lui N I Lobachevsky Kazan Tip universitate VII - pagini și tabele de desene, de exemplare mă frec Această colecție, menită să clarifice întreaga semnificație a lui Lobachevsky în știință, conține articole de natură pur matematică, în timp ce altele sunt direct legate de fundamentele filozofice ale cunoașterii Cel mai mult spațiu este acordat lui Beltrami: Experiență în explicarea geometriei non-euclidiene (pp -), Teoria de bază a spațiilor cu curbură constantă (pp -) Memoriile lui Riemann: On the Hypotheses Underlying Geometry (pp -), Helmholtz: On the Facts Underlying Geometry (pp -), Lee: Remarks on Helmholtz's Memoirs (pp -), Poincaré: On ipotezele de bază ale geometriei (pp -) Hegel Vezi Volynsky, P Sokolov Gaylink-uri Vezi Radlov (Haeckel) Noua religie istorico-naturală a lui Haeckel Moscova Ved " nr și Articolul Ya dintr-o serie din "Scrisorile sale științifice" * (scrisoarea SHKHIP) Autorul a pus motto-ul articolului: necaz, dacă cizmarul începe plăcintele, iar piemanul face cizmele Haeckel Vezi Ivantsov Huxley, Thomas Evolutie si etica Vorbire Tradus de K T "Rus Gândul" , - Notele care însoțesc discursul în original sunt aproape destinate Biblioteca "Runivers" HELMHOLTZ-GOETCHESON com sunt omise Potrivit autorului, progresul etic al societăţii nu depinde de imitarea procesului cosmic, cu atât mai puţin de evitarea lui, ci de combaterea lui Mintea, care l-a transformat pe tovarășul lup într-un protector fidel al oilor, va avea în sfârșit timp să depășească instinctele sălbaticului în omul civilizat Articolul a fost scris cu inteligența obișnuită a lui Huxley Helmholtz Vezi Gauss, Gorinevsky,

Ivanovsky G e n g a u s b Vezi Shvetsov (Geniu) Este geniul aproape de nebunie? Kaz Tel " Nr O notă pe un subiect la modă despre anormalitatea oamenilor geniali Georgievski, gr Vezi Vl Solovyov Guericke Vezi Bulgakov Hermes Trismegistus Vezi Vl Solovyov Gerney, E , Myers, F , Podmore, F Fantome intravitale și alte fenomene telepatice Din engleza "Fantasmele celor vii" Traducere prescurtată sub redacție și cu prefață de Vlad Solovyov Publicat de A N Aksakov SPb Tip Demakova VI-j-XLI-Hya p de exemplare frecați O parte a cărții, și anume ultimele cinci capitole, a fost abreviată tradusă din engleză chiar de editor În general, ediția rusă este mult mai plină decât cea franceză În prefaţa lui Vl S Solovyov propune să numească fenomenele oculte psihic În opinia sa, studiul fenomenelor psihice se poate lăuda cu multe succese, dar nici unul dintre ele nu a fost încă definitiv stabilit - În ceea ce privește numeroasele fapte adunate în această ediție, cu greu cel puțin unul dintre ele poate fi considerat complet verificat și ferm stabilit (Gert, E) O expunere a articolului său din The British Medical Journal despre tratamentul hipnotismului Nou bp Jê (februarie) Guerrier, V Hippolyte Taine (-) "Rus Ved " Nr și Unul dintre cele mai bune articole din literatura rusă apărută cu ocazia morții filozofului francez Aici Taine este văzut atât ca istoric, cât și ca filozof Metoda științifică a produs aceleași rezultate în istorie ca și în psihologie Așa cum conceptul de bază al psihologiei, l uman, s-a transformat într-un "șir de evenimente", tot așa și evenimentul din s-a transformat într-o multitudine de evenimente, iar sufletul a zburat din el, a pierdut ceea ce i-a dat un caracter individual, farmec și influențează, ca să spunem așa, personalitatea istorică Imaginea artistică a fost pentru Taine un tovarăș de nedespărțit al ideii Scrierile lui Taine abundă cu imagini artistice, adesea foarte realiste, și adesea se termină cu ele Imaginile artistice îi completează gândul și îl înlocuiesc adesea; nu numai că îmbracă ideea, ci servesc uneori drept justificare și chiar sursă Într-o măsură remarcabilă, Taine a combinat analiza uscată cu plasticitatea imaginației și pasiunea pentru adevărul științific "factuale" cu opera artistului - Goetcheson Vezi Vl Solovyov Biblioteca "Runivers " GEFDING-GILYAROV Gefding Vezi Kolubovsky G și f și c la i d Vezi Alexei Vvedensky Gilti, prof Idealismul în viața practică Traducere de A Ostrogorsky "Imagine " ii, - Vezi următorul articol Gilti Arta de a lucra Traducere de A Ostrogorsky "Imagine " i, - Primul capitol din lucrarea prof bernez Hilty Gluck Vezi și "Pacea lui Dumnezeu" , s Recenzie de la Literar Centralblatt ibid , Alte capitole sunt traduse din aceeași carte de Hilti în Educație Consultați următoarele articole Gilt, prof Obiceiuri bune Traducere de A Ostrogorsky "Imagine " h, - Gilti, prof Arta de a avea timp Traducere de A Ostrogorsky "Imagini" , - H i l t i, prof Gândurile lui Epictet Traducere de A Ostrogorsky "Imagine " - *, - Gilti, prof Fericire Traducere de A Ostrogorsky "Imagine " io, - Încrederea în existența unei ordini morale, munca și puterea de voință sunt condiții necesare pentru fericire Gilyarov, N P Vezi Shakhovskoy Gilyarov, A N , prof Hipnotismul {obținerea școlii Charcot și a școlii psihologice (-) (Retipărire din "Știri universitare" pentru și , iunie, iulie, septembrie și octombrie) Kiev Tip universitate (V Zavadsky) VII - p exemplare p Deși există monografii valoroase despre hipnotism, nu există nicio lucrare care să ofere un rezumat documentar al unui material divers verificat experimental, să explice acest material cu diverse teorii și să le lumineze pe ambele cu metodele generale ale criticii filozofice Autorul caută aio oportunități pentru a umple acest gol După ce a grupat faptele care caracterizează fenomenele hipnozei și

după ce a expus cele mai diverse opinii asupra acestuia, autorul ajunge la concluzia că încă nu știm nici ce este hipnotismul, nici cauzele sale Cu toate acestea, hipnotismul nu este mai puțin important în multe privințe: a dat o lecție instructivă învățării mulțumite de sine, care până acum s-a îndepărtat de ea; a luminat multe fapte istorice de neînțeles până acum; a primit aplicare în terapie Studiul fenomenelor de hipnoză este un ajutor puternic în demonstrarea adevărului psihofiziologic de bază al monismului, că într-un organism viu este imposibil să se separe sufletul de corp, deoarece, cumva, celălalt este doar o dublă expresie a aceluiași necunoscut Potrivit lui K , în "Jour min nar etc " ii, - , cartea domnului Gilyarov, având un caracter pur compilativ, se remarcă prin bogăția materialului și familiarizează cititorul cu poziția întrebării suficient de detaliat Prezentarea Biblioteca "Runiverse" GILYAROV - CAPITOLUL LEV este imposibil să i se impună cerințe științifice mari Revizorul nu aprobă unele dintre metodele autorului Răspunde cu simpatie "Rus Gând" , s și A Tokarsky în "Vopr filozofie și psiho" carte , sec II, p ICC Gilyarov, A N Vezi Benard, Burnet, Kolubovsky, * Lightfoot, Farrer, Stöckl Gintovt, S Muzeul și biblioteca din Alexandria antică "Gymnasium" y, - Articol compilativ (Hipnoza) Din tărâmul întunecat al fenomenelor spirituale Nou Vr " aplicația la nr (aprilie) Romancierul englez a conceput ideea de a scrie un roman al cărui erou moare de foame În acest scop, i-a vizitat pe cei înfometați din Rusia, precum și pe prof Lewis, care prin hipnoză i-a arătat o imagine a foametei Romancierul a plasat toate faptele adunate în Gazeta Pali Mail Hipnoza în scopuri medicale "Rus Viața" Nr ibb Nou Vr " Nr (iunie) Regulamentul consiliului medical care restricționează utilizarea hipnotismului (Hipnoza) Fenomenul de hipnoză la [animale cu sânge rece - Wes are dreptate nr O mică notă (Hipnotism) Revendicare pentru sugestie hipnotică Nou Vr " Nr (aprilie) Reclamă dr Kubli Reclamanta s-a dovedit a suferi de manie de persecuție Confuzia dr Kubli în nr (iunie) Vezi și L: Extorcare sau tulburare psihică? "Nou " nr (Hipnotism) Despre hipnotism "Cartile saptamanii" i, - (Din editiile straine) (Ipoteze) Despre ipoteze "Dreapta Greutate " nr Imaginația are semnificația unui element inevitabil și necesar în dezvoltarea gândirii filozofice și științifice, iar o ipoteză nu este altceva decât o manifestare a imaginației Girngaim Vezi Radlov (Gissler) Giessler, M Ans den Tiefen des Traumlebens Notă în "Lumea lui Dumnezeu" i, din D Literaturzeitung Glagolev, S S Problema antropologică la ora actuală "Joi in total dragoste spirit trece " io, div I, p - ; i, - ; , - Articolul pare a fi o continuare a articolului citat aici sub nr Glagolev, S Problema nemuririi sufletului "Încercare Phil și psiho" carte , dep II, p i- ; carte , p - Biblioteca "Runivers" GLAGOLEV - GNEDICH Din lectura despre "Introducere în teologie" Autorul vrea să arate că știința nu are nicio dovadă împotriva doctrinei nemuririi sufletului și, de asemenea, că nemurirea trebuie să fie un postulat necesar pentru umanitate Având în vedere întrebarea în ce sens ar trebui înțeleasă nemurirea, autorul află care sunt sufletul și personalitatea Dintre teoriile despre esența sufletului, el se oprește la teoriile materialismului, atomismului psihic, panteismului și individualismului psihic Glagolev, S Darwinism and Law (S Novicow La théorie de Darwin et la justice Rev Scient Nr) "Rus Despre " , - Autorul găsește calități morale scăzute în orașul Novikov combinate cu necunoașterea problemei Glagolev, S Despre originea și starea primitivă a rasei umane "Lecturi în general dragoste spirit trece " otd i, ï, pp ii - v; , - ; , - ; , - Acest studiu își propune să arate că doar doctrina biblică a originii omenirii, din

latura ei filozofică, poate calma spiritul omului și poate face realitatea rezonabilă și îmbucurătoare pentru el și, de asemenea, că Biblia nu este demnă de istoric, geografic, cronologic și indicațiile științifice în general în contradicție cu descoperirile științifice, dar dimpotrivă, chiar le confirmă Raportul despre articol este dat de "Stran" , - (Review of journals) Sfârșitul pare să fie articolul citat aici sub , USD Glagolev, S Ce este o crimă? (Ferrerò Les têtes criminelles Rev scient Jê) "Rus Despre " , - Încercarea lui Ferrero de a da o definiție genetică a criminalității este insuportabilă Credințele sale se datorează teoriei preconcepute și cunoașterii slabe a faptelor ' Glagolev, S S Miracol și știință "Dumnezeu Vest " - Separat Sergiev Posad, tip Snegireva C kop Oamenii care resping un miracol trebuie să reprezinte lumea ca eternă, nesfârșită, care se păstrează pe sine, dar o astfel de viziune asupra lumii nu poate fi exprimată în formule înțelese și logice Monismul, care contopește infinitul și finitul într-un întreg inseparabil, nu este în acord cu cerințele logicii Un miracol pe care autorul îl numește ceea ce noi prin natură nu putem înțelege Articolul a primit un răspuns simpatic din partea lui M Yuzhnago: Literary Critical Feuilleton "Civ" Nr , iar în Mosk Cer Ved " Nr p Glagolev, S Vezi Nadayak, Chemena Glanville Vezi Radlov Glinka, D G Vezi Yanovsky Gn ƀ d i ch, P Monogamie și poligamie Bjornstern-Bjornson, prelegerile sale etice, un apel către tinerii din nord și comedia lui etică "Rus Greutate " I, - Biblioteca "Runivers" GOBBES-GOLTSEV Problema delicată a eticii practice despre relațiile sexuale este decisă de un scriitor norvegian în sensul fidelității unu la unu G o b e s Vezi Grot, Radlov Govorov, K La problema sarcinilor art "Ob " , i $- Pe tema tendinței în artă Un articol de natură polemică (în special împotriva domnilor Skabichevsky și Protopopov) G o g o c k i, S S Vezi Kolubovsky Godlevsky, S Fundamentele dezvoltării moderne Eseu despre aspirațiile mentale ale secolului al XIX-lea SPb Tip Avsenka o p exemplare mai polițist Autorul încearcă să lege dezvoltarea ideilor filozofice cu dezvoltarea vieții sociale în toate manifestările ei Întregul sens al epocii prezente constă în lupta convingerilor cu nevoile și pasiunile, în asimilarea ideilor de către viață În domeniul filosofiei, această luptă s-a reflectat în schimbarea succesivă a unei serii întregi de sisteme metafizice iluzorii și căderea credinței în posibilitatea cunoașterii absolute, alături de dezvoltarea fără egal a cunoștințelor științifice, care trebuie să conducă inevitabil la recunoașterea a nevoii de unificare mentală a omenirii Un raport detaliat și destul de favorabil în Rus Dumnezeu " , - S 'K , "Vopr filozofie și psiho" carte , DTD II, STR I OS Golovachev, P M Rolul familiei și al școlii în problema educației "Rus Şcoală" i, - A fost făcut un mic set de definiții ale creșterii Golovin, K Vezi L Tihomirov Golubinsky, F A Vezi Kolubovsky Holukhovsky, I Vezi Kolubovsky Holbach Vezi Radlov Goltsev, V A "Dicționar enciclopedic" al lui Brockhaus și Efron, vol IX, p Goltsev, V Despre pesimismul în literatura contemporană Volzh Greutate " nr ■ Despre cartea lui Pelissier Goltsev, V A Despre somn și creativitate Rezumat în psihologie, societate Raportați în "Întrebare filozofie și psiho" carte i , sec II, p iboss Goltsev, V Diviziunea muncii ca factor de moralitate "Rus Ved " nr Referitor la cartea lui Dürkheim: De la division du travail social Goltsev, V Sociologia pe baze economice "Rus Gând" de la IZ-I S Biblioteca "Runivers " GOLTSEV - GOHEGGER După ce a conturat concepțiile socialiste ale Loriei (Achille Loria Les bases économiques de la constitution sociale Paris), autorul le critică Pentru Loria, toate formele non-economice de ordine socială sunt o

consecință necesară a relațiilor economice, o suprastructură nesemnificativă pe bazele acestor relații Dreptul, religia și morala decurg din aceleași relații G Goltsev, opunându-se Loriei, subliniază contradicțiile din opiniile sale și este principalul său adversar Revista a primit un al doilea avertisment pentru acest articol Goltsev, V A Vezi Boborykin, Kablytsy Horbatov, P A Convorbire despre "mișcare" St Petersburg Tip A Pozharova pagini, de exemplare de copeici Pe coperta acestui pamflet se poate vedea o listă a lucrărilor anterioare ale autorului referitoare la doctrina mișcării și teoria unității și continuității materiei Potrivit autorului, în lucrările anterioare, mișcarea a fost luată în considerare în diferite condiții ale stării corpurilor și particulelor, iar în broșura propusă, el dorește doar să amintească de aceeași, în același timp coordonând prevederile cu principiile mecanicii teoretice În discursurile vagi ale domnului Gorbatov, uneori este foarte greu să ajungi la obiect Să subliniem, de exemplu, următoarea frază: tensiunile "divergente de-a lungul suprafețelor sferice se vor intersecta opus în spațiile dintre atomi și coincid pe laturile exterioare ale atomilor; acestea efectul tensiunii de susținere asupra unui atom va fi pentru altul o tensiune excitantă" (p) Gorbov, N Vezi B Hartman orgii Vezi Vl Solovyov Gorin ev s kiy, V V , dr Semnificația dezvoltării organelor de simț și deprinderea manuală, conform prof Helmholtz "Imagini" , i - Pe baza unui articol din Populãre wissenschaftliche \rorträge Gorodețki, Iv Yakov Froshammer (-) Necrolog "Încercare filozofie şi psiho " Carte , dep II, p - Froschammer a fost un luptător pentru independența mentală, un fan al pedagogiei, un prieten și un susținător al clasei didactice Gorsky-Platonov, P I Nerezistența la rău "Dumnezeu Greutate " i, - Un fragment dintr-un articol lung, inspirat fără îndoială din învățăturile lui L Tolstoi Totul aici nu seamănă cu autorul Sonatei Kreutzer Gosse (Haussay) Vezi Obolensky, Orlov (Gohegger) Rolul filosofiei moderne în problema educației Articolul IV G "Greutate Resp " nr , p i - ; nr , p - ; nr , p - ; Nr , pp - Bazat pe articolele lui Hochegger din Neue Bahnen din sub astfel de Biblioteca "Runivers " GRANOVSKY-GROTH hai sa-l conducem Propunând semnificația filosofică a pedagogiei și distingând în filosofia modernă tendințele istorico-idealiste, naturalist-pozitiviste și conciliante, autorul se oprește asupra reprezentanților tipici ai fiecărei tendințe și subliniază semnificația acestora în materie de educație Pentru a caracteriza prima tendință, el ia pe Froschammer și Hartmann, pentru al doilea, Spencer, iar pentru al treilea, Paulsen, Wundt și Dilthey Toate, într-o măsură mai mare sau mai mică, gravitează către științele speciale Până acum, direcția intelectualistă a dominat în pedagogie Sub influența filozofiei moderne, pedagogia începe să părăsească acest punct de vedere unilateral Granovsky, T N Vezi P G Vinogradov Griesinger Vezi Rosenbach Gringmut, V Dușmanii picturii I Impresionism II Fotografie M Tip univers p boo copie cop Peste arta europeană în a doua jumătate a secolului al XIX-lea o epidemie anti-artistică pernicioasă s-a străbătut, lovind toate felurile de artă, dar căzând cu o forță deosebită asupra acelea tocmai trei tipuri de ea pe care le-au propus la acea vreme - literatura, muzică și pictură Pentru a înțelege frumusețea universului, artistul nu are nevoie de experimente minuțioase și concluzii logice: el înțelege în momentele de inspirație acea frumusețe invizibilă a lumii vizibile, care este scopul ultim al artei sale Autorul atacă cu înverșunare impresionismul și fotografia ca dușmani ai artei În opinia sa, impresionismul consideră golul absolut și lipsa de sens a fi încununarea artei Broșura, în ciuda naturii sale

feuilleton, merită atenție și nu este lipsită de remarci corecte Referitor la pamfletul domnului Gringmuth, Yu Nikolaev: Note literare Care este motivul declinului artei? Moscova Ved " Nr Pentru artă, declinul viziunii filozofice generale asupra lumii este teribil Răspunde cu simpatie "Rus Greutate " , SS Un raport detaliat este dat de "Dreapta Vest " nr - Gromov Vezi Zelenogorsk Grot, N Ya Descartes "Encicl cuvinte " Brockhaus și Efron, vol X pp - Grot, N Ya Notă editorială "Încercare filozofie și psiho" carte , p V-VII În ceea ce privește existența de patru ani a revistei și transferul acesteia în proprietatea Societății de Psihologie din Moscova Grot, N Ya Idealurile morale ale timpului nostru (Pr Nietzsche și L Tolstoi) "Încercare Phil și psiho" carte ib, div I, p - Separat: ediția a -a M Tip Kushnerev p de exemplare cop Nietzsche este un reprezentant al frângerii Europei de Vest, Tolstoi este purtătorul idealurilor de imediatitate est-europeană Unul este apărătorul unei viziuni pur păgâne asupra lumii și visează cu stiloul dezbrăcat pentru totdeauna Biblioteca "Runivers " G P O T b ■ H renunţă, cu idealurile religioase şi morale ale creştinismului; - celălalt duce o luptă energică cu viziunea pozitiv-ştiinţifică a lumii şi păgân, * bõ numele victoriei finale în viața omenirii a celor mai înalte idealuri morale ale creștinismului Amândoi protestează cu hotărâre împotriva tuturor - spiritului interior și ordinii de viață a omenirii moderne, împotriva organizării exterioare tradiționale a societății creștine; ambele se străduiesc să dea un triumf rațiunii și analizei sobre în viața umană Diferența fundamentală dintre cei doi gânditori se rezumă la viziunea lor opusă asupra naturii umane Moralitatea lui Tolstoi este nemăsurat de înaltă, iar extrema sa constă în idealismul și spiritismul său excesiv și îngust Referitor la punctele de vedere ale domnului Grot despre Tolstoi, a vorbit preotul I Philo cu articol: Esenţa moralei creştine în deosebirea ei de filosofia morală a contelui L N în morală: are doar imaginea moralei creştine În treacăt, autorul argumentează și împotriva cunoscutului articol al lui N N Strahov "Talking about L N Tolstoi" O viziune diferită asupra semnificației creștinismului este deținută de S Kuljabka: Scrisoare către editor "Încercare Phil și psiho" carte , dep II, p - În opinia sa, progresul moral în continuare al omenirii va consta doar într-o aplicare mai largă la viață a fundamentelor creștine, compatibile cu cea mai înaltă formă de dezvoltare a comunității umane Cu articolul N Ya Grot își familiarizează cititorii cu "Stran" , SS (recenzie reviste) Fără a menționa numele domnului Grot, își exploatează articolul M A Orlov: În străinătate "Trud" , dbiss · Vezi și Skriba, Tikhomirov ' * G, rot, N Momente cheie în dezvoltarea unei noi filozofii "Încercare filozofie și psiho" otd II, carte , p - ; carte , p i - i ; carte io, p i- ; carte , p i- ; carte , p - ; carte , p Aceasta este într-o formă revizuită a unei prelegeri despre istoria noii filosofii, citită de autor la Universitatea din Moscova și la Muzeul Politehnic Aici sunt considerați: Bacon, Hobbes, Descartes, Spinoza, Locke, Berkeley, Leibniz, Hume, Kant și alții Sarcina imediată a filosofiei viitorului, în opinia autorului, ar trebui să fie eliminarea contradicției fundamentale a filozofiei lui Kant, care constă în faptul că, luând forme a priori și absolute de cunoaștere și activitatea umană, el în același timp nu a permis posibilitatea cunoaşterii obiectivului necesar şi necondiţionat Reforma va fi realizată nu pe baza teoriei Z a cunoașterii a lui Kant, ci pe baza unui punct de vedere complet nou încă necunoscut, eliminând radical greșelile lui Kant și, în același timp, capabil să fundamenteze nu mai puțin fiabil toate marile mari adevăruri ale vieții intelectuale, morale și estetice Numai pe o

psihologie fundamental nouă, îmbunătățită și mai profund fundamentată în general, psihologia sentimentului și a voinței în special, se poate găsi o nouă fundație atât pentru teoria cunoașterii, cât și pentru teorie, ființă și pentru doctrina filozofică a fundamentelor și fundamentelor activității morale ' ' u Anuarul filosofic, I Biblioteca "Runivers" θ GROT - GUSEV o Grot, N Ya P E Astafiev Necrolog "Încercare filozofie și psiho" KN i , DTD I, STR Iib - I I O evaluare exagerată a regretatului filosof ca persoană Grot, N Ya Vezi Astafiev, Alexander Vvedensky, Windelband, Kolubovsky, Skriba (Gruber) Gruber, H Der Positivismus vom Tode August Comte's Notă în "Lumea lui Dumnezeu" rev philos Gruber Vezi Ivanovski, Orlov Trudov, V M Despre viața de apoi sau despre modul în care trăiesc oamenii dupa moarte Întocmit pe baza învățăturilor Sfintelor Scripturi și a lucrărilor Sfinților Părinți Ediția a doua, corectată și mărită M Tip Vilde de pagini Cartea, care are ceva de-a face cu psihologia biblică, se pare că este destinată cititorilor de literatură populară Hugo Victorine Vezi Vl Solovyov - (Humplowicz) Gumplowicz L Die sociologische Staatsidee Graz Dând relatări despre carte, L S "Ves Ebr " io, CC , spune: "Inconsecvența opiniilor de bază ale lui Gumplovich este atât de evidentă încât nu este nevoie să ne oprim asupra lor în detaliu * ' Gumplovici Vezi Goltsev Gurr Vezi Ivanovski Gusev, A Th "Dicționar enciclopedic* al lui Brockhaus și Efron, voi IX, p · Gusev, A Principii "religioase" de bază gr L Tolstoi Eseul apologetic Kazan Tip Univ p p Această ediție conține tot ce a publicat autorul în "Lecturi ale generalului dragoste spirit trece " sub titlul "Reguli de bază în învăţătura morală a contelui L Tolstoi" {vezi de mai jos) Doar introducerea a fost extinsă semnificativ (cTp¿ i-) și a fost adăugat un nou capitol extins despre esența religiei în general și a religiei creștine în special (pp -) Potrivit domnului Gusev, gr Tolstoi este cel mai implacabil dușman al oricărei religii și ceea ce el pretinde drept religie nu are nimic în comun cu ea El a sacrificat toate interesele spirituale cele mai importante și dragi omenirii de dragul nevoilor pur animale ale existenței umane El crede că viața umană va dobândi un sens incontestabil și va deveni complet fericită numai dacă oamenii, uitând de Dumnezeul cel viu și de tot ceea ce este ideal, mai înalt, își vor stabili singura sarcină a vieții lor să fie slujirea dezinteresată a bunăstării materiale a altora Gusev, A Reguli de bază în învățătura morală a contelui L Tolstoi M Tip Snegireva p Inițial, în "Lecturi în general dragoste spirit trece " , div I, yu, - ; , - o; , ï, div I, p - Părerile lui L N Tolstoi, conform autorului, sunt hotărât împotriva și false și inconsistente cu învățătura creștină despre nerezistența la rău, non-mânie Biblioteca "Runivers" GUSEV-GUTNIKOV știri, despre căsătorie, despre un jurământ, despre tribunale, despre patriotism și război, despre dragostea creștină față de aproapele Recenzie simpatică a cărții din "Fiul de la" nr ; pentru articole din "Lecturi", vezi "Țări" , CC (Recenzia revistelor) Gusev, A , prof Religiozitatea ca bază a moralității Împotriva autonomiştilor Ediția a -a, recent revizuită și semnificativ mărită Kazan Univers, tip p i p Noua ediție a cărții domnului Gusev a fost extinsă și revizuită în așa măsură încât poate fi privită ca o nouă lucrare de către autor După ce a conturat istoria luptei ideologice împotriva unirii moralității cu religia și indicând dimensiunile acestei lupte în timpurile moderne, autorul grupează argumentele autonomiștilor în favoarea unei rupturi complete și ireversibile între morală și religie, alegând în primul rând pe cele mai strălucitoare reprezentanţi ai acestei doctrine Mai mult, există o critică a numeroșilor autonomiști cu privire la incognoscibilitatea

divinității, volumul de dovezi rezervate a existenței lui Dumnezeu, despre diversitatea extremă a reprezentării zeității, despre eterogenitatea religiei religiei și despre înfrângerea imaginară a adevărului dogmatic creştin cu ajutorul ştiinţei şi filosofiei Analizând apoi argumentele autonomiștilor împotriva conexiunii moralității cu religia (în opinia lor, o astfel de legătură dăunează doar demnității și liberului arbitru al unei persoane), precum și părerea lor că moralitatea nu are deloc nevoie de norma indicată mai sus, autorul procedează la o justificare pozitivă a doctrinei motivelor moral - o viață bună și despre mijloacele pentru a o realiza Morala autonomă, care separă o persoană de religie, de comunicarea vie și unitatea cu Dumnezeu în viața pământească și de apoi, dăunează nemăsurat moralității umane și fericirii cu adevărat omenești În concluzie, autorul face apel la toți cei care nu sunt de acord cu opiniile sale să infirme cu conștiință și temeinic tot ceea ce este important și esențial ce se spune în opera sa adresată autonomiștilor Gusev și, prin urmare, în zadar amenință, în absența unei astfel de respingeri a opiniilor sale, că va vedea o încălcare moral condamnabilă a intereselor moralității și fericirii umane în fiecare articol care apără etica autonomă Discuții curioase sunt provocate de cartea domnului Gusev din Yu Nikolaev: Note literare morală autonomă Moscova Ved " Nr În opinia sa, învățătura autonomiștilor este și ea împrumutată, și deloc autonomă Și dacă creștinismul și-a împrumutat învățătura de la Dumnezeu, atunci autonomiștii și-au împrumutat-o pe a lor de la șarpele străvechi (!!) A fost primul autonomist, a creat această filozofie și a predat-o strămoșilor noștri După ce L-au respins pe Dumnezeu în cer, ei Îl recunosc pe Dumnezeu pe pământ sub forma unei minți autonome, a unei voințe autonome Gusev, T θ "Dicționar enciclopedic" al lui Brockhaus și Efron, t-IX, p Gutnik'ov, Materiale pentru studiul compoziției chimice a go- * Biblioteca "Runivers" ^ HUYGENS - DARWIN creier dexter la om Teza pentru gradul de doctor în medicină Harkov Universitate tip IX + p p Un studiu foarte detaliat bazat pe date experimentale Huygens Vezi Bobylev Guyot Articol de S L "Dicționar enciclopedic" al lui Brockhaus și Efron, vol IX, p Guyot Vezi Kozlov Gunther "Dicționar enciclopedic" al lui Brockhaus și Efron, vol IX, p (Danville) Danville, G Dragostea din punct de vedere psihologic și patologic Transl Aceasta iordanian Ed prof A I Smirnova Kazan Tip univers p Inițial în anexa la "Nevri Vest" vol I, nr Dragostea, fiind din punct de vedere fiziologic un produs diferențiat al dezvoltării emoționale, iar din punct de vedere psihologic, o varietate particulară a mecanismului general al conștiinței, este rezultatul dezvoltării mentale normale Din aceasta rezultă clar că iubirea în forma ei perfectă se găsește numai în rândul oamenilor Din același punct de vedere, se pot explica diferitele proprietăți ale iubirii, precum și asemănarea pasiunii amoroase cu fenomenele de degenerare Articolul lui Danville, publicat în Revue philos , aprilie, a servit drept material pentru articolul lui L E Obolensky: Love, as a mental illness "Nou " nr Danilevsky, N Ya Vezi Miliukov, Vl Solovyov Danillo, S N Influența otrăvurilor asupra conștiinței umane Raport despre prelegerea din Adunarea Medicilor Nou Vr " Nr (martie) Danil o, S N Vezi Kuller Danillo, S Recenzia lucrărilor despre hipnotism "Vești, pană și soartă psihiatru iar neuropatic anul X, nr I, p - Revue de l'hypnotisme, Zeitschrift fur Hypnotismus; Lysing: Phénomènes hypnotiques chez les animaux (Annales de psychiatrie , noiembrie); Lloyd-Tuckey: The value of Hypnotism inj chronic Alcoholism, Londra ; S chren kN o tzing: Die Suggestions-Therapie bei krankhaften

Erscheinungen des Geschlechtssinnes, ; Babinski: Hypnotisme et hysterie, Paris Darwinism Articolul H K ' "Enciclop cuvinte * Brockhaus şi Efron, volumul X, p '' (Darwin) Charles Darwin și teoria sa (Viața și scrisoarea lui Charles Darwin, inclusiv un capitol autobiografic Editat de Pr , Darwin) Articolul M A "Rus Gând* , - ; , i- ; , ' Sunt luate în considerare unele obiecții la teoria lui Darwin și apoi este prezentată o scurtă istorie a apariției, apariției în tipărire și dezvoltării acesteia Biblioteca "Runivers" DARWIN - DEVOL distribuția inițială Articolul conține o mulțime de date interesante și instructive Darwin Vezi Glagolev, Chemena, Engelhardt (D'A r kur y, hertz) Manifestări politice ale imitaţiei Traducere M "Rus Ob " , - ; Yu, - Traducere prescurtată a ultimelor capitole ale lucrării: Quelques réflexions sur les lois sociales ( ) Articolul este îndreptat împotriva sistemului liberal de stat "Eu" dublu în știința și literatura modernă Cărți Ne-delia , - (catedra: Din ediții străine) Sinele inferior a găsit multe reflecții în literatura modernă Unii îl văd ca pe un calm (Rod) și viitorul omenirii (Epheir), alții îl identifică cu instincte inconștiente și solicită predicarea creștină pentru a-l combate (Burgess) sau îl recunosc ca irezistibil (Zola) Unii îl identifică cu setea de sânge și voluptatea și văd castitatea absolută ca o condiție necesară pentru fericirea umană Debolsky, N G Philosophy of phenomenal formalism I Metafizica Eliberați primul SPb Tip Yazdovsky de pagini și frecați cop Potrivit autorului, sarcina fundamentală a metafizicii minții, de soluția căreia se leagă toată soarta ei, este de a arăta că subiectul gândirii pure este mintea ca atare, de a descoperi că absența puterii creatoare în mintea noastră depinde tocmai de faptul că el nu este chiar deștept; află că în conceptul de minte completă este necesar să atribui creativitate; stabiliți, după legile minții însăși, posibilitatea originii unei minți incomplete dintr-o minte creatoare plină, adică de la Dumnezeu Pentru a rezolva această problemă, nu este nevoie să descoperim noi principii, este nevoie doar de o critică temeinică a principiilor deja existente Tocmai acest tip de critică poate fi de așteptat din partea filozofiei ruse Aducând un omagiu minții filozofice remarcabile a autorului, F Shp erk (Questions of Philosophy and Psych , cartea , sec II, pp -) consideră că nu numai "cunoașterea de sine a minții" este exclusă din filosofia sa, ci și gândirea, ca atare, și în rămâne doar simboluri, cuvinte, reprezentând acele principii care, asemenea elementelor suprasensibile, guvernează inconștient percepția senzuală În același sens, se referă la domnul Debolsky IP V Tikhomirov: Este posibilă metafizica minții? "Joi in total dragoste spirit proev α z, otd II, p - El recunoaște multe virtuți neobișnuite într-o carte Autorul său a făcut totul pentru a-și prezenta ideea principală cât mai convingător posibil Totuși, potrivit criticului, hegelianismul, dacă poate fi rebrandat, este doar ortodox, și nu transformat în formalism fenomenal D e b o l s k i y, N G Vezi Kolubovsky (Devol) Dewaule Condillac și psihologia engleză contemporană Biblioteca "Runivers " DECART DEFO Notă în "Mir Dumnezeu " h, din Polybibl Descartes Vezi Grotto, Foulier Del (Doli) Vezi Dühring ' (Delbeef) Delboeuf, J L'hypnotisme devant les chambres législatives belges Paris Abstract "Ped Colecția * , c Delboeuf Vezi Orlov Demkov, M I Sofiştii greci (după noile cercetări) "Gimnaziul" - , - h Aceste studii "noi" sunt, după cum se poate vedea din înștiințarea la titlu, lucrările lui Redkin, Gilyarov, voi S Trubetskoy și traducerea lui Platon făcută de Karpov Lucrarea este pur cumulativă Democrit Vezi Radlov Der ev i pk iy, A Vezi Aristotel, Arrea, Doriak D e r i n g Vezi Alexei Vvedensky (De Robert i) De Roberty, E La recherche de l'unité

Paris Felix Alcan VI - str fr c (Bibliothèque de la philosophie contemporaine) Noua schiță a autorului se învecinează strâns cu seria anterioară a lucrărilor sale filozofice Aici cititorul se va întâlni cu legea celor trei faze ale metafizicii, cu legea polarității psihice și cu alte propoziții expuse în scrierile anterioare ale lui M de Roberti În unitatea logică, în opinia sa, ar trebui să vedem solul în care sunt înrădăcinate toate varietățile numeroase de monism istoric, împărțindu-se în două grupe: monismul științific și monismul transcendental Problema monistă poate fi rezolvată de psihologia superioară, care însă, în prezent, nu dispune încă de date suficiente pentru o rezolvare cu succes a acestei probleme Intrată în perioada rațiunii, filosofia, în loc să rămână diversă, diferențiată, parțială, așa cum a fost cu metafizica, va deveni unică, integrată și universală O astfel de filozofie va evita ipotezele inductive, deoarece ele sunt utile în determinarea doar a părților unui întreg, iar în investigarea întregului însuși ne conduc la antinomii; va urma o cale deductivă spre tot mai puțin abstract, de la părțile constitutive la totalitatea lor, la un concept omogen al universului În acest fel, va dobândi autoritate religioasă și va ghida viața morală a omenirii Potrivit lui V Chuiko (Vopr filos * Cartea , secțiunea II, pp -), autorul nu și-a lămurit suficient punctul de vedere principal În cartea domnului de Roberti se întâlnesc remarci potrivite, dar în general nu dă o idee clară despre rolul pe care conceptul de unitate joacă în psihologie și logică și ce posibilă soluție viitoare a acestei probleme importante * Raportul destul de simpatic al lui L în Vs Evr * , s D e Roberti Vezi Ivanovsky, Kolubovsky, Sobolev Defoe Vezi Lesevici Biblioteca "Runivers " DEKHTEREV - BUN SENS • Dekhterev, VG Hipnotism și Pedagogie Declarația raportului și dezbaterea despre acesta în Muzeul Pedagogic "Covor Shk * , - , precum și în Scurta trecere în revistă a activităților Muzeului Pedagogic al Instituțiilor Militare de Învățământ* pentru - , p - (vezi și Colecția Pedagogică* io, anexă) Vorbitorul consideră că este posibil să folosească sugestia hipnotică, dacă nu întotdeauna, cel puțin destul de des în practica pedagogică Dzhanshiev, G Vezi Wulfert Japp, Alexandru Politețea și utilitatea animalelor Nou Timp*, ap kb Nr (noiembrie) Note curioase despre zoopsihologie Jevons Vezi Sleshinsky Jedd Vezi N S , Viața Jones Vezi Mokievski Diderot Vezi Veselovski Dixon Vezi Mokievski D i l t e i Vezi Alexei Vvedensky, Gohegger Diminsky, S Evreii, doctrina și moralizarea lor Cercetare Ed al -lea SPb Tip I Skorokhodova LXXXIIH- cf exemplare frecați Prima ediție a acestei cărți i-a fost dedicată lui Vl S Solovyov notează foarte nesimțit în "Sev Vest * Pentru această notă, domnul Solovyov este atacat cu amărăciune de editorul cărții, domnul Yasinsky, într-o prefață extinsă, unde dovedește că regretatul Diminsky a fost un expert în Talmud și, în general, în tot ceea ce privește evreiesc (Dict b) Diez, M Théorie des Gefuhls zur Begründung der Aesthe- k, Stuttgart Rec de la Liten Centralbl în "Mir Dumnezeu* , D i a m a n d i Vezi Orlov Diogene din Apollonia, Laertia și din Sinope Vezi Radlov Dobroklonsky, A Eseuri din istoria celei mai noi perioade a Bisericii Ruse "Dushep joi* Despre "erezia" lui L N Tolstoi, p Dobrosmyslov, D Filosofia lui N I Pirogov după "Dnev- nimeni* "Ver şi Raz *, dep filos , nr , - ; Nr , - ; Jte , - ' Redactorii au considerat necesar să afirme că articolul a fost livrat de autor concomitent cu publicarea cărţii a II-a a lui Voprosov filos *, unde este plasat articolul d-lui Pyaskovsky despre Pirogov Indicându-l pe Pirogov ca pe un apologe autorizat pentru semnificația independentă a filosofiei, autorul îl grupează Biblioteca "Runivers" DOLGINTSEV-DOSTOIEVSKI opinii asupra întrebărilor despre

cunoaștere, despre principiile principale ale "lumii viata, despre principiile vietii practice si in concluzie se refera la acelea: semnele in filosofii experienta, un principiu spiritual original cu o ruptura reala, spiritismul si idealismul cu materialismul, si in al doilea rand, spiritul religios al filozofiei sale -,, Articolul domnului Dobrosmyslov este prezentat în "Prav Ves " nr , din care, la rândul său, face extrase din "Rus Life" nr , (Dovezi) La doctrina probei penale "Dreapta; Greutate " nr *''■ Problema ce poate "servi de sursă unei instanțe penale" în cunoașterea adevărului căutat în cauză nu poate fi rezolvată a priori, ci depinde în întregime de starea cunoștințelor științifice · · Dolgintsev, V Th Despre sensul filozofiei arabe Rezumat în Psiholog, societate Raportați în "Întrebare filozofie și psiho" carte i , sec II, p bbss Dombrovsky, I Moartea Studiu psihologic Traducere cu podea V V "Kaz Tel " Nr , - , , , - , ' ' * Analiza stării de moarte sub formă de jurnal Etude aparține domeniul nu științific, ci al ficțiunii Înainte de p^o f e e v, G Cu privire la noua metodă explicarea proceselor de deducere" "Gimnaziul" - , - Referitor la articolul domnului Slanskago (Ped Sat G , -), pe care autorul îl consideră incorect în ideea sa principală și plin de erori de logică * (Dorjak) D a ù r i a c, L Introduction a la psychologie du musicien Paris · -· O notă necompletică de A Derevipkago, "Rus Ô w , - ^·-Notă în lume Dumnezeu " , din Apoc philos ' (Dostoievski) Studiu pastoral al oamenilor și al vieții conform scrierilor lui F M Dostoievski · Semnătura: C/C B "Doamne Vs "io; - "Am publicat și ca tipărit separat Sergiev Posad, tip Snegirevoy PAG \ Scrierile lui Dostoievski ar trebui să fie valoroase pentru oricine, chiar și indiferent de viziunea sa asupra lumii, deoarece metoda de gândire a autorului este o metodă inductivă, psihologică, intuitivă Pocăința și renașterea, căderea în păcat și îndreptarea - în jurul acestuia se învârte viața eroilor săi Dar Dostoievski, fiind un mare profesor al virtuții personale, nu se îndepărtează deloc de la idealurile sociale, populare și culturale M Yuzhnya răspunde foarte simpatic: Un feuilleton literar-critic "Cetățenia nr Yu are o viziune complet diferită Nikolaev: Note literare Revista spirituală despre Dostoievski Moscova Vd "JÊ În opinia sa, autorul este foarte superficial familiarizat cu scrierile lui Dostoievski și interpretează foarte greșit gândurile sale, la fel ca și luând în considerare Părinții Bisericii Gândurile autorului nu sunt clare și inconsecvente -Articol despre Biblioteca "Runivers " DOSTOIEVSKI-DUNS-SKOT Dostoievski - aparține condeiului unuia dintre reprezentanții de seamă ai clerului rus, care în urmă cu trei ani și-a publicat articolele la Mosk Vd Așadar, o astfel de recenzie a unuia dintre angajații permanenți * ai aceluiași ziar va părea aproape misterioasă cititorului Orașul Nikolaev este atacat de H R în "Cetățeanul Nr (Critica nereușită) Dostoievski Vezi Sluchevsky - · (Dre er) D rehe g, E Despre educația estetică a tinereții "Greutate VospA nr , p - ' Din revista Die nene deutsche Schule , Dec Doctrina frumosului, potrivit autorului, ar trebui să "urmeze" metoda științelor naturale exacte Dar pentru a crea o adevărată doctrină a frumosului, este necesar ca viziunea dualistă asupra lumii să intre în drepturi depline · ' (Experiment; Boală, viciu și crimă Raport asupra ședinței secției penale din Sankt Petersburg general juridic "Nou VrA No (noiembrie); "Syn Ot / No ; " Rus Zhiz? Nr ; "Nou / Nr ' Raport despre dezbaterea raportului din "Rus Zhiz Nr , "Nou / Nr (Dezbatere fără fructe) Dril, D A Ce s-a spus la Congresul Internațional de Antropologie Penală de la Bruxelles "Rus Gândul , - ; , o- · Autorul consideră că problema centrală a congresului este problema existenței

unui tip infracțional definit anatomic, care a fost rezolvată negativ Raportul domnului Dril are o acoperire complet diferită de raportul domnului Chizh pe același subiect (Questions of Philosophy, Cartea , ib) * D r o b i s h Smt Kolubovski Drummond, Henry, Prof Cum să ne transformăm viața Pe- Revod cu engleza S Dolgova Izd al -lea Moscova Tip eu Sytina și K° de pagini, de exemplare de loturi Drummond, Henry, Prof Moartea este cu tine Rђч Traducere Engleză Dolgova Izd al -lea Moscova Tip eu Sytina și K p , Z' boo ex k ' ' Drummond, Henry, prof Cel mai mare din lume Discurs Traducere din engleză de S Dolgov Ed al -lea Moscova Tip I Sytina și KA pagini, exemplare k - ■ Prima ediție a tuturor acestor broșuri cu conținut spiritual și moral a apărut într-o singură carte Pentru a o face mai accesibilă, traducătorul a împărțit-o în trei pamflete destul de elegante, adăugând la fiecare aceeași prefață '' Drummond Cel mai mare din lume Pacea fie cu tine transfigurat- naya viata Trei discursuri Din ediția engleză I K K a lui I A Morozov M Tip Poliakov de pagini, de exemplare '" Publicația este, evident, destinată unei game largi de cititori și de aceea, sub formă de ieftinire, este tipărită pe hârtie săracă ' · Duns Scott Vezi Vl Solovyov Biblioteca "Runivers" DUR DICK DU-PREL Dyurdik, Ioc Articol de I L "Enciclop dicționar "Brockhaus și Efron, vol XI, p Durnovo, I S Vezi Vl Solovyov Duhovetsky, J Vezi Soare Solovyov Reflecții spirituale ale unei persoane laice "Cetăţean" nr , , , Prin blândețea creștină a autorului strălucește o ură departe de a fi creștină față de filozofi Suflet (în termeni etnologici) "Encicl cuvinte " Brockhaus și Efron, vol XI, p p Sufletul omului şi al animalelor după învăţătura bisericii Articol de P L Ediția redacției revistei "Russian Palomnik" Sankt Petersburg Tip Shtein pagini de exemplare Inițial în cărțile revistei ilustrate "Russian Palomnik" carte III Într-o ediție separată, numele complet al autorului este pe copertă: P Lavrovsky Nu există nicio diferență esențială între prevederile dogmei creștine și datele psihologiei experimentale În alcătuirea eseului său superficial, autorul nu a ținut cont de bogata literatură anterioară psihologiei biblice (Bonavul mintal) Influența fluctuațiilor barometrice asupra bolnavilor mintali "Dreapta Vest nr Dintr-un articol din Jahrbücher fur Psychiatrie Bolile mintale și caritatea lor în Rusia Articole de A K "Nou Ora", anexă la №№ (septembrie), (octombrie) și (octombrie) Scurt eseu istoric despre evenimente guvernamentale și publice despre bolnavii mintali Eseul este prefațat cu o descriere a celor mai importante forme de boală mintală Nr conține portrete ale lui I P Merzheevsky și I M Balinsky · (Bonavul mintal) Despre moralitatea bolnavilor mintal "Dreapta Greutate " Jtë Discursul prof Chizha la congresul medicilor, plasat sub forma unui articol în carte "Probleme de filosofie" Du-Bois-Reymond Articolul G M G "Enciclop cuvinte " Brockhaus și Efron, vol XI, p p (Dumas, A) Reînvierea misticismului în societatea europeană modernă Nota N*** "Nou" nr Este citată o scrisoare a lui Dumas din Temps din iulie cu privire la discursul lui Zola Dumas, J Vezi Bulgakov ' Dunant Vezi Ivanovski Du Prel, Carl, Dr Obiecția lui Hartmann față de răspunsul lui Aksakov "Rebus" nr , p ; nr , p s ; nr , p s ; nr , p s Din Psy chis che Studien pentru ' Biblioteca "Runivers" du Prel-Durkheim Du Prel, Carl, Dr Cum am devenit spiritist Reb nr , p ic ; nr , p ss ; nr la, p s Din jurnalul Die Zukunft Du Prel Vezi Orlov Dühring "Enciclop cuvinte * Brockhaus și Efron, vol XI, p e Dyuring, E Istoria critică a principiilor generale ale mecanicii Un eseu acordat de Facultatea de Filosofie a Universității din Göttingen Premiul I Beneke Odată cu aplicarea capitolului didactic privind studiul științelor fizice și matematice Din ediția a III-a germană, mărită și

parțial revizuită, tradusă de N Marakuev Ediția pentru traducător M Tip Kushnerev XX - pagini boo copii frecați Traducerea lucrării mult tulburătoare a lui Dühring este făcută cu atenție, dar într-un limbaj oarecum greoi A fost tradusă și nota introductivă a lui Dühring despre soarta externă a cărții A L Korolkov răspunde cu simpatie: "Ped Sat* , i Dühring, E Cursul economiei naționale și sociale, cu includerea de instrucțiuni pentru studiul și critica teoriei economiei naționale și socialismului Tradus de la ediția a -a SPb Tip Schroeder XIV - p O ediție destul de atent realizată O notă nesimpatică în Rus Gânduri* , SS , V G în Nedelya* Nr , a- Atenție în utilizarea cărții recomandă "Vs Ebr * (reg) Potrivit "Sev Greutate * , desculț, Dühring a fost onorat nemeritat să fie tradus în rusă Aceasta este o lucrare absurdă și pretențioasă ' Dühring, E Valoarea vieţii Traducere din a -a ediție germană de Yu M Antonovsky, cu schița biografică a lui Del și portretul lui Dühring Ediția redacției revistei "Bogăția Rusiei" Sankt Petersburg Tip B Wolf + LXXXIU + pagini, exemplar I OO i p copeici, A fost publicat inițial în anexa la "Rus Dumnezeu * pentru Adăugat la o ediție separată într-o traducere prescurtată, cu adăugarea unor extrase extinse din autobiografia lui Dühring, un eseu despre viața și semnificația filozofului german (pe baza broșurii Dòli: Eugen Dühring Etwas von dessen Charakter, Leistungen und reformatorischem Beruf · Leipzig) Traducerea domnului Antonovsky este oarecum grea LE Obolensky vorbește despre cartea lui Dühring cu deplină simpatie: Despre tot Luptă împotriva disperării și pesimismului lumii "Od Frunză * Nr Cartea lui Dühring trebuie să fie ținută lângă tine, ca prietenul tău cel mai bun, care va risipi îndoielile și disperarea în fiecare moment dat, când o dâră mohorâtă trece peste suflet Același gen de recenzie este dat de "Ned * No , p I O · Despre articolul domnului Obolensky, la rândul său, Vl R a-dugin, "Spikes* ii, SS Dühring Vezi Astronomii Jocul Durk, E Vezi Goltsev ' Biblioteca Runiverse al -lea ELEONSKY-JANE • Elena, H A Sm S Strahov *·· ' Elpydinskii, Yakov Perspectivă religioasă și morală Plutarh Heroneiskago St Petersburg Tip A Katanskago și K str P+ LI, exemplare de la r Acest studiu detaliat nu înseamnă să rezolve probleme importante din istoria filozofiei, ci introduce cititorul în Una dintre sursele informațiilor noastre despre filosofia greacă Autorul și-a propus să prezinte viziunea despre lume a gânditorului eroic, pe baza scrierilor sale autentice În studiul său, nu puțin spațiu este acordat și comparațiilor cu gânditorii precedați și contemporani de Plutarh În concluzie, autorul atinge întrebarea dacă Plutarh poate fi numit filozof și o rezolvă afirmativ Plutarh a fost angajat în interogatoriu despre cunoștințe, a încercat să afle conceptul lui Dumnezeu și relația Sa cu lumea, originea lumii, natura omului și scopul său, îndatoririle lui față de Dumnezeu, familie, societate, stat și animale În principiile sale, Plutarh este foarte aproape de creștinism, deși nu cunoaște complet Noul Testament Învățătura lui Plutarh mărturisește dezvoltarea înaltă a simțului său moral natural și a nobleței sufletului său, care a putut nu numai să găsească și să aprecieze binele și frumosul de pretutindeni, ci și să-i facă pe alții să-l iubească și să se îndepărteze de tot ce este rău și jos Cu uimitor adevăr psihologic și vital, el analizează motivele naturale ale activității morale a omului și, arătând superioritatea instinctelor spirituale ale naturii umane față de înclinațiile animale inferioare ale acesteia, trezește interes pentru bunătate, adevăr și adevăr ' : Elnitsky, K Yan Amos Komeisky și ideile sale pedagogice O prelegere publică susținută în ziua sărbătoririi a de ani de la Ya A Komensky, pentru a crește fondurile societății pentru îngrijirea

învățământului primar din Omsk SPb Tip V Dressen şi M Gutzatz p , "i ooo copie k ' O scurtă schiță a vieții și operei unui profesor slav, care nu reprezintă nimic remarcabil · Ermilov, V Aniversarea cărţii mari "Rus Gând* , ιοί - în Cu ocazia aniversării bicentenarului Gândurilor lui Locke asupra educației, citit în departamentul educațional al Societății pentru Propagarea Cunoștințelor Tehnice din Moscova Ideile pedagogice ale lui Locke nu au fost încă realizate pe deplin până astăzi ·■ Ermilov, V Vezi Quick, Lange Efimenko Vezi tigaie (Jaune, Paul) Unitatea filozofiei Tradus de K "Vƀra-i Raz;m, otd filos , nr , p - Din Revue philos , februarie Filosofia este gândită la gândire Știința gândește lumea, filosofia gândește însăși gândul despre lume - Biblioteca "Runivers " ZHANET - CURENTUL VIATA l Janet, Paul Vezi Ivanovski ■ (Zhel și X ovskaya, V P) H P Blavatsky și preotul modern al adevărului Răspuns de la doamna Ygrek domnului Solovyov SPb Tip Suvorin pagini exemplare cop Vezi Soare Solovyov Controversa se îndreaptă de multe ori către motive pur personale Cititorul este incomod afectat de revelațiile referitoare la cele mai intime aspecte ale vieții regretatului fondator al Societății Teozofice Nu l-am cruțat pe domnul Sun Solovieva și doamna Zhelikhovskaya Recenzii: "Nou Ora "Nr (aprilie); "Nou " ; "Cetăţean * Nr (jurnalul editurii) Ultima recenzie nu este în favoarea autorului Zhelikhovskaya, V II În ajunul dimensiunii a patra "Nou* Nr Se face o introducere articolului lui Stead, sub același titlu, în Review of Reviews, despre experimente în telepatie automată sau psihologie '" Zhelikhovskaya, V P Neexplorate, lumi și forțe necunoscute, "mov * Nr , , , Autorul in articolele sale intentioneaza sa relateze "opiniile oamenilor cunoscuti in literatura de specialitate despre ipoteze sau noi descoperiri in domeniul cunoasterii abstracte* De fapt, vorbim de fenomene oculte și spiritualiste pe baza articolelor apărute în publicații străine ' Zhelikhovskaya, V P Magie neagră modernă Moscova Vd * nr Vorbim despre experimente hipnotice cu care autorul nu simpatiza deloc * (Germain) Femeie filozofa "Greutate în lig " , - r O notă de compilare despre predecesorul lui Comte, Sophia Germain, cu o încercare de a stabili semnificația ei în istoria dezvoltării gândirii europene Magnetismul animal și aplicarea lui la tratament (Din raportul Congresului Internațional Magnetic de la Paris) Ediția redacției revistei "Rebus" * SPb Tip; Demakova p boo copie cop ' ' Sunt prezentate rapoartele făcute la congres Cu greu se poate recunoaște vreo semnificație științifică în spatele tuturor acestor rapoarte Iată cele mai interesante dintre prevederile adoptate în unanimitate de congres: i) magnetismul uman are o putere de vindecare;) somnul magnetic nu este o condiție indispensabilă în tratamentul bolilor, dar dacă apare, tratamentul merge mai repede; h) hipnotismul nu trebuie confundat cu magnetismul;) este necesară înființarea unei școli magnetice pentru pregătirea științifică a magnetizatoarelor, deși, de altfel, și amatorii pot practica magnetismul;) magnetismul în acțiunea sa poate fi împărțit în două ramuri separate - fiziologică și psihică , "L și curentul valoros b* și măsurarea sa "Temperament Greutate * Nr Despre experimentele Dr Baradyuk ·' - ■ ·'· * Biblioteca "Runivers" ZHOLY-ZAKREVSKI (Viața) Influența diferitelor circumstanțe asupra speranței de viață "Dreapta Greutate / Nr (Viața) Fenomene ale vieții în "natura moartă" Articol de N S "Rus Ved / Nr si ' Acest eseu curios a fost întocmit după Sabatier (Essai sur la vie et la mort) și Jedd (La régénération des cristaux Rev Scient , No , primul semestru) Dacă viața, chiar și în forma ei cea mai elementară, rudimentară, nu ar exista în natura "moartă", ar fi ea de neconceput într-un organism? lumea cehă (J o li) Jol y, H Le socialisme

chrétien Paris Recenzie de L Slonimsky) "Greutate Ebr/ , SS * Zavitnevich, V Despre problema vocației istorice a poporului rus (din revista "Proceedings of the Kiev Theological Academy * și, -) Kiev Tip G -Korchak-Novidkago pagini Occidentul, după ce a arătat cea mai mare putere în a-și subordona forțele și legile naturii fizice, s-a dovedit a fi complet neputincios în înțelegerea fundamentelor spiritului uman Singurul rezultat pozitiv pe care l-a atins filosofia europeană în punctele principale ale învățăturii sale este că a distrus cu grijă tot ceea ce omul credea anterior; cu toate acestea încercări creative ale creativității ei ca rezultat aproape nimic altceva decât o floare goală Să întemeieze un gând slăbit și spulberat pe o bază solidă, să-l împace cu idealul religios și moral dat în revelație și astfel să stabilească în suflet armonia forțelor, abilităților și aspirațiilor sale, să educă voința umană după acest ideal astfel că, renunțând la egoism, post centrul aspirațiilor ei era binele aproapelui ei și în el a găsit una dintre principalele surse ale fericirii ei personale - aceasta este marea sarcină pe care istoria și-a pus-o civilizației viitorului, şi la care este chemat poporul rus Acest rol ar trebui să îi revină, nu pentru că este înzestrat cu niște talente deosebite, sau ales pentru această misiune de o putere superioară, ci pur și simplu pentru că sarcina indicată este clar recunoscută și pusă la viață tocmai în acel moment în care poporul rus , ajunse în puterea sa politică a garanțiilor necesare care asigură libertatea și securitatea muncii pașnice și realizând nevoia de a se elibera de subordonarea sclavă influenței străine, încă destul de tânăr, viguros, plin de forțe proaspete, a început să ia calea dezvoltării originale libere Zagoskin, N , prof Nikolai Ivanovici Lobaciovski (octombrie - februarie) Volzh Greutate/ № · O schiță destul de detaliată a vieții și operei celebrului matematician ' Zakrevskiy, · I Despre învățăturile școlii criminal-antropologice; Eseul critic Harkov Tip Darre p exemplare Inițial în "Jurnal civil i-unghi, pr / , Nr , p - ; nr io, p i- ; , Jê i, p - Biblioteca "Runivers " ZELAN D bz Cartea constă din articole publicate în și în "Juriul Cetăţenilor si ug pr *, cu adăugiri minore Lor li se adaugă un articol în limba franceză din Rev savant -ro anp Școala criminalo-antropologică, potrivit autorului, a atins cu îndrăzneală problemele fundamentale ale sociologiei și dreptului penal, a provocat o mișcare mentală energică în toată Europa, nu numai între avocați, ci și între psihiatri, medici și ofițeri de închisori Această mișcare a dat naștere multor lucrări științifice, a dat impuls unui număr imens de noi studii și, apropo, a trezit oamenii de știință legal care au fost înghețați pe teoria "voinței rele" ca sursă a tuturor crimelor Atacurile zgomotoase, amare, mai hotărâte decât sigur ale adepților noii tendințe asupra școlii juridice de drept penal s-au întâmpinat cu o respingere din partea reprezentanților acesteia din urmă și, într-o critică atentă reciprocă, au scos la iveală punctele slabe ale învățăturilor ambelor tabere Această controversă a arătat clar, pe de o parte, că pretențiile antropologilor criminali de a descoperi un sistem coerent de adevăruri științifice necunoscute până acum sunt, cel puțin, nefondate și prea presumptuoase A devenit evident că în învățăturile antropologilor există multe inexacte, insuficient verificate, extrem de ipotetice Pe de altă parte, reprezentanții școlii clasice nu au putut să nu simtă că temeiul pe care construiesc una dintre cele mai importante prevederi ale dreptului penal - vinovăția morală bazată pe conceptul metafizic al liberului arbitru - a fost, parcă, clătinând sub picioarele lor și că unele dintre instituțiile juridice moderne pot rezista cu greu presiunii criticii îndrăznețe și

adevărate îndreptate împotriva lor Cartea detaliază învățăturile lui Lombroso, Garafalo, Ferri Pe baza acestei lucrări, domnul Elpe dă o serie întreagă de feuilletonuri: Scrisori științifice Şcoala Antropologică Criminală Nou Bρ α Nr i $ (mai), , și (, și iunie) O recenzie simpatică în "Vѣs Evr " (reg) El consideră această carte "Sev Greutate " , s Aceeași opinie "Jurnal civil și colț πρ α nr , Seeland, N Le Tempérament au point de vue psychologique et anthropologique Congresul Internațional de Antropologie Moscova Volumul II, p - În opera sa, autorul și-a propus să găsească o definiție generală și o clasificare a temperamentelor, care să fie accesibilă verificării cu ajutorul observației cotidiene și, în același timp, să nu sufere de contradicții fundamentale El mai vrea să afle, prin metode antropologice general recunoscute, dacă există o relație certă între temperamente și constituția fizică a unei persoane Autorul și-a făcut observațiile antropologice în principal asupra soldaților garnizoanei Tașkent Temperamentul depinde de structura centrilor nervoși Ele afectează nu numai manifestările mentale în sensul propriu al cuvântului, ci afectează și acele senzații elementare vagi de natură involuntară, care stau la baza așa-zisului mental depozit Depozitarea sufletului poate fi pozitiv Biblioteca "Runivers " ZATOCHNIKOV-SIMMEL sau sănătos, negativ sau bolnav Depozitul negativ aparține temperamentului melancolic și rudelor acestuia, nervos și coleric Temperamentele de natură pozitivă sunt împărțite în trei grupe principale: medii, vesele și flegmatice După puterea stării de spirit, locul cel mai înalt aparține celor veseli, după constanța stării de spirit - flegmaticului În plus, există temperamente de tranziție între grupul negativ și cel pozitiv Rezerva de forțe inerentă centrilor nervoși și temperamentului, pe măsură ce manifestarea lor mentală, crește sau scade sub influența cauzelor mentale și somatice Etiologie negativă, adică motivele scăderii forțelor nervoase și a temperamentului sunt cunoscute mai mult decât motivele creșterii lor Deși un număr destul de mare de influențe individuale și înnăscute sunt accidentale, totuși cele mai profunde schimbări sunt, fără îndoială, înrădăcinate în voință Lucrarea domnului Zeeland a fost primită cu simpatie în periodicele străine Vezi Science et Progres Revue Universale Ediția C, nr ; Natur No (Halle ad Saale) vorbește despre articolul autorului ca pe un bahnbrechende Arbeit Zatochnikov, Vl Vezi Rozanov Zverev, N A Vezi E Trubetskoy Zelenogorsk, f A , prof Materiale pentru istoria Universității din Harkov Influența filozofiei naturale a lui Schelling "Zap Harkov carte univL , p - Este prezentat conținutul discursurilor a doi profesori ai Universității din Harkov - Koritari și Gromov, care s-au aflat sub influența lui Schelling elenogorsky, f A Caracteristici generale ale mișcării filozofiei din ultimele trei secole în direcțiile sale principale Harkov Tip Darre p copeici - Inițial în "Zap Cartea universitară din Harkiv , sec oficial, p ï- · Discurs despre act Privirea autorului cu așteptări deosebite se sprijină asupra sistemului lui Leibniz, care, în opinia sa, are o afinitate cu tendința filozofică și științifică a secolului al XIX-lea Dacă până acum științele naturii au influențat științele moral-politice și istorice, atunci în viitor ne putem aștepta la contrariul, sau cel puțin la influență reciprocă și g e r t b Vezi Kapterev (Zilov, P A , Prof) Galileo Galilei Onorându-și memoria cu ocazia împlinirii a trei centenare de la admiterea la Catedra de Matematică a Universității din Padova (Procesul verbal al ședinței publice a Societății Naturaliștilor din Varșovia din februarie) ' Varșovia Tip Varșovia scoala, judet Π+ STR port de exemplare Discursul "Prof Zilova a ieșit și separat, fără

procese verbale de ședință , C k Broșura conține o scurtă prezentare a activităților lui Galileo și o prezentare a doctrinei sale despre mișcare Toate acestea sunt pentru ședințe publice, prof Zilov (Simmel) Simmel, G rEiñleitung; wi die Mõralwissenschaft Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ dorința dvs exprimată de a cunoaște impresia mea despre experiența cu pacientul de care sunteți interesat Îți mulțumesc că m-ai făcut participant la această experiență, care confirmă cu adevărat că "există lucruri pe lume la care nici înțelepții nu le-au visat", și nu doar noi (păcătoși și neînțelepți), după cum a concluzionat M-lle M- va> Serghei Stroganov Ascultat: o scrisoare a doctorului Khovrin către A N Aksakov, din aprilie , cu următorul cuprins: "După cum poți vedea din ultima ta scrisoare, soluția lui M este problema de control Rus Tot Psihologia experimentală s-a dovedit a nu fi atât de concludentă pentru clarviziune pe cât m-aș fi așteptat Această lipsă de dovezi s-a datorat faptului că plicul interior a fost frecat pe ambele părți, astfel încât prin jumătățile rămase se putea citi și verifica ceea ce se citește, ceea ce a dus la jena respectaților membri ai Societății Astfel, cu această scrisoare, sunt lipsit de posibilitatea de a dovedi ceea ce există cu adevărat, ceea ce cu adevărat nu ar trebui să fie supus îndoielii, adică capacitatea de clarviziune M-howl, iar acest lucru este cu atât mai enervant decât deteriorarea plicului, Nu spun, ar putea, dar s-a întâmplat direct nu din vina lui M-howl, ci ca o consecință a unui mod binecunoscut de a trata cu el și, în plus, inamovibil Vă amintiți, așa cum am scris în repetate rânduri și despre care membrii Societății ar trebui să fie bine conștienți, că M-va, când încearcă să ghicească, mototolește puternic literele, ceea ce s-a exprimat prin faptul că ea, de exemplu, dădea cu degetele și și-a frecat litera între degete, a mototolit-o într-o minge și a lăutit în toate felurile, uneori ea făcea direct încercări de rupere, care uneori dura până la ore sau mai mult, în funcție de intensitatea excitației motorii Avertizând despre acest lucru, am cerut chiar să nu se pună sigilii de ceară, dar în același timp am lăsat Societății dreptul de a veni cu orice fel de control, atâta timp cât este concludent Și astfel, Societatea și-a inventat controlul, ca ceva concludent în sensul că trebuia să dovedească imediat și clar fie autenticitatea faptului, fie să detecteze falsificarea S-a dovedit, din păcate, ceva nedefinit, chiar mai degrabă dezvăluitoare falsificare acolo unde există cu adevărat Întrebări de filosofie, carte v Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ există un fapt neîndoielnic Un lucru pe care nu îl înțeleg este de ce Societatea, inventând un control strict pentru constatarea unui fapt atât de important precum clarviziunea, a presupus că învelișul interior, dacă ar fi fost de pânză, i-ar îngreuna lui M - cum să rezolve problema Dacă presupunem că este clarvăzătoare, atunci pentru capacitatea ei diferența dintre suporturi precum hârtia și inul nu ar fi trebuit să fie un obstacol special, mai ales că s-ar putea lua o lenjerie nu mai puțin subțire decât orice hârtie, dar pentru asta este nemăsurat mai dens , decât ultimul Dacă ar fi fost observată această previziune, atunci probabil, după cum ați observat pe bună dreptate, experiența s-ar fi dovedit a fi mult mai concludentă Mă bucur de un singur lucru, că integritatea plicului exterior și sigiliile sale au rămas inviolabile, iar dacă examenul nu scoate la iveală nimic suspect, ceea ce nu am nicio îndoială, atunci voi fi pe deplin mulțumit atât pentru mine, cât și pentru pacientul meu Chiar dacă presupunem că M-va prestidul a știut să deschidă cu pricepere plicul exterior, atunci devine de neînțeles de ce

a trebuit să strice în mod intenționat plicul interior Probabil că ea ar fi avut îndemânarea și răbdarea să facă la fel cu asta ca și cu exteriorul, chiar dacă doar pentru a-și dovedi capacitatea Pentru mine personal, deteriorarea plicului interior, cu integritatea celui exterior, nu ar avea nicio semnificație și de aceea, la primirea scrisorii dumneavoastră, m-am întrebat la început cum ar putea fi deteriorat plicul protejat interior? Pentru a clarifica pentru mine această neînțelegere, am făcut un plic asemănător, am pus o scrisoare sigilată într-un plic de hârtie obișnuit, l-am sigilat ferm pe cel exterior și apoi am supus scrisoarea timp de trei zile la aceleași manipulări la care supuse M-va scrisoarea de control a Societății Dincolo de așteptări, în aceste zile, după deschiderea plicului exterior, ambele fețe ale plicului interior de hârtie nu doar că au fost uzate, ci chiar șterse Dacă manipulările ar fi continuat mai mult, atunci probabil că ambele părți s-ar fi separat una de cealaltă Dacă vă deranjați singuri să faceți un experiment similar, atunci asigurați-vă că deteriorarea găsită în plicul interior al scrisorii de control ar trebui să fie necesară în același timp Totodată, ține cont de faptul că M-va a supus scrisoarea de control la astfel de prejudicii în acelea Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ intervalul de săptămâni întregi Trebuie să ne întrebăm cum rămâne încă scopul plicului exterior și sigiliile acestuia Acum îți voi răspunde la întrebări i'ii vop Ați înregistrat fiecare început de lectură, cu cine exact a avut loc ultima lectură și care este imaginea acestui proces? Reprezentant Personal, nu am ținut evidența, dar, la cererea mea, M-va ține sub controlul meu un jurnal al bolii sale, începând din septembrie În acest jurnal ea înscrie, pe lângă atacurile și senzațiile ei dureroase, și toate remarcile și observațiile mele personale referitoare la experimentele mele cu citirea scrisorilor Astfel, există un jurnal destul de detaliat care conține materiale foarte valoroase pentru istoria bolii ei Un extras din acest jurnal, referitor la citirea scrisorilor, începând cu ianuarie , vă anexez la aceasta Cât priveşte întrebarea, în prezenţa cui a avut loc ultima lectură, v-am scris deja despre aceasta: lectura a fost făcută de ea singură, fără martori; veți afla despre imaginea procesului acestei lecturi din jurnal intrebari Au existat martori în experiențele tale personale de lectură în prezența ta și poți prezenta aceste mărturii? Reprezentant Toate experimentele mele, precum și experimentele cu scrisoarea de control a Societății, eu, în mod necesar, a trebuit să fac una fără martori din următoarele motive: în apartamentul meu, din cauza unor împrejurări independente de voința mea, nu am putut face nicio observație În altă parte, era și mai puțin convenabil și ar fi putut să-l rănească pe M - urlă, ca o persoană bolnavă, pentru absența ei de la spital A rămas o singură posibilitate de a face observații și experimente, fie în Orfelinatul Sf Elisabeta, unde este găzduită, fie în departamentul meu al azilului pentru bolnavi mintal, unde există facilități de observare comparativ mai mari decât în orice alt loc Bineînțeles, în azil, tovarășii mei puteau să mă ajute în observațiile mele, dar, din păcate, nu a existat printre ei care să fi vrut să se dedice sistematic acestor experimente Da, este de înțeles: fiecare astfel de observație, în mod necesar, trebuia să-l smulgă pe observator de îndatoririle sale directe, uneori pentru o oră sau mai mult, ceea ce era incomod pentru toată lumea și, mai mult, cât de puțini erau interesați de oameni Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ Bărbându-mă în experimentele mele și neîncrezându-mă pe deplin în capacitatea de clarviziune, nu era scopul de a pierde timpul

cu aceste experimente În aceste condiții, dacă fiecare dintre tovarășii mei putea fi martor, a fost doar unul întâmplător, care în observațiile mele nu avea nicio semnificație în ceea ce privește fiabilitatea dovezilor, cu atât mai mult ca unul accidental sau nou, o persoană care era deosebit de neîncrezător în M-voi, nu a făcut decât să-mi îngreuneze experiențele personale Acest lucru depindea de faptul că M-va se temea să nu pară ridicolă în ochii celorlalți prin convulsiile și mofturile ei, care, într-o măsură mai mare sau mai mică, însoțesc fiecare criză de ghicire Este clar că în același timp îi este foarte greu să se concentreze în ea însăși, pe sentimentele ei interioare, ceea ce este totul pentru succesul experimentului Chiar și eu personal, abia recent, am reușit să reușesc ca ea să înceteze complet să fie jenată de mine în timpul experimentelor, ceea ce explic citirea cu succes a scrisorilor mele închise în prezența mea Dar, în același timp, norocul apare doar dacă vede deplină încredere în ea însăși; de îndată ce îmi exprim îndoielile, experimentul eșuează Ca dovadă a influenței obișnuinței și încrederii în M-howl asupra succesului experimentelor, voi cita două experimente cu note închise de la paramedicul departamentului meu, O N Kufaeva, în care ea are mai multă încredere decât în ceilalți ı-al-lea experiment: pe ianuarie, în prezența mea, Kufaeva a scris o scurtă frază pentru sarcină: "vino la mine azi", care i-a fost dat lui M-howl pentru citire într-un plic În ciuda tuturor eforturilor ei, M-va nu a putut face nimic timp de câteva minute și a fost forțată să abandoneze sarcina Apoi am copiat acea frază cu mâna mea și i-am dat-o tot într-un plic pentru a ghici, sugerându-i că trebuie să recunoască cu siguranță ceea ce a fost scris După aceea, nota a fost citită în cel mult minute Apoi, recent, pe aprilie, Kufayeva i-a scris o altă frază: "Trebuie să-mi citești nota", citită cu succes tot de M-howl, doar că în loc de cuvântul *meu" ea a citit "swÿ" Biletul a fost dat atât de împăturit încât nu exista nicio modalitate de a privi sau de a simți ceva Nota a fost scrisă de Kufayeva pe vremea când M-va se afla într-o altă cameră Despre aceste experimente o puteți întreba pe Kufaeva, care nu va refuza să dea detalii Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ experimente Încercările mele de a-l determina pe M-vu să citească scrisorile în fața altor fețe, puțin cunoscute de ea, aproape niciodată nu au reușit Deci, astfel de încercări s-au terminat în nimic sub Dr Skvortsov și Andreev Cu toate acestea, așa cum v-am scris deja, deoarece în prezența camarazilor mei, Andreev și Kakushkin, ea a citit câte un cuvânt Experimentul cu bilețelul doctorului Ispolatov din ianuarie a avut succes doar parțial Sintagma a fost dată într-un plic închis: "totul în lume este greșit" O cruce este plasată în partea de sus a frazei Rezolvarea problemei a avut loc în prezența mea și a doctorului Ispolatov și nu cunoșteam conținutul notei Numărul de cuvinte din frază și semnul-cruce au fost ghicit destul de curând, dar ghicirea expresiei a durat cel puțin */ ore și ea a mototolit puternic și a frecat plicul între degete, dar a refuzat să afle nimic prin plicul Apoi acest bilet i-a fost dat fără plic, dar totuși lucrurile s-au mișcat încet, din toată fraza s-au ghicit doar două cuvinte: "totul" și "în lume" Despre experimentele mele personale, pe care am fost nevoit să le fac fără martori, vă pot spune următoarele: la întoarcerea mea din Petersburg, la sfârșitul lunii decembrie, am observat că capacitatea lui M-howl de a se ocupa de scrisorile mele închise a crescut semnificativ Profitând de această împrejurare, și în lipsa posibilității de a face observații în prezența altor persoane, am decis să fac aceste observații singur, pentru a afla măcar pentru mine dacă

M-va folosea vreun truc când citește litere închise Acest scepticism al meu a fost trezit după raportul meu despre M-howl și demonstrația mea de cutie poștală la Societatea pentru Psihologie Experimentală Cutia prezentată s-a dovedit a fi neconvingătoare pentru mine personal, deși încă mă întreb cum ar putea fi întinse șireturile și capacul cutiei să se deschidă liber Nu pot în niciun fel să permit să existe o grevă între M-va și servitorii mei, cu atât mai puțin între ea și casa mea Eu însumi nu i-am dat niciodată lui M-howl o cutie în mâinile mele și singura mea greșeală a fost că am lăsat deseori cutia descuiată în biroul meu Dar aceste observații ale mele, care sunt în esență foarte importante, să aibă un caracter îndoielnic Dar pentru aceasta, experimentele pe care le-am efectuat din ianuarie a anului curent m-au convins in sfarsit ca Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ capacitatea de clarviziune M-howl I-am dat toate scrisorile mele închise lui M-howl în astfel de condiții încât ea nu a avut ocazia nici să vadă cum au fost scrise, nici să ghicească semnificația a ceea ce a fost scris, felul în care am scris notele fie acasă, fie în timpul scrierii a trimis-o în altă cameră și a scris cu ușile închise Notele erau date fie în plicuri, fie împăturite în așa fel încât să nu se poată vedea ce era scris din exterior După ce am predat biletul, am păstrat vigilent pe tot parcursul experimentului pentru a mă asigura că ea nu putea, cumva, să desfacă biletul sau să deschidă plicul Într-un cuvânt, întregul proces de lectură s-a desfășurat continuu în fața ochilor mei După ce a primit biletul, M-va a început să-l trimită energic și să-l frece între degete, ca și cum ar fi încercat să-l simtă; Apoi, se pare, s-a concentrat intens și în acel moment mi-a cerut să stau nemișcat, ceea ce am făcut de bunăvoie, așându-mă în fața pacientului și fără să-mi iau ochii de la ea După - minute, M-va a anunțat în primul rând câte cuvinte erau în întreaga frază, apoi a început să spună ce cuvinte conținea fraza și apoi a anunțat deja întreaga frază Din moment ce am făcut aceste experimente pentru mine personal, neavând în vedere să le am drept dovezi, multe dintre ele au fost de mult distruse și uitate, iar dacă M-va însăși nu ar fi încercat să păstreze accidental unele dintre ele, atunci nu aș fi putut nu v-am prezentat date documentare care să dovedească experiențele mele personale Spre cea mai mare placere, au fost înregistrate și numărul de experimente Astfel, s-au ghicit următoarele fraze și la următoarele date: ianuarie În plic sunt date două fraze, ghicite foarte liber M-va v-a transmis aceste sarcini în scrisoarea ei ianuarie Acolo sunt date două fraze, ghicite una după alta: i) Pământul se va ciocni cu Jupiter) Ce voi face astăzi? - Aceste sarcini au fost date fără plicuri, dar biletele erau atât de împăturite încât era imposibil să se vadă nimic Pe ianuarie s-a dat într-un plic sigilat următoarea problemă: "Pater noster qui in coelis" *) *) O astfel de sarcină este în orice caz dificilă, trebuia să copieze textul fără să-l înțeleagă Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ Plicul are urme groase de cerneală Prin acest experiment am vrut din nou să verific dacă M-va nu folosea umiditate pentru a sigila Cu linii de cerneală dens suprapuse, în orice caz, atunci când se utilizează umiditate, ar trebui să existe, deși printr-o lupă, o vagitate a semnelor Plicul a fost returnat complet curat Când sunt privite cu o lupă, nu au putut fi observate semne de vag al semnelor Trebuie remarcat că M-va nu poate citi în latină februarie O altă problemă ne-a fost dată pentru a verifica dacă M-va a folosit umezeală la deschiderea acesteia, fără de care era imposibil să deschidem plicul acestei probleme Sarcina a fost următoarea: "nu este întotdeauna ușor să-mi

citesc scrisorile închise" Acest bilet este scris pe o coală de hârtie poștală groasă, închisă într-o alta de același fel Apoi hârtia de notițe este pliată în jumătate și coborâtă în plicul cu capetele sale libere, iar pliul este în exterior spre partea de deschidere a acestuia La mijlocul pliului, pe interior, se lipește la un capăt o bandă de hârtie foarte subțire și, în plus, ruptă în mai multe locuri, care iese apoi pe suprafața frontală a biletului Pliul inferior al benzii este, de asemenea, lipit de partea de jos a plicului, iar un fir curge de la capătul benzii, care este apoi trecut cu un ac spre exterior prin capătul părții de închidere a plicului În exterior, firul este legat într-un nod și sigilat cu un sigiliu de ceară La sigilarea plicului, biletul a fost lipit de suprafața interioară a laturii adresei sale, precum și partea de închidere a plicului a fost, de asemenea, lipită de părțile laterale ale firului După ce plicul a fost sigilat, s-au făcut urme groase de cerneală pe lipirile sale Aranjand un astfel de control, am avut comenzi proprii: pentru a deschide plicul a fost necesar, in primul rand, sa stric sigiliul de ceara; în al doilea rând, a fost necesar să se folosească umiditate puternică pentru a înmuia scrisoarea lipită, fără de care era imposibil să se îndepărteze nota în sine, iar acest lucru nu se putea face fără o neclaritate a semnelor de cerneală; în al treilea rând, la deschiderea plicului, firul era întins și trebuia să rupă fâșia lipită de fundul plicului, lucru foarte greu de evitat chiar și pentru o persoană avertizată de control; în al patrulea rând, atunci când scoateți un bilet, ar fi trebuit să fie și banda lipită Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ rupe foarte liber pe incizii Evitarea deteriorării caracterelor de control ale acestei scrisori este cu greu posibilă chiar și pentru cel mai priceput expert în tipărirea scrisorilor, care nu este familiarizat cu aranjarea lor într-o scrisoare opacă Această scrisoare de probă a fost predată lui M-voi pentru a fi citită fără martori A doua zi, adică Pe februarie, scrisoarea a fost returnată corect citită, fără niciun semn de deteriorare a sigiliului de ceară sau a semnelor de cerneală Lupa nu a detectat nicio vag în ele ianuarie Am dat fraza într-un plic sigilat: "Nu mă ține; Trebuie să merg la congresul medicilor ", a ghicit corect în prezența mea La aceeași dată, experimentul descris mai sus a fost realizat cu o scrisoare de la Kufaeva și în al -lea experiment cu o notă a dr Ispolatov Asta este tot ce vă pot spune despre experiențele mele personale Dacă vor merita sau nu vreo încredere din partea Societății, este o altă problemă Am vrut doar să spun Societății ce am văzut, cum am văzut și la ce convingere am ajuns cu privire la capacitatea lui M-howl Întrebarea Cât de des ai verificat plicul scrisorii de control a Societății și ai notat zilele acestea? Reprezentant Cât de des am verificat scrisorile Societății, se pare că v-am scris deja despre asta în ultima mea scrisoare Acum repet: am examinat întotdeauna cu atenție plicul exterior de îndată ce s-a prezentat ocazia pentru aceasta, adică de fiecare dată când venea la mine cu o scrisoare și de fiecare dată trebuia să o vizitez la orfelinat, ceea ce se întâmpla uneori la cea mai nedeterminată oră, și întotdeauna, când examinam plicul, nu găseam nimic suspect în aspectul lui Mai ales fermitatea butoanelor nu a dat niciun motiv să bănuiască vreun truc în imprimare Ultima dată am examinat cu atenție plicul în ajunul soluționării problemei, adică pe și, ca întotdeauna, nu a găsit nimic suspect în el Ți-am îndeplinit mai mult decât dorința de informare despre butoane, vizitând toate magazinele unde se putea bănui astfel de dispozitive Am fost în următoarele magazine: la Schutz, Peters, Rohrbach, care sunt considerate instrumentale și optice, apoi -

în librării: Bulygin, Zotov, Ab- Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ Ramov, vânzând toate lucrurile scrise, se afla în așa-numitele magazine farmaceutice: Domozhirova, Kryuchirova, Lana, vânzând, de asemenea, toate rechizitele scrise, diot și toate produsele noi posibile, a fost chiar și în magazinul întărit Moskalev, dar nimic ca butoanele impuse pe o scrisoare de control Societatea, nu a fost găsită La întrebările mele adresate comercianților din magazinele menționate mai sus, unde se puteau găsi astfel de dispozitive, ei mi-au răspuns: "undeva în Moscova sau Petersburg"; adresele magazinelor unde se vând astfel de nasturi, nimeni nu le-a putut spune Nu era unde să caut mai departe *) "Nu mă pot abține de la unele considerații despre scrisoarea de control a Rusului Tot Psihologie experimentală În condițiile în care M-va mototolește puternic literele în procesul de citire, controlul inventat de Societate, de fapt, nu ar putea fi niciodată concludent Societatea a pierdut din vedere o circumstanță foarte importantă, aceasta este puterea și intensitatea cu care M-ați putea mototoli o scrisoare, astfel încât deteriorarea chiar și a plicului exterior nu poate spune nimic nici pro sau împotriva capacității ei Putea chiar să rupă plicul și să citească în continuare scrisoarea cu ajutorul clarviziunii În consecință, era la latitudinea Societății să vină cu un fel de control care ar putea fie să confirme vizual capacitatea de clarviziune, fie să detecteze falsificarea După părerea mea, controlul ar trebui conceput astfel: să se pregătească o scrisoare similară, așa cum a fost concepută de Societate, doar nu într-un singur plic, ci în două plicuri de in, dintre care interiorul ar trebui să fie din cea mai subțire și mai durabilă lenjerie, lasati exteriorul sa fie asa insa, doar intre butoanele plicului exterior trebuie puse sigilii de ceara Plicul interior trebuie sigilat cu nasturi si sigilii de ceara Apoi, atât scrisoarea în sine, cât și plicul interior trebuie lipite unul de celălalt Ar putea fi aranjat în plicul interior și altceva, de exemplu: o bandă subțire *) Este imposibil să presupunem că M-va ar putea scrie ea însăși butoanele, pentru că este atât de săracă încât nu are nici măcar o rublă în mâini și în acest timp, după cum știu, nimeni nu i-a trimis sau i-a dat bani Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ hârtie absorbantă atașată scrisorii și plicurilor în așa fel încât atunci când plicurile sunt deschise ar putea fi necesar să fie rupte După ce ați pregătit un plic în acest fel, ar fi necesar să faceți un fel de copertă neruptă, de asemenea controlată, de exemplu, din carton dur Plicul în sine nu trebuie să fie învelit gros; este suficient să o înfășurați într-o singură foaie de hârtie pentru a proteja sigiliile de ceară, în cazul în care M-va ar începe să bată cu pumnii în scrisoare sau să o lovească cu ceva în criză Pentru a nu împovăra capacitatea lui M-urlă cu ghicirea detaliilor de control secundare, cum ar fi urmele de cerneală pe plicuri, în ce hârtie este învelită scrisoarea etc , ar fi necesar să le descriem astfel încât M-wah să poată lua direct sus literele text, deoarece abilitatea specială a lui M-howl constă în faptul că, înainte de a ajunge la ghicirea textului, ea trebuie să determine mai întâi toate cele mai mici, chiar și laturi, fără a merge la obiect, detalii, care a fost motivul pentru dificultatea de a ghici scrisoarea de control a Societăţii De ce tocmai în M-howl este nevoie să ghicești totul, chiar dacă nu mergi la obiect, detalii, este greu de explicat, doar că ea nu se poate descurca fără ea și nu este capabilă să înceapă să citească esența în sine, adică text, înainte de a nu recunoaște toate lucrurile mărunte Din întregul proces de ghicire a scrisorii de control, vezi că a procedat treptat, mai întâi a

recunoscut ambalajul, apoi aspectul exterior al plicului exterior, apoi semnele de pe plicul interior și numai după ce a determinat toate detaliile, a putut ea începe să citești textul Nu a folosit mai puțină forță pentru a ghici fiecare detaliu decât pentru a ghici textul în sine Ea trebuia, de fapt, să rezolve nu o singură problemă, ci o duzină întreagă, ceea ce explică încetineala rezolvării celei mai importante, adică, text Dacă Societatea ar fi aranjat un control ca cel pe care l-am descris eu, atunci, desigur, ar avea dovezi că scrisoarea nu ar putea fi direct în mâinile celui care ghice, ar trebui atunci să fie complet nefuncționată și curată și, prin urmare, convingătoare din partea prima data *) La ultima dată, lui M-howl i s-a dat încă unul pentru *) Odată cu dezvoltarea în ultima vreme a capacității de M-howl, un astfel de control ar da rezultate foarte bune în sensul dovezilor Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ dacha de către unul dintre cunoscuții mei, funcționarul districtului poștal și telegrafic Tambov, Serghei Alekseevici Stroganov Pe lângă opacitatea plicului, el a inventat și un control intern al unor astfel de proprietăți încât fâșiile subțiri de hârtie introduse în interiorul plicului să fie rupte atunci când sunt deschise; in plus, pe alocuri a lipit biletul de plic si a sigilat-o cu sigiliul personal de ceara, facand o inscriptionare pe lipici Textul scrisorii îmi era necunoscut Scrisoarea a fost predată lui M-howl pe aprilie, pentru că l-am văzut întreg, neclintit și perfect curat Pe aprilie a apărut ea însăși, cerând să fie prezentă la procesul de ghicire În același timp, ea a cerut să nu-i dea o scrisoare în mâinile ei în timpul procesului propriu-zis, pentru a nu o zdrobi Întregul proces de ghicire a fost însoțit de excitare violentă și convulsii În acest timp, i-am ridicat ocazional scrisoarea la cap, dar nu i-am pus-o în mâini Întreaga lectură nu a durat mai mult de - de minute Nota a fost ghicit astfel: "sunt lucruri pe lume la care nu le-am visat" Această scrisoare a fost dată în aceeași zi autorului pentru un control precis și strict Ceea ce s-a ghicit s-a dovedit a fi adevărat Sigiliul de ceară a rămas complet intact Cât de convingătoare este sarcina lui S A Stroganov, lăsați-l să vă povestească el însuși despre asta, cu atât mai mult încât poate fi considerat un expert destul de priceput, de încredere, ca un funcționar cu experiență al oficiului poștal După experimentele din ultima vreme, capacitatea lui M-voy s-a dezvoltat și s-a consolidat considerabil, iar dacă ar fi două sau trei persoane care ar dori să se angajeze sistematic în studiul acestui fenomen, atunci sunt sigur că ea s-ar manifesta în prezența altora în forma cea mai evidentă Ar fi păcat dacă acest fenomen ar dispărea fără urmă pentru psihismul rusesc La mine, am luat din abilitatea lui M-howl tot ce se putea lua pentru a ajunge la cutare sau cutare convingere pozitivă și, mai departe, în acest sens, experiențele mele personale nu mai pot avea sens pentru mine și, prin urmare, acestea experiențe, în orice caz, deloc ușoare și plictisitoare, eu, bineînțeles, va trebui să plec, deoarece acum nu mai au sens pentru mine personal Dar am ajuns la convingerea existenței efective a capacității M - urlă nu printr-o serie de observații întâmplătoare, ci prin aproape doi ani de sistematizare Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ cercetare științifică și o atitudine conștientă complet strictă față de întrebare, fără niciun entuziasm din partea mea Dumnezeu să dea ca șansa să confirme în mod demonstrativ observațiile mele, cu care voi fi destul de mulțumit din punct de vedere moral pentru munca mea grea, în dreptate, în beneficiul psihologiei experimentale ruse Apoi, vă pot spune încă un fapt despre M-howl: pe aprilie, la sugestie, dr Yakovlev i-a făcut o

operație pentru a-și tăia amigdalele cu un cuțit Operația a fost
nedureroasă În momentul operației în sine, sensibilitatea s-a pierdut
complet, iar M-va nu a arătat nici cel mai mic reflex, de parcă nu ea
era tăiată, în ciuda faptului că operația a fost efectuată într-o zonă
în care chiar și un o singură atingere evocă un reflex puternic chiar
și la persoanele sănătoase Dr Yakovlev efectuează astfel de operații nu
cu o amigdaltomie, ci cu un cuțit, care este mult mai lung decât cu un
instrument Menstrua lui M este încă deschisă doar la sugestie După ce
am făcut întrebări în magazine despre nasturi, nu am considerat necesar
să ascund asta de M-howl Nu numai că nu era jignită, dar se pare că era
mulțumită de controlul Societății? și regretă doar că nu a putut păstra
scrisoarea Societății în forma ei potrivită Consider că nu este de
prisos să vă prezint și scrisoarea lui Stroganov către mine referitoare
la rezolvarea problemei pe care i-a dat-o M-howl Aștept cu nerăbdare
rezultatele examinării scrisorii de control a Societății și opinia
distinșilor membri ai Societății, pe care, sper, nu veți refuza să mi
le anunțați După aceasta s-a citit jurnalul doamnei M-voy, care s-a
stabilit a fi anexat la protocol în extras Membru de onoare al
Societății A N Aksakov a raportat Societății următoarea examinare,
făcută de el pe plicurile trimise doamnei M - urla cu sarcina
Societății "Prima mea sarcină a fost să închid plicul de in exact în
același mod în care a fost închis plicul predat Dr Khovrin pentru
experiment Mi-a fost cu atât mai ușor, pentru că eu, în prezența
Societății, am reparat Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE
EXPERIMENTALĂ < plic încrețit Încercările mele, făcute în această
direcție, de a afla întrebarea fundamentală în această chestiune: este
posibil să deschid un plic sigilat cu nasturi metalici și să-l
resigille ca atare fără a lăsa urme vizibile, m-au condus la
următoarele rezultate Cu ajutorul unui instrument subțire, ascuțit, de
exemplu, o punte, aducând-o sub umerii fiecărei labe care iese din
exterior, fiecare astfel de labe poate fi trasă în exterior cu un
anumit efort și trebuie inevitabil să se îndoiască La sfârșitul
extragerii tuturor celor șase labe, pe suprafața plicului, în ciuda
precauției mele totale în timpul acestei operațiuni, au apărut urme
evidente - zgârieturi și rupturi ușoare în capacul de hârtie al
plicului, indicând că sigiliul a fost supus la violenţă Daca picioarele
butonului sunt neindoite din interiorul plicului (ceea ce am facut in
special cu un alt plic), atunci butonul se scoate liber si curat;
diferența dintre urmele lăsate pe plic de la îndepărtarea butoanelor
prin aceste două metode devine clară (pentru claritate, atașez o
mostră) Dar extinderea picioarelor în interiorul plicului sigilat și
sigilat este evident imposibilă După îndepărtarea butoanelor din
clapeta superioară a plicului, s-a dovedit a fi posibilă desprinderea
acestuia de pe plic prin plasarea unei cârpe umede pe el După uscarea
plicului sub presiune, semnele de pe suprafața acestuia de la butoanele
îndepărtate au devenit și mai pronunțate, din cauza umflăturii de la
umezeală Acum a rămas de făcut principalul lucru: să introduceți și să
imprimați noi butoane metalice în locurile vechi, lovite de labe
Totodată, am depus cel mai mare efort pentru a mă asigura că picioarele
noului nasture au fost introduse în locurile fostelor picioare Drept
urmare, s-a dovedit că, deși câmpul mai mult sau mai puțin deteriorat
al plicului, care se afla sub discul vechiului buton, a fost închis de
un buton nou, totuși, suprafața plicului cea mai apropiată de discul
noului butonul poartă suficiente urme de extracție pentru a distinge
imediat acest buton de cel inviolabil În plus, o dovadă nu mai puțin
concludentă a unui nou sigiliu este apariția lamelor unui nou buton în

interiorul [plicului După teste repetate ale tipăririi prin această metodă, s-a dovedit că Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ că nu o dată lamelele butonului sunt îndoite în același mod și că, în cea mai mare parte, cel puțin una dintre ele nu este îndoită în disc, așa cum cere mașina, ci în lateral sau intră în interior între clapă și plic Așa s-a întâmplat pe plicul atașat aici cu doi nasturi metalici introduși în locul celor vechi: pe unul dintre cei doi nasturi, două labe îndoite în lateral, iar lângă unul dintre ele se vede clar locul gol al înțepăturii anterioare iar prin labă un alt loc, vopsit cu înțeparea anterioară de labe roșii Examinând plicul original trimis, chiar și cu o lupă, nu se vede nimic pe el pe nici un sigiliu, nici pe exterior, nici pe interior, care ar indica măcar o oarecare încercare de a scoate butoanele Totodată, trebuie avut în vedere că ceea ce s-a spus mai sus cu privire la scoaterea butoanelor și înlocuirea lor cu altele noi, în orice caz, este condiționat de acele condiții indispensabile pe care le-a avut subiectul bolnav al doctorului Khovrin în dă aceeași mașină de scris pentru tastarea literelor; intre timp, pare extrem de improbabil ca doamna M sa gaseasca o astfel de masina de scris la Tambov, care este cunoscuta de foarte putini oameni de aici si a fost gasita intr-un singur magazin Dar din moment ce al doilea plic interior s-a dovedit a avea margini zdrobite, se ridică următoarea obiecție: mijlocul plicului de in a rămas fără nasture metalice (cu ocazia impunerii unuia pe mijlocul plicului interior); prin urmare, capetele tuturor celor patru clape ale plicului exterior nu ar putea fi înmuiate și decojite, pliate înapoi și litera interioară îndepărtată? Pentru a răspunde la această întrebare, am pregătit un pachet complet asemănător cu cel de la Tambov; sigiliul de hârtie al Societății a fost lipit în mijloc și toate cele patru clapete din spațiul dintre cei patru nasturi au fost înmuiate, sigiliul a fost îndepărtat și clapele au fost îndoite Acest plic este atașat cu acesta Din câte am înțeles, litera interioară nu ar fi putut fi extrasă prin gaura făcută altfel decât foarte mototolită; cu densitatea și elasticitatea ei, formată din două foi de hârtie poștală groasă închise în ea, în a -a cotă, îndoite în jumătate, o asemenea metodă de extracție ar lăsa urme evidente; pe plicul interior nu se vede nimic de acest fel Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ În același timp, este imposibil să nu menționăm că atunci când capetele supapelor sunt deschise, se deschide accesul la labele butoanelor din interior; prin urmare, pare a fi posibil să le desfaceți cu grijă și să scoateți butoanele fără deteriorarea externă a plicului La verificarea în practică, acest lucru s-a dovedit a fi foarte dificil, deoarece picioarele butoanelor sunt aproape invizibile, așa că ar trebui să acționați cu un fel de senzație ascuțită și pe orizontală; aceste eforturi ar fi lăsat urme distincte pe pânză Astfel, atât aceste zgârieturi de pe pânză, cât și urmele accidentale de la găurile anterioare din ea cu labe ar servi drept dovezi Este clar că în acest caz numele mașinii rămâne o condiție indispensabilă Dacă se consideră că aceste ultime două puncte slăbesc valoarea experimentului și, de asemenea, faptul că părțile laterale ale plicului interior s-au dovedit a fi uzate, atunci Societatea trebuie să își asume vina pentru acest lucru Al doilea plic de in părea a fi o agravare inutilă a dificultății experimentului, iar impunerea unui buton metalic pe mijlocul plicului exterior s-a dovedit a fi imposibilă după impunerea unuia pe mijlocul plicului interior Daca acest plic interior ar fi si in in si cel exterior ar fi sigilat cu cinci nasturi, atunci experienta ar fi impecabila mai " După ascultarea acestui raport și discutarea întregii

probleme, întâlnirea a ajuns la următoarea concluzie: este foarte probabil ca faptul clarviziunii în acest caz să fi fost autentic și, prin urmare, este de dorit ca experimentele cu Madame M-va să fie continuate Anexă la protocolul din mai Extras din jurnalul lui S A M - urla pentru - decembrie Regulamentele au fost deschise prin sugestie S-a aplicat un magnet pe abdomenul inferior, dupa - contractii, dupa minute, o reglare foarte puternica Termenul pentru regulament pe decembrie a trecut, nu s-au deschis singuri Nu era nevoie să ghicească scrisoarea decembrie Angohia, nu ƀla, nu a dormit, sugestia a oprit melancolia timp de - ore, apoi a revenit din nou și a ajuns SOCIETATEA DE PSIHOLOGIE EXPERIMENTALĂ la furie: a plâns, a încercat să fugă undeva, și-a rupt părul și rochia Era o nevoie puternică de a ghici A încercat să citească scrisoarea, a mototolit-o, a frecat-o între degete, a vrut să o rupă Servitoarea a luat scrisoarea și a trimis după A N (Dr Khovri-nym), dar din anumite motive nu s-a dus ianuarie * ι-ianuarie Mar ore Seara, a căzut singură într-un somn hipnotic In ore, in aceasta stare, am vazut semnele de pe plicul interior Când m-am trezit, m-am simțit complet sănătos Nevoia de a ghici a dispărut La ora A N a declarat că a văzut semne care, se pare, au îngreunat ghicirea textului în sine - - ian M-am simțit complet sănătos Nu era nevoie să ghicim - ianuarie A N mi-a cerut să citesc scrisoarea I-am spus că nu am nevoie, dar cu siguranță nu m-a crezut Încercarea s-a încheiat cu un eșec total, după aceea a început să-și facă griji, nu dormea noaptea și, în general, se simțea rău - ij-th ian Dormea prost, era foarte agitată dimineața, din nou nevoia de a ghici scrisoarea A fost în zadar să merg la A N , apoi am luat scrisoarea singur, și ce s-a întâmplat? La ora după-amiaza, am căzut singură într-un somn hipnotic Au trimis după Hov , dar el nu s-a dus, iar asistenta nu a putut să mă trezească, iar eu am dormit până la ora a doua zi, adică ianuarie Nu am văzut nimic După o asemenea stare, mare isterie; A N nu m-a primit, dar mi-a cerut să văd un alt medic ianuarie Este rău dimineața, niciun medicament nu ajută M-am dus la A N și am declarat că absolut nu pot rămâne fără un sugerător A N a fost atât de amabil, a acordat atenție suferinței mele, mi-a făcut o sugestie, după care m-am liniștit și l-am rugat să-mi dea un bilet de ghicit Experimentul a fost un succes și am devenit complet calm I-a lunii ianuarie Dormit bine Dimineața eram îngrijorat, nevoia de a ghici, două note de A N au fost date fără plic, ghicit cu succes In timpul ghicirii, era foarte ingrijorata, capricioasa, dupa sedinta s-a linistit